

Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelma

Nimi	Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelma
Kunta	Vantaa
Koulu	Vantaan aikuisopisto
Hyväksymispäivämäärä	

SISÄLTÖ

1. Johdanto.	1
2. Paikallinen opetussuunnitelma.	2
2.1. Yhteistyö opetussuunnitelman laadinnassa.	5
2.2. Opetussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen.	6
2.3. Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat.	6
3. Opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut.	7
3.1. Tuntijako.	9
3.2. Kieliohjelma.	10
3.3. Paikalliset näkökohdat ja ratkaisut.	11
4. Aikuisten perusopetuksen arvoperusta ja oppimiskäsitys.	12
4.1. Aikuisten perusopetuksen arvoperusta.	12
4.2. Aikuisten perusopetuksen oppimiskäsitys.	13
5. Aikuisten perusopetuksen tehtävä.	15
5.1. Alkuvaiheen opetuksen tehtävä.	16
5.2. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen.	17
6. Oppimaan oppimisen ja yhteiskuntaan integroitumisen toimintakulttuuri.	22
6.1. Toimintakulttuuri.	23
6.2. Oppimisympäristöt.	24
6.3. Työtavat.	26
6.4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.	27
7. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen.	29
7.1. Ohjaus.	29
7.1.1. Alkuvaiheen opintojen aloittaminen.	31
7.1.2. Päättövaiheen opintojen aloittaminen.	32
7.2. Oppimisen ja opiskelun tuki.	33
7.3. Opiskeluhoito.	35
7.4. Kurinpidollisten keinojen käyttö.	37
8. Yhteistyö ja opetuksen järjestämistapoja.	40
8.1. Yhteistyö.	40
8.2. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus.	41
9. Oppimisen arviointi.	42
9.1. Arviointi lukutaitovaiheessa.	49
10. Aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheen opetus.	50
10.1. Laaja-alainen osaaminen.	50

10.2. Oppiaineet lukutaitovaiheessa.	53
10.2.1. Matematiikka.	53
10.2.2. Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus.	58
10.2.3. Ympäristö- ja luonnontieto.	62
10.2.4. Opinto-ohjaus ja työelämätaidot.	65
10.2.5. Äidinkieli ja kirjallisuus.	70
10.3. Muut valinnaiset aineet ja aihealueet.	88
10.3.1. Liikunta.	89
10.3.2. Tieto- ja viestintätekniikka.	89
10.3.3. Kotitalous.	89
10.3.4. Äidinkieli ja kirjallisuus.	89
10.3.5. Työelämään tutustuminen.	89
11. Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opetus.	91
11.1. Laaja-alainen osaaminen.	92
11.2. Oppiaineet alkuvaiheessa.	93
11.2.1. Äidinkieli ja kirjallisuus.	94
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.	96
11.2.2. Vieras kieli, englanti, A-oppimäärä.	111
11.2.3. Matematiikka.	120
11.2.4. Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus.	128
11.2.5. Ympäristö ja luonnontieto.	134
11.2.6. Terveystieto.	142
11.2.7. Opinto-ohjaus ja työelämätaidot.	151
11.3. Muut valinnaiset aineet ja aihealueet.	158
11.3.1. Toinen kotimainen kieli, ruotsi.	158
11.3.2. Liikunta.	159
11.3.3. Kotitalous.	160
11.3.4. Kuvataide.	160
11.3.5. Musiikki.	161
11.3.6. Tieto- ja viestintätekniikka.	161
11.3.7. Työelämään tutustuminen (TET).	162
11.3.8. Suomi toisena kielenä.	162
11.3.9. Vieras kieli, englanti.	162
11.3.10. Matematiikka.	163
11.3.11. Terveystieto.	164
11.3.12. Ympäristö- ja luonnontieto.	164
11.3.13. Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus.	164
12. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opetus.	165

12.1. Vantaan aikuisopiston aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opetustarjonta.	166
12.2. Laaja-alainen osaaminen.	166
12.3. Oppiaineet päättövaiheessa.	168
12.3.1. Äidinkieli ja kirjallisuus.	168
Suomen kieli ja kirjallisuus.	170
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.	182
12.3.2. Toinen kotimainen kieli, ruotsi B1-oppimäärä.	195
12.3.3. Vieras kieli, englanti, A-oppimäärä.	202
12.3.4. Matematiikka.	210
12.3.5. Uskonto.	219
12.3.6. Elämänkatsomustieto.	223
12.3.7. Historia.	229
12.3.8. Yhteiskuntaoppi.	234
12.3.9. Fysiikka.	242
12.3.10. Kemia.	248
12.3.11. Biologia.	253
12.3.12. Maantieto.	260
12.3.13. Terveystieto.	266
12.3.14. Opinto-ohjaus ja työelämätaidot.	273
12.4. Muut valinnaiset aineet ja aihealueet.	279
12.4.1. Liikunta.	279
12.4.2. Kotitalous.	279
12.4.3. Käsityö ja taide.	280
12.4.4. Musiikki.	280
12.4.5. Tieto- ja viestintätekniikka.	281
12.4.6. Työelämään tutustuminen (TET).	281
12.4.7. Suomi toisena kielenä.	282
13. Perusopetus päätökseen opetus, Menolippu.	284
14. Aikuisten perusopetus nuorten työpajoilla.	289

1. Johdanto

Opetushallitus on 12.6.2017 antanut määräyksen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista. Opetuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelma noudattaen, mitä opetussuunnitelman perusteissa on määrätty. Opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.1.2018 lukien.

Vantaalla aikuisten perusopetusta järjestetään Vantaan aikuisopistossa, Vantaan ammattiopisto Varian Menolippu -ryhmässä ja nuorten työpajoilla.

Vantaan aikuisopistossa järjestettävä aikuisten perusopetus on suunnattu 17–29 -vuotiaille maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille, jotka eivät voi osallistua oppivelvollisuusikäisille järjestettävään opetukseen ikänsä takia, mutta tarvitsevat perusopetuksen päättötodistusta ja opiskeluvaihtoehtoja jatkaa opintoja toisella asteella. Lisäksi opetusta järjestetään muille maahanmuuttajataustaisille, jotka heikon peruskoulutuksensa takia tarvitsevat erityisesti perusopetuksen alkuvaiheen opetusta, kuten luku- ja kirjoitustaitoa sekä matemaattisia valmiuksia tai jotka tarvitsevat päättötodistusta päästäkseen jatko-opintoihin. (opetuslautakunta 21.8.2017 2016 § 12) Aikuisopistossa järjestetään sekä aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opetusta, että aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opetusta, alkuvaiheen opetukseen sisältyy myös lukutaitovaiheen opetus. Opiskelijan henkilökohtainen opintopolku rakennetaan joustavasti ja yksilöllisesti ottaen huomioon aikaisempi koulutus ja mahdollisesti opintoja korvaava työkokemus. Opinnoissa korostuu suomen kielen valmiuksien kehittäminen, opiskelijat saavat kaikissa oppiaineissa tarvitsemaansa kielellistä tukea.

Ammattiopisto Variassa toimivan Menolippu -ryhmän opetus on tarkoitettu 17–29 -vuotiaille nuorille, jotka ovat keskeyttäneet peruskoulun oppivelvollisuusikäisinä ja joilla on vain vähän peruskouluopintoja tai peruskoulun päättötodistus puuttuu. (opetuslautakunta 21.8.2017 2016 § 12) Opintojen kesto on suhteessa opiskelijan elämäntilanteeseen ja toimintakykyyn. Opiskelijat opiskelevat perusopetuksen päättövaiheen oppiaineiden oppimääriä täydentääkseen perusopetuksen oppimäärää puuttuvilta osin. Opintojen ohessa opiskelijoille tarjotaan tukea elämänhallintataitojen vahvistamiseen. Opiskelijan henkilökohtainen opintopolku rakennetaan joustavasti ja yksilöllisesti ottaen huomioon aikaisempi koulutus ja mahdollisesti opintoja korvaava työkokemus. Opetuksen ohessa tarjotaan yksilöllistä tukea elämänhallintaan. Toiminta toteutetaan nuoriso- ja aikuiskoulutuksen ja nuorisopalveluiden yhteistyönä.

Nuorten työpajoilla on mahdollisuus perusopetuksen oppiaineiden oppimäärän suorittaminen erityisessä tutkinnossa. Opetus on tarkoitettu 17–29 -vuotiaille työpajajaksolla oleville nuorille, joilla on tarve perusopetuksen päättötodistuksen arvosanojen korottamiseen päästäkseen jatko-opintoihin. (opetuslautakunta 21.8.2017 2016 § 12) Opinnot suoritetaan aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Opintojen kesto on suhteessa työpajajakson kestoan, opiskelija voi pajajakson aikana suorittaa yksilöllisen tarpeensa mukaisesti perusopetuksen opintoja tavoitteena perusopetuksen päättöarvosanojen korottaminen.

Suunnitelman ensimmäisissä kappaleissa on kuvattu aikuisten perusopetuksen opetusta Vantaan aikuisopistossa ja kahdessa viimeisessä kappaleessa on kuvattu Menolipun ja nuorten työpajojen opetuksen erityispiirteitä, oppiainekohtaisten sisältöjen osalta Menolipussa ja nuorten työpajoilla noudatetaan kappaleen 17 sisältöjä.

2. Paikallinen opetussuunnitelma

Opetussuunnitelman perusteet

Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Aikuisten perusopetus on tarkoitettu kaikille niille, jotka suorittavat perusopetusta oppivelvollisuusiän jo päätyttyä. Aikuisten perusopetus sisältää kaksi vaihetta: alkuvaiheen ja päättövaiheen. Tarvittaessa alkuvaihe sisältää myös lukutaitovaiheen (tai osan siitä), mikäli opiskelijalla ei ole luku- ja kirjoitustaitoa tai taito on puutteellinen. Aikuisten perusopetuksen järjestäminen pohjautuu vahvasti opintojen henkilökohtaistamiseen sitä käsittelevässä luvussa kuvatun henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman avulla. Opiskelijan aiempi osaaminen luetaan hyväksi aikuisten perusopetuksessa.

Aikuisten perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on huolehtia koulutuksen tasa-arvosta ja laadusta sekä luoda hyvät edellytykset opiskelulle. Perusopetuksen ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (myöh. tuntijakoasetus), opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuva lukuvuosisuunnitelma.

Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta. Opetussuunnitelman perusteet ovat Opetushallituksen antama kansallinen määräys, jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma laaditaan. Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä sekä edistää yhtenäistä aikuisten perusopetusta maan kaikissa aikuislukioissa, kansanopistoissa ja muissa aikuisten perusopetusta tarjoavissa oppilaitoksissa. Tämä perusteasiakirja kattaa aikuisten perusopetuksen kokonaisuudessaan alkuvaiheesta perusopetuksen päättövaiheeseen.

Aikuisten perusopetus on opetuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tehtäviä ja tavoitteita koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Perusteasiakirja sisältää myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrättävät asiat perustuvat.

Aikuisten perusopetus on osa aikuiskoulutusjärjestelmää ja tämän vuoksi aikuisten perusopetuksessa käytetään käsitettä opiskelija oppilaan sijaan. Opiskelijalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, opintojen ohjausta sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa aikuisten perusopetuksen ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä opetuksen kansallisten tavoitteiden ja sisältöjen että paikallisesti tärkeinä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmaisussa ja toteuttamisessa.

Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa ja oppilaitosten työtä.

Opetussuunnitelma liittää aikuisten perusopetuksen kunnan muuhun toimintaan aikuisten perusopetuksessa olevien opiskelijoiden oppimisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetussuunnitelman perusteet ohjaavat opetuksen järjestäjiä kehittämään oppilaitoksiaan kasvuyhteisöinä ja opiskelijoille mielekkäinä ja kannustavina oppimisympäristöinä niin, että asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa mahdollisimman hyvin. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelma liittää oppilaitosten toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan saman kohderyhmän oppimisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta sekä sen toteutumisen arvioinnista ja kehittämisestä. Opetussuunnitelmassa päätetään opetuksen ja oppimisen arvioinnin, opiskelun ohjauksen, tuen ja opiskeluhuollon sekä yhteistyön ja erityisissä tilanteissa toteutettavan opetuksen järjestämisestä ja toteuttamisesta. Opetussuunnitelmassa täydennetään ja painotetaan paikallisesta näkökulmasta aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman valtakunnallisissa perusteissa määritellyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja. Opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman ottaen huomioon paikalliset olosuhteet, erityispiirteet ja mahdollisuudet, opiskelijoiden tarpeet sekä oppilaitoksen oman itsearvioinnin ja kehittämistyön tulokset.

Paikallisen opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä, vahvistaa koulutuksellista jatkumoa ja luoda hyvä perusta toisen asteen koulutukseen siirtymiselle. Koska aikuisten perusopetusta järjestetään useimmiten aikuislukioissa ja kansanopistoissa, jotka järjestävät myös muuta koulutusta ja opetusta, opetussuunnitelman laadinnassa huolehditaan koko oppilaitoksen tavoitteiden ja käytäntöjen yhdenmukaisuudesta tai keskinäisestä yhteensopivuudesta. Sama periaate koskee mahdollista laajempaa opetuksen järjestäjäverkkoa.

Opetuksen järjestäjä voi hankkia lukutaitovaiheen opetusta kunnalta, kuntayhtymältä tai yksityiseltä perusopetuksen järjestäjältä sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä. Tällaisessa hankinnassa opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että hankittava opetus on opetussuunnitelman perusteiden mukaista opetusta. Mikäli järjestäjä päättää hankkia tämän osuuden aikuisten perusopetuksesta toiselta järjestäjältä, järjestäjän tulee kuvata tämä hankintamenettely omassa opetussuunnitelmassaan sekä sisällyttää siihen lukutaitovaiheen opetussuunnitelma sellaisessa muodossa kuin se toisen järjestäjän toimesta tullaan toteuttamaan.

Opetuksen järjestäjä hyväksyy aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä ja ruotsinkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten. Paikallinen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän oppilaitoksille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman oppilaitoksen yhteisiä ja/tai oppilaitoskohtaisia osioita. Opetuksen järjestäjät voivat myös sopia järjestäjärajat ylittävstä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman tulee luoda realistinen ja motivoiva koulutuspolun osa siihen osallistuville opiskelijoille. Erityistä huomiota kiinnitetään sellaisten opiskelijoiden opiskeluedellytyksiin, joiden osaamistaso on heikko, joiden peruskouluopinnot ovat huomattavan vajavaiset tai ne puuttuvat kokonaan. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman laadintatyössä osallistutaan paikallisen koulutustarjonnan kehittämiseen rakentamalla mielekäästä koulutusjatkumoa sekä varmistamalla opiskelijoiden sujuva siirtyminen jatkokoulutukseen tai työelämään. Paikallisen opetussuunnitelman laadinnassa tehdään paikallisesti tai alueellisesti yhteistyötä muiden samojen opiskelijaryhmien kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Näitä ovat muut oppilaitokset, työ- ja elinkeinotoimistot, erilaiset koulutus- ja kulttuuripalveluiden tarjoajat sekä opiskeluhoollon ja alle 18-vuotiaita koskevan kodin ja koulun yhteistyön osalta kunnan sosiaali- ja terveysviranomaiset.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opetuksen järjestäjän koulutusta koskevat muut suunnitelmat ja päätökset sekä mahdollinen opetuksen järjestäjän kestävä kehityksen tai kulttuurikasvatuksen ohjelma. Lisäksi otetaan huomioon yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma.

Opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelmaan perustuvan lukuvuosisuunnitelman. Opiskelijalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada opetussuunnitelman mukaista perusopetusta. Tämän oikeuden turvaamiseksi jokainen opiskelijoiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on huolehtia opetustoimen henkilöstön osallistumismahdollisuuksista sekä eri ryhmien välisestä moniammatillisesta yhteistyöstä opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa ja toimeenpanossa. Opiskelijoille tulee varata mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman laadintaan. Oppilaitoksen eri henkilöstöryhmien ja opiskelijoiden osallistumismahdollisuuksista opetussuunnitelman

valmisteluun huolehditaan riippumatta siitä, laaditaanko opetussuunnitelma oppilaitoskohtaisena, oppilaitosten yhteisenä vai alueellisena opetussuunnitelmana. Alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajat voivat tarvittaessa osallistua opetussuunnitelmatyöhön ja oppilaitoksen toiminnan suunnitteluun, erityisesti toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön kehittämisessä.

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa mahdollisuuden suorittaa näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaista opetusta rangaistuslaitoksessa, siitä tulee päättää opetussuunnitelmassa. Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa tuntijakoasetuksen määräamästä tuntijaosta voidaan poiketa.

Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän arvioimaan antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistumaan ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arvioinnin keskeiseksi tarkoitukseksi laki määrittelee koulutuksen kehittämisen ja oppimisen edellytysten parantamisen. Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Valtaosa aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman toteutumisen arvioinnista on opetuksen järjestäjän ja oppilaitosten itsearviointia. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia. Siinä voidaan hyödyntää myös kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia. Myös perusopetuksen valtakunnalliset laatukriteerit tukevat itsearviointia ja sen pohjalta tehtävää omaa kehittämistyötä. Opetuksen järjestäjä päättää laatukriteereiden käytöstä.

Valtakunnalliset muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät aina vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien itsearviointiin ja omaan kehittämistyöhön perustuen.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Paikallinen opetussuunnitelma ja sitä tarkentava lukuvuosisuunnitelma sekä muut suunnitelmat laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla edellä kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien päätösten delegoinnista oppilaitoksille ja oppilaitoskohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta.

Tässä alaluvussa määrätään ne paikallisesti päätettävät opetussuunnitelmaratkaisut sekä opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat, joita ei käsitellä muissa luvuissa. Tässä määriteltyjen asioiden lisäksi opetussuunnitelman perusteiden kussakin pääluvussa määrätään tarkemmin, mitä opetussuunnitelmassa tulee kyseisessä luvussa kuvatun kokonaisuuden osalta päättää ja kuvata.

Opetuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelman laatimiseen sekä seurantaan ja arviointiin liittyvistä ratkaisuista ja toimintatavoista:

- mitkä ovat opetuksen järjestämisen lähtökohtien ja paikallisen toimintaympäristön erityispiirteet ja miten ne otetaan huomioon opetussuunnitelman valmistelussa
- mikä on paikallisen opetussuunnitelman laatimistapa (oppilaitoskohtainen, oppilaitosten yhteinen, kuntakohtainen, seudullinen tai muu ratkaisu)
- millä kielillä annettavaa opetusta varten opetussuunnitelma laaditaan miten aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon saman oppilaitoksen muut opetussuunnitelmat
- mikä on opetussuunnitelman rakenne ja missä muodossa se julkaistaan
- miten henkilöstö ja opiskelijat osallistuvat opetussuunnitelman valmisteluun ja kehittämiseen
- mitkä muut tahot ovat mukana opetussuunnitelman
- man laadinnassa ja toteutuksessamiten huolehditaan opiskeluhuoltoa sekä alle 18-vuotiaiden osalta kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuuksien laatimisesta yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa
- miten kotoutumista edistävä yhteistyö rakennetaan osaksi opetussuunnitelmaa ja sen laadintaprosessia

- miten opetussuunnitelman toteutumista seurataan sekä
- miten opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut:

mikä on perusopetuksen alkuvaiheen ja siihen mahdollisesti sisältyvän lukutaitovaiheen sekä päättövaiheen opetustarjontamikäli järjestäjä päättää hankkia lukutaitovaiheen opetusta toiselta aikuisten perusopetuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjältä, järjestäjän tulee kuvata tämä hankintamenettely omassa opetussuunnitelmassaan sekä sisällyttää siihen lukutaitovaiheen opetussuunnitelma sellaisessa muodossa kuin se toisen järjestäjän toimesta tullaan toteuttamaan pakollisina opetettavat oppiaineet, niiden oppimäärät sekä kurssien nimet ja kooditvalinnaisina tarjottavat oppiaineet, niiden oppimäärät sekä kurssien nimet ja kooditmitkä on opetuksen järjestäjän kieliohjelma aikuisten perusopetuksessamitkä ovat ne opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat, joiden toteuttamiseen paikallisessa opetussuunnitelmassa sitoudutaan (esimerkiksi kestävän kehityksen ohjelma, tasa-arvosuunnitelma, tietostrategia, kulttuurikasvatussuunnitelma)mitkä ovat muut paikallisesti tärkeät näkökohdat ja ratkaisut.

Rangaistuslaitoksessa järjestettävän opetuksen osalta paikallista päätöksentekoa ohjaavat näkökohdat sisältyvät lukuun Yhteistyö ja opetuksen järjestämistapoja.

Opetussuunnitelmaan voidaan sisällyttää yhdenvertaisuuslain edellyttämä suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Suunnitelma voidaan laatia myös erillisenä.

Opetussuunnitelmaan voidaan myös sisällyttää naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukainen tasa-arvosuunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia myös erillisenä. Tasa-arvosuunnitelma laaditaan lähtökohtaisesti vuosittain, mutta sen voi tehdä myös kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi.

Tämä opetussuunnitelma on laadittu opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti syksyn 2017 aikana. Oppiainekohtaisten osuuksien osalta suunnitelma on yhteinen Vantaan aikuisopistossa, Menolipussa ja nuorten työpajoilla. Opetuksen yleisten tavoitteiden osalta suunnitelman kappaleissa 2 - 9 on kuvattu Vantaan aikuisopiston toiminnan tavoitteita ja kahdessa viimeisessä kappaleessa on kuvattu Menolipun ja nuorten työpajojen toiminnan tavoitteita niiltä osin, kun ne eroavat Aikuisopiston toiminnasta. Opetussuunnitelman laatimiseen ovat osallistuneet Vantaan aikuisopiston sekä Variassa toimivien Menolipun ja nuorten työpajojen aikuisten perusopetuksen opettajat.

Opetussuunnitelma on laadittu suomenkielellä annettavaa opetusta varten Opetushallituksen ePerusteet -työkalulla. Suunnitelma julkaistaan ePerusteet -järjestelmässä.

2.1. Yhteistyö opetussuunnitelman laadinnassa

Opetussuunnitelmaa on työstetty Vantaan aikuisopiston sekä Variassa toimivien Menolipun ja nuorten työpajojen yhteistyönä. Yhteisiin tapaamisiin osallistuivat Menolipun ja nuorten työpajojen opettajat, lisäopetuksen ja tukipalveluiden johtaja, aikuisopiston koulutuspäällikkö sekä nuoris- ja aikuiskoulutuksen kehittämisspäällikkö. Tapaamisissa sovittiin aikatauluista, rakenteesta ja yhteisistä osuuksista.

Vantaan aikuisopistossa opetussuunnittelman työstämistä tehtiin opetushenkilöstön yhteistyönä säännöllisesti pidetyissä sisäisissä työpajoissa. Opiskelijat osallistuivat opetussuunnitelman laadintaan siten, että opiskelijoille on esitelty opetussisältöihin liittyviä asioita ja lisäksi opiskelijoilta on kirjallisesti kysytty mielipiteitä opiskeluympäristöön liittyvistä asioista.

Opetussuunnitelmaa on lisäksi työstetty pääkaupunkiseudulla vastaavaa koulutusta antavien oppilaitosten yhteisissä opetushenkilöstön tapaamisissa.

2.2. Opetussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen

Opetussuunnitelman perusteet

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän arvioimaan antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistumaan ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arvioinnin keskeiseksi tarkoitukseksi laki määrittelee koulutuksen kehittämisen ja oppimisen edellytysten parantamisen. Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Valtaosa aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman toteutumisen arvioinnista on opetuksen järjestäjän ja oppilaitosten itsearviointia. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia. Siinä voidaan hyödyntää myös kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia. Myös perusopetuksen valtakunnalliset laatukriteerit tukevat itsearviointia ja sen pohjalta tehtävää omaa kehittämistyötä. Opetuksen järjestäjä päättää laatukriteereiden käytöstä.

Valtakunnalliset muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät aina vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien itsearviointiin ja omaan kehittämistyöhön perustuen.

Vantaan aikuisopistossa noudatetaan aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman toteutumisen arviointiin liittyviä yleisiä käytäntöjä. Pääpaino on itsearvioinnissa, joka toteutuu säännöllisissä yhteistoimintapalavereissa opetushenkilöstön kesken. Yhteistoimintapalaveriin kutsutaan tarpeen mukaan asiantuntijoita perusopetuksesta, lukioista ja ammatillisesta koulutuksesta sekä muista yhteistyötahoista silloin, kun tavoitteena on mm. opintopolkujen toteutumiseen ja tehokkuuteen liittyvää arviointia.

Vantaan aikuisopisto laatii vuosittain lukuvuosisuunnitelman, jossa kuvataan opetuksen järjestämisen periaatteet, opetuksen yhteydessä järjestettävä muu toiminta, työ- ja loma-ajat, koulutuksen järjestäjän yhteistyö muiden koulutuksen järjestäjien kanssa, itsenäisen opiskelun periaatteet, lukuvuoden keskeiset tavoitteet sekä muita opetuksen järjestämiseen liittyviä asioita. Lukuvuosisuunnitelma ja opetussuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosikelloon sidotuissa seurantalavereissa.

Opiskeluhuollon toteutumista arvioidaan joka toinen lukuvuosi toteutettavissa navigoinneissa.

Vantaan aikuisopiston laatukäsikirja ja Vantaan kaupungin strategiset tavoitteet ohjaavat itsearviointia.

2.3. Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat

Opetussuunnitelmaa täydentäviä suunnitelmia ovat tasa-arvo-, ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja kestävä kehityksen suunnitelma, opiskelijahuoltosuunnitelma, turvallisuussuunnitelma sekä työhallinnon ohjeet ja määräykset.

Myös Vantaan aikuisopiston kansalaisopiston opetusta koskeva opetussuunnitelma täydentää aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelmaa, sillä opiskelijoiden on mahdollista tietyin edellytyksin osallistua kansalaisopiston opetukseen.

Laki kotoutumisen edistämisestä tukee koulutuksen toteuttamisen tavoitteita ja päämääriä.

3. Opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut

Aikuisten perusopetuksen lähtökohtana on näkemys siitä, että aikuisopiskelija rakentaa osaamistaan aikaisemmin oppimilleen tiedoille ja taidoille, elämäkokemukselleen ja mahdollisille rinnakkaisille opinnoille. Opetustarjontaan on hyvä sisällyttää valinnaisuutta ja vaihtoehtoja, jotka mahdollistavat opiskelun erilaisissa elämäntilanteissa.

Opiskelijan henkilökohtainen opintopolku rakennetaan joustavasti ja yksilöllisesti ottaen huomioon aikaisempi koulutus ja mahdollisesti opintoja korvaava työkokemus. Opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suoritettut opinnot tai muutoin hankittu osaaminen tulee tunnistaa ja tunnustaa. Opiskelijan lähtötaso on määriteltävä ja opetuksen järjestäjän ja opiskelijan on yhdessä laadittava opiskelijalle henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Aikuisten perusopetuksen eri vaiheiden opinnot muodostuvat valtioneuvoston antaman asetuksen (422/2012, muutettu asetuksella 135/2017) mukaan eri oppiaineiden ja aineryhmien pakollisista ja valinnaisista kursseista.

Asetuksessa määrätyt eri vaiheiden vähimmäiskurssimäärät määrittelevät ne pakollisten ja valinnaisten kurssien määrät, jotka opetuksen järjestäjän tulee vähintään tarjota.

Alkuvaiheen pakollisten kurssien määrän tulee olla 34 ja valinnaisten vähintään 10. Opiskelija valitsee vähintään 38 kurssia, mikäli hän suorittaa alkuvaiheen opinnot. Mikäli oppilaitos tarjoaa alkuvaiheeseen sisältyvää lukutaitovaihetta, on siihen kuuluvien pakollisten kurssien määrä 23 kurssia ja valinnaisten vähintään 6 kurssia. Näistä kursseista opiskelija valitsee vähintään 27 kurssia, mikäli hän suorittaa lukutaitovaiheen opinnot. Opiskelijan suorittama kurssimäärä määräytyy hänen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaan.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen ja siihen mahdollisesti sisältyvän lukutaitovaiheen opintoja valitaan joustavasti siten, että ne antavat opiskelijalle sellaiset tiedot ja taidot, että hänellä on mahdollisuus jatkaa opintojaan aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma voidaan laatia myös siten, että opiskelija suorittaa samanaikaisesti eri vaiheiden kursseja. Jos opiskelijan on tarkoituksenmukaista suorittaa vain lukutaito- ja/tai alkuvaiheen opintoja, hänet voidaan ohjata tämän jälkeen muuhun soveltuvaan koulutukseen.

Aikuisten perusopetuksen oppimäärä on vähintään 46 päättövaiheen kurssia. Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa aikuisten perusopetuksen oppimäärä sisältää kuitenkin vähintään 30 päättövaiheen kurssia, mutta opetuksen järjestäjän harkintaan jää, mikä vähimmäislaajuus on opiskelijan edun mukaista. Päättövaiheen pakollisten kurssien määrän tulee olla 39 ja valinnaisten vähintään 10. Opiskelija valitsee vähintään 46 kurssia, mikäli hän suorittaa päättövaiheen.

Lukutaitovaiheen sekä alku- ja päättövaiheen kattava oppimäärä on laajuudeltaan yhteensä enintään nelivuotinen. Päätoimisesti opiskellen opinnot tulee suorittaa kuitenkin enintään viidessä vuodessa.

Aikuisten perusopetuksessa kurssin kesto on 28 tuntia. Opetusta voidaan järjestää osaksi tai kokonaan etäopetuksena. Lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohden käyttää vähintään 40 minuuttia.

Aikuisten perusopetuksen eri vaiheiden opinnot muodostuvat eri oppiaineiden pakollisista ja valinnaisista kursseista. Opiskelijan lähtötaso määritellään opiskelijan, opettajan ja opinto-ohjaajan yhteistyönä ja kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Opiskelijalla on oikeus sisällyttää henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaansa suorituksia muiden koulutuksen järjestäjien antamasta opetuksesta.

Alkuvaiheen pakollisten kurssien määrä on 34, valinnaisia kursseja on tarjolla 10, joista opiskelija valitsee vähintään 4 kurssia, mikäli hän suorittaa koko alkuvaiheen opinnot.

Alkuvaiheeseen sisältyvän lukutaitovaiheen pakollisten kurssien määrä on 23 ja valinnaisten 6 kurssia. Valinnaisista kursseista opiskelija valitsee vähintään 4 kurssia, mikäli hän suorittaa koko lukutaitovaiheen opinnot. Opiskelijan suorittama kurssimäärä määräytyy hänen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaan.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen ja siihen mahdollisesti sisältyvän lukutaitovaiheen kurssija valitaan joustavasti siten, että opiskelija saa riittävät tiedot ja taidot jatkaa opintojaan päättövaiheessa.

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen oppimäärä on vähintään 46 kurssia (pakolliset 39 ja valinnaiset 7).

Aikuisten perusopetuksen opintovuosi koostuu viidestä kahdeksan viikon pituisesta jaksosta. Kurssit on jaettu tasaisesti eri jaksoille ja kurssien lopussa on arviointi. Kurssin kesto on 28 oppituntia. Opetusta voidaan järjestää osaksi etäopetuksena. Lähiopetuksessa oppitunnin pituus on 45 minuuttia.

Vantaan aikuisopiston aikuisten perusopetuksessa opiskelija voi suorittaa

- aikuisten perusopetuksen koko oppimäärän
- aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen tai sen osia
- alkuvaiheeseen sisältyvän lukutaitovaiheen tai sen osia
- aikuisten perusopetuksen päättövaiheen oppimäärän
- oppiaineita tai niiden osia kursseina

3.1. Tuntijako

Alkuvaiheen opetus	LUKUTAITOVAIHE		ALKUVAIHE	
	Pakolliset kurssit	Valinnaiset kurssit	Pakolliset kurssit	Valinnaiset kurssit
Kielet yhteensä	15		21	
Äidinkieli ja kirjallisuus	15		17	2
Vieraat kielet/ englanti			4	2
Matematiikka	3		5	4
Yhteiskuntatietous ja kulttuurituntemus	2		3	2
Ympäristö- ja luonnontieto	1		2	1
Terveystieto			1	1
Opinto-ohjaus ja työelämätaidot	2		2	2
<u>Valinnaiset:</u>				
Liikunta		2		1
Kotitalous		2		1
Kuvataide/ Tekstiilikäsityö				1
Musiikki				1
Tieto- ja viestintätekniikka		2		2
Toinen kotimainen kieli (ruotsi)				2
TET				2
Yhteensä	23	6	34	24

PÄÄTTÖVAIHE	Pakolliset kurssit	Valinnaiset kurssit
Kielet (yhteensä vähintään 20)		
Äidinkieli ja kirjallisuus	10	6
Toinen kotimainen kieli	2	2
Vieraat kielet/ englanti	8	1
Matematiikka	8	1
Elämäkatsomustieto	1	
Yhteiskunnalliset oppiaineet		
Historia	1	2
Yhteiskuntaoppi	2	2
Luonnontieteelliset oppiaineet		
Fysiikka	1	
Kemia	1	
Biologia	1	2
Maantieto	1	2
Terveystieto	*1	1
Opinto-ohjaus ja työelämätaidot	2	2
Liikunta		1
Kotitalous		1
Käsityö ja taide		1
Musiikki		1
Tieto- ja viestintätekniikka		2
Työelämään tutustuminen		2
Yhteensä	38	29

* Pakollinen, jos terveystiedon opintoja ei ole sisältynyt opiskelijan aiempiin perusopetuksen opintoihin.

3.2. Kieliohjelma

Aikuisten perusopetuksessa opetetaan vieraana kielenä englantia.

Vantaan aikuisopistossa opetussuunnitelman perusteiden mukaista kieliohjelmaa täydennetään kansalaisopiston kieliohjelmalla. Kansalaisopiston kurssiohjelma tarjoaa hyvin laajan kielenopetuksen tarjonnan, josta opiskelijoilla on mahdollisuus poimia harvinaisiakin kieliä tai kehittää kotikielen osaamistaan.

3.3. Paikalliset näkökohdat ja ratkaisut

Vantaan aikuisopiston aikuisten perusopetus on tarkoitettu kaikille niille maahanmuuttajille, jotka suorittavat perusopetusta oppivelvollisuuden jo päätyttyä. Ensisijaisesti opetus on tarkoitettu 17–29 -vuotiaille, mutta opetukseen voidaan ottaa myös maahanmuuttajataustaisia aikuisia, jotka heikon peruskoulutuksensa takia tarvitsevat opetusta.

Vantaan aikuisopisto järjestää aikuisten perusopetuksen alku-, lukutaito-, ja päättövaiheen opetusta. Opiskelija voi myös suorittaa pelkästään aineopintoja. Kotimaassaan peruskoulun päättötodistuksen suorittaneet voivat valita S2-kursseja sekä muita tarvittavia aineita, mikäli tavoitteena on toisen asteen koulutukseen hakeutuminen.

Menolippu -ryhmässä ja nuorten työpajoilla järjestetään aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opetusta. Nuorten työpajoilla on mahdollisuus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamiseen erityisessä tutkinnossa.

Opetus annetaan suomen kielellä.

4. Aikuisten perusopetuksen arvoperusta ja oppimiskäsitys

4.1. Aikuisten perusopetuksen arvoperusta

Opetussuunnitelman perusteet

ARVOPERUSTA

Opiskelijan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Aikuisella opiskelijalla on oikeus kehittyä omista lähtökohdistaan opiskelijana, yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Opintojen tulee antaa aineksia opiskelijan identiteetin, maailmankatsomuksen ja -kuvan sekä ihmiskäsityksen jatkuvaan kehittämiseen. Opiskelu antaa aineksia ja mahdollisuuksia yhteisten arvojen pohdintaan sekä valmiuksia arvioida niiden toteutumista. Opiskelijan valmiudet toimia aktiivisena kansalaisena sekä oman opiskeluyhteisönsä, perheensä ja lähipiirinsä aikuisena autonomisena jäsenenä paranevat opiskelun avulla.

Jokaisella opiskelijalla on oikeus hyvään ja tavoitteelliseen opetukseen. Opintojen tulee olla mielekkäitä sekä opiskelijan tavoitteiden että opetuksen järjestäjän näkökulmasta. Aiemmin opittujen tietojen ja taitojen huomioiminen ja yksilölliset opiskeluratkaisut tukevat aikuisen hyvää opintopolkua. Kannustava ja arvostava ilmapiiri ja aikuisopiskelijan elämäntilanteen huomioon ottavat opiskelu- ja arviointitavat ovat hyvän, vuorovaikutteisen ja turvallisen oppimisympäristön perusta. Perusopetus antaa tiedolliset ja taidolliset valmiudet jatko-opintoihin ja tukee myönteistä asennetta elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Opiskelusta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteuttamatta jäämistä.

Arvojen pohdinnan merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat opiskelijoiden arvomaailmaa. Arvokeskustelut opiskelijoiden kanssa ohjaavat heitä tunnistamaan ja nimeämään omia ja kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä kriittisesti.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Aikuisten perusopetus tukee opiskelijan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistynyt ihminen tahtoo hyvää ja pyrkii toimimaan oikein. Hän osaa arvioida eri lähteistä saatavan tiedon luotettavuutta ja käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesäätelyyn sekä vastuunottoon omasta kehittämisestä ja hyvinvoinnista.

Aikuisten perusopetus ylläpitää ja vahvistaa elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä ohjaa niiden puolustamiseen. Se edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat aikuisten perusopetuksen kehittämistä. Aikuisten perusopetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on opiskelijoita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen väylänä.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Aikuisten perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus vahvistaa opiskelijan

integroitumista tai kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä hänen oman kulttuuri-identiteettinsä rakentumista. Opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden arvostamista, edistää vuorovaikutusta kulttuurien välillä ja sisällä sekä luo täten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisiaan aikuisten perusopetuksessa sekä tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja erilaisiin katsomuksiin. Asioita opitaan tarkastelemaan toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Opiskelu yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja hyvälle yhteistyölle. Opiskelu vahvistaa taitoja toimia kulttuurisesti moninaisessa yhteiskunnassa omaa kulttuuriperintöä unohtamatta. Aikuisten perusopetus ohjaa opiskelijoita tunnistamaan eri kulttuureiden yhteisiä hyvää elämää kannattelevia arvoja ja periaatteita. Se rakentaa perustaa ihmisoikeuksia kunnioittavalle maailmankansalaisuudelle ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta monitahoisten keskinäisriippuvuuksien maailmassa.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Aikuisten perusopetus edistää kestäväää elämäntapaa ja ekososiaalista sivistystä kaikessa toiminnassaan ja opetuksessaan. Kestävän elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajuutena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamispohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys lisää ymmärrystä erityisesti ilmastomuutoksen vakavuudesta ja ohjaa toimimaan kestävästi.

Ihmisellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka parhaalla mahdollisella tavalla varmistaa ihmisen ja luonnon kestävä tulevaisuuden. Opetuksessa tunnistetaan kestävä kehityksen välttämättömyys, pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja tämän pyrkimyksen kanssa sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja sekä vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

Opetuksen lähtökohtana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus, oikeudenmukaisuus, luovus, avoimuus ja tuloksellisuus.

Aikuisten perusopetuksessa noudatetaan opetussuunnitelman perusteiden mukaisia arvoja. Lisäksi huomioidaan Vantaan kaupungin arvot.

4.2. Aikuisten perusopetuksen oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet

OPPIMISKÄSITYS

Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan opiskelija on aktiivinen toimija opinnoissaan. Hän suunnittelee opiskeluaan, asettaa sille tavoitteita ja arvioi toimintaansa. Samalla hänen taitonsa valita tuloksellisia opiskelumenetelmiä kehittyvät. Opiskelun avulla hän kehittää taitojaan tavoitteiden asettamisessa, tuloksellisten opiskelumenetelmien valinnassa sekä aiemmin opitun ja uuden tiedon yhteensovittamisessa. Ajattelutaitojen monipuolinen harjoittaminen sekä kielen, kehon ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla opiskelija oppii reflektoidaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan.

Koska oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten opiskelijoiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa, opiskelijan tahto toimia vuorovaikutuksessa ja halu kehittää yhdessä toimimisen ja oppimisen taitoja on olennaisia. Yhdessä oppiminen edistää opiskelijoiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja. Se antaa mahdollisuuden harjoitella rakentavaa ja avointa keskustelua, perustella omia

kantoja ja arvioida niitä kriittisesti. Se lisää herkkyyttä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Kielitaito on keskeinen oppimisprosessin resurssi: opiskelija käyttää kielitietoisuuttaan sekä eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena. Aikuisella opiskelijalla on elämäntilanteesta riippuen myös monia muita rooleja, joissa hän voi kartuttaa ja harjoitella opintoihin sisältyviä tietoja ja taitoja. Opiskelijoita ohjataan myös arvioimaan toimintansa seurauksia ja vaikutuksia muihin ihmisiin ja ympäristöön.

Aikuisopiskelijan aiemmat tiedot, taidot ja opiskelukokemukset vaikuttavat oppimistilanteisiin ja opiskelijan käsityksiin itsestään oppijana. Taito ja tahto arvioida ja tarvittaessa muuttaa omia odotuksia, käsityksiä sekä totuttuja toimintatapoja luo edellytyksiä tulokselliselle oppimiselle. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ja realistinen ohjaus ja palaute vahvistavat opiskelijan myönteistä minäkuvaa, pystyvyyden tunnetta ja itsetuntoa sekä luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Myönteiset tunnekokemukset, opintosisältöjen merkityksellisyys, oppimisen mielekkyyden ja ilon kokemukset sekä uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista pitkäjänteisesti. Oppimiskokemukset vaikuttavat opiskelijan tapaan suhtautua opiskeluun ja hänen tavoitteisiinsa sekä valitsemiinsa opiskelutapoihin.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppiminen näkyy muutoksena ajattelu- ja toimintatavoissa kuten opiskelutekniikoiden kehittymisenä, uusina tietoina ja taitoina sekä elämän hallinnan paranemisena. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Aikuisten perusopetuksen eri oppiaineiden opetuksessa kehitetään opiskelijoiden oppimaan oppimisen taitoja.

Oppiminen on kokonaisvaltainen prosessi, jossa oppijoiden tieto-, tunne-, ja taitoalueet ovat samanaikaisesti läsnä. Opettajan ja muun henkilöstön tehtävänä on tukea opiskelijoiden omaa aktiivisuutta ja vastuunottoa opintojensa tavoitteiden mukaisessa etenemisessä, uusien ja vanhojen taitojen yhteensovittamisessa samoin kuin kaikessa toiminnassa koulun tarjoamassa opiskeluyhteisössä. Oppimisympäristö tukee yhdessä tapahtuvaa, aktiivista ja opiskelijan aikaisempaan tietoon ja oppimisen taitoihin perustuvaa asioiden työstämistä. Tavoitteena on rohkaista opiskelijaa riittävän tuen avulla siirtymään opettajajohtoisesta oppimisesta kohti itseohjautuvaa oppimista. Uuden tiedon lisäksi opiskelija ottaa asteittain haltuun uuden toimintakulttuurin oppimis- ja työskentelytapoja. Nämä taidot ja kokemukset suomalaisesta toimintakulttuurista toimivat jatkossa myös elinikäisen oppimisen välineenä.

Opintojen alussa opintojen keskiössä on opettaja. Hän vastaa ryhmäytyksestä, työskentelyn ohjauksesta ja myös kasvatuksesta, mutta opiskelun edetessä opettaja toimii enenevässä määrin oppimisympäristön suunnittelijana ja mahdollisuuksien antajana.

Opiskelijan yksilöllistä oppimista tuetaan joustavin opetusmenetelmin. Näitä ovat työelämäjaksot, yrittäjäyys, tutustumiset oppilaitoksiin sekä projektit ja kaikki toiminnallinen oppiminen.

Opettajalla ja opinto-ohjaajalla opiskelijan läheisinä yhteistykumppaneina on tilaisuus päivittäisessä kanssakäymisessä tehdä havaintoja opiskelijan edistymisestä itsenäisessä ja tuloksellisessa työskentelyssä. Henkilökohtaisissa keskusteluissa yhdessä opiskelijan kanssa arvioidaan edistymistä ja tarvittaessa lisätään tukitoimia.

5. Aikuisten perusopetuksen tehtävä

Opetussuunnitelman perusteet

Aikuisten perusopetus on osa yleissivistävää opetusjärjestelmää, osa aikuiskoulutusjärjestelmää ja osa aikuisten maahanmuuttajien kotoutuskoulutusjärjestelmää. Perusopetus tarjoaa mahdollisuuden oppia perustaitoja ja laajentaa yleissivistyksen perustaa sekä antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Omien vahvuuksien löytäminen ja tulevaisuuden suunnittelu ovat keskeinen osa aikuisten perusopetusta. Perusopetus rakentaa opiskelijoiden myönteistä identiteettiä ihmisinä ja oppijoina.

Aikuisten perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta, joka edistää yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia. Sosiaalinen pääoma muodostuu ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Perusopetuksen tehtävänä on ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Perusopetus tukee opiskelijoiden yhteiskuntaan integroitumista ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kotoutumista antamalla opiskelijoille riittävät kielelliset ja yhteiskunnalliset valmiudet. Aikuisten perusopetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota opetuksen työelämäyhteyksiin, työelämätaitoihin ja työllistymistä tukevien valmiuksien kehittämiseen. Perusopetus edistää sukupuolten tasa-arvoa. Se kannustaa yhdenvertaisesti eri sukupuolia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta.

Aikuisten perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja tukea opiskelijoita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa ja säilyttämisessä. Perusopetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Aikuisten perusopetuksessa otetaan joustavasti huomioon yhteiskunnalliset muutokset ja ajankohtaiset asiat. Globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti.

Opetuksen valtakunnalliset tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa. Ne ohjaavat myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Valtioneuvoston asetuksen 2 §:ssä ilmaistaan perusopetuksen yleistavoite. Sen mukaan opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Asetuksen mukaan opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävä kehityksen edistäminen.

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Asetuksen 3 §:n mukaan opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpikäymistä ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Asetuksessa todetaan, että opetettavien asioiden tulee perustua tieteelliseen tietoon.

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Asetuksen 4 § sisältää tavoitteita ja periaatteita, joiden mukaisesti opetus ja kasvatus sekä opiskeluhoito tulee järjestää. Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Asetuksessa korostuu vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Kasvua ja oppimista edistävän toimintakulttuurin sekä toimivan opiskeluhoiton merkitys nostetaan vahvasti näkyviin.

Aikuisten perusopetuksen erityiset tavoitteet

Aikuisille annettavan perusopetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijan osaaminen, elämäkokemukset, olosuhteet, ikä sekä kieli- ja kulttuuritausta huomioon ottaen tarjota mahdollisuus saavuttaa perusopetuksen tiedot ja taidot sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja jatko-opintovalmiuksia.

Valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) säädetyt tavoitteet ohjaavat tarkastelemaan opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonalakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistävälle laaja-alaiselle osaamiselle ja monialaisille oppimiskokonaisuuksille.

Vantaa on hyvin maahanmuuttajaintensiivinen kaupunki. Kotoutuminen ja sen tukeminen linkittyvät kiinteästi osaksi opetusta. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden kotoutumista sekä opiskeluun ja opiskeluympäristöön että uuteen kotikaupunkiin ja laajemmin ottaen uuteen maahan. Aktiivinen opiskelu ja kielen oppiminen ovat onnistuneen kotoutumisen avaintekijöitä. Koulu pystyy välittämään laajaa ja moninäkökulmaista kuvaa yhteiskunnan toimintaan vaikuttavista asioista ja ilmiöistä hyödyntämällä kaikkia mahdollisia tahoja (viranomaisia, yhdistyksiä, järjestöjä, yrityksiä) opetuksen järjestämisessä.

Koulun kotoutumista edistävä vaikutus ulottuu myös opiskelijoiden perheeseen ja lähipiiriin. Aikuisopisto kutsuu opiskelijoiden läheisiä säännöllisin väliajoin koolle mm. perehtymään Suomen koulutusjärjestelmään sekä jatkokoulutusmahdollisuuksiin.

5.1. Alkuvaiheen opetuksen tehtävä

Opetussuunnitelman perusteet

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen tehtävänä on varmistaa, että opiskelijalla on perustiedot ja -taidot sekä olennaiset opiskelu- ja tiedonhankintataidot, jotta hän pystyy opiskelemaan aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa tai muussa koulutuksessa. Alkuvaiheen opetuksessa kiinnitetään huomiota erityisesti opiskelijan taitoihin opetuskielessä sekä valmiuksiin toimia arjessa ja suomalaisessa yhteiskunnassa. Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen keskeisenä tehtävänä on myös antaa opiskelijalle mahdollisuus täydentää yleissivistystään. Yhteiskunnallisena tehtävänä alkuvaiheen koulutuksella on syrjäytymisen ehkäisy.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opetuksella varmistetaan tarvittaessa se, että opiskelijalla on perustiedot ja -taidot sekä olennaiset opiskelu- ja tiedonhankintataidot, jotta hän pystyy opiskelemaan aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman mukaan.

Vantaan aikuisopiston alkuvaiheen koulutettavat kohderyhmät ovat aikuiset maahanmuuttajat, joilla ei ole lainkaan yleissivistävää koulutusta tai se on hyvin puutteellinen.

Alkuvaiheeseen siirtymisessä ja opiskelijoiden ohjaamisessa tehdään yhteistyötä koulutuksen järjestäjien ja mahdollisesti eri hallintokuntien välillä. Opiskelijat kuuluvat usein erilaisiin kieli- ja kulttuuriryhmiin, jolloin opiskelijoiden omat verkostot ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita siirtymävaiheessa. Opintojen alkuvaiheessa opiskelijaa tulee myös aktiivisesti tukea suuntautumisessa oppijan rooliin.

Opiskelijoiden tiedot ja taidot ovat vielä niin vähäiset, ettei opiskelijalla ole mahdollisuutta selviytyä aikuisten varsinaisen perusopetuksen opinnoista. Opiskelija on saattanut opiskella aikaisemmin esimerkiksi maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksessa, luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien koulutuksessa ja/tai perusopetuksen lukutaitovaiheen opetuksessa. Näistä koulutuksista vähäisen koulutustaustan omaava opiskelija voi siirtyä aikuisten perusopetuksen alkuvaiheeseen. Aikaisempi koulutus otetaan huomioon opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tehtäessä.

5.2. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Opetussuunnitelman perusteet

Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Opiskelussa ja työssä onnistuminen sekä vastuulliseksi kansalaiseksi kehittyminen edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista. Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös taitoa käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten opiskelijat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat opiskelijoiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle ja kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään, että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Opiskelijalle annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Seuraavassa kuvataan seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta ja perustellaan niiden merkitys. Osaamiskokonaisuuksilla on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti tukea jokaisen opiskelijan kehittymistä yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista. Opiskelijoita rohkaistaan tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimaan oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajattelun ja oppimisen kannalta on merkityksellistä, miten opiskelijat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Opiskelijat rakentavat uusia tietoja ja taitoja ja soveltavat ne yhteen aiemmin oppimansa kanssa. Aikuisopiskelijan ajatteluun ja oppimiseen vaikuttavat myös hänen elämäkokemuksensa ja asenteensa. Poisoppiminenkin voi olla tarpeen. Olennaista on, miten opiskelija osaa tehdä havaintoja, hakea, arvioida, muokata, tuottaa sekä jakaa tietoa ja ideoita. Opiskelijoita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä ja intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opiskelijoita rohkaistaan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Hankittua tietoa käytetään ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että opiskelijat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti sekä voivat rohkaistua yleisesti hyväksytyjen ennakkokäsitysten ja tulkintakehysten ylittämiseen. Toiminnalliset työtavat kuten draama, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja pelillisuus edistävät

oppimisen iloa sekä vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet eettiseen ja systeemiseen ajatteluun kehittyvät, kun opetuksessa käsitellään asioiden vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmotetaan kokonaisuuksia. Opiskelijoita kannustetaan hankkiutumaan myös koulun ulkopuolella vuorovaikutus- ja asiointitilanteisiin, joissa he voivat oppia sekä uusia asioita että näissä tilanteissa tarvittavaa kieltä.

Aikuisopiskelijoita rohkaistaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Heitä ohjataan näkemään asioita uusilla tavoilla ja hakemaan tietoa sekä tarkastelemaan ajattelutapojaan uusista näkökulmista. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa. Heitä innostetaan etsimään vastauksia ja kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä pohtimaan omaa sisäistä tietoaan. Opiskelijoita rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja ymmärrystä. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisenkin tiedon kohtaamiseen ja sen käsittelyyn. Oppivan yhteisön jäsenenä opiskelijat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Jokaista opiskelijaa autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun opiskelijoita ohjataan asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Opiskelijoita tuetaan rakentamaan hyvä tiedollinen perusta ja kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Opiskelijat elävät oppimisyhteisössä ja maailmassa, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja sekä keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Aikuisten perusopetuksessa vahvistetaan opiskelijoiden kykyä tunnistaa ja arvostaa ympäristön kulttuurisia merkityksiä sekä rakentaa omaa kulttuuri-identiteettiä ja myönteistä ympäristösuhdetta. Opiskelijat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Heitä ohjataan näkemään kulttuurien, kielten ja katsomusten moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnissa ja arjessa sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä opiskelijat oppivat havaitsemaan, vertailemaan ja arvioimaan eri kulttuureissa vaikuttavia aineettomia rakenteita kuten hierarkioita, roolimalleja ja valtaa. Opiskelijoita rohkaistaan toimijuuteen ja osallisuuteen suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaaleissa yhteisöissä. Opiskelijoita kannustetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Opiskelijat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta sekä tutustua kulttuuriperintöön ja kulttuuriympäristöihin.

Opiskeluun sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien tuntemista ja puolustamista sekä luottamusta siihen, että ihmisoikeudet kuuluvat jokaiselle.

Kouluyhteisössä opiskelijat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselleen. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan opiskelijoiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi opetuskielillä sekä ohjataan myös oman äidinkielen käyttöön. Opiskelijoita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Tärkeätä on myös oppia tuntemaan ja käyttämään monipuolisesti kuvia, matemaattisia symboleita ja muita merkkejä. Opiskelijoita rohkaistaan käyttämään oppimisen tukena mielikuvitustaan, kekseliäisyyttään ja huumorintajuun. Opiskelijoita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Arjen taidot (L3)

Arjen taidoilla tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia edistäviä taitoja, toimimista teknologisoituneissa ympäristöissä sekä oman talouden hallintaa ja kuluttamista. Aikuisten perusopetuksessa tutustutaan yhteiskunnallisiin palveluihin ja niiden käyttöön.

Opiskelijoita kannustetaan huolehtimaan itsestään ja toisistaan sekä harjoittelemaan arjen taitoja, myös oppimalla muilta ja jakamalla omaa osaamista. Ajanhallinta on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääätelyä. Opiskelijat oppivat tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen. Opiskelijat, joilta perusopetuksen suorittaminen on jäänyt kesken, voivat olla vaarassa syrjäytyä ja tarvitsevat siten tukea arjen hallinnan ja itsesääätelyn oppimiseen.

Opiskelijoita ohjataan toimimaan opiskeluyhteisössä vastuullisesti ja turvallisesti, ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät tekijät sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Aikuisten perusopetuksen opiskelijoilla on monia rooleja. Aikuisten perusopetuksen opiskelijoita pyritään tukemaan myös vanhemmuudessa sekä opettamaan heille taitoja esimerkiksi mahdollisten perhe-elämän ja kotoutumiseen liittyvien ristiriitojen ratkaisemisessa. Oman ja muiden kotoutumisprosessin eri vaiheiden tiedostaminen ja taito tarkastella omaa tilannetta sen pohjalta edistää opiskelijan hyvinvointia.

Opiskelijat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja opiskellaan sen toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Opetuksessa harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan arjen eri tilanteissa tarvittavien teknisten laitteiden ja järjestelmien käyttöä. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä teknologian vastuullista ja järkevää käyttöä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Opiskelijoita kannustetaan käyttämään monipuolisesti hyväkseen teknologian tuomia etuja ja mahdollisuuksia myös vapaa-ajalla ja omaehtoisessa opiskelussa.

Aikuisopiskelijoita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään suunnitella ja hoitaa omaa talouttaan. Opiskelijoita ohjataan mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien vastuidensa ja oikeuksiensa tuntemiseen kuluttajina. Opiskelijoita ohjataan kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat opiskelijoita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien ja niiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Opiskelijat tarvitsevat monilukutaitoa osataksaan tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon kuuluu monia lukutaitoja, joita kehitetään opetuksessa. Opiskelijoiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Opiskelijoiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa opiskelijat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan opiskelijoille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä ja heidän vapaa-ajan tekstejään sekä niistä

nousevia tulkintoja maailmasta. Näin opiskelijat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä sekä käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on välttämätön osa yleissivistystä ja arjen taitoja. Se on sekä tärkeä kansalaistaito itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Aikuisten perusopetuksessa huolehditaan siitä, että jokaisella opiskelijalla on mahdollisuudet tv-osaamisen kehittämiseen oman lähtötasonsa mukaisesti. Tv:tä käytetään suunnitelmallisesti opintojen eri vaiheissa, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella: 1) Vahvistetaan opiskelijoiden ymmärrystä tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteista ja keskeisistä käsitteistä sekä käytännön tv-taitoja omien tuotosten laadinnassa. 2) Opastetaan opiskelijoita käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Kehitetään opiskelijoiden valmiuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hallinnassa ja kannustetaan tv:tä hyödyntävään tutkivaan ja luovaan työskentelyyn. 4) Ohjataan opiskelijoita käyttämään tv:tä tarkoituksenmukaisesti vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on opiskelijoiden osaamistason huomioon ottaminen, opiskelijoiden kiinnostuksen ja aktiivisuuden herättäminen sekä mahdollisuus luovuuteen ja itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Lisäksi syvennetään opiskelijoiden tietämystä tv:n erilaisista sovelluksista ja käyttötarkoituksista sekä sen muuttuvasta merkityksestä arjessa ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan tv:n käyttömahdollisuuksia opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa. Tv:n vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia tv:n käyttöön kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä omassa arjessa ja globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat erityisesti teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Opiskelijoiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät heidän jatkokouluttautumistaan ja työllistymistään. Työelämätaidot ovat myös keskeinen osa kotoutumisprosessia. Opiskelijoita tuetaan realistisen ja ajantasaisen kuvan saamisesta työelämästä ja omista mahdollisuuksistaan siinä. Opiskelijoiden on tärkeää ymmärtää työn merkitys elämässä ja oma vastuunsa yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Opetuksen tehtävä on myös saada opiskelijat oivaltamaan yritteliäisyyden ja yrittäjämäisen toimintatavan merkitys sekä yrittäjyyden mahdollisuudet omassa työllistymisessä. Opiskelu järjestetään niin, että opiskelijat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa sekä ymmärtää opiskelussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Opiskelussa harjaannutaan työskentelemään yksin ja yhdessä yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa harjoitellaan työprosessien suunnittelua, ajankäyttöä, ongelmanratkaisutaitoja ja uusien hypoteesien ja vaihtoehtojen keksimistä. Opiskelussa harjoitellaan myös vuorovaikutusta ja kartutetaan työelämässä tarvittavaa peruskielitaitoa.

Opiskelijoita ohjataan tutustumaan Suomen talous- ja elinkeinoelämään, yrityksiin ja yrittäjiin sekä vapaaehtoistyöhön erityisesti omalla lähialueella. Perusopetuksen aikana opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus saada kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä myös koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja niiden hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Opiskelijoita tuetaan verkostoitumisessa.

Opiskelussa harjoitellaan työelämätaitoja, jotka helpottavat opiskelijan siirtymistä työelämään ja menestymistä siinä. Työelämä tiedon ja työnhakutaitojen lisäksi opiskelija saa tietoa ja ohjausta jatkosuunnitelmien tueksi, kuten tietoa aiemman koulutuksensa ja työkokemuksensa soveltuvuudesta suomalaiseen työelämään tai siitä, millaista ammatillista tai yleissivistävää koulutusta hän tarvitsee. Opiskelijoita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita ja tekemään sekä perusopetukseen liittyvät että jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisiä sukupuolirooleja ja muita roolimalleja kriittisesti tarkastellen ja niiden vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Aikuisten perusopetuksessa vahvistetaan jokaisen opiskelijan osallisuutta sekä kannustetaan heitä aktiiviseen kansalaisuuteen. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä sitoutumista yhteisiin päätöksiin harjoitellaan osana opiskelua.

Opiskelijoiden oikeutta olla aloitteellinen ja osallistua päätöksentekoon kunnioitetaan. Opiskelijat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun mahdollisuuksiensa mukaan. Samalla he saavat kokemuksia sopimusten ja sääntöjen sekä luottamuksen tärkeydestä. Opiskelu edistää opiskelijan taitoa osallistua päätöksentekoon sekä toimia vastuullisesti omassa elämässä ja laajemmin opiskeluyhteisössä ja yhteiskunnassa.

Opiskelijoita kannustetaan seuraamaan yhteiskunnallista keskustelua sekä pohtimaan ajankohtaisten ongelmien ratkaisuvaihtoehtoja yhdenvertaisuuden, tasa-arvon, oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävä elämäntavan näkökulmista. Osallistumalla sekä oppilaitoksessa että sen ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan opiskelijat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He saavat tietoa ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamiskeinoista ja -kanavista. Opiskelijat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja mediavälitteisen viestinnän merkitystä ja käyttämään niiden mahdollisuuksia eettisesti kestävällä tavalla. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittamista ja ristiriitojen ratkaisemista. Aikuisten perusopetuksessa opiskelijoita kannustetaan käyttämään demokraattisia oikeuksiaan ja vapauksiaan vastuullisina ja aktiivisina kuntalaisina ja kansalaisina.

Perusopetuksen aikana opiskelijat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojensa, elämäntapojensa ja tekojensa merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Ympäristön suojelun merkitys avautuu luonnontieteellisen tiedon lisäksi omakohtaisten luontokokemusten kautta. Opiskelijat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja niiden muuttamiseen kestävä tulevaisuutta rakentaviksi.

Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa oppiaineeseen luontuvalla tavalla.

Tarkemmin laaja-alaisen osaamisen paikallisia painotuksia on kuvattu kunkin opintojen vaiheen kohdalla.

6. Oppimaan oppimisen ja yhteiskuntaan integroitumisen toimintakulttuuri

Opetussuunnitelman perusteet

Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Toimintakulttuuri sisältää kaikki yhteisön toimintatavat, käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin työn laatu perustuu. Toimintakulttuuri tulee esille yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla. Oppilaitoksen toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia.

Aikuisten perusopetuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka muodostuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja sen kehittämisestä
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnustetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Esimerkiksi oppilaitoksen vuorovaikutus- ja kielenkäyttömallit sekä sukupuoliroolit välittyvät opiskelijoille. Opiskeluyhteisön jäsenet omaksuvat ja ylläpitävät toimintakulttuuriin sisältyviä arvoja ja asenteita osin tiedostamattaankin. Aikuisopiskelijoilla on myös omat, olemassa olevat asenteet ja kulttuuriset käytänteet, joista osa rakentaa tavoiteltavaa toimintakulttuuria, mutta osa voi olla ristiriidassa tavoitteiden kanssa. Toimintakulttuurin merkitysten pohdinta sekä sen ei-toivottujen vaikutusten tunnistaminen ja korjaaminen tavoitteiden suuntaisiksi ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa tarpeen mukaan. Kehittämisen perusedellytys on avoin, vuorovaikutteinen, luottamusta rakentava ja kaikkia yhteisön jäseniä osallistava keskustelukulttuuri. Toimintakulttuuria myös arvioidaan sekä oppilaitoksen henkilökunnan että opiskelijoiden kanssa, mikä antaa suuntaa oppilaitoksen toiminnalle. Toimintakulttuurilla ohjataan niin työyhteisöä kuin opiskelijoitakin yhteisöllisyyteen. Yhdessä tekemisen kulttuuri korostuu aikuisten perusopetuksessa.

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Aikuisten perusopetuksessa toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet tukevat oppilaitoksia toimintansa suuntaamisessa ja kehittämisessä. Ne velvoittavat opetuksen järjestäjää luomaan edellytykset periaatteiden toteutumiselle.

Oppiva ja kannustava yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Aikuisten perusopetusta tarjoava oppilaitos toimii oppivana sekä kaikkia jäseniään tasa-arvoisesti oppimiseen kannustavana ja oppimista tukevana yhteisönä. Oppivan yhteisön kehittymisen edellytys ja keskeisin työväline on dialogi. Tavoitteiden pohdiskelu ja oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät oppimista. Sitä vie eteenpäin myös yhteistyökumppaneilta sekä kehittämistyöstä, tutkimuksesta ja arvioinnista saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen johtamisen merkitys korostuu. Johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisilta oppimiseen. Aikuisten perusopetuksen opettajilta ja ohjaustyötä tekevilta edellytetään erityistä taitoa kannustaa ja motivoida oppijoita kohtaamaan oppimiseen, aiempaan opiskelutaustaan ja oppimiskokemuksiin sekä opiskelukieleen liittyvät haasteet. Jokaista kannustetaan löytämään omat voimavaransa ja vahvuutensa. Oppimaan oppimisen ohjauksella on tärkeä merkitys aikuisten perusopetuksessa. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, sisukkuutta opiskelussa ja työn loppuun saattamista.

6.1. Toimintakulttuuri

Opetussuunnitelman perusteet

Yksilöt huomioiva joustavuus

Opiskelijoiden taustojen ja elämäntilanteiden moninaisuus edellyttää perusopetukselta joustavia rakenteita ja opetusjärjestelyjä sekä yksilöllistä opintojen ohjausta. Aikuisten perusopetus voi olla jatkumoa opiskelijan aiemmalle opiskelulle oppivelvollisten perusopetuksessa, muille suoritetuille opinnoille tai suomen kielen koulutukselle. Monella maahanmuuttajataustaisella opiskelijalla on opintoja myös omasta kotimaastaan.

Opetuksen järjestämisessä ja opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten äidinkieli ja kulttuuri, uskonto tai katsomus, maahanmuuton syyt ja maassaoloaika, aikaisempi koulunkäynti sekä opetuskielen taito ja suomalaisen opiskelukulttuurin tuntemus. Opiskelijan omat opiskelutavoitteet otetaan huomioon ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma rakennetaan sen mukaan, millaisia opintoja opiskelija tarvitsee.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet sekä katsomukset ja uskonnot elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää tietoisesti sekä oman ympäristön kulttuuriperintöä että kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Se antaa näkyvyyttä Suomessa eläville erilaisille vähemmistöille. Aikuisten perusopetuksessa kotikansainvälisyys on monitahoinen voimavara. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kulttuuriympäristöjä sekä suhtautuu moninaisuuteen avoimesti ja myönteisesti. Se antaa kasvutilaa monikerroksisille identiteeteille. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärtämystä, välittämistä ja vastuullista toimintaa. Opetus tukee opiskelijan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että opiskelijan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Oppiva yhteisö keskustelee kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista, ymmärtää kielen keskeisen merkityksen oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteetin rakentumisessa että yhteiskuntaan integroitumisessa ja kotoutumisessa. Eri kielten käyttö rinnakkain oppilaitoksen arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Myös jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa yhteisössä jokainen työntekijä, erityisesti opettaja, on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan opettajien yhteistyönä niin, että opiskelijat saavat kaikissa oppiaineissa myös tarvitsemaansa kielellistä tukea.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Kaikilla on yhteisössä oikeus turvalliseen opiskelu- ja työympäristöön. Yhteisön rakenteet ja käytännöt rakennetaan tukemaan koko yhteisön ja sen jokaisen jäsenen psyykkistä, sosiaalista ja fyysistä hyvinvointia sekä arjen turvallisuutta. Riskien ja vaaratilanteiden ennaltaehkäisy on osa turvallisuutta. Tilojen, oppimisympäristöjen, opetusvälineiden ja -tilanteiden turvallisuudesta ja esteettömyydestä huolehditaan suunnitelmallisesti.

Hyvät sosiaaliset suhteet, arvostus sekä avoin vuorovaikutus ja ympäristön viihtyisyys luovat edellytyksiä työrauhalle. Kuulluksi ja kohdatuksi tuleminen luo turvallisuutta. Yhteisössä ei hyväksytä kiusaamista, väkivaltaa, seksuaalista häirintää, syrjintää eikä rasismia, ja niitä ennaltaehkäistään aktiivisesti. Epäasialliseen käytökseen puututaan. Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta sekä varhaista ja riittävää tukea. Oppilaitos tekee yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa opiskelijoiden hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Yhteisö kannustaa opiskelijoita osallistumiseen ja kehittää osallistumista ja vaikuttamista edistäviä rakenteita ja toimintatapoja. Kokemus kuulumisesta yhteisöön sekä siinä kuulluksi ja

arvostetuksi tulemisesta lisää opiskelun merkityksellisyyttä. Oppijan tulee olla oman oppimisensa, yhteiskuntaan integroitumisensa ja kotoutumisensa subjekti.

Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan opetuksen suunnitteluun sekä oppilaitoksen mahdollisten toiminta- ja harrastusryhmien toimintaan. Opiskelijakunta tarjoaa yhden väylän opiskelijoiden osallistumiselle. Oppilaitoksen muut toimintamuodot kuten tukiopiskelijatoiminta, vapaaehtoistyö tai moninaiset kestävän kehityksen toimintamuodot täydentävät sitä. Yhteistyö eri hallintokuntien, kulttuurilaitosten, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventävät käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien oppilaitosten kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille.

Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee opiskelijoita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja kehittämällä ja valikoiden luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän kehityksen ekologiset, taloudelliset sekä sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat. Se toimii esimerkkinä vastuullisesta suhtautumisesta ympäristöön sekä rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Yhteisö luo jäsenilleen edellytyksiä hahmottaa menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välistä yhteyttä. Oppilaitosyhteisössä opiskelijat kehittävät taitoja arvioida oman elämäntapansa kestävyttä ja tarvittaessa muuttaa sitä. He saavat kokemuksia yhteistyöstä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa. Opiskelijat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijoita kohtaamaan avoimesti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

Vantaan aikuisopiston toiminnassa painotetaan oppimaan oppimista, opiskelijan itsetunnon, vastuuntunnon ja yhteisöllisyyden kehittämistä ja moniarvoisuutta. Kaikessa koulutyöskentelyssä kiinnitetään erityisesti huomiota siihen, että arkitilanteetkin sisältävät tilaisuuksia kielen oppimiseen. Kielitietoinen opetus kulkee mukana kaikkien oppiaineiden opetuksessa.

Opiskelijaa kohdellaan yksilönä ja hänen opiskelu- ja tuentarpeensa selvitetään huolellisesti. Opiskelijaa kannustetaan ja tuetaan suorittamaan parastaan. Toisaalta opetusjärjestelyissä huomioidaan ryhmän merkitys ja sosiaalistuminen.

Opiskelijat ja henkilökunta muodostavat moninaisen yhteisön, jonka erityispiirteitä tahdotaan vaalia. Rikas toimintaympäristö tukee luovuutta, yritteliäisyyttä ja osallisuutta. Oppilaitoksessa ehkäistään mahdollisia yhteisöllisiä ongelmia varhaisen puuttumisen menetelmillä. Opiskelijoita kannustetaan tuomaan esiin opiskeluun sekä opiskeluympäristöön liittyviä kehittämisideoita.

6.2. Oppimisympäristöt

Opetussuunnitelman perusteet

Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opetus, opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut

ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja [vuorovaikutusta](#) sekä vahvistaa arjen taitoja. Oppimisympäristöt kannustavat vuorovaikutukseen ja osallistumiseen sekä edistävät yhteisöllistä tiedon rakentamista ja myönteistä opiskeluilmapiiriä.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä pyritään pedagogisesti monipuolisiin ja opiskelijan tarpeisiin vastaaviin kokonaisuuksiin. Oppimisympäristöjen tulee tukea aikaisempiin kokemuksiin perustuvaa tietopohjaa ja auttaa opiskelijaa löytämään tehokkaita tapoja täydentää ja kehittää osaamistaan sekä muuttaa tarvittaessa käsityksiään tai toimintamallejaan. Oppimisympäristöjen avulla luodaan mahdollisuuksia joustaviin yksilöllisiin ja yhteisöllisiin opiskelumahdollisuuksiin, luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista.

Oppimisympäristöjä kehitettäessä otetaan huomioon tiedot ja taidot, joita aikuisopiskelijoille on kertynyt työssä, perhe-elämässä ja vapaa-aikana. Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan opiskelijoiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä parannetaan mahdollisuuksia opiskelijoiden henkilökohtaisten opintopolkujen toteuttamiseen.

Suomen kielen oppimisessa koko kohdekielinen ympäristö tukee kielitaidon kehittymistä. Aikuisen kokemuksia arjen erilaisista kielenkäyttötilanteista - sosiaaliset verkostot, harrastukset, asioimiskontaktit - hyödynnetään opiskelussa. Opiskelijaa kannustetaan koulun ulkopuolisten sekä myös erilaisten digitaalisten ja interaktiivisten oppimisympäristöjen käyttöön kielitaidon vankentamiseksi.

Tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan tilojen ja kalusteiden muunneltavuus, hyvät ergonomiset, esteettiset, esteettömät ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan opiskelijoiden käyttöön niin, että ne tukevat myös omatoimista opiskelua. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta- taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Työelämän, järjestöjen ja eri alojen asiantuntijoiden kanssa tehdään yhteistyötä tavoitteellisesti verkostoituen. Kulttuurisesti monimuotoisissa oppimisympäristöissä toimiminen tukee opiskelijoiden omaa kulttuuri-identiteettiä sekä vahvistaa osallisuutta, integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja työllistymisen mahdollisuuksia.

Oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä, jolloin ne edistävät opiskelijoiden fyysistä ja henkistä terveyttä ja hyvinvointia. Vastuullinen työskentely ja hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista ja turvallisuutta. Turvallista ja vastuullista työskentelyä harjoitellaan myös digitaalisissa oppimisympäristöissä. Olosuhteet suunnitellaan sellaisiksi, että toiminta on kestävä kehityksen tavoitteiden mukaista.

Opiskelijoita ohjataan käyttämään myös omia tieto- ja viestintäteknologisia laitteitaan oppimisen tukena.

Opiskelu Vantaan aikuisopistossa perustuu opiskelijoiden turvallisuuteen ja hyvinvointiin sekä yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun. Tämä luo hyvän pohjan opintoihin keskittymiseen. Oppimisympäristön viihtyisyydestä ja turvallisuudesta vastaa koko yhteisö. Kouluyhteisö ja toimitilat toimivat esimerkkeinä vastuullisesta suhtautumisesta ympäristöön ja siitä huolehtimiseen.

Oppimisympäristö on rakennettu mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi eri oppiaineiden opettamiselle. Luokahuoneet ovat hyvin varusteltuja ja opetusvälineet nykyaikaisia.

Oppimisympäristönä toimivat myös lähialueilla olevat muut oppilaitokset (lukiot, ammattiopisto Varia, ammattikorkeakoulut, aikuiskoulutuskeskukset) sekä yritykset ja julkiset työnantajatahot, joihin on mahdollista myös hakea TET-jaksoille ja työssäoppimisjaksoille. Oppimisympäristöjä ovat lisäksi ympäröivä luonto, liikunta- ja kulttuurilaitokset, järjestöt, yhdistykset ja erilaiset tapahtumat.

Vantaan aikuisopistossa on käytössä tieto- ja viestintätekniikkaa, joita voidaan hyödyntää sekä opetuksessa että opiskelijan ohjauksessa. Tavoitteena on, että opiskelija saa käsityksen tietoyhteiskunnan vaatimuksista. Samalla digiopetus antaa rajattomat mahdollisuudet tietotekniikan hyödyntämiseen. Tietokoneen peruskäytön opetusta järjestetään itsenäisinä kursseina ja läpäisynä. Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa opintojen aikana riittävät tietotekniikkavalmiudet jatko-opintoihin ja työelämään. Digioppimisen avulla tietoja ja taitoja opetellaan oppiainerajat ylittäen. Laaja-alainen osaaminen kehittyy myös luonnollisissa ja virtuaalisissa oppimisympäristöissä. Kaikille opiskelijoille taataan yhdenvertaiset mahdollisuudet tulevaisuuden taitojen soveltajana. Tavoitteena on aktiivinen ja omasta oppimisestaan vastuuta kantava opiskelija.

6.3. Työtavat

Opetussuunnitelman perusteet

Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä opiskelijoiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen opiskelijan oppimista. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa opiskelijoille mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opetuksessa pyritään korjaamaan mahdollisia sukupuolittuneita tai stereotyyppisiä asenteita ja käytänteitä myös työtapojen valinnalla.

Aiemmin hankitun osaamisen hyödyntäminen ja käytännönläheisyys ovat olennaisia piirteitä aikuisten opetuksessa. Uusiin työ- ja opiskelumenetelmiin harjaantuminen on keskeinen osa opiskelua ja opiskelijaa rohkaistaan kokeilemaan erilaisia opiskelutapoja. Opetuksessa käytetään havainnollisia, arkielämän tilanteisiin liittyviä, kokeellisia ja elämyksellisiä työtapoja. Tiedonaloille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Taiteellista ilmaisua, luovuudenharjoituksia ja omaa tekemistä yhdistetään joustavasti opetukseen.

Eriyttämisessä kiinnitetään huomiota opiskelun laajuuteen ja syvyyteen, työskentelyn rytmiin ja etenemiseen sekä erilaisiin oppimistapoihin. Eriyttämisen lähtökohta ovat opiskelijoiden tarpeet sekä mahdollisuus itse suunnitella opiskelua, valita erilaisia työskentelytapoja ja tarvittaessa myös edetä yksilöllisesti. Opiskelijoita ohjataan löytämään itselleen parhaiten soveltuvia työskentelytapoja. Eriyttämällä voidaan tukea opiskelijan itsetuntoa ja motivaatiota. Eriyttämällä voidaan ennaltaehkäistä tuen tarpeen syntymistä.

Aikuisten perusopetuksessa opetus on kielitietoista. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimiselle. Suomen kielen ja muiden oppiaineiden opetusta voidaan järjestää osittain samanaikaisopetuksena, mikä vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja kielitaidon kehittymistä. Tällöin tulee varmistaa, että molempien oppiaineiden tai kurssien tavoitteet ja keskeiset sisällöt toteutuvat. Tässä keinoja ovat esimerkiksi opiskelijan itsenäinen työskentely, etätehtävät ja projektityöt.

Työtapojen valinnan perusteita ovat, että ne

- *virittävät opiskelijan halun oppia ja ottaa vastuuta oppimisestaan sekä lisäävät opiskelijan luottamusta itseensä oppijana*
- *hyödyntävät aikuisen elämäkokemuksia sekä harjaannuttavat osaamista, josta on opiskelijalle hyötyä ja iloa*
- *tukevat opiskelijoiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa yhteisöllistä oppimista, edistävät sosiaalista joustavuutta ja kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä sekä vastuun kantamista itsestä ja toisista*
- *rohkaisevat opiskelijoita monipuolisiin vuorovaikutustilanteisiin opetuskielellä ja muilla kielillä sekä rikastavat heidän sanavarastoaan ja ilmaisutaitojaan*
- *kehittävät tiedon hankkimisen, tuottamisen ja soveltamisen sekä tiedon luotettavuuden arvioimisen taitoja*

- auttavat opiskelijaa tiedostamaan ja arvioimaan omaa oppimistaan, aktivoivat työskentelemään tavoitteellisesti sekä kehittävät ja monipuolistavat opiskelijan oppimisstrategioita ja taitoja soveltaa niitä uusissa tilanteissa
- mahdollistavat tarpeellisten tietojen ja taitojen oppimisen jatko-opintoja ja työelämää varten
- harjaannuttavat osallistumiseen, vaikuttamiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä opiskelijoiden tarpeet ja edellytykset. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen opiskelijan oppimista. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa opiskelijoille mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin.

Aiemmin hankitun osaamisen hyödyntäminen ja käytännönläheisyys ovat olennaisia piirteitä Vantaan aikuisopiston opetuksessa. Uusiin työ- ja opiskelumenetelmiin harjaantuminen on keskeinen osa opiskelua ja opiskelijaa rohkaistaan kokeilemaan erilaisia opiskelutapoja. Opetuksessa käytetään havainnollisia, arkielämän tilanteisiin liittyviä työtapoja.

Eriyttämisessä kiinnitetään huomiota opiskelun laajuuteen ja syvyyteen, työskentelyn rytmiin ja etenemiseen sekä erilaisiin oppimistapoihin. Eriyttämisen lähtökohta ovat opiskelijoiden tarpeet sekä mahdollisuus suunnitella opiskelua opettajan kanssa, valita erilaisia työskentelytapoja ja tarvittaessa myös edetä yksilöllisesti. Opiskelijoita ohjataan löytämään itselleen parhaiten soveltuvia työskentelytapoja. Eriyttämistä toteutetaan sekä ryhmän toimivan työskentelyrytmin löytämiseksi luokkahuoneessa että yksittäisen opiskelijan henkilökohtaisten työtapojen löytämiseksi ja vahvistamiseksi. Eriyttämällä voidaan tukea opiskelijan itsetuntoa ja motivaatiota.

Vantaan aikuisopistossa opetus on kielitietoista. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimiselle.

6.4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetussuunnitelman perusteet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa aikuisten perusopetuksen oppimaan oppimista ja yhteiskuntaan integroitumista edistävää toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisriippuvuuksien ymmärtäminen. Opetuksen eheyttäminen kannustaa opiskelijoita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat opiskelijoita soveltamaan tietojään ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Opiskelijat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämänsä ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista jäsentämistapaa, jossa todellisen maailman ilmiöitä ja teemoja tarkastellaan kokonaisuuksina eri oppiaineiden opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen.

Eheyttämistä voidaan toteuttaa

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- käyttämällä samanaikaisopetusta
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä ja -viikkoja, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja

- suunnittelemalla ja toteuttamalla eri oppiaineiden yhteistyönä monialaisia oppimiskokonaisuuksia, joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelun lähtökohtana ovat aikuisten perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet. Oppimiskokonaisuudet ilmentävät koulun toimintaa oppivana ja kannustavana yhteisönä. Ne edistävät opiskelijoiden integroitumista yhteiskuntaan ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kotoutumista sekä vahvistavat erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia olosuhteita ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota opettajille, opiskelijoille ja koulun ulkopuolisille yhteistyökumppaneille. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi, jotta opiskelijoilla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuksien sisältöön sekä työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Oppimiskokonaisuuksien teemat ja toteutustavat päätetään paikallisesti. On suotavaa, että aikuisten perusopetuksessa toteutetaan ainakin yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edellyttävät yhteistyötä oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä kokonaisuuksien toteuttamisessa. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja, joiden opiskelussa hyödynnetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä. Oppimiskokonaisuuksiin kuuluvan oppimisen arviointi on osa eri oppiaineisiin sisältyvää arviointia.

Opiskelijoiden mukanaolo suunnittelussa on välttämätöntä, sillä oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti opiskelijoiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita. Opiskelijan näkökulmasta monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteena on

- vahvistaa opiskelijoiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin opiskelijoiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia asioiden edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen yhteisvoimin
- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opiskeluun
- vahvistaa arjen osaamisen harjoittelua ja antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa opiskelijoita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Vantaan aikuisopistossa monialaiset oppimiskokonaisuudet vaihtelevat lukuvuosittain ja ne kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan. Esimerkkejä monialaisista oppimiskokonaisuuksista voivat olla:

- kotikuntani Vantaa (suomen kieli, historia, maantieto, biologia, yhteiskuntaoppi, kuvataide, kotitalous jne.)
- monikulttuurinen ja moniaistinen tila (suomen kieli, elämänkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kuvataide, maantieto, biologia, musiikki, liikunta jne.)
- työelämä tutuksi (suomen kieli, TVT, yhteiskuntaoppi, opinto-ohjaus, työelämään tutustuminen jne.)

7. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

7.1. Ohjaus

Opetussuunnitelman perusteet

Ohjauksen tavoitteet

Ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijoita siten, että heillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet suoriutua opinnoistaan. Opiskelijan kokonaisvaltainen ohjaus on koko oppilaitoksen yhteinen tehtävä. Ohjauksen tavoitteena on lisätä opiskelijan oppimisvalmiuksia ja oppimaan oppimisen taitoja sekä ymmärtämystä omien valintojen ja toiminnan seurauksista. Samalla opiskelijan elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidot kehittyvät. Ohjauksella tuetaan opiskelijan taitoa arvioida realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Ohjauksella lisätään myös hyvinvointia ja ehkäistään ennalta opintojen keskeyttämistä.

Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa ja tukea opiskelijaa niin, että hän osaisi tehdä itseään koskevia elämänuraa, koulutusta ja työllistymistä koskevia ratkaisuja ja valintoja. Ohjauksen avulla opiskelija saa opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Lisäksi hän saa monipuolisen kuvan koulutusmahdollisuuksista, ammateista ja työelämästä jatkosuunnitelmiansa tueksi. Opiskelijaa tulee ohjata käyttämään erilaisia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutukseen ja ammatinvalintaan liittyvät tietolähteet, osaa etsiä tietoa sekä käyttää niitä jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Ohjauksen tulee tukea kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvia ja maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita. Ohjauksessa tehdään myös konkreettinen jatko-opintosuunnitelma ja/tai urasuunnitelma, jossa otetaan huomioon opiskelijan pitkän aikavälin tavoitteet. Jos kyseessä on kotoutuja, työllistymistä ja perusopetuksen jälkeistä jatkosuunnitelmaa tukevat toimet kulkevat kotoutumisprosessin mukana koulutukseen hakeutumisesta aina mahdolliseen jälkiohjaukseen saakka.

Ohjauksen toteuttaminen

Ohjaus perustuu opiskelijan tarpeisiin ja tavoitteisiin ja sen sisällöt vaihtelevat näiden mukaisesti. Opiskelijan aikuisuuden arvostaminen on ohjauksen onnistumisen perusedellytys. Aikaisempien opintojen ja myös muualla kuin koulutuksessa hankittujen tietojen ja taitojen tunnistaminen vaativat erityistä paneutumista. Puutteelliset perustiedot ja -taidot voivat olla aikuiselle opiskelijalle sekä elämänhallintaa häiritsevä että itsetuntoon vaikuttava tekijä. Siksi opiskelumotivaation herättäminen ja sen ylläpitäminen vaativat ohjaajalta syventymistä yksilöllisesti kunkin opiskelijan tilanteeseen.

Opinnot voidaan suunnitella myös siten, että opiskelija suorittaa samanaikaisesti eri vaiheiden kursseja. Jos opiskelijan on tarkoituksenmukaista suorittaa vain lukutaito- ja/tai alkuvaiheen opintoja, hänet voidaan ohjata tämän jälkeen muuhun soveltuvaan koulutukseen.

Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan kokonaistilanne käsittelemällä opintojen lisäksi myös arjenhallintaa sekä mahdollisesti elämäntilanteeseen ja terveyteen liittyviä seikkoja. Opintojen alkuvaiheessa ohjauksen keskeisenä tehtävänä on auttaa opiskelijaa motivoitumaan ja suuntautumaan opiskeluun sekä oppijan rooliin. Orientoituminen opintoihin ja opiskeluprosessin jatkuvuuden takaaminen vaativat monipuolista ja pitkäjänteistä ohjausta ja tukea.

Ohjaustoiminta järjestetään henkilökohtaisena, pienryhmä- ja ryhmämuotoisena ohjauksena. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella opintoihin, koulutus- ja ammatinvalintoihin sekä tulevaisuuteen ja elämäntilanteeseen liittyvistä kysymyksistä. Aikuisten perusopetukseen sisältyy myös erillisiä ohjauksen kursseja, joilla vahvistetaan opiskelijoiden työelämäntietoja ja -taitoja sekä muiden ohjauksen tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan voi sisältyä myös opiskelujaksoja muissa oppilaitoksissa sekä työelämään tutustumista.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Aikuisten perusopetuksessa opiskelijalle on laadittava henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ohjaa opiskelijan tiedollista ja taidollista kehittymistä koko opintojen ajan. Suunnitelmassa jäsennetään opiskelun tavoitteet ja arvioidaan niiden saavuttamiseen kuluva aika yhdessä opiskelijan kanssa. Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman tulee perustua opiskelijan valmiuksiin, aiemmin opitun tunnistamiseen sekä opiskelun tavoitteisiin. Opiskelijan opiskeluhistoria ja elämäntilanne, erityisesti aikaisemmat opintosuoritukset ja oppimiskokemukset tulee ottaa huomioon henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa laadittaessa.

Aikuisten perusopetuksessa tulee perusopetuslain 46 §:n mukaan opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suoritettut opinnot tai muutoin hankittu osaaminen tunnistaa ja tunnustaa. Opiskelijan lähtötaso on määriteltävä ja opetuksen järjestäjän ja opiskelijan on yhdessä laadittava opiskelijalle henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa määritellään

- aikaisempi koulutus Suomessa ja/tai muualla, erityisesti aikaisemmin suoritettut perusopetuksen opinnot ja mahdollisesti opintoja korvaava työkokemus tai muu kokemus
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat kurssit ja/tai oppimäärät
- aikuisten perusopetuksen aloitusvaihe (lukutaitovaihe, muu alkuvaihe vai päättövaihe)
- suoritettavat kurssit
- mahdolliset muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot ja/tai työelämään tutustumisjaksot
- arvioitu opiskeluaika
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
- opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tehtäessä otetaan huomioon opiskelijalle mahdollisesti aiemmin tehty henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja sen toteutuminen. Opetuksen järjestäjän osalta henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnasta vastaavat opinto-ohjaaja ja opettajat yhteistyönä. Suunnitelmaan voi sisältyä opiskelujaksoja myös muissa oppilaitoksissa kuten ammatillisessa oppilaitoksessa.

Jos opiskelija siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän perusopetuslain, lukiolain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisesti järjestämään opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa ja suoritettuja opintoja koskevat tiedot uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle.

Suunnitelman laatimisessa ja seurannassa tehdään tarpeen mukaan moniammatillista yhteistyötä. Opiskelijan taustasta riippuen hänen asioitaan saattavat hoitaa oppilaitoksen edustajien lisäksi eri viranomaiset. Yhteistyö voi olla tarpeiden ja erityisryhmien mukaan muotoutuvaa maahanmuuttajien kotoutumisprosessin tukemista, romanijärjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä, opiskelun tukemista sosiaalityöntekijöiden tai vankilahenkilökunnan kanssa tahi muiden toimijoiden ja tukiverkkojen kanssa tehtävää yhteistyötä.

Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tehtäessä on hyvä ottaa huomioon opiskelijalle mahdollisesti työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnassa tehty kotoutumissuunnitelma tai rangaistuslaitoksessa tehty rangaistusajansuunnitelma. Alkukartoituksen perusteella laadittu kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajien yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajien mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää heidän mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Aikuisten perusopetukseen kuuluvia opintoja voi suorittaa omassa oppilaitoksessa, muissa oppilaitoksissa tai muualla. Opiskelu- ja tiedonhankintataitojen jatkuva harjaannuttaminen on aktiivisen ja tavoitteellisen toiminnan edellytys. Näitä taitoja koskevat tavoitteet määritellään opiskelusuunnitelmassa oppiainekohtaisten tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden lisäksi.

Opiskelusuunnitelmaa ja sen toteutumista seurataan ja arvioidaan yhdessä opiskelijan sekä mahdollisesti muiden hänen asioitaan hoitavien tahojen kanssa. Opiskelijan tilanteen muuttuessa suunnitelma tulee saattaa ajan tasalle vastaamaan muuttunutta tilannetta. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, miten hän voi saada tukea ohjaustoimintaan osallistuvilta henkilöiltä ja mitkä ovat heidän tehtävänsä ohjauksen kokonaisuudessa.

Opiskelija voidaan katsoa eronneeksi, jos hän pätevää syytä ilmoittamatta on poissa opetuksesta ja jos on ilmeistä, että opiskelija ei suorita opintojaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

Opintojen alkuvaiheessa opiskelijan tieto- ja taitotason arviointiin sekä jo olemassa olevan osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Opintojen alkuvaiheessa opiskelijan kanssa laaditaan **henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS)** ja sitä tarkennetaan opintojen edetessä. Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tehtäessä otetaan huomioon opiskelijalle mahdollisesti työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnassa tehty kotoutumissuunnitelma. Alkuvaiheen ohjauksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä myös muiden opiskelijan ohjauksesta vastaavien tahojen, kuten Vantaan sivistystoimen aluekoordinaattoreiden ja muiden oppilaitosten kanssa. Opiskelijan opiskeluhistoria ja elämäntilanne, erityisesti aikaisemmat opintosuoritukset ja oppimiskokemukset sekä tavoitteet otetaan huomioon henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa laadittaessa. Samalla keskustellaan esimerkiksi harjoittelujaksoista, valinnaisista/lisäopinnoista tai erityisen tuen tarpeesta. Opintojen aikana tuetaan opiskelijaa jatkuvasti oman urapolkunsa ja elämänsä suunnittelussa.

Loppuvaiheen opintoihin siirryttäessä on tärkeä varmistaa, että opiskelijalla on riittävät opiskelutaidot ja suomen kielen taito, jotta hän selviytyy opinnoista. Opiskelijaa voidaan myös tukea näiden taitojen vahvistamisessa.

Vantaan aikuisopistossa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnasta vastaavat opinto-ohjaaja ja opettajat yhteistyönä. Jatko-opintoihin hakeutumisen kannalta on olennaista saavuttaa riittävät opiskelutaidot ja käsitys tarvittavista taidoista. Opinto-ohjauksessa korostuukin ammatinvalinnan kysymykset ja opiskelijan omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden löytäminen.

Opiskelusuunnitelman toteutumista arvioidaan opintovuoden aikana jaksoarviointien ja muiden opiskelutulosten perusteella. Arviointi tapahtuu ryhmän opettajan ja aineopettajien johdolla yhteistyössä opiskelijan kanssa. Erityisen tärkeää on suomen kielen taidon kehittymisen seuranta yhdessä S2 opettajan kanssa. Mikäli opinnot eivät ole edistyneet suunnitelmallisesti, otetaan tilanne esille yhdessä opiskelijan ja alaikäisten kohdalla myös mahdollisesti huoltajien kanssa. Opintojen etenemisen arviointi on jatkuva prosessi.

Vantaan aikuisopiston perusopetuksen opiskelijat saavat koko opintojensa ajan sekä henkilökohtaista että ryhmäkohtaista ohjausta. Henkilökohtaista ohjausta järjestetään opiskelijalle aina hänen sitä tarvitessaan. Päävastuu opintojen ohjauksesta on opinto-ohjaajalla, mutta opinto-ohjausta antavat myös opettajat. Päättöluokkalaisten valmistaminen toiselle asteelle siirtymiseen aloitetaan syyslukukauden alussa. Opinto-ohjaaja antaa tietoa toisen asteen opinnoista sekä ryhmäohjauksena että henkilökohtaisessa ohjauksessa. Tutustumiskäyntejä tehdään lähiseudun oppilaitoksiin. Opinto-ohjaaja auttaa oppilaita yhteishakuun liittyvissä asioissa ja on opiskelijoiden tukena koko yhteishakuprosessin ajan. Yhteishaussa ilman opiskelupaikkaa jääneiden päättötodistuksen jo saaneiden oppilaiden kanssa tehdään kesällä lisähakuja. Tarvittaessa ilman opiskelupaikkaa jäänyt nuori ohjataan nuorten ohjaus- ja tukikeskus Kipinään.

7.1.1. Alkuvaiheen opintojen aloittaminen

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheeseen siirtymisessä ja opiskelijoiden ohjaamisessa tehdään yhteistyötä opetuksen ja/tai koulutuksen järjestäjien ja mahdollisesti eri hallintokuntien välillä. Aikuisten perusopetuksen opiskelijat kuuluvat usein erilaisiin kieli- ja kulttuuriryhmiin, jolloin opiskelijoiden omat verkostot ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita siirtymävaiheessa. Opintojen alkuvaiheessa opiskelijaa tulee myös aktiivisesti tukea suuntautumisessa oppijan rooliin.

Kaikkien aikuisten perusopetuksen kohderyhmien (ks. luku 2.1) osalta on tärkeää huolehtia riittävästä tiedottamisesta mahdollisuudesta suorittaa aikuisten perusopetus. Ohjaustarpeet vaihtelevat kohderyhmittäin. Perusopetuksen loppuvaiheessa Suomeen tulneiden nuorten ohjaamiseksi tarvitaan yhteistyötä oppivelvollisten perusopetuksen kanssa, luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten ohjaamiseksi työhallinnon viranomaisten kanssa ja vankien ohjaamiseksi rangaistuslaitosten kanssa. Perusopetusta tarvitsevien aikuisten romanien ohjaamisessa voi tehdä yhteistyötä romaniyhteisön ja paikallisten romanityöryhmien kanssa.

Vantaan aikuisopiston perusopetus on tarvittaessa yhteistyössä työvoima- ja sosiaaliviranomaisten kanssa jo opiskelijoita kouluun valittaessa sekä opintojen aikana. Perusopetuksen alkuvaiheen opinnot ja muu koulutus Vantaan aikuisopistossa voi olla maahanmuuttajalle kotoutumiskoulutusta, ja kotoutumissuunnitelman laadinnasta sekä sen toteutumisen seurannasta vastaavat työvoimaviranomaiset.

Alaikäisten opiskelijoiden huoltajiin ollaan yhteydessä alkuvaiheessa opiskelusuunnitelmaa laadittaessa, tarvittaessa tulkin välityksellä ja myöhemminkin tarpeen vaatiessa. Yhteydenpidosta vastaavat ryhmän vastuopettaja ja opinto-ohjaaja. Täysikäisten opiskelijoiden kohdalla voidaan opintojen suunnitteluun liittyviin keskusteluihin ottaa mukaan perheenjäseniä (esim. puoliso), mikäli opiskelija itse niin haluaa. Vantaan aikuisopiston ja maahanmuuttajien kanssa vapaaehtoistyötä tekevien järjestöjen kursseille ja muuhun toimintaan ohjataan opiskelijoita myös koulun kautta, ja näitä kursseja ja toimintaa voidaan liittää myös osaksi opiskelijan opiskelusuunnitelmaa.

Ohjausta antavat sekä opinto-ohjaaja että luokanopettajaperiaatteella toimiva ryhmän oma vastuopettaja. Opinto-ohjaaja antaa opiskelijoille sekä ryhmämuotoista että henkilökohtaista ohjausta. Henkilökohtaisessa ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan koko elämäntilanne ja autetaan häntä suunnittelemaan opiskeluaan ja tulevia opintojaan. Opinto-ohjaaja ja oma opettaja tekevät tiivistä yhteistyötä ja voivat olla tarvittaessa molemmat paikalla henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa. Varsinainen opiskelijan opintopolun ja työuran suunnittelun ohjaaminen on pääasiassa opinto-ohjaajan vastuulla. Ryhmän oma opettaja taas seuraa opiskelijan etenemistä jokapäiväisissä opinnoissa ja pitää huolta, että opiskelija saa tarvittavaa ohjausta opiskelutaitojensa kehittämiseen.

Opinto-ohjaaja laatii opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman koulutuksen alkuvaiheissa, jolloin kartoitetaan yhdessä ryhmän opettajan kanssa kunkin opiskelijan opiskelu- ja tiedonhankintataitoja sekä eri alueiden perustaitoja ja -tietoja (lukeminen, kirjoittaminen, matematiikka, perustiedot yhteiskunnasta ja ympäristöstä). Suunnitelmaa laadittaessa opinto-ohjaaja selvittää mahdollisuuksien mukaan opiskelijan aikaisemmat opintosuoritukset. Jos ohjaajilla ei ole yhteistä kieltä opiskelijan kanssa, käytetään tulkkia, jotta voidaan selvittää taustatiedot ja jotta opiskelija pystyy itse vaikuttamaan suunnitelman laadintaan ja ymmärtämään sen sisällön.

7.1.2. Päättövaiheen opintojen aloittaminen

Opetussuunnitelman perusteet

Aikuisten perusopetuksen opiskelijat tulevat perusopetukseen monia eri reittejä ja eri vaiheessa. Heillä voi olla myös hyvin rajattuja opiskelutavoitteita. Tämän takia opiskelijan henkilökohtainen ohjaus aloitusvaiheessa on erittäin tärkeää. Jokaiselle opiskelijalle tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa otetaan huomioon hänen aikaisemmat opintonsa tai muulla tavoin hankitut tiedot ja taidot.

Opiskelijat ohjautuvat aikuisten perusopetukseen esimerkiksi perusopetuksen alkuvaiheesta, kesken perusopintojen toisesta koulusta, kotoutumiskoulutuksesta tai muusta suomen/ruotsin kielen koulutuksesta. Perusopetuksen osittaisesta suorituksesta Suomessa voi olla kulunut pitkä aika. Opiskelijalla voi olla myös perusopetuksen opintoja jostain toisesta maasta. Opiskelijan tieto- ja taitotason arviointiin sekä osaamisen tunnistamiseen tulee opintojen alkuvaiheessa kiinnittää

erityistä huomiota. Mahdollisuuksien mukaan aloitusvaiheessa tehdään yhteistyötä opiskelijan ohjauksesta vastaavien tai vastanneiden tahojen kesken.

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheeseen ohjaamisessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että koulutukseen hakeutuvalla on riittävät opiskelutaidot sekä sellainen opetuskielen hallinta, että hän selviytyy opinnoista. Siirtymävaiheessa opiskelijaa voidaan tukea myös näiden taitojen vahvistamisessa sekä tarvittaessa ohjata opiskelija opiskelemaan esimerkiksi perusopetuksen alkuvaiheen opintoja.

Vantaan aikuisopistossa perusopetuksen päättövaiheeseen voi siirtyä tai sen voi aloittaa yllä olevien perusteiden mukaisesti. Yhteistyötä ohjauksessa ja siirtymävaiheessa tehdään Vantaan sivistystoimen aluekoordinaattoreiden, Vantaan Ohjaamon, TE-toimiston, sosiaalitoimen ja muiden oppilaitosten kanssa.

7.2. Oppimisen ja opiskelun tuki

Opetussuunnitelman perusteet

Perusopetuslain mukaan opetus järjestetään opiskelijoiden iän ja edellytysten mukaisesti. Tämä on lähtökohhta järjestettäessä myös aikuisten perusopetusta, jossa opiskelee hyvin eri-ikäisiä ja eri elämäntilanteissa olevia opiskelijoita. Opetus ja tuki järjestetään ottaen huomioon sekä kunkin opiskelijan että opetusryhmän erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Oppimisen ja opiskelun tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia.

Tuen tarpeen taustalla voi olla esimerkiksi kielellinen, matemaattinen, motorinen tai tarkkaavaisuuden häiriö. Opiskelijalla voi olla tuen tarve myös mielenterveyteen, sosiaaliseen sopeutumattomuuteen, traumaattisiin kokemuksiin tai elämäntilanteeseen liittyvien ongelmien vuoksi.

Opetuksen eriyttäminen on ensisijainen keino ottaa huomioon opiskelijoiden erilaisuus. Työskentelyssä tulee ottaa huomioon kaikkien opiskelijoiden edellytykset ja tarpeet. Nämä ovat oppimisen erilaiset lähtökohdat, opiskelijoiden kieli- ja kulttuuritausta sekä opetuskielen osaamisen taso. Opiskelijaa autetaan ymmärtämään opetuksen tavoitteet ja merkitys. Opiskelijoille annetaan onnistumista edistävää ohjausta ja tukea. Koulun toimintakulttuuria kehitetään sellaiseksi, että se edistää koulun henkilöstön ja opiskelijoiden välistä sekä opiskelijoiden keskinäistä yhteistyötä ja vertaisoppimista.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Tuen tarpeen tunnistaminen pohjautuu opiskelijan omiin, opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Opiskelija voidaan ohjata selvittämään tuen tarvettaan myös koulun ulkopuolisten tahojen avulla. Koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta opiskelijalle tarkastellaan. Tämän pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa opiskelijalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnissa ja tuen suunnittelussa hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon opiskelijalle aiemmin annettu tuki.

Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan omat voimavaransa, oppimiseen liittyvät vahvuutensa ja kehittymistarpeensa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, tavoitteenasettelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opettaja arvioi ja antaa kannustavaa palautetta opiskelijoidensa edistymisestä sekä suunnittelee opetuksen, oppimisympäristöt ja mahdolliset tukitoimet.

Tukimuotoina voivat olla opetuksen eriyttäminen, opintojen painottaminen opiskelijan tarpeiden mukaan, monipuolinen opinto-ohjaus ja opiskeluhuolto. Opiskelija ohjataan mahdollisuuksien

mukaan muiden toimijoiden tukitoimien piiriin. Eri oppiaineille ominaisten opiskelustrategioiden ja monipuolisten työtapojen käyttö edistävät oppimista. Opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan tarvittavat yksilölliset tukitoimet ja tuki eri oppiaineissa. Työskentelyssä ja arvioinnissa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla opiskelija kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa.

Opetuksessa voidaan käyttää perusopetuslain mukaisia erityisiä opetusjärjestelyjä.

Vantaan aikuisopistossa pyritään kiinnittämään erityistä huomiota oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös ulkopuolisten tahojen, kuten erityisammattioppilaitosten kanssa. Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä on myös keskeisessä roolissa opiskelijoiden yksilöllisessä tukemisessa. Oppimisen ja opiskelun tukemisessa noudatetaan opetussuunnitelman perusteiden periaatteita.

Opiskelijoita halutaan kannustaa vapaa-ajan aktiviteetteihin ja harrastuksiin. Se, että oppilailla on mielekästä tekemistä koulun ulkopuolella, on tärkeää oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta. Koulun ulkopuolisissa harrastuksissa ja aktiviteeteissa opiskelija tutustuu uusiin ihmisiin. Opiskelijoita halutaan kannustaa luomaan merkityksekkäitä vuorovaikutussuhteita heitä ympäröivien eri yhteisöjen kanssa. Solmitut sosiaaliset suhteet kantaväestön kanssa nähdään tärkeänä kotoutumisen kannalta – sekä kielenoppimisen että myös kulttuurisen oppimisen kannalta. Kielen oppiminen ei ole pelkästään kognitiivinen prosessi, vaan se on myös sosiaalinen prosessi, jossa kieliyhteisöltä saatu tuki, sekä kuuluminen eri yhteisöihin on tärkeässä roolissa oppimisen sekä yleisemmin koko kotoutumisen kannalta. Koulumme tekee tiivistä yhteistyötä vantaalaisten kolmannen sektorin järjestöjen kanssa, mikä edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia solmia näitä merkityksekkäitä sosiaalisia suhteita. Järjestöjen edustajat vierailevat koulussa syyslukukauden alussa kertomassa toiminnastaan. Opinto-ohjaajan lisäksi myös opettajat ylläpitävät osaltaan verkostoja yhteistyökumppaneihin esimerkiksi vierailukäynneillä yhteistyökumppaneiden luona. Tärkeimpiä yhteistyökumppaneitamme ovat R3 sekä Nicehearts.

Tarvittaessa konsultoimme maahanmuuttajien oppimisvaikeuksiin erikoistunutta yhteistyökumppanimme Oppimistaito ry:tä, jonka erityisosaamisaluetta on maahanmuuttajien oppimisvaikeuksien diagnosoiminen sekä oppimistulosten yksilöllinen parantaminen. Oppimistaito ry tuo opiskelijahuoltoon merkittävän ammattitaitoisen voimavaran opiskelijoiden oppimisvaikeuksien tunnistamiseen kehittäen näin myös aikuisopiston henkilökunnan ammattitaitoa. Tämän lisäksi konsultoimme tarvittaessa Väestöliitossa työskentelevää yhteistyökumppaniamme, joka antaa kulttuurisensitiivistä konsultaatiota maahanmuuttajien kanssa toimiville ammattilaisille.

Koulu tekee yhteistyötä Vantaan sekä muiden pääkaupunkiseudun oppilaitosten kanssa. Koululla on hyvä yhteistyösuhde ammatillisiin erityisoppilaitoksiin kuten Keskuspuiston Ammattiopistoon.

Koululla on hyvät ja toimivat suhteet TE-toimistoon, sosiaalitoimeen, sekä maahanmuuttajapalveluihin. Koulun jo toimiva yhteistyö sosiaalitoimen sekä TE-toimiston kanssa auttaa koulua tukemaan opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia. Sosiaalitoimesta voidaan tarvittaessa järjestää opiskelijalle henkilökohtainen sosiaaliohjaaja auttamaan elämänhallintaan (esim. rahankäyttö, asunnottomuus) liittyvissä haasteissa. Tiivis yhteydenpito ja yhteistyö TE-toimiston kanssa on erityisesti kotoutumistuella opiskelevien opiskelijoiden hyvinvointia tukemassa. Te-toimiston yhteyshenkilömme vierailevat koululla syyslukukaudella kertomassa kotoutumistuella opiskelusta sekä TE-toimiston saatavilla olevista palveluista. Olemme myös tiiviisti yhteydessä nuorten ohjaus- ja tukikeskus Kipinään, jonne opiskelijoita voidaan ohjata saamaan lisätukea.

Tarpeen vaatiessa otetaan yhteys lastensuojeluun, nuorisoneuvolaan, nuorisopsykiatrian asiantuntijoihin tai psykiatrian poliklinikkaan.

Opiskelijoita rohkaistaan puhumaan opettajilleen ja opinto-ohjaajalle sekä opiskelijahuollon psykologille, kuraattorille tai terveydenhoitajalle jos opiskelussa tai koulunkäynnissä ilmenee ongelmia, tai jos oppilas haluaa puhua muista häntä askarruttavista asioista liittyen esim.

kavereihin, perhesuhteisiin tai omaan hyvinvointiin. Opiskelijoille painotetaan, etteivät he ole yksin huoliensa kanssa, vaan apua on tarjolla.

Opiskelijahuollon kuraattori, terveydenhoitaja ja psykologi vierailevat syyslukukaudella luokissa kertomassa työstään. Näin he tulevat opiskelijoille tutuksi ja opiskelijoiden kynnys lähestyä heitä laskee.

Opiskelijahuolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville ja jokainen tekee oppilashuoltotyötä. Kun koulun työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi tai poistamiseksi opiskeluhuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hän ottaa viipymättä yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja antaa tiedossaan olevan tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun järjestetään samana tai seuraavana työpäivänä.

Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä em. määräajassa. Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle annetaan tieto yhteydenotosta.

Tarvittaessa opiskelijan tueksi kootaan hänen suostumuksellaan monialainen asiantuntijaryhmä. Opiskelijan kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi näin osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä. Tarvittaessa opiskelijaa tuetaan hakeutumaan koulun ulkopuoliseen tukeen. Yhteistyö koulun ulkopuolisen tahon kanssa voi alkaa myös yhteisellä neuvottelulla koululla, mikäli opiskelija niin toivoo.

7.3. Opiskeluhuolto

Opetussuunnitelman perusteet

Perusopetuksen koko oppimäärää aikuisten perusopetuksen perusteiden mukaan opiskeleviin (tutkintotavoitteiset opiskelijat) sovelletaan oppilas- ja opiskelijahuoltolakia. Opetuksen järjestäjällä tulee olla lain edellyttämä oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuollon järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin samoja periaatteita kuin oppivelvollisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään (Määräys 104/011/2014).

Opiskeluhuollon tarkoituksena on varmistaa opiskelijoiden yhdenvertainen mahdollisuus oppimiseen ja hyvinvointiin sekä huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista ja opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Tavoitteena on ongelmien ehkäisy ja tarvittavan tuen järjestäminen mahdollisimman varhain. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena.

Aikuisten perusopetukseen osallistuvalla opiskelijalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhuolto. Opiskeluhuollon kokonaisuus muodostuu opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukaisesta opiskeluhuollosta sekä opiskeluhuollon palveluista, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on keskeinen osa aikuisten perusopetuksen toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhuoltoa. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on ennaltaehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä oppilaitosyhteisössä. Osallisuutta edistävät toimintatavat sekä ulkopuolisuuden ja syrjäytymisen ehkäiseminen kuuluvat yhteisölliseen opiskeluhuoltoon.

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla edistetään opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Aikuisten perusopetuksessa yksilökohtainen opiskeluhuolto voi olla opiskelijan

tukena tunne-elämään, itsetuntemukseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä. Opiskeluhoultotyöhön kuuluvat myös opiskelutaitojen, opiskelukyvyn ja -motivaation sekä elämänhallinnan lisääminen.

Yksilöllistä opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä otetaan huomioon. Opiskelijalle sekä myös alle 18 -vuotiaan opiskelijan huoltajalle annetaan tietoa opiskelijan oikeuksista, opiskeluhoitoon toimintatavoista ja tietojen käsittelystä yksilökohtaisessa opiskeluhoitossa. Opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset sekä yksilölliset voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä opiskeluhoitoon tuen rakentamisessa että oppilaitoksen arjessa. Vuorovaikutus opiskeluhoitossa on opiskelijaa arvostavaa ja luottamusta rakentavaa.

Opiskeluhoito järjestetään monialaisena opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoito on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoitossa noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Yhteisöllisen hyvinvointiryhmän tehtävänä on vastata yhteisöllisestä opiskeluhoitosta, jonka tavoitteena on luoda terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö, edistää opiskelijoiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja ehkäistä syrjäytymistä. Yksilökohtaisessa oppilashoitossa tavoitteena on tunnistaa ja ehkäistä yksittäisten oppilaiden oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja muita ongelmia, sekä puuttua ja löytää ratkaisuja näihin ongelmiin.

Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä kokoontuu ennalta sovittuna aikana 1 – 2 kertaa kuukaudessa. Vantaan aikuisopiston yhteisöllisen hyvinvointiryhmän (YHR) kutsuu koolle maahanmuuttajayksikön koulutuspäällikkö. Muita jäseniä ovat opettajien ja opinto-ohjaajan lisäksi kuraattori, opiskelijaterveydenhoitaja ja koulupsykologi. Kokouksessa käsitellään ajankohtaisia yhteisöllisiä opiskelijahuollollisia asioita. Yhteisöllisen hyvinvoinnin ryhmä seuraa oppilaiden hyvinvointia ryhmätasolla ja sopii tarvittavista toimenpiteistä, niiden toteuttamisesta sekä toteuttajista.

Ryhmäyttäminen lukuvuoden alussa nähdään tärkeänä osana oppilaan hyvinvointia. Lukuvuoden aikana järjestettävät juhlat, liikuntapäivät, retket, erilaiset tapahtumat ym. koulun perinteet vahvistavat ryhmähenkeä. Sosiaaliset verkostot ovat keskeisessä roolissa maahanmuuttajaopiskelijoiden menestyksessä kotoutumisessa, sillä opiskelijat saavat kallisarvoista vertaistukea toisistaan uudessa kulttuurisessa ympäristössä. Kouluruokailun pääasiallisena tarkoituksena on ensisijaisesti oppilaan hyvinvoinnin, terveyden ja työtehon ylläpitäminen ja edistäminen, mutta samalla yhteinen päivittäinen ruokailuhetki koetaan tärkeäksi myös ryhmäytymisen kannalta. Opettajat tekevät merkityksestä kotouttavaa työtä itse opetuksen ohella. Oppilaisiin valetaan uskoa itseän sekä rohkaistaan aloitteellisuuteen ja aktiivisuuteen. Menestyksessä kotoutuminen on maahanmuuttajaopiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin pohja.

Opiskelijoille jaetaan kirjalliset järjestyssäännöt lukuvuoden alussa. Järjestyssäännöt käydään luokissa läpi yhdessä opettajan kanssa. Järjestyssäännöt on tehty, jotta kaikilla olisi hyvä ja turvallinen ympäristö opiskella. Järjestyssääntöihin on kirjattuna mm. koulun poissalokäytännöt, kouluympäristön turvallisuuden takaamiseksi luotuja sääntöjä, koulun tiukka suhtautuminen kiusaamiseen, periaatteet jokaisen oikeudesta yksityisyyteen ja loukkaamattomuuteen, sekä koulun periaate yksilöllisyyden ja erilaisuuden kunnioittamisesta. Jokaisen henkilöstöön kuuluvan velvollisuus on puuttua välittömästi asiaan huomattaessaan järjestyssääntöjen rikkomista. Lukuvuoden alussa opiskelijoiden kanssa keskustellaan erityisesti kiusaamisesta, syrjinnästä ja muuten epäkunnioittavasta käytöksestä. Opettajat voivat käyttää Vertaissovittelu-menetelmää syntyvien ristiriitatilanteiden ratkaisemiseksi.

Opettajat ovat päävastuussa luokkansa kokonaistilanteen havainnoinnista. He nostavat esille, jos heillä herää huoli oppilaan opinnoissa edistymisestä tai muusta asiasta, kuten esimerkiksi jatkuvasta myöhästelystä, koulumotivaation laskusta, levottomuudesta,

alakuloisuudesta, vetäytyneisyydestä tai aggressiivisesta käytöksestä johtuen. Opettajat reagoivat heti huomattuaan opiskelijassa poikkeavaa käytöstä tai häiriökäyttäytymistä. Näin pyritään turvaamaan varhainen tuki sitä tarvitsevalle oppilaalle. Luvattomat poissaolot esimerkiksi kertovat usein opiskeluun liittyvistä ongelmista. Poissaoloja seuraamalla koulu pystyy reagoimaan ja ryhtymään toimiin ratkaisujen löytämiseksi ongelmiin. Erityisen ujoille ja hiljaisille opiskelijoille voidaan perustaa oma ryhmä opiskelujen tukemiseksi ja opiskelijan rohkaisemiseksi. Opettajien lisäksi koulun koko muu henkilöstö tarkkailee opiskelijoiden käyttäytymistä, ja jotain poikkeavaa huomatessaan on jokainen velvollinen reagoimaan asiaan.

Tavoitteena on luoda opiskelijoihin ja heidän huoltajiinsa alusta alkaen hyvä ja toimiva yhteistyösuhde. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen halutaan viestiä, että toivomme yhteistyön koulun ja kodin välillä olevan avointa ja aktiivista, ja että opiskelija hyötyy siitä, että koulun henkilöstö ja huoltajat ovat hyvässä yhteistyösuhteessa keskenään. Oppilaiden sekä huoltajien mielipiteitä koulutyöskentelyyn liittyen kuullaan ja ne huomioidaan oppilashuoltotyössä. Koulussa järjestetään syksyllä vanhempainilta, jossa puhutaan koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Opiskelijan huoltajilla on mahdollisuus keskustella tilaisuudessa opettajien, koulun muun henkilökunnan, sekä muiden vanhempien kanssa. Huoltajien lisäksi myös muut lähiomaiset ovat tervetulleita tilaisuuteen. Huoltajia rohkaistaan ja kannustetaan ottamaan yhteyttä opettajiin ja opinto-ohjaajaan opiskeluun sekä muuhun opiskelijan hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Huoltajille halutaan korostaa perheen tärkeää roolia opiskelijan koulunkäynnissä sekä myös nuoren kotoutumisprosessissa.

Vanhempainillan lisäksi huoltajiin pidetään yhteyttä puhelimitse ja sähköpostitse. Kotikirjeitä ja tiedotteita käytetään luokan tarpeen mukaan. Huoltajilla on mahdollisuus aina halutessaan ottaa yhteyttä koulun henkilöstöön. Koululla syyslukukaudella järjestettävän koko koulun vanhempainillan lisäksi jatkoon suuntaaville opiskelijoille ja heidän huoltajilleen järjestetään jakokoulutusinfo kevätlukukauden alussa. Opiskelijoiden sekä heidän huoltajiensa lisäksi muut läheiset ovat tervetulleita näihin tapaamisiin.

Opetussuunnitelman lisäksi noudatetaan oppilaitoskohtaista opiskeluhuoltosuunnitelmaa, joka päivitetään säännöllisesti.

7.4. Kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetussuunnitelman perusteet

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat toimintakulttuurin kehittäminen, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle.

Opiskelijalle voidaan kurinpidollisena keinona antaa kirjallinen varoitus tai opiskelija voidaan erottaa enintään yhdeksi vuodeksi.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan oppilaitosten yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään oppilaitoskohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että kurinpitokeinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti

hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää opiskelijoita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Vantaan aikuisopistossa oppitunneilla keskustellaan yleisesti opiskeluun, kouluyhteisöön ja yhteiskuntaan liittyvistä käyttäytymissäännöistä, hyvistä tavoista ja suomalaisesta käyttäytymiskulttuurista. Tarvittaessa järjestetään myös henkilökohtaisia keskusteluja.

Kurinpidollisena toimenä käynnistetään välittömästi ongelmien ilmaantuessa yhteispalaveri, johon osallistuu tilanteen mukaan opiston edustajia, huoltajien edustajia, opiskelijahuollon edustajia ja mahdollisesti viranomaisia. Kurinpidollisen toimenä opiskelijalle voidaan antaa joko suullinen varoitus tai kirjallinen varoitus. Vakavissa tapauksissa voidaan opiskelija erottaa määräaikaaisesti tai lopullisesti. Opiston järjestyssäännöissä ohjeistetaan henkilökuntaa järjestyksen ylläpitoon ja kurinpitoon liittyvissä asioissa.

Poissaolokäytännöt ovat kirjattuna opiskelijoille jaettaviin koulun järjestyssääntöihin. Jo oppilaaksiottopalaverissa, arvioitaessa opiskelijan soveltuvuutta opiskelijaksemme, opiskelijalle kerrotaan koulun suhtautumisesta poissaoloihin. Alaikäistä haastateltaessa palaverissa on aina mukana myös huoltaja, usein myös täysi-ikäistä oppilasta haastateltaessa opiskelijan huoltaja on läsnä. Näin ollen tieto koulun poissaolokäytänteistä välittyy opiskelijan lisäksi myös huoltajalle jo ennen opiskelun alkamista. Oppilaaksiottopalaverissa jaettavassa kirjeessä on kirjattuna ohjeistus, kuinka poissaolon sattuessa tulee toimia. Lukuvuoden alussa opettajat käyvät opiskelijoiden kanssa koulun poissaolokäytännöt läpi luokissa. Tämän lisäksi vanhempainilloissa käydään läpi koulun säännöt poissaoloista.

Opettajat kirjaavat poissaolot poissaolokirjaan. Lukuvuoden aikana poissaoloja seurataan jatkuvasti. Jos opiskelijalla on selvittämättömiä poissaoloja, opettaja keskustelee aiheesta opiskelijan kanssa. Opettaja ottaa yhteyden myös opiskelijan huoltajaan opiskelijan ollessa alaikäinen. Tieto opiskelijan poissaoloista välitetään myös opinto-ohjaajalle, joka keskustelee poissaoloista opiskelijan kanssa jos opettajan kanssa käyty keskustelu ei korjaa tilannetta. Jos tilanteeseen ei tämänkään jälkeen tule muutosta, koulutuspäällikkö puhuttelee opiskelijaa. Koulutyön vakavan laiminlyönnin vuoksi voidaan opiskelijalle antaa kirjallinen varoitus tai hänet voidaan erottaa opistosta enintään kahden kuukauden ajaksi. Määräaikaiseen erottamiseen päädytään, jos opiskelijan poissaolot eivät korjaannu muilla kurinpidollisilla toimilla. Ennen kuin opiskelijalle annetaan kirjallinen varoitus tai hänet erotetaan määräaikaaisesti koulusta, häntä kuullaan, toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yksilöidään, hankitaan mahdollinen muu selvitys ja varataan opiskelijan huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi.

Määräaikaaisesti erotetun opiskelijan opetuksesta ja oppilashuollosta huolehditaan. Hänelle laaditaan henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutuu ja oppimista seurataan. Suunnitelmasta, opiskelun seurannasta ja opiskelijahuollosta päätetään yhteisöllisen hyvinvointiryhmän nimeämässä moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä.

Opiskelijan opiskellessa kotoutumistuella koulu on velvollinen ilmoittamaan poissaoloista TE-toimistoon. Kotoutumistuella opiskelevan opiskelijan kuulemistilaisuuden järjestää TE-toimisto. TE-toimisto järjestää harkinnan mukaan kuulemistilaisuuden opiskelijalle ja harkitsee voidaanko kotoutumistuella jatkaa oppilaan opiskelujen tukemista. Poissaolojen vaikutuksesta kotoutumistuen katkaisuun kerrotaan opiskelijoille jo oppilaaksiottopalaverissa.

Lukuvuoden alussa oppilaille jaettavassa kirjeessä kotiin kerrotaan opiskelijahuollon toimintatavoista opiskelijoiden vanhemmille. Tämän lisäksi opiskelijahuoltosuunnitelmasta kerrotaan syksyllä järjestettävässä vanhempainillassa opiskelijoiden vanhemmille. Lisäksi opiskelijahuoltotyöstä kerrotaan lukuvuoden aikana tarvittaessa erilaisin tiedottein. Opiskelijoille kerrotaan opiskelijahuoltotyöstä lukuvuoden alussa. Lisäksi koulukuraattori, -terveydenhoitaja sekä -psykologi vierailevat luokissa kertomassa opiskelijoille työnkuvastaan ja roolistaan opiskelijahuoltotyössä.

Koulun henkilöstölle tiedotetaan suunnitelmasta. Koko henkilöstölle lähetetään sähköpostitse opiskelijahuollon suunnitelma. Jos ulkopuolisia yhteistyötahoja on mukana oppilaan asioiden käsittelyssä, heitä perehdytetään tapauskohtaisesti opiskelijahuoltosuunnitelmaan.

8. Yhteistyö ja opetuksen järjestämistapoja

8.1. Yhteistyö

Opetussuunnitelman perusteet

Opetushallinnossa ja aikuisten perusopetusta järjestävissä oppilaitoksissa tehdään yhteistyötä aikuisten perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä opiskelijoiden oppimisen tukemiseksi ja toimivien opiskelupolkujen rakentamiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamisessa sekä koulun toiminnan suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Yhteistyö on suunnitelmallista, ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Yhteistyötä tehdään myös muiden opetuksen järjestäjien, esimerkiksi ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa koskien etenkin lukutaitovaiheen järjestämistä sekä ammatillisen koulutuksen opintojen sisällyttämiseksi opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Koulutuspolkujen siirtymävaiheissa yhteistyö on erityisen tärkeää.

Opiskelijoiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että opiskelijat saavat kokemuksia yhteistyöstä, osallistumisesta ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässään, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Opiskelijoilla on kouluyhteisön jäsenenä vastuuta opiskeluympäristöstä ja mahdollisuuksia vaikuttaa koulun toimintaan. Oppilaitoksissa luodaan toiminnalliset rakenteet, jotka edistävät opiskelijoiden aktiivista osallisuutta koulussa ja yhteiskunnassa. Opiskelijat osallistuvat opetussuunnitelman laadintaan paikallisesti päätettävällä tavalla. Opiskelijat voivat osallistua koulun toiminnan kehittämiseen ja arviointiin esimerkiksi opiskelijakuntatoiminnan kautta. Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa ja vaikutusmahdollisuuksia.

Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Aikuisten perusopetuksen järjestäjä tekee koulutukseen liittyvää yhteistyötä muiden tahojen kanssa omalla toiminta-alueellaan. Yhteistyön tarkoituksena on opiskelijan yhteiskuntaan integroitumisen ja kotoutumisen tukeminen ja sekä syrjäytymisen ehkäisyn varmistaminen. Yhteistyöllä varmistetaan opiskelijan kokonaisvaltainen tuki, joten siinä on tärkeä hyödyntää moniammatillisuutta.

Aikuisten perusopetuksessa oppilaitos tekee asiakohtaisesti harkiten yhteistyötä eri hallintokuntien ja muiden tahojen kanssa. Aktiivinen yhteistyö työvoimaviranomaisten kanssa on välttämätöntä erityisesti maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden koulutukseen ohjauksen ja työllistymisen tueksi. Opetuksen järjestäjän on hyödyllistä tehdä yhteistyötä myös kolmannen sektorin toimijoiden, erityisesti maahanmuuttajien ja romanien omien organisaatioiden sekä kansalaisjärjestöjen kanssa.

Oppilaitos tekee työelämäyhteistyötä, joka mahdollistaa opiskelijoiden työelämään tutustumisen sekä luo edellytyksiä heidän työllistymiselleen. Oppilaitosten keskinäistä yhteistyötä tarvitaan erityisesti opiskelijan siirtyessä oppilaitoksesta ja oppilaitosmuodosta toiseen. Eri oppilaitokset voivat tehdä keskinäistä yhteistyötä myös monipuolistaakseen opetustarjontaa ja vahvistaakseen henkilöstön osaamista.

Rangaistuslaitoksessa järjestettävän opetuksen osalta yhteistyötä tehdään rikosseuraamuslaitoksen, rikosseuraamusalueen tai vankilan kanssa luvussa [Rangaistuslaitoksessa järjestettävä opetus](#) kuvatulla tavalla.

Yhteistyö paikallisten ja pääkaupunkiseudun oppilaitosten kanssa on aktiivista ja säännöllistä. Yhteistyön tavoitteena on rakentaa toisiaan täydentäviä ja yhteen sopivia koulutuskäytäntöjä metropolialueelle ja siten mahdollistaa opiskelijoiden siirtymisiä koulutuksiin yli kuntarajojen, mikäli oman kunnan alueella ei ole tarjolla sopivaa koulutusta.

Vantaalla toimii useita maahanmuuttoon liittyviä järjestöjä, työryhmiä ja yhteisöjä, joiden kanssa tehdään monipuolista yhteistyötä koulutuksen kehittämiseksi.

Paikallinen TE-toimisto, Ohjaamo, Plan, Ehjä ry., Nicehearts, R3 Maahanmuuttajanuorten tuki ry. sekä vastaanottokeskukset ovat kiinteitä yhteistyökumppaneita.

8.2. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Opetussuunnitelman perusteet

Aikuisten perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin luoda monipuolisia opiskelumahdollisuuksia kaikkiin oppiaineisiin ja aihealueisiin. Aikuisten perusopetuksen oppimäärän opiskelu on mahdollista järjestää myös kokonaan etäopetuksena. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen opetukseen opiskelijamäärästä, oppilaitoksen sijainnista tai opiskelijan elämäntilanteesta riippumatta.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää oppilaitoksen tarjoamaa oppimisen ja opiskelun tukea tai huolehtia opetuksesta esimerkiksi työssäkäynnin tai lastenhoidon ohessa tai joissakin poikkeustilanteissa. Etäyhteyksien avulla opetusta ja opiskelua voidaan toteuttaa monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä. Tällöin oppimisen tukena voidaan käyttää eri opettajien osaamista, opetusteknologiaa sekä koulun yhteistyökumppaneiden, työelämän ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta opiskelijoiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

9. Oppimisen arviointi

Opetussuunnitelman perusteet

Arvioinnin tehtävät ja oppimista tukeva arviointikulttuuri

Perusopetuslain mukaan arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää edellytyksiä itsearviointiin. Oppimista ja työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti. Nämä arvioinnin tehtävät ovat perusopetuksen arviointikulttuurin kehittämisen lähtökohtia myös aikuisten perusopetuksessa.

Koulu vaikuttaa merkittävästi siihen, minkälaisen käsityksen opiskelija muodostaa itsestään oppijana ja ihmisenä. Erityisen suuri merkitys on opettajan antamalla palautteella. Arviointi ja palautteen antaminen ovat opettajan käytössä olevia pedagogisia keinoja opiskelijan oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa. On tärkeää, että aikuisten perusopetuksessa kehitetään arviointikulttuuria, jonka keskeisiä piirteitä ovat

rohkaiseva ja yrittämään kannustava ilmapiiriopiskelijoiden osallisuutta edistävä, keskusteleva ja vuorovaikutteinen toimintatapaopiskelijan tukeminen oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä sekä opiskelijan edistymisen näkyväksi tekeminen koko oppimisprosessin ajanarvioinnin oikeudenmukaisuus ja eettisyysarvioinnin monipuolisuusarvioinnin avulla saadun tiedon hyödyntäminen opetuksen ja muun koulutyön suunnittelussa sekä opiskelijan jatko-opiskelu- ja uravaihtoehtojen suunnittelussakotoutumisprosessin tukeminen.

Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijat saavat alusta lähtien onnistumisen kokemuksia sekä oppimista ohjaavaa ja kannustavaa palautetta. Epäonnistumiset tai virheelliset ratkaisut ovat osa oppimisprosessia ja niitä hyödynnetään opetuksessa oppimista edistävällä ja opiskelijoita kunnioittavalla tavalla. Opiskelijoita ohjataan myös vertaisarviointiin ja kannustetaan antamaan rakentavaa palautetta toisilleen ja opettajille erilaisissa oppimistilanteissa. Opiskelijoiden edellytyksiä itsearviointiin ja itsearviointitaitoja kehitetään vähitellen.

Opiskelijalla on oikeus saada tietoa arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta opiskelijan arviointiin. Opiskelijalle annetaan riittävän usein tietoa opintojen edistymisestä. Opettajan ja opiskelijan yhteiset keskustelut edistävät keskinäistä luottamusta sekä antavat tietoa oppimisen tavoitteista ja opiskelijan tilanteesta.

Arviointi on myös opettajan itsearvioinnin ja oman työn reflektoinnin väline. Opettajat voivat hyödyntää arvioinnin avulla keräämäänsä tietoa suunnatakseen toimintaansa ja opetusta opiskelijan tarpeiden mukaisesti.

ARVIOINNIN YLEISET PERIAATTEET

Oppimisen ohjaaminen kannustavan palautteen avulla

Pääosa arvioinnista on lukuvuoden aikana tapahtuvaa, päivittäisessä työskentelyssä annettavaa monipuolista palautetta. Se edellyttää opettajalta oppimisprosessiin liittyvää havainnointia ja vuorovaikutusta opiskelijoiden kanssa. Tärkeitä on myös opiskelijoiden toimijuutta kehittävä vertaisarviointi ja itsearviointi. Opettajan tehtävänä on suunnitella ja luoda tilanteita, joissa yhdessä pohtien annetaan ja saadaan oppimista edistävää ja motivoivaa palautetta.

Oppimista edistävä palaute on luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa sekä oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Se ottaa huomioon erilaiset tavat oppia ja työskennellä. Opiskelijoita ohjataan palautteen avulla tunnistamaan edistymistään ja jäsentämään oman oppimisensa eri vaiheita sekä löytämään erilaisia keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi. Palaute auttaa opiskelijoita vähitellen ohjaamaan omaa oppimistaan, asettamaan itselleen tavoitteita ja käyttämään onnistumista parantavia oppimisstrategioita. Tällainen formatiivinen arviointi ja ohjaava palaute edistävät opiskeltavien asioiden jäsentymistä tieto- ja taitokokonaisuuksiksi sekä kehittävät opiskelijoiden metakognitiivisia taitoja ja työskentelytaitoja.

Opiskelijoille ja alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajille tulee antaa tietoa opintojen edistymisestä ja työskentelystä riittävän usein. Opettajan antaman opiskelijoiden oppimisprosessiin liittyvän palautteen tulee auttaa opiskelijoita hahmottamaan ja ymmärtämään mitä heidän on tarkoitus oppiä mitä he ovat jo oppineet miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan.

Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen ja työskentelyn arvioinnin sekä palautteen antamisen opiskelijalle tulee aina perustua opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin tavoitteisiin. Opiskelijoita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu opiskelijan persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Opettajat huolehtivat, että tavoitteet ja arviointiperusteet ovat opiskelijoiden tiedossa. Tavoitteiden pohtiminen ja oman oppimisen edistymisen tarkastelu suhteessa tavoitteisiin on tärkeä osa myös opiskelijan itsearviointitaitojen kehittämistä.

Alkuvaiheen ja siihen mahdollisesti sisältyvän lukutaitovaiheen arvioinnin kohteet ja aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit on laadittu tukemaan opettajien työtä ja yhtenäistämään arviointia. Päättöarvioinnin kriteerit eivät ole opiskelijalle asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät hyvää osaamista eli arvosanaan 8 vaadittavan tason.

Opiskelijoiden edellytysten huomioon ottaminen sekä monipuoliset arviointikäytännöt

Arviointikäytännöt ja palautteen antaminen tulee suunnitella ja toteuttaa opiskelijoiden edellytysten mukaisesti. Palautetta annettaessa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden onnistumisiin sekä oppimisen edistymiseen suhteessa aiempaan osaamiseen.

Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä. Opettaja kerää tietoa opiskelijoiden edistymisestä oppimisen eri osa-alueilla ja erilaisissa oppimistilanteissa. Tällöin on tärkeää ottaa huomioon opiskelijoiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä ja ettei edistymisen ja osaamisen osoittamiselle ole esteitä. Opiskelijoiden tulee voida osoittaa osaamistaan heille soveltuvoin tavoin.

Erilaisissa arviointi- ja näyttötilanteissa varmistetaan, että opiskelija ymmärtää tehtävänannon ja saa riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen. Lisäksi huolehditaan mahdollisuuksista hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa. Oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Maahanmuuttajien ja vieraskielisten opiskelijoiden arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kielitusta, suomalaisen opiskelukulttuurin tuntemus sekä kehittyvä suomen kielen taito. Pääpaino on opiskelijan edistymisen arvioinnissa. Arvioinnissa käytetään monipuolisia, joustavia ja opiskelijan tilanteeseen sovitettuja arviointitapoja, jotta opiskelija voi osoittaa osaamisensa oppiaineissa mahdollisista suomen kielen puutteista huolimatta.

Itsearviointin edellytysten kehittäminen

Aikuisten perusopetuksessa kehitetään opiskelijoiden edellytyksiä itsearviointiin pohtimalla yhdessä opiskelijoiden kanssa oppimisen ja opintojen edistymistä. Oman oppimisen ja opintojen edistymisen analyttinen tarkastelu ohjaa opiskelijoita toimimaan yhä itseohjautuvammin. Opettaja auttaa opiskelijoita ymmärtämään opiskelun tavoitteet ja etsimään niiden saavuttamiseksi parhaita toimintatapoja. Opiskelijoita ohjataan myös ryhmänä havainnoimaan oppimistaan ja sen edistymistä sekä siihen vaikuttavia tekijöitä. Opettajan on tärkeä kehittää opiskelijoiden vertaisarviointitaitoja osana ryhmän työskentelyä. Näin opiskelijoilla on mahdollisuus oppia antamaan ja saamaan rakentavaa palautetta.

ARVIOINNIN KOHTEET

Arviointi kohdistuu opiskelijan oppimiseen ja työskentelyyn. Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia. Aikuisten perusopetuksessa ei arvioida käyttäytymistä.

Oppiminen arvioinnin kohteena

Oppimisen arviointi sisältää sekä opinnoissa edistymisen että osaamisen tason arviointia ja palautteen antamista niistä. Edistymistä tarkastellaan sekä suhteessa aiempaan osaamiseen, että asetettuihin tavoitteisiin. Edistymisen huolellinen seuranta on tarpeen koko perusopetuksen ajan, jotta opetuksen, ohjauksen ja tuen keinoin voidaan huolehtia siitä, että opiskelijalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

Osaamisen tasolla tarkoitetaan opiskelijan eri tavoin osoittamaa osaamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja arvioituna opiskelijan suoritusten perusteella. Osaamisen tason arvioimiseksi opiskelijan työn tuloksia tai suorituksia tarkastellaan mahdollisimman monipuolisesti. Tiedollisen ja taidollisen osaamisen tason arvioinnissa hyödynnetään aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa kunkin oppiaineen valtakunnallisesti määriteltyjä aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereitä. Osaaminen nähdään koko perusopetuksen ajan vahvistuvana, kumuloituvana prosessina.

Opiskelijoita ohjataan sekä itsenäisesti että ryhmänä tarkastelemaan edistymistään ja työnsä tuloksia suhteessa tavoitteisiin, joista on yhdessä keskusteltu työtä aloitettaessa.

Työskentely arvioinnin kohteena

Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää opiskelijoiden työskentelytaitoja. Palautetta annetaan sekä itsenäisen että yhdessä työskentelyn taidoista. Työskentelylle asetettavissa tavoitteissa keskeisiä ovat taito suunnitella, säädellä ja arvioida omaa työtään, taito toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taito toimia rakentavassa vuorovaikutuksessa.

Työskentelytaitoja harjoitellaan eri oppiaineissa, monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa ja koulun muussa toiminnassa. Opettaja ohjaa opiskelijoita sekä yksilöinä että ryhmänä suunnittelemaan työtään ja käyttämään oppimista edistäviä työskentelytapoja. Jälkikäteen tarkastellaan suunnitelmien toteutumista sekä arvioidaan työskentelyn onnistumista ja siihen vaikuttaneita tekijöitä.

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineissa tehtävää arviointia. Tällöin arviointi perustuu oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteiden sisältämiin työskentelyn tavoitteisiin.

OPINNOISSA ETENEMINEN

Aikuisille tarkoitettussa perusopetuksessa edetään vuosiluokattomasti. Alkuvaiheen ja siihen mahdollisesti sisältyvän lukutaitovaiheen opiskelija suorittaa henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaansa kuuluvia kursseja edeten kurssista toiseen. Kun opiskelija on perusopetuksen alkuvaiheessa suorittanut hyväksytysti kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat opinnot jossakin oppiaineessa tai muutoin saavuttanut tavoitteena olevan osaamisen, hän voi siirtyä joustavasti opiskelemaan näiden oppiaineiden päättövaiheen kursseja.

Opinnoissa etenemisen turvaamiseksi opetus ja arviointikäytännöt suunnitellaan siten, että opiskelijalla on riittävästi monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Opiskelijan opinnoissa etenemisen kokonaistilannetta tulee tarkastella riittävän ajoissa. Opiskelijalla on oikeus saada tarvitsemaansa ohjausta ja muuta tukea tilanteessa, jossa hän sairauden, oppimisvaikeuksien, vaikeasta elämäntilanteesta johtuvien poissaolojen tai muun syyn vuoksi on jäänyt tai on vaarassa jäädä jälkeen opinnoissaan.

Mualla hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Opiskelijan lähtötaso on arvioitava tarkoituksenmukaisen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman määrittämiseksi. Arviointi tehdään tarvittaessa yhteistyössä muiden viranomaisten, kuten kotouttamisesta ja/tai työ- ja elinkeinohallinnosta vastaavien viranomaisten tai heidän määrittämiensä tahojen kanssa. Opiskelijan tieto- ja taitotaso eri oppiaineissa arvioidaan. Mahdollinen osaaminen tunnistetaan ja tunnustetaan ja opiskelijan osaamista vastaavat kurssit hyväksiluetaan. Kun opiskelijalle luetaan hyväksi opintoja muista suomalaisista oppilaitoksista, pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Eri vaiheille tuntijakoasetuksessa säädetty vähimmäiskurssimäärä ei velvoita kaikkien kurssien suorittamiseen, vaan asettaa tason, joka tulee kussakin opintojen vaiheessa saavuttaa.

Opiskelijan opinnot on eri vaiheiden sisällä henkilökohtaistettava. Vaikka opiskelijan arvioitaisiin tarvitsevan esimerkiksi alkuvaiheen opetusta, hänen ei tarvitse lähtökohtaisesti suorittaa kaikkia kyseisen vaiheen pakollisia opintoja. Tällöin opinnot henkilökohtaistetaan myös kyseisen vaiheen sisällä hyväksilukemalla opiskelijan muualla hankittu osaaminen.

Osaamisen osoittaminen erityisessä tutkinnossa

Aikuisten perusopetuksen oppimäärää vastaavaa osaamista voidaan myös todeta ja arvioida perusopetuslain (38 §) ja -asetuksen (23 §) mukaisessa erityisessä tutkinnossa. Tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat tutkittavassa oppiaineessa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Tutkinnossa todetusta osaamisesta annettavista todistuksista on määräykset luvuissa Arviointi ja todistukset alkuvaiheessa ja Arviointi ja todistukset päättövaiheessa.

ARVIOINTI JA TODISTUKSET ALKUVAIHEESSA

Arviointi on prosessi, joka kestää koko koulutuksen ajan, ja sen tavoitteena on antaa kullekin opiskelijalle henkilökohtaista ja kannustavaa palautetta. Arvioinnin avulla tuetaan opiskelijaa erityisesti niiden taitojen harjoittelussa, joissa hän eniten tarvitsee apua. Arvioinnin tulee olla jatkuvaa. Opiskelijaa ohjataan myös itsearviointiin, jotta hänelle muodostuu realistinen käsitys omasta osaamisestaan ja jotta hän pystyy vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Itsearviointi on olennainen osa suomalaista opiskelu- ja työkulttuuria.

Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisia menetelmiä, jotta opiskelija voi mahdollisimman hyvin osoittaa osaamisensa. Arviointipalautetta annetaan kirjallisesti sekä suullisesti niin, että opiskelija ymmärtää saadun palautteen. Palautteen tarkoituksena on auttaa opiskelijoita tiedostamaan oppimansa, suuntaamaan opiskelunsa olennaiseen sekä kehittämään omia työskentely-, opiskelu- ja itsearviointitaitojaan. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat oppimista.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen ja siihen mahdollisesti sisältyvän lukutaitovaiheen suoritettut kurssit arvioidaan merkinnöillä S=suoritettu tai H=hylätty. Poikkeuksena tästä on terveystieto, joka arvioidaan numeroarvosanalla, mikäli se suoritetaan alkuvaiheessa.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa käytettävät todistukset ovat

todistus aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opintojen suorittamisesta, joka annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut kaikki henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmansa kuuluneet alkuvaiheen opinnottodistus aikuisten perusopetuksessa suoritetuista alkuvaiheen opinnoista, joka annetaan opiskelijalle tarvittaessa tai pyydettyäessä ja joka sisältää hänen siihen mennessä suorittamansa alkuvaiheen opinnotodistus, joka annetaan opiskelijalle, joka eroaa oppilaitoksesta kesken opintojen.

Alkuvaiheen todistuksiin merkitään

todistuksen nimiopetuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimiaikuisten perusopetuksen järjestämislupaopiskelijan nimi ja syntymäaikaoppiaineittain opiskelijan suorittamat aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen ja/tai lukutaitovaiheen kurssit ja annettu arvio (S=suoritettu, H=hylätty) todistuksen antamispäivä ja rehtorin allekirjoitusmaininta siitä, että todistus on Opetushallituksen määräyksen OPH-1280-2017 mukainen todistus.

Alkuvaiheen todistuksiin tulee liittää opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, josta tulee merkintä todistukseen. Todistuksiin voidaan liittää myös muita tarkentavia selvityksiä, joista ei tule merkintää todistukseen.

ARVIOINTI JA TODISTUKSET PÄÄTTÖVAIHEESSA

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten opiskelija on aikuisten perusopetuksen päättyessä saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet. Arvioinnin tuloksena annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa opiskelijan suoriutumisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.

Perusopetuksen päättöarvosanojen tulee olla annettu yhdenvertaisin perustein. Päättöarvosanojen muodostamista varten on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Maahanmuuttajaopiskelijoiden eri oppiaineiden arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen kielen taito.

Kurssisuorituksen arviointi

Valtioneuvoston asetuksen (422/2012, muutettu valtioneuvoston asetuksella 135/2017) 7 §:ssä mainittujen oppiaineiden kaikki pakolliset ja valinnaiset kurssit arvioidaan perusopetusasetuksen (852/1998) 10 § 3 momentin mukaisesti. Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Muiden perusopetukseen soveltuvien aineiden ja aihealueiden kurssit arvioidaan opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Kurssin tavoitteiden saavuttamista on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti. Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksyttyä suoritusta, jotta se voidaan laskea oppiaineen oppimäärään.

Kurssisuorituksen arvioinnissa näitä periaatteita noudatetaan koskien myös niitä opiskelijoita, jotka on otettu opiskelijoiksi tarkoituksenaan suorittaa ainoastaan yksi tai useampi kurssi tahi korottaa sen tai niiden arvosanoja.

Oppiaineen oppimäärän arviointi ja päättöarvosanan muodostaminen

Päättövaiheen oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisista oppiaineen pakollisista ja valinnaisista kursseista. Kaikki valtioneuvoston asetuksen (422/2012, muutettu valtioneuvoston asetuksella 135/2017) 7 §:ssä mainittujen oppiaineiden pakolliset ja valinnaiset kurssit arvioidaan perusopetusasetuksen (852/1998) 10 § 3 momentin mukaisesti numeroin, lukuun ottamatta oppiainetta opintoohjaus ja työelämätaidot. Muiden aineiden ja perusopetukseen soveltuvien aihealueiden oppimäärät arvioidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Oppiaineen oppimäärän arvosana eli opiskelijan saama päättöarvosana muodostetaan opiskelijan suoriutumisen, opetuksen tavoitteiden, arvioinnin kohteiden sekä päättöarvioinnin kriteerien pohjalta.

Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla opiskelijan päättövaiheen osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Jos opiskelija on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos opiskelija on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Oppiaineen pakollisista ja valinnaisista kursseista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Suoritettuja pakollisia ja valinnaisia kursseja yhteensä	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärän arvioinnissa ja päättöarvosanan määräytymisessä näitä periaatteita noudatetaan koskien myös niitä opiskelijoita, jotka on otettu opiskelijoiksi tarkoituksenaan suorittaa ainoastaan yhden tai useamman oppiaineen oppimäärä tahi korottaa sen tai niiden arvosanoja.

Perusopetuksen koko oppimäärän suoritus

Opiskelija on suorittanut aikuisten perusopetuksen koko oppimäärän, kun hän on suorittanut hyväksytysti kaikkien henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaansa kuuluneiden oppiaineiden oppimäärät. Aikuisten perusopetuksen oppimäärä sisältää vähintään 46 päättövaiheen kurssia, mutta rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa se voi olla vähintään 30 kurssia. Pakollisten kurssien lisäksi opiskelijan opiskelusuunnitelmaan kuuluu valinnaisia kursseja. Valinnaiset kurssit ovat joko tuntijaon mukaisten oppiaineiden kursseja tai muita perusopetukseen soveltuvien aineiden ja aihealueiden kursseja. Opiskelijan tulee opiskella vähintään yhtä kieltä A-kielen oppimäärän mukaisesti. Opiskelijan tulee suorittaa kielistä yhteensä vähintään 20 kurssia, joista äidinkieltä ja kirjallisuutta vähintään 4 kurssia.

Opiskelijan suorittamia aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen kursseja ei oteta huomioon laskettaessa perusopetuksen oppimäärän vähimmäiskurssimäärää (46 kurssia, rangaistuslaitoksessa 30 kurssia). Poikkeuksen tästä muodostaa terveystieto, joka hyväksiluetaan mikäli opiskelija on suorittanut terveystiedon kurssin aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa.

Aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi ja terveystieto.

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa käytettävät todistukset ovat

erotodistus, päättötodistus, todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta, todistus erityisessä tutkinnossa suoritetusta oppimäärästä tai suoritetuista oppimääristä.

Todistuksiin merkitään

todistuksen nimiopetuksen järjestäjän ja koulun nimijärjestämislupaopiskelijan nimi ja syntymäaika, päättötodistukseen myös henkilötunnustodistuksen antamispäivä, rehtorin allekirjoitusopiskelijan opiskelusuunnitelmaan sisältyneet päättövaiheen opinnot eri oppiaineissa, niiden kurssimäärä sekä annetut arvosanat arvosana-asteikkomaininta siitä, että todistus on Opetushallituksen määräyksen OPH-1280-2017 mukainen.

Todistukseen voidaan liittää muu todistus opiskelijan erityisestä osaamisesta. Päättötodistusta lukuun ottamatta todistuksissa voidaan numeroarvosanaa täydentää sanallisella arviolla.

Erotodistus

Erotodistus annetaan opiskelijalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos opiskelija siirtyy

saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun. Erotodistukseen merkitään rehtorin allekirjoitus.

Jos opiskelija saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Erotodistukseen liitetään opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan opiskelijalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opiskelusuunnitelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota "suoritettu" (S).

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin muihin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin:

opiskelijan koko nimi ja henkilötunnusrehtorin allekirjoitusyhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi sanoin (välttävä – erinomainen) ja numeroin (5-10) oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään suoritettu oppimäärä lukuun ottamatta uskontoauskonnon ja elämäntiedon arvosana merkitään päättötodistukseen muodossa "uskonto/ elämäntiedon" erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta tai mitä uskonnon oppimäärää opiskelija on opiskellut oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen kurseista on aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa opetettu vähintään puolet muulla kuin koulun opetuskielillä, siitä, että "Perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehityksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehityksessä".

Mikäli alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltaja tai opiskelija pyytää kirjallisesti, ettei opiskelijan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä S "suoritettu". Opiskelijalle voidaan hänen pyynnöstään antaa todistus hänen suorittamastaan uskonnon oppimäärästä / elämäntiedon tiedosta.

Erityisessä tutkinnossa suoritetuista opinnoista annettavat todistukset

Jos opiskelija on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos opiskelija on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta. Mikäli oppiaineen oppimäärä tai perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, ei todistuksiin merkitä kurssien määrää.

Vantaan aikuisopistossa noudatetaan ylläolevan perustetekstin mukaisia arviointikäytäntöjä ja -kriteerejä.

Arvioinnissa otetaan jatkuvasti huomioon maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kehittyvä kielitaito.

Jokaiselle opiskelijalle laaditaan opintojen alkuvaiheessa oma henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Tässä vaiheessa kartoitetaan aikaisempi osaaminen ja tarjotaan mahdollisuus hyväksilukea sekä suorittaa itsenäisesti joitakin soveltuvia kursseja. Lähtökohtaisesti kaikki kurssit suoritetaan lähiopetuksena, koska kielitaito ja sanasto karttavat kaiken aikaa.

Opiskelijat voivat osoittaa osaamistaan eri tavoin. Kirjallisia kokeita voi täydentää suullisesti. Lisäksi huomioidaan erilaiset projektityöt, tuntiaktiivisuus ja osallistuminen koulun toimintaan.

Päätösvaiheessa kurssit arvioidaan numeerisesti.

9.1. Arviointi lukutaitovaiheessa

Arviointi lukutaitovaiheessa

Arviointi on prosessi, joka kestää koko koulutuksen ajan, ja sen tavoitteena on antaa kullekin opiskelijalle henkilökohtaista ja kannustavaa palautetta. Arvioinnin avulla tuetaan opiskelijaa erityisesti niiden taitojen harjoittelussa, joissa hän eniten tarvitsee apua. Arvioinnin tulee olla jatkuvaa. Opiskelijaa ohjataan myös itsearviointiin, jotta hänelle muodostuu realistinen käsitys omasta osaamisestaan ja jotta hän pystyy vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Itsearviointi on olennainen osa suomalaista opiskelu- ja työkulttuuria. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisia menetelmiä, jotta opiskelija voi mahdollisimman hyvin osoittaa osaamisensa. Arviointipalautetta annetaan kirjallisesti sekä suullisesti niin, että opiskelija ymmärtää saadun palautteen. Palautteen tarkoituksena on auttaa opiskelijoita tiedostamaan oppimansa, suuntaamaan opiskelunsa olennaiseen sekä kehittämään omia työskentely-, opiskelu- ja itsearviointitaitojaan. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat oppimista.

Aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheen suoritettut kurssit arvioidaan merkinnöillä S=suoritettu tai H=hylätty. Vantaan aikuisopistossa koulutuksen loppuvaiheessa arvioidaan myös kielitaidon kaikki osa-alueet (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) ja annetaan kielitaitotasoarviointi Eurooppalaisen viitekehyksen kuvausasteikon mukaan.

Aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa käytettävät todistukset ovat:

1. todistus aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheen opintojen suorittamisesta, joka annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut kaikki henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmansa kuuluneet alkuvaiheen opinnot
2. erotodistus, joka annetaan opiskelijalle, joka eroaa oppilaitoksesta kesken opintojen.

Lukutaitovaiheen todistuksiin merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- aikuisten perusopetuksen järjestämislupa
- opiskelijan nimi ja syntymäaika
- oppiaineittain opiskelijan suorittamat aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen ja/tai lukutaitovaiheen kurssit ja annettu arvio (S=suoritettu, H=hylätty)
- kielitaitoarvio (suullinen ja kirjallinen)
- todistuksen antamispäivä ja rehtorin/koulutuspäällikön allekirjoitus
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen määräyksen OPH-1280–20 17 mukainen
- todistus.

Todistukseen liitetään opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

10. Aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheen opetus

Opetussuunnitelman perusteet

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät kurssien keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Oppiaineen kurssit on numeroitu ja niihin viitataan tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus

L3 Arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Vantaan aikuisopiston lukutaitovaiheen opetus on tarkoitettu maahanmuuttajataustaisille aikuisille, jotka heikon peruskoulutuksensa takia tarvitsevat erityisesti perusopetuksen alkuvaiheen opetusta, kuten luku- ja kirjoitustaitoa sekä matemaattisia valmiuksia päästäkseen työelämään tai aikuiskoulutuksen ammatillisiin opintoihin tai jotka tarvitsevat peruskoulun päättötodistusta päästäkseen jatko-opintoihin. Näillä maahanmuuttajilla on vähäinen luku- ja kirjoitustaito omalla äidinkielellään, vähäinen opiskelutottumus, puutteellinen latinalaisten kirjainten tuntemus tai joilla on erityisiä oppimisvaikeuksia, kuten puhe-, luki- ja hahmotusvaikeuksia tai oppimista estäviä kokemuksia.

Aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheeseen siirtymisessä ja opiskelijoiden ohjaamisessa Vantaan aikuisopistossa tehdään ensisijaisesti yhteistyötä paikallisen työhallinnon viranomaisten kanssa, jotka ohjaavat lukutaitovaiheen opetusta tarvitsevia opiskelijoita koulutukseen. Opiskelijat voivat hakeutua lukutaitovaiheeseen myös itsenäisesti, jolloin hänen on selvitettävä itse mahdollisuutensa opiskella kotoutumistuella työ- ja elinkeinotoimistosta.

Vantaan aikuisopiston perusopetuksen lukutaitovaiheen tehtävänä on varmistaa, että opiskelijalla on perustiedot ja -taidot sekä olennaiset opiskelu- ja tiedonhankintataidot, jotta hän pystyy jatkamaan aikuisten perusopetuksen alkuvaiheeseen, muuhun koulutukseen tai työelämään. Koulutuksessa opiskelija oppii ensisijaisesti suomen kielen alkeet sekä luku- ja kirjoitustaidon perusteet. Opiskelija oppii kielitaidon lisäksi numeerisia taitoja, tietoa yhteiskunnasta, kulttuurista ja työelämästä. Koulutuksessa kiinnitetään huomiota erityisesti opiskelijan taitoihin opetuskielessä sekä valmiuksiin toimia arjessa ja suomalaisessa yhteiskunnassa. Aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheen keskeisenä tehtävänä on myös antaa opiskelijalle mahdollisuus täydentää yleissivistystään. Yhteiskunnallisena tehtävänä lukutaitovaiheen koulutuksella on syrjäytymisen ehkäisy. Olennainen osa koulutusta on opiskelijan jatkosuunnitelman laatiminen, johon kirjataan seuraavat koulutuksen ja työllistymisen tavoitteet.

10.1. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Laaja-alaisen osaamisen yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti tukea jokaisen opiskelijan kehittymistä yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan ja kestäväen elämäntavan edellyttämää osaamista. Opiskelijoita rohkaistaan tunnistamaan oma erityislaatuensa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään. Aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheen koulutuksen taustalla on sosiokonstrukttiivinen oppimiskäsitys. Se näkyy käytännön opetuksessa ja opetusjärjestelyissä monin tavoin. Aikuiselle opiskelijalle on tärkeää opiskelun yhteys todellisiin kielenkäyttötarpeisiin ja autenttisuus. Koulutuksessa käytetään toiminnallisia menetelmiä ja opetusmenetelmien valintaperusteena on opiskelijälähtöisyys: opiskelijan henkilökohtaisen oppimisrytmin ja -tyylien huomioonottaminen. Keskeisinä elementteinä opiskelussa luokkaopetuksen rinnalla ovat taito- ja taideaineiden kurssit, retket ja toiminnalliset harjoitukset.

Oppiminen tapahtuu suurelta osin sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Luokkahuone järjestetään siten, että keskustelu koko ryhmän kanssa on mahdollista. Pienryhmyöskentelyä tulisi olla runsaasti, sillä siten jokainen oppija saa käyttää kieltä maksimaalisesti ja näin opettajan on helpompaa huomioida opiskelijoiden erilaiset oppimisedellytykset ja antaa tukea sitä tarvitseville. Luku- ja kirjoitustaidottomien ryhmässä on yleensä suuri tarve eriyttämiseksi ja opettajan on otettava huomioon opiskelijoiden luku- ja kirjoitustaito, ikä, elämäntilanne sekä oppimis- ja opiskelumahdollisuudet.

Opettaja eheyttää opetusta kytkemällä uusia asioita vanhoihin jo opittuihin asioihin ja välttää tiedonpirstaleisuutta. Opettaja rakentaa oppitunnin mielekkääksi ja loogiseksi kokonaisuudeksi. Aikuisen opiskelijan on helppo siirtää opittu asia arjen viestintätilanteisiin ja muihin kokemuksiin.

Osana opetusta kulkee myös opiskelijoiden ohjaaminen, sekä henkilökohtainen että ryhmämuotoinen. Ohjaus tukee opiskelijan hyvinvointia sekä auttaa jäsentämään opiskelua sekä tulevaisuutta. Pari- ja ryhmätöiden kautta opitaan työelämässä tarvittavia yhteistyötaitoja ja -kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä muiden kanssa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. **Lukutaitovaiheen koulutuksessa kaikki tavoitteet ovat tärkeitä, mutta korostamme erityisesti tavoitetta L1 ja L3.** Oppiainekuvauksissa on osoitettu oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen, jotka ovat:

L1: Ajattelu ja oppimaan oppiminen

On tärkeää, että opiskelija oppii yhdistelemään tietoja ja käyttämään monipuolisesti hyväkseen opiskeltuja asioita esimerkiksi ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja uuden keksimiseen. Opetuksessa tarjotaan riittävästi mahdollisuuksia opiskella ja oppia eri tavoilla, kuten toiminnallisesti, pelien ja draaman avulla, kokeilemalla ja tutkimalla asioita, luovuuden kautta, yhdessä tekemällä tai syventymällä tehtäviin tai aiheisiin itsenäisesti. Opetuksessa vältetään tiedon sirpaleisuutta ja kiinnitetään huomiota asioiden välisiin yhteyksiin sekä erilaisiin näkökulmiin nähdä maailma. Opiskelijoiden kysymyksille annetaan tilaa. Se, että ihminen ei ole käynyt koulua, ei vaikuta älykkyyteen. Kouluttamaton havainnoi maailmaa toisin kuin koulutettu. Heitä ohjataan näkemään asioita uusilla tavoilla ja pohtimaan omia näkemyksiään. Myös opiskelijoille annetaan aikaa tehtävien tekemiseen. Oppimaan oppimisessa keskeistä on, että opiskelijat harjaantuvat asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään ja hyödyntämään teknologiaa opiskelussaan. Näitä taitoja harjoitellaan kuukausittain myös erikseen itsearviointitehtävillä.

L2: Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa oman kulttuuritaustansa merkityksen ja rakentaa uutta kulttuuri-identiteettiä sen pohjalta. Hän oppii näkemään kulttuurisen moninaisuuden rikkauden ja myös haasteet suomalaisessa yhteiskunnassa. Hän oppii tunnistamaan esimerkiksi erilaisia hierarkioita, roolimalleja ja valtarakenteita kulttuureissa. Myös opiskelija harjaantuu esittämään mielipiteensä rakentavasti ja käyttämään mielikuvitustaan ja huumorintajuun sopivalla tavalla. Erilaisuuden arvostaminen ja hyvien tapojen noudattaminen kulkevat mukana kaikissa opetustilanteissa.

L3: Arjen taidot

Lukutaitovaiheen koulutuksessa on keskeistä, että opiskelija oppii ajanhallintaa, tapoja edistää omaa ja muiden hyvinvointia arjessa, turvallisuusasioita, teknologian mahdollisuuksien hyödyntämistä, kuluttajataitoja sekä kestävään elämäntapaan liittyviä valintoja ja toimintatapoja.

L4: Monilukutaito

Monilukutaitoa tarvitaan ympäröivän maailman tulkitsemiseen ja hahmottamiseen. Opetuksessa pyritään hyödyntämään erilaisia tekstiympäristöjä: sanallisten tekstilajien lisäksi tutkitaan ja hyödynnetään kuvia ja ääniä sekä numeerisia ja kinesteettisiä symboleja.

L5: Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknikan perustaitojen oppiminen ja kehittäminen on välttämätöntä. Se kulkee yhdessä ajattelun ja oppimaan oppimisen (L1), arjen taitojen (L3) ja monilukutaidon (L4) kanssa. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti myös nuoret tarvitsevat seuraavia taitoja: 1. Käytännön tv-taidot mm. omien tuotosten laadinnassa (lähtien tekstinkäsittelystä), 2. vastuullisuus, turvallisuus ja ergonomisuus tv:n käytössä, 3. tv:n hyödyntäminen tiedonhallinnassa ja tutkivassa työskentelyssä, 4. tv:n hyödyntäminen vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa.

L6: Työelämätaidot ja yrittäjyys

Lukutaitovaiheen koulutuksessa on keskeistä yleisten työelämävalmiuksien kehittäminen. Opiskelijat saavat peruskäsityksen Suomen talous- ja elinkeinoelämästä, mahdollisuuksista ja keinoista työllistyä, yrittäjyydestä ja vapaaehtoistyön mahdollisuuksista. Opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua ammattialoihin ja työelämään työpaikoilla ja pohtia ammatillisia kiinnostuksen kohteita. Opiskelijoiden on tärkeää ymmärtää työn merkitys elämässä ja oma vastuunsa yhteiskunnan jäsenenä.

L7: Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä kehityksen tulevaisuuden rakentaminen

Kursseilla harjoitellaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä sitoutumista yhteisiin päätöksiin. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan paitsi oman opiskelun, myös yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun. Opiskelijat tutustuvat toiminnan kautta kansalaisyhteiskunnan vaikuttamiskeinoihin ja -kanaviin. He saavat käsityksen omista vaikuttamismahdollisuuksistaan. Tärkeää on myös, että opiskelijat seuraavat, mitä ympäröivässä yhteiskunnassa tapahtuu ja pohtivat yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisumahdollisuuksia harjoittelemalla neuvottelu- ja sovittelutaitoja.

1.5 Oppimisympäristöt ja työtavat

Koulutuksessa pyritään luomaan pedagogisesti monipuolisia ja opiskelijoiden tarpeisiin vastaavia oppimisympäristöjä. Oppilaitoksen erilaisten luokkatilojen lisäksi opiskellaan myös sähköisissä oppimisympäristöissä ja monissa ympäristöissä oppilaitoksen ulkopuolella: asioimistilanteissa, harrastuksissa, luonnossa, kirjastoissa, liikunta-, taide- ja luontokeskuksissa, museoissa, työpaikoilla, eri oppilaitoksissa ja muissa yhteistyötahojen tiloissa.

Oppimisympäristöjen lisäksi myös työtapoja vaihdellaan tavoitteiden, tarpeiden, edellytysten ja kiinnostuksen kohteiden mukaan. On tärkeää tottua kokeilemaan erilaisia, ehkä uusiakin opiskelutapoja. Työtapojen valinnassa huomioidaan monipuolisuuden lisäksi ainakin seuraavat asiat:

- motivoi oppimaan ja lisää vastuun ottoa omasta oppimisesta (esim. opiskelijat tuovat itse materiaalia tunneille)
- toistetaan riittävästi tuttuja asioita: tutut ja ennakoitavat tehtävät tuovat osaamisen näkyviin ja herättävät odotuksia uuteen
- työtavat sitovat oppijoita toisiinsa, lisäävät yhteisöllisyyttä ja yhteistyötaitoja ja rohkaisevat monipuolisiin vuorovaikutustilanteisiin
- työtavat kehittävät tiedon hankkimisen, tuottamisen ja soveltamisen sekä tiedon luotettavuuden arvioimisen taitoja

- työtapoja voidaan eriyttää niin, että opiskelija valitsee itse hänelle sopivan opiskelutavan
- työtavat tarjoavat sopivia haasteita eritasoisille opiskelijoille

Opetuksessa pyritään myös jatkuvasti kielitietoisuuteen. Eri aineiden opetus on myös kielen opetusta.

10.2. Oppiaineet lukutaitovaiheessa

Lukutaitovaiheessa opiskelija suorittaa yhteensä 27 kurssia eli 756 tuntia. Lukutaitovaiheen koulutus kestää noin yhden lukuvuoden. Vantaan aikuisopistossa koulutukseen kuuluvat kurssit suoritetaan **neljässä jaksossa**. Opetus järjestetään lähi-, etä- ja tukiopetuksen ja ohjauksen yhdistelmänä. Lähiopetusta on 5 tuntia päivässä. Lähiopiskelu tarkoittaa luokka- ja ryhmämuotoista opettajan ohjaamaa työjärjestyksen mukaista opiskelua. Lähiopiskeluun sisältyy myös vierailuja, retkiä, urheilupäiviä sekä osallistumista Vantaan aikuisopiston kansalaisopiston puolen tapahtumiin. Opiskelijoita kannustetaan tutustumaan ympäristöönsä ja laajentamaan elämänpäiriään.

Kuudesta tarjolla olevasta valinnaisesta kurssista opiskelija valitsee ja suorittaa 4 kurssia. Vantaan aikuisopistossa valinnaiset kurssit ovat:

- Lv1 Ääntämiskurssi
- Lv2 Tietotekniikan käyttö
- Lv3 Liikunta
- Lv4 Suomalainen ruokakulttuuri
- Lv5 Hygieniosaamiskortin suorittaminen
- Lv6 Työelämään tutustuminen

	pakolliset kurssit	valinnaiset kurssit
Suomi toisena kielenä	15 (Läi1–Läi15)	
Matematiikka	3 (Lma1–Lma3)	
Yhteiskuntatietous ja kulttuurituntemus	2 (Lyk1, Lyk2)	
Ympäristö- ja luonnontieto	1 (Lyl1)	
Opinto-ohjaus ja työelämätaidot	2 (Lok1, Lok2)	
Lukutaitovaiheeseen soveltuvat valinnaiset kurssit		6 (Lv1–Lv6)
	23	valitaan 4
Yhteensä vähintään	27	

10.2.1. Matematiikka

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä lukutaitovaiheessa on, että opiskelija omaksuu sellaisia numeerisia perustaitoja, jotka ovat keskeisiä arjen hallinnan, kommunikaation sekä

opintojen etenemisen kannalta. Tavoitteena on myös, että opiskelija saa myönteisiä ja monipuolisia kokemuksia matematiikasta. Kielitietoisessa matematiikan opetuksessa havainnollisuus, matemaattisten käsitteiden täsmällinen esittäminen ja selittäminen arkikielellä sekä ymmärtämisen varmistaminen ovat keskiössä.

Matematiikan opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 tukea opiskelijan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä positiivisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä	Lma1-Lma3	L1, L3, L5
Työskentelyn taidot		
T2 harjaannuttaa opiskelijaa tekemään havaintoja numeerisesta tiedosta arjen tilanteissa	Lma1-Lma3	L3, L4
T3 kannustaa opiskelijaa esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti	Lma1-Lma3	L1, L4
T4 ohjata opiskelijaa kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitoja	Lma1-Lma3	L1, L4, L6
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T5 ohjata opiskelijaa tulkitsemaan ja käyttämään arjessa esiintyvää numeerista tietoa	Lma1-Lma3	L1, L3, L4
T6 tutustuttaa opiskelija lukukäsitteeseen ja kymmenjärjestelmän periaatteeseen	Lma1	L1, L4
T7 perehdyttää opiskelija yhteen- ja vähennyslaskuun sekä kerto- ja jakolaskun perusteisiin	Lma1-Lma3	L1, L4
T8 ohjata opiskelijaa ilmaisemaan määriä ja järjestystä lukujen avulla	Lma1	L1, L3, L4
T9 ohjata opiskelijaa tunnistamaan desimaali- ja murtoluku arkielämän tilanteissa	Lma3	L1, L3, L4
T10 ohjata opiskelijaa ymmärtämään rahankäyttöön liittyviä käsitteitä oman talouden näkökulmasta	Lma2	L1, L3, L4
T11 tutustuttaa opiskelija keskeisiin mittayksiköihin ja niiden lyhenteisiin sekä mittavälineiden käyttöön	Lma2	L1, L3, L4

Lma1 Lukujen maailma

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opetellaan lukusanoja, numeromerkkejä, matematiikan perussymboleja, harjoitellaan niiden kirjoittamista ja tutustutaan niiden käyttöön arkitilanteissa kuten puhelinnumeroissa, osoitteissa ja aikatauluissa. Tutustutaan lukukäsitteeseen ja kymmenjärjestelmän periaatteeseen. Opetellaan järjestysluvut. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua.

Lma2 Luvut arjessa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan aikakäsitteeseen harjoittelemalla esimerkiksi kellonaikojen, päivämäärien ja aukioloaikojen ilmaisemista ja ymmärtämistä. Opetellaan yleisimmin käytettävien suureiden mittayksiköt ja niiden lyhenteet. Tällaisia suureita ovat muun muassa pituus (matka), tilavuus (vetoisuus), aika ja massa. Harjoitellaan viivoittimen ja muiden mittavälineiden käyttöä. Harjoitellaan lukumäärien ja ominaisuuksien vertailua lukujen ja mittayksiköiden avulla. Arvioidaan pituuksia, tilavuuksia ja massoja.

Lma3 Laskutoimituksia arjessa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjaannutetaan yhteen- ja vähennyslaskutaitoja, myös tutuissa konkreettisissa yhteyksissä, ja tutustutaan kerto- ja jakolaskun periaatteisiin. Harjoitellaan lukujen käyttöä rahaliikenteessä esimerkiksi hintojen, laskujen, kuittien tarkastelun ja hintavertailujen avulla. Tutustutaan teknisiin apuvälineisiin kuten laskin, älypuhelimien sovellukset, pankkiautomaatti ja verkkopankki.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Opetuksen lähtökohtana käytetään opiskelijoille tuttuja ja arkeen liittyviä aiheita. Matematiikkaa opiskellaan oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa ja jossa eri aistien hyödyntämiseen kiinnitetään huomiota. Tutustutaan opiskelu- ja mittavälineiden käyttöön kuten viivoittimet, metrimitat ja vaa'at. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Totutellaan työskentelemään sekä yhdessä että itsenäisesti. Tieto- ja viestintäteknologiaa voidaan käyttää opetuksen ja oppimisen välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Matematiikan perustaitojen oppimiselle on varattava riittävästi aikaa. Opiskelijoiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa opiskelijoille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Jokaiselle opiskelijalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun sekä tilaisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Taitavia opiskelijoita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä.

Opiskelijan oppimisen arviointi matematiikassa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää opiskelijoiden peruslaskutaitojen kehittymistä. Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota kannustavan palautteen antamiseen. Opiskelijoita kannustetaan kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun.

Opiskelijoilla on oltava mahdollisuus osoittaa edistymistään eri tavoin. Arvioinnissa on tärkeää havainnoida numeroiden, matemaattisten perussymbolien käytön ja tulosten oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Sanallista arviota tai suoritusmerkintää antaessaan opettaja arvioi opiskelijoiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnilla määritellään, miten opiskelija on edistynyt suhteessa tavoitteisiin.

Oppimisprosessin kannalta keskeiset arvioinnin ja palautteen antamisen kohteet:

- lukusanojen ja numeromerkkien tunteminen sekä lukukäsitteen ymmärtäminen
- peruslaskutoimitusten hallitseminen
- edistyminen numeerisen tiedon käyttämisessä arjen tilanteissa
- edistyminen matemaattisessa ajattelussa ja ilmaisussa.

Matematiikan kurssit aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Lma1 Lukujen maailma

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija kehittää monilukutaitoaan (L4) ja oppii käyttämään numeroita arjen tilanteissa (L3)	
Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
• opiskelija tutustuu lukukäsitteeseen ja kymmenjärjestelmän periaatteeseen • opiskelija oppii ilmaisemaan määrää ja järjestystä lukujen avulla • opiskelija oppii tekemään havaintoja numeerisesta tiedosta arjen tilanteissa • opiskelija perehtyy yhteen- ja vähennyslaskuun • opiskelija kehittää päättely- ja ongelmanratkaisutaitoja	• lukusanat • numeromerkit ja niiden ilmaiseminen arkitilanteissa (puhelin, liikenne, osoite, henkilötiedot) • matematiikan perussymboleja • lukukäsite ja kymmenjärjestelmä • järjestysluvut • yhteen- ja vähennyslaskut

Lma2 Luvut arjessa

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija kehittää kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään suunnitella ja hoitaa omaa talouttaan (L3)	
Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
• opiskelija tutustuu aikakäsitteeseen • opiskelija ymmärtää ja osaa kertoa kelloajan, päivämäärän ja aukioloaikoja • opiskelija harjoittelee yleisempien suureiden mittayksiköt ja niiden lyhenteet • opiskelija harjoittelee viivoittimen ja muiden mittavälineiden käyttöä • opiskelija harjoittelee pituuksien, tilavuuksien ja massojen arvioimista • opiskelija oppii ymmärtämään rahankäyttöön liittyviä käsitteitä oman talouden näkökulmasta • opiskelija tutustuu keskeisimpiin mittayksikköihin ja niiden lyhenteisiin sekä mittavälineiden käyttöön	• kellonajat • päivämäärät • aukioloajat • suureiden mittayksiköt (pituus, tilavuus, aika ja massa) ja niiden lyhenteet • mittavälineet (viivoitin, desimitta, vaaka) • lukumäärien vertailua

Lma3 Laskutoimituksia arjessa

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija oppii käyttämään erilaisia sovelluksia ja ohjelmia, jotka ovat tärkeitä arjessa ja oppii ymmärtämään niiden merkitystä (L5)

Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
• opiskelija saa rohkeutta esittää ratkaisujaan ja päätelmiään piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti • opiskelija oppii tunnistamaan desimaali- ja murtolukuja arkielämän tilanteissa • opiskelija perehtyy kerto- ja jakolaskuun • opiskelija harjoittelee päättely- ja ongelmaratkaisutaitoja	• kerto- ja jakolasku • luvut rahaliikenteessä (hinnat, laskut ja kuitit) • tekniset apuvälineet (laskin, älypuhelimien sovellukset, pankkiautomaatti ja pankki)

10.2.2. Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijoiden kasvua vastuuntuntoisiksi ja aktiivisiksi kansalaisiksi. Opiskelijoita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija Suomen historiaan sekä sen eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin, muodostaa yhteiskunnan toiminnan ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksien tiedollinen perusta sekä rohkaista opiskelijoita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen opetuksessa opiskelijoita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Opiskelijoita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään. Opiskelijat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin. Kielitaidon ja käsitteiden hallinnan sekä luku- ja kirjoitustaitojen kehittäminen ovat oleellinen osa oppiaineen opiskelua.

Yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys		
T1 ohjata opiskelijaa kiinnostumaan suomalaisesta yhteiskunnasta	Lyk1, Lyk2	L2, L3
T2 tutustuttaa opiskelija Suomen historian ja yhteiskuntajärjestelmän peruspiirteisiin	Lyk2	L1, L4, L7
T3 kartuttaa opiskelijan historiaan ja yhteiskuntaan liittyvää sanastoa ja käsitteistöä	Lyk1, Lyk2	L1, L4, L7
T4 ohjata opiskelijaa kehittämään opiskelu- sekä oppimaan oppimisen taitojaan	Lyk1, Lyk2	L1
T5 perehdyttää opiskelijaa esittämään mielipiteensä	Lyk2	L2, L6, L7
T6 perehdyttää opiskelijaa perheen sekä lapsen ja nuoren asemaan, yhdenvertaisuuden periaatteeseen sekä sukupuolten väliseen tasa-arvoon Suomessa	Lyk2	L2, L7
T7 ohjata opiskelijaa hahmottamaan itsensä yksilönä ja yhteisön jäsenenä	Lyk1, Lyk2	L2, L3, L7
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen		
T8 ohjata opiskelijaa hyödyntämään tärkeimpiä kunnan ja valtion viranomaisten järjestämiä palveluita	Lyk1	L3, L5, L7
T9 ohjata opiskelijaa käyttämään yksityisiä palveluita	Lyk1	L3, L5, L7
T10 kannustaa opiskelijaa mukaan kolmannen sektorin toimintaan	Lyk1	L3, L7
Kulttuurintuntemus, kulttuuri-identiteetti ja vuorovaikutus		

<i>T11 tutustuttaa opiskelijaa suomalaiseen kulttuuriin liittyviin tapoihin, arvoihin, normeihin ja asenteisiin</i>	<i>Lyk1, Lyk2</i>	<i>L2, L7</i>
<i>T12 ohjata opiskelijaa tunnistamaan oman kulttuurinsa erityispiirteitä ja tarkastelemaan oman kulttuurinsa ja suomalaisen kulttuurin välisiä eroja</i>	<i>Lyk1, Lyk2</i>	<i>L2</i>
<i>T13 ohjata opiskelijaa suhtautumaan avoimesti kulttuurisesti erilaisten näkemysten olemassaoloon</i>	<i>Lyk1, Lyk2</i>	<i>L1, L2</i>
<i>T14 tukea opiskelijaa toimimaan rakentavasti kulttuurisesti moninaisen yhteisön jäsenenä ja torjumaan rasismia kaikkia etnisiä ryhmiä kohtaan</i>	<i>Lyk1, Lyk2</i>	<i>L2, L7</i>

Yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen kurssit aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Lyk1 Arkielämä ja yhteiskunnan palvelut

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön ja perheen näkökulmasta. Perehdytään yhteiskunnan peruspalveluihin ja muihin julkisiin palveluihin, kuten terveystieteisiin, Kelaan, sosiaalitoimistoon, työvoima- ja elinkeinotoimistoon, päivähoitoon, lasten, nuorten ja aikuisten koulutuspalveluihin, poliisiin sekä kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimeen. Tutustutaan myös yksityisiin palveluihin, pankkiin ja mobiilipalveluihin. Tutkitaan laskuja ja harjoitellaan raha-asioiden hoitamista. Tutustutaan kolmannen sektorin toimijoihin, kuten eri alojen yhdistyksiin ja seuroihin. Kehitetään arkielämää ja yhteiskunnan palveluihin liittyvää sanastoa ja harjoitellaan lukemista, luetun ymmärtämistä ja kirjoittamista. Opetellaan asioimaan peruspalveluissa. Tehdään vierailukäyntejä.

Lyk2 Demokraattinen yhteiskunta

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Hahmotetaan ja havainnoidaan suomalaiseen kulttuuriin liittyviä tapoja, arvoja, normeja ja asenteita. Tutustutaan Suomen historian pääpiirteisiin ja yhteiskuntajärjestelmään: valtioelimet ja paikallishallinto. Tarkastellaan yhteistä päätöksentekoa sekä demokraattisen toiminnan käsitteitä kuten ihmisoikeudet, lasten oikeudet, tasa-arvo sekä yhdenvertaisuus. Kartutetaan historiaa ja yhteiskuntatietoutta liittyvää sanastoa ja käsitteitä. Harjoitellaan lukemista, luetun ymmärtämistä ja kirjoittamista. Opetellaan oman mielipiteen esittämistä.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet yhteiskuntatietoudessa ja kulttuurintuntemuksessa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on keskeistä käyttää vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja. Niiden avulla harjoitellaan yhteistoimintaa ja osallistumista. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään käsitteiden, esimerkkien ja ilmiöiden havainnollistamiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntatietoudessa ja kulttuurintuntemuksessa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata opiskelijat näkemään itsensä yhteiskunnan jäsenenä ja toimijoina, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia, sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Opiskelijoita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon saavuttamisessa, millä on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan ja keskustelemaan. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

Opiskelijan oppimisen arviointi yhteiskuntatietoudessa ja kulttuurintuntemuksessa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Oppiaineessa annettavalla palautteella opiskelijoita ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omassa opintoryhmässään, oppilaitoksessaan sekä lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimaansa tietoja ja taitoja. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Tarkoituksena on auttaa opiskelijoita tiedostamaan oppimansa, suuntaamaan opiskelunsa olennaiseen sekä kehittämään omia työskentely-, opiskelu- ja itsearviointitaitojaan. Oppiaineen arviointi perustuu opiskelijoiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin.

Oppimisprosessin kannalta keskeiset arvioinnin ja palautteen antamisen kohteet:

- suomalaisen yhteiskunnan ja Suomen historian peruspiirteiden ymmärtäminen
- suomalaisen kulttuurin erityispiirteiden tunnistaminen
- yhteiskuntatietouden sana- ja käsitevarannon hallitseminen.

Yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen kurssit aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Lyk1 Arkielämä ja yhteiskunnan palvelut

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija tutustuu yhteiskunnallisiin palveluihin ja niiden käyttöön (L7); opiskelijaa tuetaan vanhemmuudessa sekä opetetaan taitoja mahdollisten perhe-elämän ja kotoutumiseen liittyvien ristiriitojen ratkaisemisessa (L3)	
Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
• opiskelija tutustuu yhteiskunnan toimintaan yksilön ja perheen näkökulmasta (julkiset palvelut, yksityiset ja kolmas sektori) • opiskelija kehittää arkielämää ja peruspalveluihin liittyvää sanastoa ja harjoittelee lukemista, luetun ymmärtämistä ja kirjoittamista • opiskelija harjoittelee peruspalveluissa asiointia • opiskelija harjoittelee raha-asoiden hoitamista • opiskelija tutustuu peruspalveluihin käymällä vierailuilla	• yhteiskunnan peruspalvelut • julkiset palvelut (terveydenhoito, KELA, sosiaalitoimisto, työvoima- ja elinkeinotoimisto, päivähoido, koulutuspalvelut, poliisi, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimet) • yksityiset palvelut, pankki, mobiilipalvelut • laskut • kolmas sektori (yhdistykset ja seurakunnat)

Lyk2 Demokraattinen yhteiskunta

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija oppii seuraamaan yhteiskunnallista keskustelua sekä pohtimaan ajankohtaisten ongelmien ratkaisuvaihtoehtoja yhdenvertaisuuden, tasa-arvon, oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmasta; opiskelija vahvistaa taitoa osallistua päätöksentekoon sekä toimia vastuullisesti omassa elämässä ja laajemmin opiskeluyhteisössä ja yhteiskunnassa (L7)

Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
• opiskelija harjoittelee suomalaisen kulttuuriin liittyvien tapojen, arvojen, normien ja asenteiden hahmottamista ja havainnoimista • opiskelija oppii tarkastelemaan yhteistä päätöksentekoa sekä demokraattisen toiminnan käsitteitä • opiskelija kartuttaa historiaan ja yhteiskuntatietouteen liittyvää sanastoa ja käsitteitä • opiskelija harjoittelee lukemista, luetun ymmärtämistä ja kirjoittamista • opiskelija harjoittelee oman mielipiteen esittämistä	• Suomen historia pääpiirteitään • yhteiskuntajärjestelmä (valtioelimet ja paikallishallinto) • ihmisoikeudet • lastenoikeudet • tasa-arvo • yhdenvertaisuus • oma mielipide

10.2.3. Ympäristö- ja luonnontieto

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Ympäristö- ja luonnontieto on biologian, maantiedon, fysiikan ja kemian tiedonaloista koostuva integroitu aineryhmä, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan omaa lähiympäristöään, sen luontoa ja rakennettua ympäristöä sekä erilaisia luonnonilmiöitä. Oppimisen lähtökohtana on siten monimuotoinen elinympäristö, joka luo pohjaa laajemmalle ymmärrykselle ympäröivästä maailmasta.

Opiskelijat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Opetus tukee opiskelijoiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä ja antaa valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja. Opiskelijoita ohjataan yhdistämään kokemuksiaan ja tietojaan ympäristö- ja luonnontiedon opiskeluun. Kielitaidon ja käsitteiden hallinnan kehittäminen sekä luku- ja kirjoitustaitojen sujuvoittaminen ovat oleellinen osa oppiaineen opiskelua.

Ympäristö- ja luonnontiedon opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Asenne- ja arvotavoitteet		
<i>T1 tukea opiskelijaa kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi</i>	<i>Lyl1</i>	<i>L3, L7</i>
<i>T2 ohjata opiskelijaa arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta</i>	<i>Lyl1</i>	<i>L3, L7</i>
Tieto ja ymmärrys		
<i>T3 ohjata opiskelijaa tunnistamaan oman lähiseudun luontoa ja rakennettua ympäristöä</i>	<i>Lyl1</i>	<i>L1, L4</i>
<i>T4 tukea opiskelijan jäsenytneen karttakuvan rakentumista maapallosta</i>	<i>Lyl1</i>	<i>L1, L4, L5</i>
<i>T5 auttaa opiskelijaa ymmärtämään omien valintojen merkitys elämälle ja luonnolle</i>	<i>Lyl1</i>	<i>L1, L7</i>
<i>T6 kannustaa opiskelijaa pohtimaan ihmisen luonnonvarojen kestävä käytön merkitystä</i>	<i>Lyl1</i>	<i>L1, L7</i>
Taidot		
<i>T7 kartuttaa opiskelijan ympäristö- ja luonnontietoon liittyvää sanastoa ja käsitteistöä</i>	<i>Lyl1</i>	<i>L1, L4</i>
<i>T8 opastaa opiskelijaa lukemaan ja käyttämään yksinkertaisia karttoja</i>	<i>Lyl1</i>	<i>L1, L4</i>
<i>T9 ohjata opiskelijaa toimimaan turvallisesti kotona huomioiden palo- ja sähköturvallisuus</i>	<i>Lyl1</i>	<i>L3</i>
<i>T10 ohjata opiskelijaa huolehtimaan jätteiden lajittelusta ja kierrätyksestä</i>	<i>Lyl1</i>	<i>L3, L7</i>
<i>T11 ohjata opiskelijaa kehittämään opiskelu- sekä oppimaan oppimisen taitojaan</i>	<i>Lyl1</i>	<i>L1</i>

Ympäristö- ja luonnontiedon kurssi aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Lyl1 Ympäristö- ja luonnontiedon alkeet

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan lähiympäristöön ja Suomen luontoon sekä sen tärkeimpiin eliölajeihin ja rakennettuun ympäristöön. Kartutetaan ympäristö- ja luonnontietoon liittyvää sanastoa ja käsitteistöä. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään karttoja: Suomi osana Eurooppaa ja maapalloa sekä oman kotimaan sijoittuminen maapallolla. Tutustutaan luonnonvarojen kestäväan käyttöön, jätteiden lajitteluun ja kierrätykseen, turvallisuuden edistämiseen kotona sekä sähkö- ja paloturvallisuuteen. Harjoitellaan luku-, kirjoitus- ja vuorovaikutustaitoja.

Ympäristö- ja luonnontiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Oppimisympäristöjä ja työtapoja valittaessa huomioidaan toiminnallisuus, kokemuksellisuus sekä elämyksellisyys. Oppimisympäristöinä käytetään oppilaitoksen tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita sekä tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä. Paikallisesti hyödynnetään yhteistyötä museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Keskeistä on opiskelijoiden osallisuus ja vuorovaikutus.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristö- ja luonnontiedossa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Opetuksessa ja työtapojen valinnassa huomioidaan opiskelijoiden aikaisemmat tiedot ja taidot. Opiskelijoita ohjataan ja tuetaan kielitaidon ja käsitteiden hallinnan kehittämisessä. Keskeiset käsitteet konkretisoidaan ja havainnollistetaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat ja vahvistavat opiskelijan käsitystä omasta oppimisestaan.

Opiskelijan oppimisen arviointi ympäristö- ja luonnontiedossa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Palautetta annetaan ympäristö- ja luonnontiedon käsitteiden ja tietojen hallinnasta. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Arviointi perustuu opiskelijoiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin.

Oppimisprosessin kannalta keskeiset arvioinnin ja palautteen antamisen kohteet:

- Suomen luonnon ja rakennetun ympäristön tunteminen
- karttojen hyödyntäminen
- kestävä kehityksen periaatteiden tunteminen
- ympäristö- ja luonnontietoon liittyvän sana- ja käsitevarannon hallinta.

Ympäristö ja luonnontieto aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa
Lyl1 Ympäristö ja luonnontiedon alkeet

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija oppii ymmärtämään ympäristön suojelun merkitystä luonnontieteellisen tiedon lisäksi omakohtaisen kokemuksen kautta (L7); opiskelija saa valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja niiden muuttamiseen kestävästä tulevaisuudesta rakentaviksi (L7) ja oppii toimimaan turvallisesti arjen tilanteissa (L3)

Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
• opiskelija oppii tuntemaan ja arvostamaan lähiseudun luontoa ja rakennettua ympäristöä • opiskelija saa ohjeet olemaan aktiivinen ja vastuullisesti toimiva, kestävässä elämäntapaan sitoutunut kansalainen • opiskelija kartuttaa ympäristön- ja luonnontietoon liittyvää sanastoa ja käsitteistöä • opiskelija oppii lukemaan ja käyttämään yksinkertaisia karttoja • opiskelija oppii kierrättämään jätteitä • opiskelija oppii toimimaan turvallisesti kotona huomioiden palo- ja sähköturvallisuudesta	• lähiympäristö • Suomen luonto • tärkeimmät eliölajit • kartat • Suomi osana Eurooppaa • oman kotimaan sijoittuminen maapallolle • luonnonvarojen kestävä käyttö • jätteiden kierrätys • sähkö- ja paloturvallisuus

10.2.4. Opinto-ohjaus ja työelämätaidot

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineen tehtävänä on tukea opiskelijoita siten, että heillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet suoriutua opinnoistaan sekä lisätä opiskelijan oppimisvalmiuksia, oppimaan oppimisen taitoja ja ymmärtämystä omien valintojen ja toiminnan seurauksista. Samalla opiskelijan elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidot kehittyvät. Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan kokonaistilanne käsittelemällä opintojen lisäksi myös arjenhallintaa sekä mahdollisia elämäntilanteeseen ja terveyteen liittyviä seikkoja. Ohjauksessa korostuu opiskelijoiden motivaation sekä opiskelun tukeminen. Puutteelliset perustiedot ja -taidot voivat olla opiskelijalle sekä elämänhallintaa haittaava että itsetuntoa alentava tekijä. Motivaation säilyminen vaatii siksi sekä kielellisesti että tiedollisesti opiskelijan lähtötason huomioivaa opetusta ja ohjausta sekä syventymistä hänen opiskeluhistoriaansa. Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaine tukee opiskelijan taitoa arvioida realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tehtävänä on myös lisätä hyvinvointia ja ehkäistä ennalta opintojen keskeyttämistä sekä edistää opiskelijoiden osallisuutta ja yhteiskunnallista tasa-arvoa. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan opintojen alussa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja sen osana opinto-ohjelma sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma. Opiskelusuunnitelmaa seurataan ja arvioidaan yhdessä opiskelijan kanssa.

Lukutaitovaiheessa opinto-ohjauksen ja työelämätaitojen tavoitteena on opettaa koulutusjärjestelmään ja ammatteihin liittyvää kieltä ja tutustuttaa opiskelijoita opiskeluun ja suomalaiseen työelämään. Luku- ja kirjoitustaitojen kehittäminen ovat oleellinen osa oppiaineen opiskelua. Opinto-ohjauksen ja työelämätaitojen tehtävänä on yhdessä muiden oppiaineiden kanssa harjoituttaa opiskelijoiden opiskelutaitoja sekä selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä suomalaisessa yhteiskunnassa selviytymisen, jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Opiskelu- ja työelämätaitoja kehittämällä opiskelija saa valmiuksia siirtyä opinnoissaan eteenpäin.

Opinto-ohjauksen ja työelämätaitojen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijoiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, ammatinvalintakysymyksissä ja opintojen nivelvaiheissa. Oppiaine tarjoaa opiskelijoille sekä tietoa että tutustumismahdollisuuksia

eri koulutusvaihtoehtoihin ja ammattialoihin. Mahdollista ammatillista osaamista ja sen kehittymistarpeita käsitellään ohjauskeskusteluissa ja arvioidaan työelämään tutustumisjaksoilla. Osaamisen selvittämisessä arvioidaan opiskelijan tietoja, taitoja ja pätevyyttä.

Opiskelijoita opastetaan käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan opiskelijoiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoja koskevassa päätöksenteossa.

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineen tavoitteet aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
<i>T1 auttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaiskäsitys opiskeluympäristöstä ja sen toimintatavoista sekä kehittämään valmiuksiaan toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä</i>	<i>Lot1, Lot2</i>	<i>L2, L3, L7</i>
<i>T2 tukea opiskelijaa itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelusta ja tekemistään valinnoista</i>	<i>Lot1, Lot2</i>	<i>L1, L3, L7</i>
Opiskeluvalmiuksien kehittäminen		
<i>T3 kannustaa ja ohjata opiskelijaa kehittämään opiskelu- sekä oppimaan oppimisen taitojaan</i>	<i>Lot1, Lot2</i>	<i>L1</i>
<i>T4 luoda edellytyksiä opiskelijan halulle tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan sekä kehittää hänen kykyään tunnistaa oppimisen kohteita</i>	<i>Lot1, Lot2</i>	<i>L1</i>
<i>T5 ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia ja opiskelun keskeyttämistä</i>	<i>Lot1, Lot2</i>	<i>L1, L3</i>
Itsetuntemus		
<i>T6 ohjata opiskelijaa tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti</i>	<i>Lot1, Lot2</i>	<i>L3</i>
Tavoitteiden asettaminen		
<i>T7 ohjata opiskelijoita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista</i>	<i>Lot1, Lot2</i>	<i>L1, L3</i>
Työelämään suuntautuva oppiminen		
<i>T8 auttaa opiskelijaa ymmärtämään työn</i>	<i>Lot2</i>	<i>L6, L7</i>

<i>merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta</i>		
<i>T9 ohjata opiskelijaa pohtimaan itselleen sopivia ammattialoja</i>	<i>Lot2</i>	<i>L4, L5, L6</i>
<i>T10 tutustuttaa koulutusvaihtoehtoihin ja työelämään</i>	<i>Lot2</i>	<i>L6</i>
<i>T11 edistää opiskelijan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta</i>	<i>Lot2</i>	<i>L1, L6</i>
<i>T12 ohjata opiskelijaa toimimaan yksinkertaisissa työelämään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa</i>	<i>Lot2</i>	<i>L2</i>
<i>Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa</i>		
<i>T13 perehdyttää opiskelijaa koulutukseen ja työelämään liittyvään sanastoon ja käsitteisiin</i>	<i>Lot1, Lot2</i>	<i>L1, L4, L6</i>
<i>T14 antaa opiskelijalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista</i>	<i>Lot1</i>	<i>L4, L5</i>
<i>T15 tutustuttaa opiskelijaa tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluihin</i>	<i>Lot2</i>	<i>L4, L5, L6</i>

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineen kurssit aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Lot1 Koulutusjärjestelmä ja opiskelukäytänteet

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmään sekä siihen liittyvään sanastoon. Kehitetään opiskelutaitoja yhteistyössä muiden opiskeltavien oppiaineiden kanssa ja harjoitellaan toimimaan oppilaitosyhteisössä. Opetellaan asettamaan opiskeluun liittyviä tavoitteita ja arvioimaan tavoitteiden toteutumista. Harjoitellaan itsearviointia. Keskustellaan vastuun ottamisesta omasta oppimisesta, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä oppimiseen vaikuttavista tekijöistä. Ohjataan tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavien tahojen pariin oppilaitoksessa ja yhteiskunnassa sekä kehitetään taitoa hakea tarvittavia palveluita. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja. Tehdään henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa.

Lot2 Ammatteihin tutustuminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan ammattinimikkeisiin, työtehtäviin ja työpaikkojen nimiin sekä opetellaan niihin liittyvää sanastoa. Harjoitellaan yksinkertaisia työelämään liittyviä vuorovaikutustilanteita. Tutustutaan jatko-opintomahdollisuuksiin ja työelämään käymällä tutustumassa opiskelijoita kiinnostavien

ammattialojen koulutuksiin, työpaikkoihin ja/tai yrityksiin. Tutustutaan ja opetellaan käyttämään tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Tehdään henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa.

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Oppimisympäristöinä hyödynnetään oppilaitosten ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Työtapoja käytetään monipuolisesti opiskelijoiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja, jotka tukevat opiskelijan aktiivisuutta ja oma-aloitteisuutta sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Ohjausmuotoina ovat henkilökohtainen ja ryhmäohjaus.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineessa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineessa huomioidaan jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, kiinnostuksen kohteet, harrastukset, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö varsinkin opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien opiskelijoiden kohdalla, esimerkiksi työvoimaviranomaisten, sosiaalitoimen sekä eri opetuksen ja/tai koulutuksen järjestäjien kanssa.

Opiskelijan oppimisen arviointi opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineessa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Arviointi perustuu opiskelijoiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Opiskelijat pohtivat valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään ja voimavarojaan, tuen tarpeitaan, ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan sekä arvojen ja uskomusten vaikutuksia valintoihinsa ja päätöksiinsä. Arvioinnissa käytetään monipuolisia ja opiskelijoiden taustan ja osaamisen huomioon ottavia joustavia menetelmiä siten, että jokainen voi osoittaa osaamisensa. Samalla on varmistettava, että opiskelija ymmärtää arvioinnin periaatteet, merkityksen ja arviointitavan mahdollisista kielitaidon puutteista huolimatta.

Oppimisprosessin kannalta keskeiset arvioinnin ja palautteen antamisen kohteet:

- koulutukseen ja ammatteihin liittyvän sana- ja käsitevarannon kehittyminen
- vastuun ottaminen omista opinnoista ja tavoitteiden asettaminen
- opiskelu- ja oppimisvalmiuksien kehittyminen
- opinnoissa ja työelämässä tarvittavien sosiaalisten, viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kehittyminen
- koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa laadittaessa.

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Lot1 Koulutusjärjestelmä ja opiskelukäytänteet

Laaja-alainen osaaminen: opiskelijaa ohjataan asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistystään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan (L1, L5); opiskelijaa tuetaan rakentamaan hyvä tiedollinen perusta ja kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle (L6)

Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
- opiskelija saa tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista - opiskelija muodostaa kokonaiskäsitys opiskelu ympäristöstä ja sen toimintatavoista - opiskelija harjoittelee itsearviointia - opiskelija kehittää opiskelutaitoja ja harjoittelee toimimaan oppilaitosyhteisössä - opiskelija harjoittelee vuorovaikutustaitoja - opiskelija harjoittelee opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamista ja tavoitteiden toteutumisen arvioimista - opiskelija oppii käyttämään tuki- ja ohjauspalveluja	- Suomen koulutusjärjestelmä - itsearviointi - henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Lot2 Ammatteihin tutustuminen

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija saa tietoa erilaisista mahdollisuuksista työelämässä (L6) ja pohtii tulevaisuuden erilaisia vaihtoehtoja (L7)

Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
- opiskelija kehittää valmiuksiaan toimia opiskelu ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä - opiskelija tutustuu tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluihin - opiskelija oppii ymmärtämään työn merkitystä oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta - opiskelija saa ohjausta toimimaan yksinkertaisissa työelämään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa	- ammattinimikkeet - työtehtävät - työpaikkojen nimet - tutustumiskäynnit ammattialojen koulutuksiin, työpaikkoihin ja/tai yrityksiin - henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

10.2.5. Äidinkieli ja kirjallisuus

Opetussuunnitelman teksti

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä lukutaitovaiheessa on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luominen sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen. Opetus edistää opiskelijoiden yksilöllisten edellytysten pohjalta itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja, kielellistä tietoisuutta sekä kehittää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun sekä lukemiseen

ja kirjoittamiseen. Pää tavoitteena on saavuttaa luku- ja kirjoitustaito sekä sellaiset kielelliset valmiudet, joiden avulla opiskelijan on mahdollista jatkaa opiskelua aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa. Opiskelijan kehittyvää luku- ja kirjoitustaitoa tulee tukea myös alkuvaiheen ja päättövaiheen aikana kaikissa oppiaineissa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
<i>T1 opastaa opiskelijaa ymmärtämään henkilökohtaisiin asioihin ja tarpeisiin liittyviä sanoja, lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja yksinkertaisia kehotuksia</i>	<i>Läi1-Läi3</i>	<i>L2, L3</i>
<i>T2 ohjata opiskelijaa seuraamaan ja osallistumaan yksinkertaiseen keskusteluun</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L1, L2, L7</i>
<i>T3 opastaa opiskelijaa kertomaan perustiedot itsestään, lähipiiristään ja elämästään</i>	<i>Läi1-Läi3, Läi12</i>	<i>L2, L3</i>
<i>T4 opastaa opiskelijaa tekemään kysymyksiä arjen vuorovaikutustilanteissa</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L1, L2, L3</i>
<i>T5 ohjata opiskelijaa ääntämään ymmärrettävästi</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L2, L3</i>
<i>T6 harjaannuttaa opiskelijaa viestimään tarpeistaan ja rohkaista häntä käyttämään kieltä arkipäivän erilaisissa viestintätilanteissa</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L1, L2, L7</i>
<i>T7 opastaa opiskelijaa kehittämään kieltään sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L1, L2, L7</i>
<i>T8 tukea opiskelijaa vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti myös draaman avulla</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L1, L2, L7</i>
Tekstien lukeminen ja tulkitseminen		
<i>T9 ohjata opiskelijaa tunnistamaan kirjaimet ja tuottamaan niitä vastaavat äänteet sekä yhdistämään äänteet tavuiksi ja sanoiksi</i>	<i>Läi1-Läi8</i>	<i>L1, L3</i>
<i>T10 ohjata opiskelijaa jakamaan tuttu sana tavuiksi ja äänteiksi sekä käyttämään</i>	<i>Läi3-Läi15</i>	<i>L1, L3</i>

<i>tavuttamista apuvälineenä uuden sanan lukemisessa</i>		
<i>T11 ohjata opiskelijaa lukemaan sanoja, lauseita sekä lyhyitä tekstejä</i>	<i>Läi3-Läi15</i>	<i>L1, L3</i>
<i>T12 opastaa opiskelijaa tunnistamaan yksinkertaisesta tekstistä yksittäinen tieto, jos tekstin voi lukea tarvittaessa uudelleen</i>	<i>Läi7-Läi15</i>	<i>L1, L6</i>
<i>T13 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, mitä kuva esittää ja mihin se viittaa todellisuudessa</i>	<i>Läi2-Läi15</i>	<i>L1, L4</i>
<i>T14 opastaa opiskelijaa tunnistamaan käsitteet kirjain, äänne, tavu, sana, lause ja teksti</i>	<i>Läi2-Läi15</i>	<i>L1, L2, L4</i>
<i>T15 innostaa opiskelijaa lukutaidon oppimisessa ja lauseiden/tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L1, L4, L5</i>
<i>T16 kannustaa opiskelijaa kiinnostumaan teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L2, L4, L5</i>
Tekstien tuottaminen		
<i>T17 ohjata opiskelijaa havainnoimaan suomenkielistä äännemaaailmaa ja tunnistamaan suomen kielen äänteiden välisiä eroja</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L1, L2</i>
<i>T18 ohjata opiskelijaa tunnistamaan ja kirjoittamaan pienet ja suuret tekstauskirjaimet</i>	<i>Läi1-Läi8</i>	<i>L1, L3</i>
<i>T19 ohjata opiskelijaa ymmärtämään äänne-kirjainvastaavuuden periaate</i>	<i>Läi1-Läi8</i>	<i>L1, L3</i>
<i>T20 rohkaista ja innostaa opiskelijaa kertomaan itsestä ja lähipiiristä sekä omista mielipiteistään ja kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla ja kirjoittamalla ja kuvien avulla</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L4, L5, L7</i>
<i>T21 ohjata opiskelijaa tuottamaan suullisesti ja</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L2, L4, L5</i>

<i>kirjallisesti sanoja, fraaseja sekä lyhyitä viestejä välittämistä tarpeistaan</i>		
<i>T22 ohjata opiskelijaa kertomaan ja kirjoittamaan henkilötietonsa</i>	<i>Läi1-Läi3, Läi12</i>	<i>L3, L6</i>
<i>T23 opastaa opiskelijaa harjaannuttamaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata häntä vähitellen tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L1, L4, L5</i>
<i>T24 ohjata opiskelijaa kehittämään opiskelu- sekä oppimaan oppimisen taitojaan</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L1</i>
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
<i>T25 vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ohjaamalla häntä tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L2, L4, L7</i>
<i>T26 innostaa opiskelijaa kuuntelemaan ja lukemaan selkokielisiä tekstejä ja ohjata häntä kirjaston käyttöön</i>	<i>Läi8-Läi15</i>	<i>L2, L3, L4</i>
<i>T27 ohjata opiskelijaa arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta</i>	<i>Läi1-Läi15</i>	<i>L2, L4, L7</i>

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssit aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Kaikilla äidinkielen ja kirjallisuuden kursseilla opiskellaan monipuolisesti eri sisältöalueita ja kielenkäyttötilanteita. Tiettyjä sisältöalueita painotetaan kurssikohtaisesti, mutta niitä voidaan käsitellä eri opiskeluvaiheissa uudestaan kerraten, syventäen ja laajentaen.

Läi1 Lähtökohtia luku- ja kirjoitustaidon opiskelulle

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla harjoitellaan opiskelu- ja oppimaan oppimisen taitoja, toimintatapoja oppilaitosyhteisössä ja oppitunneilla sekä opiskeluvälineiden käyttöä ja niistä huolehtimista. Aloitetaan äännekirjainvastaavuuksien opiskelu opettelemalla ääntämään ja kirjoittamaan suomen kielen aakkosia systemaattisesti äänne ja kirjain kerrallaan. Lisäksi harjoitellaan erottamaan ja tuottamaan lyhyttä ja pitkää vokaalia sekä kirjoittamaan pieniä ja isoja tekstauskirjaimia. Opetellaan kynäote ja kirjoitussuuntaa vasemmalta oikealle. Tutustutaan sanahahmoina yleisimpiin opiskelijan oppimisympäristössä ja arkielämässä kohtaamiin logoihin, kyltteihin ja sanoihin. Harjoitellaan tervehtimään ja esittämymään.

Läi2

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla jatketaan teknisen lukutaidon opiskelua harjoittelemalla äänne-kirjainvastaavuutta sekä yhdistämällä äänneitä tavuiksi ja ymmärrettäviksi lyhyiksi sanoiksi. Luetun ymmärtämistä ja kuvanlukutaitoa harjoitellaan liittämällä opetellut sanat niitä vastaaviin kuviin. Autenttisia tekstejä käytetään apuna tutustuttaessa suomen kielen kirjaimiin ja sanoihin. Harjoitellaan edelleen erottamaan ja tuottamaan lyhyttä ja pitkää vokaalia. Kurssilla opetellaan Isojen ja pienten kirjainten kirjainhahmoja ja niiden sijoittumista viivastolle. Kirjoittamisessa pääpaino on pienillä tekstauskirjaimilla huomioiden erisnimien kirjoittaminen. Kurssilla opetellaan kertomaan perusasioita itsestä ja perheestä sekä harjoitellaan persoonapronomineja.

Läi3 Tavusta sanaksi

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla harjoitellaan tavujen sekä lyhyiden sanojen ja niistä muodostuvien lauseiden lukemista ja kirjoittamista. Lisäksi harjoitellaan yksöis- ja kaksoiskonsonanttien eroa. Kurssilla opetellaan ruokailutilanteissa tarvittavaa sanastoa. Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa tarvittavia kohteliaisuusfraaseja: kuulumisten vaihtamista, pyytämistä ja kiittämistä.

Läi4 Harjoitellaan sanoja

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla jatketaan sanojen ja lyhyiden lauseiden lukemisen ja ymmärtämisen sekä kirjoittamisen harjoittelua. Lukemista ja kirjoittamista harjoitellaan uusilla sanoilla lisäämällä jo opittuihin tavuihin/sanoihin lisää kirjaimia ja tavuja opiskelijan taitotason mukaan. Jatketaan lyhyen ja pitkän vokaalin sekä yksöis- ja kaksoiskonsonanttien tunnistamista ja tuottamista. Opetellaan viikonpäivät ja vuorokauden ajat sekä kysymään ja kertomaan kellonaika.

Läi5 Lisätään tavuja

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla sujuvoitetaan lukemisen ja ymmärtämisen sekä kirjoittamisen taitoja. Tavujen ja lyhyiden sanojen rinnalla harjoitellaan useampitavuisten sanojen lukemista ja kirjoittamista. Harjoitellaan tuottamaan ja tunnistamaan yleisimpiä verbejä arjen konteksteissa. Kurssilla harjoitellaan kaupassa asiointia ja kysymyslauseita.

Läi6 Sanoista lauseisiin

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tutustutaan lauseen käsitteeseen sekä ison alkukirjaimen, pisteen, kysymysmerkin ja huutomerkin käyttöön. Yksittäisten sanojen rinnalla harjoitellaan lyhyiden ja yksinkertaisten lauseiden mekaanista ja ymmärtävää lukemista sekä kirjoittamista. Opetellaan tunnistamaan ja tuottamaan lisää yleisimpiä verbejä arjen konteksteissa. Kurssilla harjoitellaan matkustamiseen liittyvää sanastoa ja toimimaan eri kulkuvälineillä.

Läi7 Lauseista kohti tekstiä

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Sanojen ja lauseiden rinnalla kurssilla harjoitellaan lyhyen, yksinkertaisen tekstin ymmärtävää lukemista. Lisäksi opetellaan kirjoittamaan kuvasta kertomaan kuvasta muutamalla lauseella. Kurssilla tutustutaan vuodenkiertoon ja opitaan kuvaamaan säätä. Harjoitellaan yleisimpiä adjektiiveja arjen konteksteissa.

Läi8 Sujuvoitetaan luku- ja kirjoitustaitoja

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla opetellaan kehon osien nimityksiä ja harjoitellaan omasta olotilasta kertomista. Jatketaan lyhyiden ja yksinkertaisten tekstien lukemista sekä lyhyiden tekstien kirjoittamista. Harjoitellaan tekstitaitoja opettelemalla tunnistamaan yksittäistä tietoa tekstistä. Kurssilla opetellaan asioimaan lääkärissä ja harjoitellaan omistusrakenteen käyttöä.

Läi9 Käydään ostoksilla

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla opetellaan pukeutumiseen, vaatteisiin ja asioimiseen liittyvää sanastoa ja toimimaan kaupassa. Harjoitellaan lukemista ja kirjoittamista eri tekstitasoilla. Kurssilla jatketaan omistusrakenteen harjoittelua.

Läi10 Asuminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla opitaan hakemaan tekstistä vastauksia yksinkertaisiin kysymyksiin. Tutustutaan kotiin ja asumiseen liittyvään sanastoon sekä opetellaan paikan ilmauksia. Harjoitellaan lukemista ja kirjoittamista eri tekstitasoilla. Kurssilla opetellaan viestimään asunnon huoltoon liittyvissä tilanteissa.

Läi11 Toimitaan kotona

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tutustutaan kodinhoitoon ja ruoanlaittoon liittyvään sanastoon. Harjoitellaan lukemista ja kirjoittamista eri tekstitasoilla. Kurssilla tutustutaan ruokaohjeisiin ja opitaan kertomaan kodinhoitamisesta.

Läi12 Annetaan henkilötietoja ja täytetään lomakkeita

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla harjoitellaan henkilötietoihin liittyviin kysymyksiin vastaamista. Opetellaan omien tietojen etsimistä ja lukemista henkilötietopapereista ja niiden kirjoittamista viranomaislomakkeisiin. Harjoitellaan allekirjoitusta.

Läi13 Asioidaan terveyspalveluissa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla opetellaan ajanvaraukseen sekä lääkärissä ja apteekissa asiointiin liittyvää esittäytymistä, kysymistä ja vastaamista sekä oman terveydentilan kuvailemista. Harjoitellaan lääkkeiden käyttöohjeiden lukemista ja ymmärtämistä.

Läi14 Viestintää päivähoidossa, koulussa ja työelämässä

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla opetellaan kuulumisten kertomista ja kysymistä, kysymyksiin vastaamista, tiedon etsimistä ja kuvailemista päivähoidon ja kouluun liittyvissä tilanteissa. Tutustutaan ammattisanastoon ja opitaan kertomaan omasta koulu- ja ammattitaustasta.

Läi15 Vietetään vapaa-aikaa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tutustutaan eri vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin, kuten kirjaston käyttöön, eri liikuntavaihtoehtoihin, taiteisiin ja kädentaitoihin liittyviin harrastuksiin. Opetellaan kielenkäyttötaitoja näissä tilanteissa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet äidinkielessä ja kirjallisuudessa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Puhuminen ja kuunteleminen ovat toisiinsa liittyviä vuorovaikutustaitoja. Niiden avulla saadaan ensimmäiset kontaktit ympäröivään yhteisöön ja yhteiskuntaan, jonka tekstejä ja kirjoitusta aletaan opiskella. Puhuminen ja kuunteleminen luovat pohjan lukemaan ja kirjoittamaan oppimiselle, joka alkaa ensin suullisena opitusta kieliaineksestä. Puhumisen ja kuuntelemisen aiheet nousevat keskeisen sanaston aihepiireistä. Opetuksessa korostuvat elämyksellinen ja toiminnallinen oppiminen.

Lukemisen ja kirjoittamisen oppiminen liittyvät läheisesti toisiinsa ja niitä opetetaan yhtä aikaa. Lukemaan opettamisessa käytetään erilaisia menetelmiä ja lähestymistapoja, mutta opetuksen lähtökohtana on äänne-kirjainvastaavuuden ymmärtäminen sekä taito yhdistää kirjaimet ja äänteet tavuiksi, tavut sanoiksi ja sanat lauseiksi. Kaiken lukutaidon harjoittelun tulee tähdätä jatkuvasti luetun ymmärtämiseen. Kirjainmuotojen oppiminen perustuu runsaasti motorisiin ja kinesteettisiin harjoituksiin. Kirjoittamisen oppimisessa voidaan käyttää kirjainmallin päälle kirjoittamista ja kopiointia, tavu- ja sanasanelukirjoitusta sekä lisäyssanelua. Lisäksi harjoitellaan näppäintaitoja esimerkiksi tietokoneella ja älypuhelimella. Auditiivisen hahmottamisen harjoittelu vahvistaa äänne-kirjainvastaavuuksia ja tukee tekstin oikeinkirjoittamista. Lisäksi se kehittää äännetietoisuuden kehittymistä ja äänteiden sekä sanojen erottelutaitoja. Puhumista, kuuntelemista, lukemista ja kirjoittamista harjoitellaan yhdessä opintoryhmän kanssa sekä yksin. Opiskelijoita rohkaistaan osoittamaan osaamistaan kaikilla niillä ilmaisukeinoilla, joita heillä on. Opetuksessa käytetään multimodaalisia tekstejä, kuten kuvia, videoita ja sarjakuvia sekä saatavilla olevia opetusohjelmia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkielessä ja kirjallisuudessa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Tavoitteena on tukea opiskelijoiden kielitaidon kehittymistä, vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaitojen sujuvoitumista. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain muistaen, että varsinaisia oppimisvaikeuksia voidaan todentaa vasta useamman opiskeluvuoden jälkeen, kun opiskelija on harjaantunut suomen kielessä. Opettaja mallintaa sanojen, lauseiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Opiskelijoita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti opiskelun tukena. Kielellisesti taitavia opiskelijoita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että opiskelijoiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Opiskelijan oppimisen arviointi äidinkielessä ja kirjallisuudessa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Oppimisen arviointi on opiskelijoita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen opiskelijan oppimista ja edistymistä. Arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää opiskelijoiden kielitaidon ja luku- ja kirjoitustaidon kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin opiskelijan kielitaidon ja luku- ja kirjoitustaidon edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta opiskelijat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemaisensa kielen oppijana. He saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukasta ja kannustavaa palautetta annetaan kaikilla osaamisen eri alueilla. Se auttaa opiskelijaa huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita opiskelijoiden kielitaidon ja luku- ja kirjoitustaidon edistymisessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeiset arvioinnin ja palautteen antamisen kohteet:

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa,
- sana- ja käsitevarannon karttuminen,
- edistyminen lukutaidossa sekä luetun ymmärtämisessä,
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Suomi toisena kielenä

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristön ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä -oppimäärää. Suomi toisena kielenä opetuksen tehtävänä lukutaitovaiheessa on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luominen sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen.

Oppiaineen kurssit

Läi1 Lähtökohtia luku- ja kirjoitustaidon opiskelulle

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija harjoittelee opiskelu- ja oppimaan oppimisen taitoja (L1), toimintatapoja oppilaitosyhteisössä ja oppitunneilla sekä opiskeluvälineiden käyttöä ja niistä huolehtimista (L3)		
Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii viestinnän kannalta olennaista sanastoa	tervehdykset kohteliaisuusfraasit arkielämän logot, kyltit ja sanat koulusanastoa
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija ymmärtää henkilökohtaisiin tarpeisiin liittyviä sanoja, kysymyksiä ja kehotuksia	jokapäiväiset ohjeet ja kehotukset tavalliset kysymykset henkilötiedot
PUHUMINEN	opiskelija pystyy ääntämään ymmärrettävästi, osaa kertoa itsestään perustiedot ja kysyä yksinkertaisia kysymyksiä arjen viestintätilanteista, tuottaa sanoja ja fraaseja, saa rohkeutta ilmaisuun	ääntäminen, sanapaino ja intonaatio esittäytyminen tervehtimien
LUKEMINEN	opiskelija tunnistaa kirjaimet ja tuottaa niitä vastaavat äänteet, innostuu lukutaidon oppimisesta	äänen-kirjain vastaavuus oikea lukusuunta isot ja pienet kirjaimet lyhyet ja pitkät vokaalit
KIRJOITTAMINEN	opiskelija ymmärtää äänne-kirjainvastaavuuden periaatteen, tunnistaa suomen kielen äänteiden välisiä eroja, osaa kirjoittaa suur- ja pienaakkoset	käden hienomotoriset taidot ja kynäote, kirjoitussuunta isot ja pienet tekstauskirjaimet aakkoset

Läi2 Äänteistä ja kirjaimesta tavuiksi

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija harjoittelee edelleen opiskelu- ja oppimaan oppimisen taitoja (L1), toimintatapoja oppilaitosyhteisössä ja oppitunneilla, esim. ajanhallintaa (L3)		
Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii kertomaan perustiedot itsestään ja lähipiiristään	perhe, persoonapronominit
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija ymmärtää henkilökohtaisiin tarpeisiin liittyviä sanoja, kysymyksiä ja kehotuksia	jokapäiväiset ohjeet ja kehotukset tavalliset kysymykset itsestään ja perheestään
PUHUMINEN	opiskelija pystyy ääntämään ymmärrettävästi, osaa kertoa itsestään ja lähipiiristään perustiedot, kysyy yksinkertaisia kysymyksiä arjen viestintätilanteista, tuottaa sanoja ja fraaseja, vahvistaa ilmaisurohkeuttaan	perusasioiden kertominen itsestään perhe
LUKEMINEN	opiskelija osaa yhdistää äänteet/kirjaimet tavuiksi ja lyhyiksi sanoiksi, ymmärtää kuvasta mitä se esittää ja mihin se viittaa todellisuudessa (kuvanlukutaito)	ääne-kirjain-vastaavuus äänteiden yhdistäminen toisiinsa tavut lyhyet ja pitkät vokaalit lyhyet sanat kuvanlukutaito: opeteltujen sanojen liittäminen kuviin
KIRJOITTAMINEN	opiskelija ymmärtää äänne-kirjain-vastaavuuden periaatteen, tunnistaa suomen kielen äänteiden välisiä eroja, osaa kirjoittaa lyhyet sanat pienillä tekstauskirjaimilla, ymmärtää, mikä on erisnimi	isojen ja pienten kirjainten kirjainhahmot ja sijoittuminen viivastolle pienet tekstauskirjaimet erisnimien kirjoittaminen

Läi3 Tavusta sanaksi

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija kehittää monilukutaitoaan (L4) ja sosiaalisia taitojaan (L2)		
Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii kysymään kuulumisia, pyytämään ruokaa ja kiittämään	kuulumisen vaihtaminen pyytäminen kiittäminen ruokailutilanteessa tarvittava sanasto: ruoka, juomat
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija ymmärtää henkilökohtaisiin tarpeisiin liittyviä sanoja, kysymyksiä ja kehotuksia, esim. <i>saisinko</i>	jokapäiväiset ohjeet ja kehotukset tavalliset kysymykset kuulumisesta ja ruokailuista
PUHUMINEN	opiskelija osaa tuottaa puhetta ja kysyä ruokailuun liittyvissä viestintätilanteista, tuottaa lyhyitä viestejä, vahvistaa ilmaisurohkeuttaan	yksinkertaisimmat vuoropuhelut kuulumisen vaihtaessa ja ruokailutilanteessa
LUKEMINEN	opiskelija osaa yhdistää tavut lyhyiksi sanoiksi ja osaa lukea lyhyitä lauseita, ymmärtää kuvasta mitä se esittää ja mihin se viittaa todellisuudessa (kuvanlukutaito)	äänteiden yhdistäminen toisiinsa tuttujen sanojen ja lyhyiden lauseiden lukeminen yksöis- ja kaksoiskonsonantit
KIRJOITTAMINEN	osaa kirjoittaa tavuja, sanoja ja lyhyitä lauseita	tuttujen sanojen ja lyhyiden lauseiden kirjoittaminen

Läi4 Harjoitellaan sanoja

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija oppii ymmärtämään ajanhallinnan merkitystä suomalaisessa yhteiskunnassa (L3)

Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii kysymään ja vastaamaan mitä kello on, mikä viikontäivä ja vuorokauden aika on	viikontäivät vuorokauden ajat kellonaika
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija ymmärtää kysymykset kellonajasta ja viikontäivistä: mitä kello on, moneltaako	tavalliset kysymykset kellonajasta ja viikontäivistä
PUHUMINEN	opiskelija osaa tuottaa puhetta ja kysyä kellon, vuorokauden aikoihin ja viikontäiviin liittyvissä viestintätilanteista, tuottaa lyhyitä lauseita, vahvistaa ilmaisuohkeuttaan	yksinkertaiset lauseet kellonajasta ja viikontäivistä
LUKEMINEN	opiskelijaa osaa tuottaa lyhyitä ja pitkiä vokaaleja, yksöis- ja kaksoiskonsonantteja, osaa jakaa tuttu sana tavuksi ja äänteiksi, harjoittelee lauseiden lukemista jatkaa sanojen ja lyhyiden lauseiden lukemista	lyhyet ja pitkät vokaalit yksöis- ja kaksoiskonsonantit lisätään opittuihin sanoihin/ tavuihin lisää kirjaimia ja tavuja tuttujen sanojen ja lyhyiden lauseiden lukeminen
KIRJOITTAMINEN	opiskelija harjaannuttaa käsin kirjoittamisen taitoja, jatkaa sanojen ja lyhyiden lauseiden kirjoittamista	tuttujen sanojen ja lyhyiden lauseiden kirjoittamista lisätään opittuihin sanoihin/ tavuihin lisää kirjaimia ja tavuja

Läi5 Lisätään tavuja

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija harjoittelee itsensä ilmaisemista ja rohkaistuu vuorovaikutukseen (L2) ja kehittää kuluttajataitojaan (L3)		
Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii tavallisia verbejä, oppii kysymään hintaa ja vastaamaan kysymyksiin	yleiset verbit arjen kontekstissa kauppa
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija tunnistaa yleisimpiä verbejä arjen kontekstissa, ymmärtää kysymyksen <i>mitä maksaa, paljonko maksaa</i>	tavalliset kysymykset kaupassa asiointitilanteessa yleisimmät verbit kontekstissa
PUHUMINEN	opiskelija osaa tuottaa puhetta kaupassa asiointitilanteessa, tuottaa lyhyitä lauseita, rohkaisee käyttämään kieltä arkipäivän tilanteissa	kaupassa asiointi tavarán ja hinnan kysyminen
LUKEMINEN	opiskelija sujuvoittaa sanojen ja lyhyiden lauseiden lukemista	useampitavuisten sanojen lukeminen
KIRJOITTAMINEN	opiskelija sujuvoittaa sanojen ja lyhyiden lauseiden kirjoittamista	useampitavuisten sanojen kirjoittaminen

Läi6 Sanoista lauseisiin

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija harjoittelee tv:n käyttöä (L5)		
Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii lisää tavallisia verbejä, oppii kulkuneuvot	lisää yleisimpiä verbejä (<i>Minun päiväni</i>) matkustaminen kulkuvälineitä
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija tunnistaa lisää yleisimpiä verbejä arjen kontekstissa, ymmärtää kysymyksen <i>millä</i>	tavalliset kysymykset matkustamisesta yleisimmät verbit kontekstissa
PUHUMINEN	opiskelija osaa kertoa omasta arkipäivästään, kulkemisestaan kaupungilla käyttäen yleisimpiä verbejä	matkustaminen kulkuneuvoja
LUKEMINEN	opiskelija harjoittelee yksinkertaisten lauseiden mekaanista ja ymmärtävää lukemista	lyhyet lauseet
KIRJOITTAMINEN	opiskelija oppii vähitellen tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita: käsitteenä lause yksinkertaisten lauseiden mekaaninen ja ymmärtävä kirjoittaminen	lause, iso alkukirjan pisteen, kysymysmerkin ja huutomerkkin käyttö

Läi7 Lauseista kohti tekstiä

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija rohkaistuu ilmaisemaan itseään (L2)		
Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii sääsanastoa	vuodenkierto sää
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija ymmärtää puhetta ja kysymyksiä säästä kysymyksen <i>millainen</i>	tavalliset kysymykset säästä ja vuodentakierrosta
PUHUMINEN	opiskelija osaa kertoa millainen sää on tänään/ huomenna/ kotimaassaan/talvella jne, millainen jokin esine tai ihminen on	yleisimmät adjektiivit arjen kontekstissa
LUKEMINEN	opiskelija harjoittelee yksinkertaisten tekstien mekaanista ja ymmärtävää lukemista	yksinkertaiset tekstit
KIRJOITTAMINEN	opiskelija oppii käsitteen teksti opiskelija harjoittelee yksinkertaisten tekstien kirjoittamista, esim kuvasta	kuvasta kirjoittaminen muutamalla lauseella

Läi8 Sujuvoitetaan luku- ja kirjoitustaitoa

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija sujuvoittaa viestintätaitojaan (L2)		
Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii terveyteen liittyvää sanastoa ja kehonosien nimet	kehonosat oma olotila
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija ymmärtää puhetta ja kysymyksiä, jotka koskevat olotilaa ja lääkäriässä asiointia	tavalliset kysymykset olotilasta, terveydestä ja sairauksista
PUHUMINEN	opiskelija oppii asioimaan lääkäriässä ja käyttämään omistusrakennetta	asiointi lääkäriässä omistusrakenne
LUKEMINEN	opiskelija osaa hakea yksittäistä tietoa tekstistä	lyhyet tekstit
KIRJOITTAMINEN	opiskelija jatkaa harjoittelua yksinkertaisten tekstien kirjoittamisessa	lyhyiden tekstien kirjoittamista

Läi9 Käydään ostoksilla

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija kehittää monilukutaitoaan (L4)		
Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii kaupassa asiointiin liittävää sanastoa ja vaatteiden ja asusteiden nimet	pukeutuminen vaatteet
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija ymmärtää puhetta ja kysymyksiä, jotka koskevat kaupassa asiointia	tavalliset kysymykset ostotilanteissa
PUHUMINEN	opiskelija oppii asioimaan kaupassa ja käyttämään vielä monipuolisemmin omistusrakennetta	kaupassa asioiminen jatketta omistusrakenteiden käyttöä
LUKEMINEN	opiskelija tutustuu erilaisiin teksteihin	erilaiset tekstityypit: mainokset, viestit, ilmoitukset
KIRJOITTAMINEN	opiskelija harjoittelee erilaisten lyhyiden tekstien kirjoittamista välittömästä tarpeistaan	lyhyen ilmoituksen tai viestin kirjoittaminen

Läi10 Asuminen

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija oppii toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti arjen tilanteissa (L3)		
Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii kodin huoltoon liittävää sanastoa ja erilaisten paikkojen nimet	koti asuminen paikan ilmauksia
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija ymmärtää paikan ilmauksia puheessa	tavalliset paikan ilmauksen kysymykset
PUHUMINEN	opiskelija oppii viestimään asunnon huoltoon liittyvissä tilanteissa	asunnon huoltoon liittyviä tilanteita
LUKEMINEN	opiskelija lukee erilaisia tekstejä ja osaa hakea tekstistä vastauksia yksinkertaisiin kysymyksiin	eritasoiset tekstit ja yksinkertaiset kysymykset teksteihin
KIRJOITTAMINEN	opiskelija harjoittelee eri tekstitasojen kirjoittamista ja oppii hakemaan tekstistä vastauksia yksinkertaisiin kysymyksiin	eritasoiset tekstit ja yksinkertaiset kysymykset teksteihin

Läi11 Toimitaan kotona

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija oppii ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen (L3)		
Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii kodinhoitoon ja ruoanlaittoon liittyvää sanastoa	kodinhoito ruoanlaitto ruokaohjeet terveellinen ravinto
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija ymmärtää ruoanlaittoon ja kodinhoitoon liittyvää puhetta ja kysymyksiä	tavalliset kysymykset liittyen ruoanlaittoon ja kodinhoitoon
PUHUMINEN	opiskelijaa osaa kertoa kodinhoitamisesta	kerrotaan kodinhoitamisesta
LUKEMINEN	opiskelija harjoittelee lisää erilaisten tekstien lukemista	eritasoiset tekstit ruokaohjeet
KIRJOITTAMINEN	opiskelija harjoittelee lisää eri tekstitasojen kirjoittamista	eritasoiset tekstit

Läi12 Annetaan henkilötietoja ja täytetään lomakkeita

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija harjoittelee erilaisten tekstien lukemista (L4)		
Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii viranomaislomakkeiden sanastoa	henkilötiedot
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija ymmärtää henkilötietoihin liittyviä kysymyksiä	henkilötietokysymykset
PUHUMINEN	opiskelija harjoittelee henkilötietoihin liittyviin kysymyksiin vastaamista	henkilötietoasiat: syntymäaika ja -paikka, henkilötunnus, siviilisääty, lähiosoite, äidinkieli, kansalaisuus, lähiomainen jne
LUKEMINEN	opiskelija osaa löytää omia tietoja henkilötietopapereista	omat henkilötietopaperit
KIRJOITTAMINEN	opiskelija osaa täyttää henkilötietolomakkeen ja allekirjoittaa sen	viranomaislomake allekirjoitus

Läi13 Asioidaan terveyspalveluissa

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija saa rohkeutta toimimaan erilaisissa viestintätilanteissa (L1)

Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii terveydenpalveluissa tarvittavia sanoja	ajanvaraus apteekissa asiointi
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija ymmärtää terveyspalveluissa asiointitilanteiden kysymyksiä	kysymykset terveydentilasta ja ohjeet terveydenhoidosta
PUHUMINEN	opiskelija osaa esittäytyä, kysyä ja vastata lääkäriissä ja apteekissa tapahtuvissa asiointitilanteissa	oman terveydentilan kuvaileminen
LUKEMINEN	opiskelija harjoittelee lääkkeiden hoito-ohjeiden lukemista ja ymmärtämistä	lääkkeiden käyttöohjeet
KIRJOITTAMINEN	opiskelija harjoittelee lisää eri tekstitasojen kirjoittamista	tekstiviestin kirjoittaminen

Läi14 Viestintää päivähoidossa, koulussa ja työelämässä

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija vahvistaa kielitietoisuutta ja arvostaa omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta (L2); opiskelijaa tuetaan realistisen ja ajantasaisen kuvan saamisesta työelämästä ja omista mahdollisuuksistaan siinä (L6)

Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii päivähoidon ja kouluun liittyviä sanoja	päivähoito, koulu ammattisanasto
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija ymmärtää kysymyksiä kuulumisista ja opiskelu- ja ammattitaustasta	kysymykset kuulumisista kysymykset opiskelu- ja työhistoriasta
PUHUMINEN	opiskelija osaa kysyä ja vastata kuulumisista, oppii kertomaan lyhyesti omasta koulu- ja ammattitaustasta	päivähoito ja koulu ammatit
LUKEMINEN	opiskelija harjoittelee päivähoidon ja kouluun liittyviä tekstejä ja osaa etsiä niistä yksittäisiä tietoja	viestit päiväkodista ja koulusta, esim. Wilmasta
KIRJOITTAMINEN	opiskelija harjoittelee viestin kirjoittamista kouluun tai päiväkotiin	viesti kouluun tai päiväkotiin

Läi15 Vietetään vapaa-aikaa

Laaja-alainen osaaminen: opiskelija kannustetaan käyttämään monipuolisesti hyväkseen teknologian tuomia etuja ja mahdollisuuksia myös vapaa-ajalla ja omaehtoisessa opiskelussa (L5)		
Kielitaidon osa-alueet	Tavoitteet	Keskeiset sisällöt
SANASTO JA AIHEPIIRI	opiskelija laajentaa sanastoa, oppii harrastuksiin liittyviä sanoja	vapaa-ajanvieto kirjaston käyttö kansalaisopiston iltakurssit
KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	opiskelija ymmärtää kirjaston käyttöön liittyviä kysymyksiä opiskelijaa ohjataan kuuntelemaan äänikirjoja	kysymykset kirjaston käytöstä, harrastuksista, kansalaisopiston kursseista
PUHUMINEN	opiskelija harjoittelee kirjastokortin hakemista, kurssille ilmoittautumista ja vapaa-ajanvieron mahdollisuuksista kysymistä	kurssille ilmoittautuminen
LUKEMINEN	opiskelija lukee kansalaisopiston opinto-ohjelmasta kurssikuvauksia opiskelija harjoittelee selkokielisten kirjojen lukemista	lasten kirjat selkokielist kirjat kansalaisopiston opinto-ohjelma
KIRJOITTAMINEN	opiskelija harjoittelee vapaa-ajanviettoa koskevien viestien kirjoittamista	kurssille ilmoittautuminen (viesti) lomake kirjastokortin hakemista varten

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet suomea toisena kielenä - oppiaineessa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Oppiaineessa opiskellaan ja harjoitellaan kaikkia kielen osa-alueita, ei vain lukemista ja kirjoittamista. Aiheita lähdetään aina ensin oppimaan suullisen kielitaidon kautta.

Opiskelijan oppimisen arviointi suomi toisena kielenä -oppiaineessa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Vantaan aikuisopistossa koulutuksen loppuvaiheessa arvioidaan kielitaidon kaikki osa-alueet (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) ja eurooppalaisen viitekehyksen kuvausasteikon mukainen kielitaitotasoarvio tulee todistukseen.

10.3. Muut valinnaiset aineet ja aihealueet

Valinnaiset kurssit Vantaan aikuisopistossa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa

Valinnaisia opintoja voidaan sisällyttää aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheeseen opiskelijan tarpeiden mukaan. Niistä sovitaan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa. Vantaan aikuisopistossa valinnaisia opintoja voivat olla:

- Ääntämiskurssi
- Tietotekniikan käyttö
- Liikunta

- Suomalainen ruokakulttuuri
- Hygieniaosaamiskortin suorittaminen
- Työelämään tutustuminen

10.3.1. Liikunta

Lv3 Liikunta

Kurssilla tehdään monipuolisia liikunta- ja ryhmäyttäviä harjoituksia, pelataan sekä sisä- että ulkopelejä. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kannustaa monipuoliseen liikkumiseen.

10.3.2. Tieto- ja viestintätekniikka

Lv2 Tietotekniikan käyttö

Kurssilla opiskellaan tieto- ja viestintätekniikan alkeita ja suomea tietokoneavusteisesti. Kurssi tukee opiskelijan arkielämän tilanteista selviämistä ja kotoutumista. Kurssilla opitaan käyttämään internetiä ja tekstin käsittelyohjelmaa, tehdään kuuntelu- ja tiedonhakutehtäviä. Kurssilla harjoitellaan myös medialukutaitoa.

10.3.3. Kotitalous

Lv4 Suomalainen ruokakulttuuri

Kurssilla tutustutaan suomalaiseen ruokakulttuuriin valmistamalla suomalaisia ateriakokonaisuuksia ja leipomalla suomalaisia perinneherkkuja. Opiskelijaa kannustetaan kokeilemaan uusia makuja ja syömään terveellisesti. Opiskelija oppii arvostamaan kotimaisuutta ja ymmärtämään suomalaisia perinteitä. Kurssilla myös tutustutaan hygienian perusteisiin.

Lv5 Hygieniaosaamiskortin suorittaminen

Kurssin aiheina ovat elintarvikkeiden käsittely ja säilyttäminen, ruokabiologia, myrkytykset, puhtaanapito, oman valvonta ja hygienia. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija suorittaa hygieniaosaamiskortin selkosuomella.

10.3.4. Äidinkieli ja kirjallisuus

Lv1 Ääntämiskurssi

Kurssilla herkistytään suomen kielen äänne maailmalle, opitaan tunnistamaan suomen kielen äänteiden välisiä eroja ja tutustutaan suomen kielen prosodiaan. Kurssilla harjoitellaan ääntämistä, sanapainoa ja intonaatiota. Haasteellisia äänneitä harjoitellaan ryhmän tarpeista ja äidinkielistä riippuen. Myös suomen kielelle tyypillisiä äännepiirteitä, kuten vokaalien ja konsonanttien kestoja sekä diftongeja, harjoitellaan huolellisesti.

10.3.5. Työelämään tutustuminen

Lv6 Työelämään tutustuminen

Kurssi suoritetaan suomenkieliselä työpaikalla työelämään tutustumisjaksona, jonka aikana opiskelija tutustuu suomalaiseen työelämään, suomalaiseen työeläkkulttuuriin ja kehittää työeläössä tarvittavia viestintätaitoja. Opiskelija voi miettiä, sopiiko kyseinen ala hänelle itselleen. Hän tunnistaa oman ammatillisen osaamisensa, omat vahvuutensa ja kehittämistarpeensa sekä arvioi

osaamistaan ja saa siitä myös palautetta. Ammattialan sanasto karttuu, suomen puhekielen ymmärtäminen ja suullinen kielitaito vahvistuu.

11. Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opetus

Opetussuunnitelman perusteet

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Oppiaineen kurssit on numeroitu ja niihin viitataan tavoitetaulukossa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukossa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus

L3 Arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Alkuvaihe perusteissa

Vantaan aikuisopiston perusopetuksen alkuvaiheen tehtävänä on varmistaa, että opiskelijalla on perustiedot ja -taidot sekä olennaiset opiskelu- ja tiedonhankintataidot, jotta hän pystyy opiskelemaan aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa tai muussa koulutuksessa. Alkuvaiheen opetuksessa kiinnitetään huomiota erityisesti opiskelijan taitoihin opetuskielessä sekä valmiuksiin toimia arjessa ja suomalaisessa yhteiskunnassa. Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen keskeisenä tehtävänä on myös antaa opiskelijalle mahdollisuus täydentää yleissivistystään. Yhteiskunnallisena tehtävänä alkuvaiheen koulutuksella on syrjäytymisen ehkäisy.

Vantaan aikuisopiston alkuvaiheen opetuksen tavoitealueet ovat:

- Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Tekstien tulkitseminen
- Tekstien tuottaminen
- Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen
- Kielenopiskelutaidot
- Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa
- Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä
- Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä
- Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen
- Merkitys, arvot ja asenteet
- Työskentelyn taidot Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet
- Tutkimisen ja toimimisen taidot
- Tiedot ja ymmärrys
- Terveystä tukeva kasvu ja kehitys
- Terveystä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri
- Opiskelu- ja elämänsuunnittelutaitojen kehittäminen
- Oppimaan oppimisen taidot Itsetuntemus
- Elinikäinen oppiminen

- Työelämätaitojen kehittäminen Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Oppiaineet Vantaan aikuisopiston perusopetuksen alkuvaiheessa ovat:

- äidinkieli- ja kirjallisuus
- matematiikka
- yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus
- ympäristö- ja luonnontieto
- opinto-ohjaus ja työelämäntaidot
- vieras kieli
- muu perusopetukseen soveltuva aine tai aihealue sekä valinnaiset kurssit

11.1. Laaja-alainen osaaminen

Ajattelu ja oppimisen taidot (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot ovat kaikkien oppiaineiden ydinaluetta. Niitä työtetään ja kehitetään jatkuvasti, koska ajattelu ja oppiminen tapahtuvat kielen avulla. Ajatusten ja näkemysten perusteleminen pohjautuu opiskelijan ajattelun taitoihin, kulttuuriseen osaamiseen ja kielitaitoon, jotka kehittyvät eri oppiaineissa monipuolisesti.

Opiskelija kehittää ajattelun taitojaan lukiessaan ja työstäessään tekstejä, esimerkiksi kirjallisuutta eritellessään ja tulkitessaan. Erilaisten tekstien lukeminen ja tuottaminen sekä yksin että yhdessä kehittävät opiskelijan havaintoherkkyyttä ja kuvittelukykyä.

Opiskelijoiden omat ajatukset, mielipiteet ja ideat tulevat eri oppiaineissa näkyviin. Tilaisuudet argumentointiin, itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, johtopäätösten tekoon ja päättelyyn sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ovat monimuotoisia monipuolisten työtapojen ansiosta.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa tiedostetaan kielen ja kulttuurin lisäksi tiedosta. Tiedonhankinnan taitoja opiskellessaan opiskelija harjaantuu erilaisten näkökulmien avaamiseen sekä epäselvän ja ristiriitaisenkin tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn.

Esimerkkejä ajattelun ja oppimisen taitoja kehittävästä sisällöstä ja aiheista: -

- vuorovaikutus suullisesti ja kirjallisesti: keskustelu, puheenvuoro, argumentointi
- kirjallisuus, media ja kulttuuri: analysointi ja tulkinta,
- kielitieto: äidinkieli, maailman kielet, kielen kehitys ja muuttuminen, kielioppi, kielenhuolto
- tiedonhaku lukutekniikat ja -strategiat, lähteiden
- käyttö
- kirjoittaminen: kirjoitusprosessi
- opiskelu: tavoitteiden asettaminen, oman työn suunnittelu ja arviointi

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Kaikissa oppiaineissa on kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutustaitojen ja ilmaisun kehittämistä. Kulttuuri, vuorovaikutus ja ilmaisu ovat osaamisen ja taitojen kehittämisen lisäksi tiedollisesti opiskeltavia sisältöjä sekä ilmiöitä, joita tarkastellaan.

Kokonaisuus näkyy kaikessa. Opiskelijan kulttuuri-identiteetin muodostuminen on oppiaineessa vahvasti tuettua, ja häntä ohjataan kohti kulttuurisesti kestävästä elämäntapaa. Hän saa paljon ja monipuolisesti mahdollisuuksia perehtyä kulttuuriin, kulttuuriseen moninaisuuteen, kulttuuriperintöön ja taiteeseen.

Itsestä huolehtimisen ja arjen taidot (L3)

Opiskelija kehittää itsestään huolehtimisen ja arjen taitojaan useilla tavoilla, kuten harjoittelemalla vuorovaikutustilanteita. Hän harjaannuttaa sosiaalisia taitojaan ja tunnetaitojaan sekä valmiuksiaan suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan kaikkia oppiaineen sisältöjä oppiessaan.

Teknologiaan opiskelija perehtyy kulttuurisesta näkökulmasta sen lisäksi, että hän harjoittelee sen vastuullista käyttöä. Kirjallisuus ja taide tulevat tutuiksi hyvinvoinnin lähteinä. Lisäksi niiden avulla voidaan pohtia Itsestä huolehtimisen ja arjen taidot -kokonaisuuden osa-alueita, esimerkiksi teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Mainos ja mainonta ovat opetuksen aiheita, ja esimerkiksi kirjoittamalla opiskelija voi avata itselleen kokonaisuuden sisältöjä, kuten kulutustottumuksiaan kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta.

Monilukutaito (L4)

Oppimistilanteissa opiskelijasta kehittyy monilukutaitoinen. Tekstien kirjo on tietoisien tarkastelun kohde ja oppimisen sisältö mm. tekstilajeina ja -tyypeinä. Opiskelija oppii tuottamaan erilaisia tekstejä suullisesti ja kirjallisesti lukutaitonsa pohjalta sekä vaikuttamaan monilukutaidollaan. Oppilas opiskelee lukutaidon merkityksiä ja perehtyy lukutaitoon myös tiedollisesti.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Kokonaisuus näkyy laajasti työtavoissa ja opiskeltavissa aiheissa. Tieto- ja viestintätekнологia on oppiaineessa tarkastelun kohde kulttuurisena ilmiönä. Tiedonhallintaan harjaannutaan oppiaineessa jatkuvasti. Tiedonhakuun ohjataan ja haettua ja hankittua tietoa järjestetään, jaetaan ja sovelletaan tietyin periaattein. Tutkiva ja luova työskentely on luonteva tapa oppia ja perustuu vastuulliseen ja turvalliseen sekä terveelliseen ja ergonomiseen toimintaan. Oma-aloitteinen ja itsenäinen työskentely nähdään osana yhteistoiminnallista ja vuorovaikutuksellista toimintaa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Oppiaineissa opiskeltavat sisällöt ja harjaannutettavat taidot, kuten monilukutaito, kirjoitustaito sekä vuorovaikutus- ja viestintätaidot, ovat työelämätaidojen perusta. Opiskelija tulee tietoiseksi kielellisten ja ilmaisullisten valmiuksien ja taitojen kehittämisen merkityksestä ajattelussa ja oppimisessa. Hän kehittää oppiaineessa itsetuntemustaan ja identiteettiään sekä tulee tietoiseksi kulttuurista, johon työelämä on rakentunut. Hän perehtyy työelämän teksteihin ja viestintätilanteisiin. Opiskelija saa tietoa oppiaineeseen läheisesti liittyvistä ammattialoista. Hänelle annetaan mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin ja toteuttaa omia projektejaan.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväen tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opiskelija harjaantuu osallistumiseen ja vaikuttamiseen tiedollisesti ja taidollisesti kaikkien oppiaineiden sisältöjen kautta. Oppimansa avulla sekä yhteisiin ja yhteiskunnallisiin asioihin suuntautuvan kiinnostuksensa pohjalta hänen on mahdollista rakentaa kestävää tulevaisuutta.

11.2. Oppiaineet alkuvaiheessa

Opetussuunnitelman perusteet

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Oppiaineen kurssit on numeroitu ja niihin viitataan tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus

L3 Arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppiaineet Vantaan aikuisopiston perusopetuksen alkuvaiheessa ovat:

- äidinkieli- ja kirjallisuus
- matematiikka
- yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus
- ympäristö- ja luonnontieto
- opinto-ohjaus ja työelämätaidot
- vieras kieli
- muu perusopetukseen soveltuva aine tai aihealue sekä valinnaiset kurssit

	Pakolliset kurssit	Valinnaiset kurssit
Suomi toisena kielenä	17	2
Vieraat kielet/englanti	4	2
Matematiikka	5	4
Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus	3	2
Ympäristö- ja luonnontieto	2	1
Terveystieto	1	1
Opinto-ohjaus ja työelämätaidot	2	2
Valinnaiset aineet		
Liikunta		1
Kotitalous		1
Kuvataide/tekstiilityö		1
Musiikki		1
Tieto- ja viestintätekniikka		2
Toinen kotimainen kieli (ruotsi)		2
TET		2
Yhteensä	34	24

11.2.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Opetussuunnitelman perusteet

KIELIKASVATUS

Kielitaidon kehittyminen jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy erilaisissa yhteyksissä kotona, opiskelun parissa, työelämässä ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä. Opiskelijoita ohjataan tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Opiskelijat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena. Opiskelijoita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee opiskelijoiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia opiskelijoiden käyttämiä kieliä mahdollisimman laajasti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista sekä tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Opiskelijoiden arjessa ja työelämässä tarvittavia kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa kielikasvatuksesta ja auttaa opiskelijoita rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä kulttuurisesti moninaisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Opiskelijoiden taitotasolle soveltuva kirjallisuus, monimuotoiset tekstit ja kulttuurituotteet vahvistavat luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä sekä laajentavat opiskelijoiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus ja kulttuuriperinnön tuntemus yhdistävät opiskelijan kulttuuriinsa ja avartavat käsitystä muista kulttuureista.

Opiskelijoita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta opiskelijoita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta sekä kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan opiskelijoiden taitotasolle sopivien tai tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Jokaisen kurssin sisältöön tuodaan mukaan oppiaineen kulttuurisisältöjä, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama ja teatteritaide. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostamisen tukeminen ja kulttuurintuntemuksen syventäminen. Mediakasvatuksen tehtävänä on kriittisen medialukutaidon ja aktiivisen toimijuuden omaksuminen medioituneessa yhteiskunnassa.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys opiskelijoille. Opiskelijoiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon aikuisten arjen ja työelämän tekstimaailma ja kokemukset. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo sekä tuetaan eritasoisia oppijoita. Opetuksessa tehdään yhteistyötä äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja oppiaineiden kanssa.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opetuksen täydentävät näkökulmat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen opetuksen tehtävästä

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelun keskeinen tehtävä on perustaitojen oppiminen ja harjaantuminen. Opetuksen perustehtävä

on mahdollisimman sujuvan luku- ja kirjoitustaidon, luetun ymmärtämisen ja tiedonhankintataitojen harjaantuminen niin, että opiskelijoiden on helppo jatkaa aikuisten perusopetuksen päättövaiheeseen. Opiskelijoita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä ja vuorovaikutustilanteissa.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa opiskelijoiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä sekä yksin että yhdessä myös tieto- ja viestintätekniikan avulla. Opetuksessa hyödynnetään opiskelijoiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan opiskelijoiden lukukokemuksia. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristöön kuuluu myös oppilaitoksen ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutustaitoja syvennetään yhteisissä prosesseissa toimimisen avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Tavoitteena on tukea opiskelijoiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Opiskelijoita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Opiskelijoita kannustetaan taitotasoon vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä samalla ohjataan sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Opiskelijoiden tekstien tuottamisen ja rakentamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Eritasoisia opiskelijoita tuetaan tavoitteiden saavuttamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että opiskelijoiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toteutuvat.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen arviointi aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten opiskelijoiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Opiskelijoita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan, ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai suoritusmerkintää antaessaan opettaja arvioi opiskelijoiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnilla määritellään, miten opiskelija on edistynyt suhteessa tavoitteisiin. Arvioinnin tueksi on määritelty oppimisen edistymisen kannalta keskeiset arvioinnin kohteet.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opetussuunnitelman perusteet

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea opiskelijan kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi,

jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla opiskelija osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioida ja analysoida erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, opinnoissaan ja yhteiskunnassa toimiessaan. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea opiskelijoiden monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa opiskelijoita rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoille merkitykselliset ja tarpeelliset kielenkäyttötilanteet. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Opiskelijoiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään opiskelijoiden osaamia kieliä.

Opiskelija voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan ensisijaisesti seuraavat näkökulmat: opiskelijan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin/joillakin kielitaidon osa-alueella, jolloin hänen osaamisensa ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen suomenkielisen oppimisyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja työskentelyssä tai opiskelijan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus-oppimäärän opiskeluun.

Kun opiskelija opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat opiskelijan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli opiskelijan oppimäärä on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Opiskelija voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Alkuvaiheessa opetuksen erityisenä tehtävänä on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan ja oppimaan oppimisen sekä vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkittamiseen opiskelijan yksilöllisten edellytysten pohjalta. Näin edistetään myös opiskelijan itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja sekä kielitietoisuutta. Opetuksessa tuetaan opiskelijan kotoutumisprosessia ja opiskelijan identiteetin kehittymistä oppijana.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 harjaannuttaa opiskelijaa viestimään arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistaa kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan	As21-As217	L1, L2
T2 harjaannuttaa opiskelijaa keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistaa niissä tarvittavaa sanastoa ja fraseologiaa	As21-As217	L2, L7
T3 ohjata opiskelijaa vahvistamaan kielellistä ilmaisurohkeuttaan	As21-As217	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata opiskelijaa vahvistamaan peruslukutaitoaan ja lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja keskustelemaan lukemastaan	As21-As217	L4
T5 auttaa opiskelijaa kehittämään valmiuksia päätellä tekstin merkityksiä tekstuaalisten ja kielellisten vihjeiden sekä tekstilajin perusteella	As24-As27, As213-As217	L1, L4
Tekstien tuottaminen		
T6 innostaa opiskelijaa tuottamaan eri tekstilajeja ja vahvistamaan tuottamisessa tarvittavia taitoja	As23-As217	L2
T7 ohjata opiskelijaa harjoittamaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä oikeinkirjoituksen perusasioita	As21-As217	L2, L5
T8 ohjata opiskelijaa tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	As21-As217	L1, L2
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T9 rohkaista opiskelijaa kehittämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista ja erilaisista teksteistä	As210-17	L2, L4

<i>T10 ohjata opiskelijaa tunnistamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään sekä huomaamaan oman monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin merkityksen</i>	<i>As216, As217</i>	<i>L2</i>
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
<i>T11 auttaa opiskelijaa rakentamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata opiskelijaa huomaamaan omat vahvuutensa ja oppimistarpeensa kielenkäyttäjänä sekä hankkimaan valmiuksia realististen oppimistavoitteiden asettamiseen</i>	<i>As21-As217</i>	<i>L1, L3</i>
<i>T12 luoda opiskelijalle edellytyksiä integroida eri oppiaineiden opiskelua toisiinsa ja tukea koulussa tärkeiden tekstilajien ja rakenteiden kehittymistä sekä antaa mahdollisuus käyttää koulun eri tekstejä ja aihepiirejä puhumisen ja kirjoittamisen taustamateriaalina</i>	<i>As212, As216, As217</i>	<i>L1, L2</i>
<i>T13 auttaa opiskelijaa kehittämään taitojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn ja tiedonhakuun</i>	<i>As26, As211, As213, As215, As216</i>	<i>L1, L4</i>
<i>T14 ohjata opiskelijaa arvioimaan omaa kielenoppimistaan</i>	<i>As21-As217</i>	<i>L1</i>

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kurssit aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa Vantaan aikuisopistossa

Oppimäärän tehtävä

Suomen kielen oppiminen on olennainen osa kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoille merkitykselliset ja tarpeelliset kielenkäyttötilanteet. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Opiskelijan kielitaito laajenee opetuksen edetessä arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Suomen kielen opetuksen avulla opiskelijaa saa valmiudet ilmaista ajatuksiaan, tunteitaan, mielipiteitään, havaintojaan ja ilmiöitä tilanteeseen sopivalla tavalla. Kieltä opitaan teemalähtöisesti nivomalla opittavia sisältöjä erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin. Kielitaito kehittyy vahvistamalla ja laajentamalla aiemmin opittuja taitoja konstruktivistisen

oppimisenäkemyksen mukaisesti. On tarkoitus, että suomen kieltä opitaan paitsi suomen kursseilla, myös muissa opinnoissa kielitietoisien opetuksen kautta.

Suomi toisena kielenä -kurssikuvaukset

Kielitaidon alkeet (9 kurssia, kesto 252 t)

- tavoitteena kielitaito A1.3 (puhuminen ja kirjoittaminen) ja A2.1 (tekstinymmärtäminen ja kuullunymmärtäminen)
- Yhdeksän kurssia voidaan jakaa esimerkiksi kolmeksi kokonaisuudeksi (As21-23, As24-26 ja As27-29), joiden päättyessä opittua kootaan, kerrataan ja arvioidaan.

Opiskelijan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja. Sisällöt valitaan siten, että opiskelija voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä opiskelijoiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia.

As21 Kielitaidon alkeet: Lähtökohtia suomen kielen opiskelulle

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan tervehdyksiä sekä itseä koskevien tietojen kertomista. Tutustutaan suomen kielen aakkosiin, harjoitellaan ääntämistä ja perehdytään numeroihin. Harjaannutetaan kielenopiskelutaitoja.

As21: Lähtökohtia suomen kielen opiskelulle	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
henkilötietojen antaminen (suull. ja kirj.) itseä koskevien perustietojen antaminen	äänteet ja ääntäminen, aakkoset, numerot henkilötietosanasto tervehdykset, kuulumis- ja tutustumisfraasit maat, kielet, kansallisuudet persoonapronominit, olla-verbi olla kotoisin + mistä ja puhua + mitä fraaseina mikä/mitä genetiiviä luokka- ja opiskelusanastoa
Laaja-alainen osaaminen: Keskeistä ryhmäyttäminen ja mielekkäisiin opiskelutapoihin totuttelu alusta alkaen (sanakirjan käyttö, muistiinpanot, yhdessä tekeminen, kurssin säännöt); sähköisiin materiaaleihin tutustuminen (mm. www.kotisuomessa.fi); kotitehtävien tekeminen ja itsenäisen opiskelun merkitys. (L1)	

As22 Kielitaidon alkeet: Perusviestintää arkipäivän tilanteissa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan kysymistä, vastaamista ja pyytämistä erilaisissa arjen viestintätilanteissa. Perehdytään ajanilmauksiin ja tutustutaan vuodenkiertoon. Harjoitellaan opiskeluun liittyvää käsitteistöä.

As22: Perusviestintää arkipäivän tilanteissa	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
yksinkertaisten kysymysten tekeminen ja niihin vastaaminen ymmärrettävä ääntäminen säästä puhuminen kurssilla tarvittavia perusfraaseja, pyytäminen, poissaolon ilmoittaminen	kysymyssanoja, -KO-kysymyksiä, kysymyslauseita opiskeluun liittyvää sanastoa tärkeimpiä ajanilmauksia kalenteri ja lukujärjestys, kuukaudet, viikonpäivät, kellonajat sääsanastoa tavallisia adjektiveja, värejä missä asut? (oma kaupunki ja kaupunginosa)
Laaja-alainen osaaminen: Jatketaan opiskelutaitojen vahvistamista (L1). Pyritään selviämään yksinkertaisimmissa vuorovaikutustilanteissa suomen kielellä (L2). Kiinnitetään huomiota ajanhallintaan ja täsmällisyyteen (L3).	

As23 Kielitaidon alkeet: Minä ja perheeni

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opetellaan kertomaan itsestä, perheestä ja suvusta suullisesti ja kirjallisesti. Harjoitellaan ilmaisemaan omistamista.

As23: Minä ja perheeni	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
perheestä kertominen ja perhettä koskeviin kysymyksiin vastaaminen omistamisen ilmaiseminen	perheenjäsenet, sukulaiset genetiivi ja omistusrakenne numero/neg.omistusrakenne + partitiivi
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Tutustutaan suomalaiseen ydinperheajatuksen ja erilaisiin perheisiin; luetaan yksinkertaisia perheestä kertovia tekstejä (L2); Oman oppimisen arviointia ja opitun koontia (L1)	

As24 Kielitaidon alkeet: Vuorovaikutusta asiointitilanteissa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan yksinkertaisia ostotilanteita, niihin liittyviä fraaseja ja keskeisiä rakenteita. Opetellaan ruokasanastoa.

As24: Vuorovaikutus asiointitilanteissa

Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
rutiininomaiset ostopilanteet: hinnan kysyminen, tuotteen sijainnin kysyminen, pyytäminen, muut ostopilanteet (kaupassa käyminen)	ruoka- ja vaatesanastoa ja niihin liittyviä sanatyyppejä
mainoksen ja kuitin lukeminen	kauppaan, ostokseen ja mainokseen liittyvää sanastoa (kuitti, hinta, tarjous...)
ostolistan kirjoittaminen	puhekielen numeroita numerot + partitiivi
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Tutustutaan asiointiin Suomessa (esim. vuoron odottaminen, miten myyjää lähestytään, mitä voi sanoa eri tilanteissa kaupassa) (L2, L3)	

As25 Kielitaidon alkeet: Asumisen arkea

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opiskellaan asumiseen liittyvää sanastoa. Harjoitellaan kuvailemaan omaa kotia suullisesti ja kirjallisesti. Opitaan ilmaisemaan paikkaa ja suuntaa.

As25: Asumisen arkea

Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
oman asunnon kuvailu yksinkertaisesti (suull. ja kirj.)	asumiseen liittyvää sanastoa (talot, huoneet, huonekalut) ja siihen liittyviä sanatyyppejä
paikan (ja suunnan) ilmaiseminen	omistusrakenne, neg. omistusrakenne + partitiivi eksistentiaalilause (...ssa on/ei ole... + partitiivi) -ssa vai -lla?
Laaja-alainen osaaminen: Vahvistetaan vuorovaikutustaitoja ja kielellistä ilmaisurohkeutta (L2). Kerrataan kysymistä ja vastaamista, sanatyyppejä ja partitiivia.	

As26 Kielitaidon alkeet: Matkustaminen eri kulkuvälineissä

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan matkustamiseen liittyvää kieltä ja siihen liittyviä vuorovaikutustilanteita. Harjoitellaan lukemaan aikatauluja ja käyttämään sähköisiä reittioppaita.

As26: Matkustaminen eri kulkuvälineissä	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
aikataulun ja reittioppaan lukeminen, lipun ostaminen matkakortin lataaminen yksinkertainen kysyminen liittyen kulkuvälineisiin, reitteihin, aikatauluihin ja hintoihin	kulkuvälineet, yksinkertainen matkustamiseen liittyvä sanasto ja fraasit missä, mistä, mihin, millä -muodot verbi+verbi (voitko kertoa, osaatko sanoa...?)
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Vahvistetaan edelleen vuorovaikutustaitoja ja arjen taitoja havainnoimalla asiointitilanteita ja totuttelemalla puhekieleä. Voidaan tutustua kyltteihin esim. asemalla ja liikennevälineissä. (L2, L3) Oman oppimisen arviointia ja opitun koontia (L1).	

As27 Kielitaidon alkeet: Terveys ja hyvinvointi

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan omasta terveydentilasta ja omista tunnetiloista kertomista. Opiskellaan kehoon ja sairastamiseen liittyviä käsitteitä, avun pyytämistä ja poissaolosta ilmoittamista. Harjoitellaan terveydenhuollon asiointitilanteita.

As27: Terveys ja hyvinvointi	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
voinnin kysyminen ja kysymykseen vastaaminen oman voinnin ja kehon tuntemusten kuvailu häätänumeroon soittaminen	tavallisia kehonosia, vaivoja ja sairauksia voinnin kysymisen ja vastaamisen fraasit, empatian ilmaiseminen puhelinfraaseja
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Vahvistetaan taitoja selviytyä terveyteen liittyvissä tilanteissa. Kerrataan poissaolon ilmoittaminen. (L2, L3)	

As28 Kielitaidon alkeet: Minun päiväni

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan kertomaan omasta arjesta ja päivänselästä. Tutustutaan erilaisiin vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin. Opiskellaan ilmaisemaan pitämistä ja kiinnostusta.

As28: Minun päiväni	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
omasta arjesta ja päivästä kertominen (suull. ja kirj.)	perusverbejä, verbityypit
kalenterin ja lukujärjestyksen lukeminen	aikasanasto ja taivusta (tiistaina, viideltä...)
arkisista tekemisistä kertovien tekstien lukeminen	mennä + mihin/millä, käydä + missä
pitämisen ja kiinnostuksen ilmaiseminen	tekstinymmärtäminen: tekstin rakenne (otsikko, lause, kappale, välimerkit, iso alkukirjain...)
säästä puhuminen	pitää/tykätä/olla kiinnostunut + mistä? (yksinkertaisesti)
	puhekielen me-passiivia
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Tutustutaan erilaisiin vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin ja suomalaiseen aikakäsitykseen. (L3)	

As29 Kielitaidon alkeet: Työelämässä toimiminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opiskellaan ammattisanastoa ja työelämässä tarvittavaa kieltä. Harjoitellaan kuvailemaan eri ammatteja. Tutustutaan suomalaisen työelämän käytänteisiin.

As29: Työelämässä toimiminen	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
ammatin (ja työpaikan) kertominen ja kysyminen	tavallisia ammatteja, työpaikkoja, koulujen nimiä ja työhön liittyviä verbejä
yksinkertaisten ammatista ja työpäivästä kertovien tekstien lukeminen	olla töissä olla-verbin imperfekti
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Tutustutaan alustavasti suomalaisen työelämän käytänteisiin, esim. kuinka nuori voi löytää työpaikan. (L6) Oman oppimisen arviointia ja opitun koontia. (L1)	

Kehittyvä kielitaito (8 kurssia, kesto 108 t)

- tavoitteena kielitaito A2.1 (puhuminen ja kirjoittaminen) ja A2.2 (tekstinymmärtäminen ja kuullunymmärtäminen)
- kahdeksan kurssia voidaan jakaa esimerkiksi kahdeksi kokonaisuudeksi (As210-213 ja As214-217), joiden päättyessä opittua kootaan, kerrataan ja arvioidaan.

As 210: Minun historiani

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla harjoitellaan kertomaan ja kirjoittamaan omasta henkilöhistoriasta. Opiskellaan oman elämän kuvaamiseen liittyviä fraaseja sekä tekstiä sidostavia ajanilmauksia ja konjunktioita.

As210: Minun historiani	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
Omasta henkilöhistoriasta kertominen (suull. ja kirj.)	Imperfekti fraaseina essiiviä ja perfektia tekstiä sidostavia elementtejä (viime, aluksi, sitten, sen jälkeen, kun...)
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: omasta elämästä ja taustasta kertomisen taito kehittyy (L2).	
RINNAKKAISKURSSI: h1 Suomen historian käännekohdat	

As211 Kehittyvä kielitaito: Asuminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tutustutaan erilaisiin asumismuotoihin ja tarkastellaan asumiseen liittyviä tekstejä. Harjoitellaan asiointi-tilanteita sekä asumisen ongelmien kuvailua suullisesti ja kirjallisesti. Tutustutaan ohjailevien tekstien piirteisiin (kehottaminen, kierto ym.).

As211: Asuminen	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
asumiseen liittyvien tekstien ymmärtäminen (asuntoilmoitus, järjestyssääntö, viesti ilmoitustaululla, jätteidenlajitteluohjeet)	asumiseen liittyvää sanastoa sanatyyppejä ajanilmauksia ohjailevien tekstien piirteitä
naapureiden ja huoltomiehen kanssa kommunikointi	
asumisen ongelmien kuvailu (suull. ja kirj.)	asiointitilanteiden havainnointia ja harjoittelua
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: asumiseen liittyvien tapojen ymmärtäminen (L2) ja viestintä asumiseen liittyvissä tilanteissa (L1).	
RINNAKKAISKURSSI: Ayk1 (jätteiden lajittelu)	

As212 Kehittyvä kielitaito: Luonto ja lähiympäristö

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla opiskellaan luontoon, eläimiin ja erilaisiin elinympäristöihin liittyvää sanastoa. Tutustutaan omaan lähiympäristöön ja sen palveluihin. Harjoitellaan ajan, paikan ja suunnan ilmauksia.

As212: Luonto ja lähiympäristö	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
luontoaiheisen tekstin ymmärtäminen luontoon/ympäristöön liittyvistä asioista keskustelu	luontoon, eläimiin ja erilaisiin elinympäristöihin liittyvä sanasto lukustrategioiden harjoittelu omaan asuinalueeseen tutustuminen, luontoretki ajan, paikan ja suunnan ilmaiseminen mielipiteen ilmaisun fraaseja
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Mielipiteen ilmaisu kehittyy (L2), tietoisuus ympäristön merkityksestä kasvaa (L7). RINNAKKAISKURSSI: Ayk 1 (jokamiehen oikeudet, kierrätys, ympäristönsuojelu, kuluttamisen vaikutus ympäristöön.) (L3, L7)	

As213 Kehittyvä kielitaito: Harrastukset

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla opitaan kertomaan ja keskustelemaan vapaa-ajan vietosta ja omista harrastuksista. Opetellaan etsimään tietoa uusista harrastusmahdollisuuksista ja poimimaan teksteistä olennaisia tietoja. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisua ja perustelua.

As213: Harrastukset	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
vapaa-ajan vietosta ja harrastuksista keskusteleminen oman mielipiteen esittäminen ja perustelu lyhyen sähköpostin kirjoittaminen (tiedustelu ja viesti kaverille) tapaamisen ehdottaminen kutsuminen ja kutsuun vastaaminen	tiedonhankinnan harjoittelua harrastuksiin liittyen lukustrategioita (olennaisen tiedon etsiminen esim. opinto-ohjelmasta tai nettisivulta) verbimuotoja (-ma-verbaalisubstantiivi, -minen-johdos ja rektioita) ehdottamisen ja suostuttelun keinoja
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Opiskelija saa eväitä oman elämänsä ja arkensa suunnitteluun ja verkostojen luomiseen harrastusten kautta. (L2) RINNAKKAISKURSSIT: Aot 1 (elämänsuunnittelutaidot), Ayk1 (arjen taidot, kuten verkostojen luomisen merkitys)	

As214 Kehittyvä kielitaito: Asiointi lääkärissä ja apteekissa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla harjoitellaan ajan varaamista puhelimitse. Opitaan kuvaamaan omaa vointia ja käyttämään menneen ajan ilmaisuja. Harjoitellaan dialogeja lääkärillä ja apteekissa. Opiskellaan ohjeiden, kutsujen ja läheteiden keskeisiä ilmauksia.

As214: Asiointi lääkärissä ja apteekissa	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
ajan varaaminen lääkärille (+vaihtaminen, peruminen)	sairauksiin, tapaturmiin ja vointiin liittyvää sanastoa
kutsun, lähetteen, lääkemääräyksen ja ohjeen ymmärtäminen	mua oksettaa-tunneverbit puhelinfraaseja
oman voinnin ja tapahtumien kuvaaminen lääkärissä ja apteekissa.	luetaan terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä tekstejä imperfektiä tapahtumaketjun kuvauksessa
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Opiskelija saa yleistietoa suomalaisesta terveydenhuollosta ja hygienian, ravitsemuksen ja liikunnan merkityksestä hyvinvoinnille. Hän tietää, miten toimia hätätilanteessa tai muuten uhkaavassa tilanteessa. Hän ymmärtää turvaohjeita ja pieniä rikos- ja onnettomuus uutisia. (L2, L3, L4) MAHDOLLINEN RINNAKKAISKURSSI: Ate 1: Terve elämä	

As215 Kehittyvä kielitaito: Koulutus ja työ Suomessa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla perehdytään suomalaisen työelämän ja koulutusjärjestelmän pääpiirteisiin. Tutustutaan työpaikkailmoituksiin. Opitaan kertomaan omasta koulutus- ja työhistoriasta. Harjoitellaan tekstiä sidostavia ajanilmauksia ja konjunktioita.

As215: Koulutus ja työ Suomessa	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
omasta koulutus- ja työhistoriasta kertominen (suull. ja kirj.).	koulutukseen ja työhön liittyvää sanastoa aikamuodot fraaseina essiiviä ja translatiivia
yksinkertaisen koulutus- ja työpaikkailmoituksen lukeminen	tavallisia rektioita tekstiä sidostavia ajanilmauksia ja konjunktioita koulutus- ja työpaikkailmoituksen tekstuaalinen rakenne
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Yleisten työelämätaitojen kehittyminen (L6). RINNAKKAISKURSSIT: Aot1-2, Ayk1: Koulutusjärjestelmän pääpiirteet. Aot1-2: Oman osaamisen tunnistaminen ja siitä kertominen. Työelämään ja oppilaitoksiin tutustuminen vierailuin ja tiedonhankinnan harjoituksilla. (L3-L6)	

As216 Kehittyvä kielitaito: Monimediainen ympäristö

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla harjoitellaan tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä opiskelussa. Tutustutaan verkkopohjaisiin oppimisympäristöihin ja harjoitellaan niitä eri oppiaineiden opiskelussa. Tutustutaan tarkemmin puhekielen piirteisiin eri konteksteissa. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja median roolia opiskelijan arjessa. Varmennetaan näppäintaitoja.

As216: Monimediainen ympäristö	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
tieto- ja viestintätekniikan sekä verkkopohjaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen opiskelussa keskusteluja median ilmiöistä ja roolista opiskelijan arjessa	kokeillaan erilaisia sovelluksia kielenopiskelussa varmennetaan näppäintaitoja ja oikeinkirjoitusta puhekielen piirteitä eri konteksteissa Kurssilla voidaan käyttää esimerkiksi kamerakynäpedagogiikkaa, perustaa ryhmän oma blogi, instagram-profiili tai youtube-kanava. objektia, rektioita
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Opiskelija löytää uusia keinoja vahvistaa kielitaitoaan verkkoympäristössä ja tiedostaa itsenäisen opiskelun merkityksen ja monet mahdollisuudet (L1). Tietotekniset perustaidot vahvistuvat. (L5) RINNAKKAISKURSSI: Aot1-2: Pohdintaa itsenäisen opiskelun merkityksestä ja mm. sosiaalisen median mahdollisuuksista kielenopiskelussa. (L1, L5)	

As217 Kehittyvä kielitaito: Kirjallisuus, kansalliset juhlapäivät ja tapakulttuuri

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Perehdytään suomalaiseen juhlaperinteeseen ja tapakulttuuriin ja etsitään niistä yhtäläisyyksiä ja eroja opiskelijan omaan kulttuuriin. Tutustutaan suomalaiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista.

As217: Kirjallisuus, kansalliset juhlapäivät ja tapakulttuuri	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
juhlaperinteistä ja tapakulttuurista keskusteleminen ja vertaileminen lyhyen kaunokirjallisen teoksen lukeminen opiskelijan taitotason ja kiinnostuksen mukaan (lastenkirja, selkokirja)	suomalaiset kalenteri- ja perhejuhlat ja niihin liittyvää sanastoa passiivin preesensia eksistentiaalilause ja predikatiivilause monikon partitiivia
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Tiedot suomalaisesta kulttuurista kasvavat sekä taito vertailla kulttuuripiirteitä kehittyä (L2). RINNAKKAISKURSSIT: Ayk1: Kirjastoon tutustuminen ja kirjastokortin hankkiminen. Tiedonhaku helmet.fi-palvelusta. (L3, L5) Aot3: Oman kotimaan ja suomalaisen kulttuurin vertailua. Oman kulttuurin juhlasta kertominen. (L2)	

Arvioinnin kohteet suomi toisena kielenä kirjallisuus -oppimäärässä aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 rohkaista opiskelijaa vahvistamaan vuorovaikutustaitojaan ja ilmaisuvaramentoaan arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistaa kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan	As21, As22, As21-As217	Vuorovaikutustaidot, ilmaisuvaramento ja kuullun ymmärtäminen
T2 harjaannuttaa opiskelijaa keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistaa niissä tarvittavaa sanastoa ja fraseologiaa	As21-As217	Sanaston ja fraseologian hallinta ja laajuus
T3 ohjata opiskelijaa vahvistamaan kielellistä ilmaisurohkeuttaan	As21-As217	Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata opiskelijaa vahvistamaan peruslukutaitoaan, ja lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja keskustelemaan lukemastaan	As21-As217	Peruslukutaito ja tekstin ymmärtäminen
T5 auttaa opiskelijaa kehittämään valmiuksia päätellä tekstin merkityksiä tekstuaalisten ja kielellisten vihjeiden sekä tekstilajin perusteella	As24-As27, As213-As217	Tekstien tulkinta
Tekstien tuottaminen		
T6 innostaa opiskelijaa tuottamaan eri tekstilajeja ja vahvistamaan tuottamisessa tarvittavia taitoja	As23-As217	Tekstien tuottaminen
T7 ohjata opiskelijaa harjoittamaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitojaan sekä oikeinkirjoituksen perusasioita	As21-As217	Kirjoitustaito käsin ja näppäintaidot
T8 ohjata opiskelijaa tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	As21-As217	Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T9 rohkaista opiskelijaa kehittämään kielitietoisuuttaan	As210-As217	Kielenkäytön havainnointi

tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista		
T10 ohjata opiskelijaa tunnistamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään sekä huomaamaan oman monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin merkityksen	As216, As217	Eri kielten ja kulttuurien sekä oman kieli- ja kulttuuri-identiteetin havainnointi
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 auttaa opiskelijaa rakentamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata opiskelijaa huomaamaan omat vahvuutensa ja oppimistarpeensa kielenkäyttäjänä sekä hankkimaan valmiuksia realististen oppimistavoitteiden asettamiseen	As21-As217	Oppimistavoitteiden asettaminen
T12 luoda opiskelijalle edellytyksiä integroida eri oppiaineiden opiskelua toisiinsa ja tukea koulussa tärkeiden tekstilajien ja rakenteiden kehittymistä sekä antaa mahdollisuus käyttää koulun eri tekstejä ja aihepiirejä puhumisen ja kirjoittamisen taustamateriaalina	As212, As216, As217	Eri oppiaineiden kielen havainnointi
T13 auttaa opiskelijaa kehittämään taitojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn ja tiedonhakuun	As26, As211, As213, As215, As216	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku
T14 ohjata opiskelijaa arvioimaan omaa kielenoppimistaan	As21-As217	Itsearviointitaidot

11.2.2. Vieras kieli, englanti, A-oppimäärä

Opetussuunnitelman perusteet

KIELIKASVATUS

Kielitaidon kehittyminen jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy erilaisissa yhteyksissä kotona, opiskelun parissa, työelämässä ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa opiskelijoiden

kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä. Opiskelijoita ohjataan tekemään havaintoja erikielisiä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Opiskelijat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena. Opiskelijoita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee opiskelijoiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia opiskelijoiden käyttämiä kieliä mahdollisimman laajasti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa opiskellaan A1-kieltä. Kielten kurssikoodit muodostuvat aikuisten perusopetuksen vaiheen, kielen kirjaintunnuksen, oppimäärän tasotunnuksen ja kurssinumeron mukaan. Esimerkiksi Aena1 tarkoittaa englannin kielen A-oppimäärän kurssia numero 1 perusopetuksen alkuvaiheessa.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa oppimisen ilolle ja luovuudelle.

Vieraan kielen opetus on osa kielikasvatusta. Opiskelijoissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kohdekielissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia opiskelijoita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla opiskelijoita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Vieraan kielen opiskelu valmistaa opiskelijoita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja opiskelijoiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa opiskelijan luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus pyritään järjestämään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Opiskelijoiden erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu hakemaan osaamillaan kielillä tietoa. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa.

Englannin kielen opiskelu aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa (A-oppimäärä)

Opiskelija, jolla ei ole englannin kielessä aiempia opintoja tai muulla tavoin hankittua englannin taitoa, aloittaa opintonsa kurssista 1. Kaikki tavoitteet ovat mukana kaikilla kursseilla, mutta niiden painotus voi vaihdella.

Useat opiskelijat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä opiskelijoiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Kielenopiskelutaidot		
<i>T1 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen</i>	Aena1 – Aena4	L1, L3
<i>T2 ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten</i>	Aena1 – Aena4	L1, L4, L5, L6
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
<i>T3 ohjata opiskelijaa harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta</i>	Aena1 – Aena4	L2, L4, L5, L7
<i>T4 rohkaista opiskelijaa pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja</i>	Aena1 – Aena4	L4
<i>T5 tukea opiskelijan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita</i>	Aena1 – Aena4	L2, L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
<i>T6 ohjata opiskelijaa työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita</i>	Aena1 – Aena4	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
<i>T7 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta</i>	Aena1 – Aena4	L3, L4, L5, L7

aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin		
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T8 ohjata opiskelijaa havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä	Aena1 – Aena4	L2
T9 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuristaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia	Aena1 – Aena4	L1, L2
T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea opiskelijan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	Aena1 – Aena4	L1, L2
T11 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	Aena1 – Aena4	L2, L3

Englannin kielen A-oppimäärän kurssit aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Aena1 Kielitaidon alkeet: Lähtökohtia englannin opiskelulle

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan englannin opiskeluun. Harjoitellaan itseä koskevien tietojen kertomista ja vaihtamista. Painotetaan englanninkielisen puheen havainnointia ja ääntämistä. Opetellaan kielenopiskelutaitoja.

Aena2 Kielitaidon alkeet: Perusviestintää arkipäivän sosiaalisissa tilanteissa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan toimintaa tavanomaisimmissa sosiaalisissa kohtaamistilanteissa (perhe, suku ja ystävät, vapaa-aika). Painotetaan edelleen puhumista ja ääntämistä. Opetellaan kielenopiskelutaitoja ja joidenkin kielitaidon alkuvaiheessa tarvittavien viestintästrategioiden käyttöä.

Aena3 Kielitaidon alkeet: Vuorovaikutus asiointitilanteissa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan kohtaamista arkipäivän asiointitilanteissa. Kiinnitetään huomiota tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön. Painotetaan edelleen puhumista ja ääntämistä.

Aena4 Kielitaidon alkeet: Koulu ja opiskelu

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opetellaan käyttämään englantia opiskeluun ja koulutukseen liittyvissä yhteyksissä omien tarpeiden mukaan painottaen.

Englannin kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi luonnollista ja opiskelijalle merkityksellistä. Opiskelijoita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Toiminnallisuuden ja yhdessä oppimisen avulla opiskelijat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin kielen A-oppimäärässä aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opiskelijoita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee opiskelijoiden kielitaidon kehittymistä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan myös muita tarjolla olevia kieliä. Opiskelijoille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville opiskelijoille.

Englannin kielen A-oppimäärän arviointi aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Arviointi ja siihen perustuva palaute on kannustavaa, monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Opiskelijoita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen.

Sanallista arviota tai suoritusmerkintää antaessaan opettaja arvioi opiskelijoiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnilla määritellään, miten opiskelija on edistynyt suhteessa tavoitteisiin. Arvioinnin tueksi on määriteltä oppimisen edistymisen kannalta keskeiset arvioinnin kohteet.

Arvioinnin kohteet englannin kielen A-oppimäärässä aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
Kielenopiskelutaidot		
<i>T1 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen</i>	<i>Aena1 – Aena4</i>	<i>Tietoisuus tavoitteista</i>
<i>T2 ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten</i>	<i>Aena1 – Aena4</i>	<i>Kielenopiskelu-tavoitteiden asettaminen ja löytäminen</i>
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
<i>T3 ohjata opiskelijaa harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta</i>	<i>Aena1 – Aena4</i>	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>
<i>T4 rohkaista opiskelijaa pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja</i>	<i>Aena1 – Aena4</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>
<i>T5 tukea opiskelijan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita</i>	<i>Aena1 – Aena4</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
<i>T6 ohjata opiskelijaa työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita</i>	<i>Aena1 – Aena4</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
<i>T7 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa</i>	<i>Aena1 – Aena4</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>

<i>puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</i>		
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
<i>T8 ohjata opiskelijaa havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä</i>	<i>Aena1 – Aena4</i>	<i>Kielellisen ympäristön hahmottaminen</i>
<i>T9 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaan sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia</i>	<i>Aena1 – Aena4</i>	<i>Ei käytetä arviointi- perusteena. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>
<i>T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea opiskelijan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä</i>	<i>Aena1 – Aena4</i>	<i>Kielellinen päättely</i>
<i>T11 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa</i>	<i>Aena1 – Aena4</i>	<i>Englanninkielisen aineiston löytäminen</i>

Lähtökohtia englannin opiskelulle (Aena1)

Vantaan aikuisopetuksen alkuvaiheen opiskelija, jolla ei ole englannin kielessä aiempia opintoja tai muulla tavoin hankittua englannin taitoa, aloittaa opintonsa kurssista 1. Kaikki tavoitteet ovat mukana kaikilla kursseilla, mutta niiden painotus voi vaihdella.

Kurssilla 1 tutustutaan englannin opiskeluun. Harjoitellaan itseä koskevien tietojen kertomista ja vaihtamista. Painotetaan englanninkielisen puheen havainnointia ja ääntämistä. Opetellaan kielenopiskelutaitoja.

Tavoitteet:

- tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen
- ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- ohjata opiskelijaa harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta
- rohkaista opiskelijaa pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja
- tukea opiskelijan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita
- ohjata opiskelijaa työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita
- tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin
- ohjata opiskelijaa havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalien viestinnän kielenä
- motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaan sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia
- ohjata opiskelijaa havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea opiskelijan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Perusviestintää arkipäivän sosiaalisissa tilanteissa (Aena2)

Kurssilla 2 harjoitellaan toimintaa tavanomaisimmissa sosiaalisissa kohtaamistilanteissa (perhe, suku ja ystävät, vapaa-aika). Painotetaan edelleen puhumista ja ääntämistä. Opetellaan kielenopiskelutaitoja ja joidenkin kielitaidon alkuvaiheessa tarvittavien viestintästrategioiden käyttöä.

Tavoitteet:

- tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen
- ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten
- ohjata opiskelijaa harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta
- rohkaista opiskelijaa pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja
- tukea opiskelijan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita
- ohjata opiskelijaa työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita
- tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin
- ohjata opiskelijaa havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalien viestinnän kielenä
- motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaan sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia
- ohjata opiskelijaa havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea opiskelijan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Vuorovaikutus asiointitilanteissa (Aena3)

Kurssilla 3 harjoitellaan kohtaamista arkipäivän asiointitilanteissa. Kiinnitetään huomiota tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön. Painotetaan edelleen puhumista ja ääntämistä.

Tavoitteet:

- tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen
- ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten
- ohjata opiskelijaa harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta
- rohkaista opiskelijaa pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja
- tukea opiskelijan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita
- ohjata opiskelijaa työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita
- tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin
- ohjata opiskelijaa havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä
- motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia
- ohjata opiskelijaa havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea opiskelijan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Koulu ja opiskelu (Aena4)

Kurssilla 4 opetellaan käyttämään englantia opiskeluun ja koulutukseen liittyvissä yhteyksissä omien tarpeiden mukaan painottaen.

Tavoitteet:

- tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen
- ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten
- ohjata opiskelijaa harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta
- rohkaista opiskelijaa pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja
- tukea opiskelijan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita
- ohjata opiskelijaa työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita
- tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin
- ohjata opiskelijaa havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä
- motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia

- ohjata opiskelijaa havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea opiskelijan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

11.2.3. Matematiikka

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää opiskelijoiden taitoa käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkreettisuus ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee opiskelijoiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa opiskelijat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa opiskelijoita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden heidän omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää opiskelijoiden taitoa käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Matematiikan opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
<i>T1 tukea opiskelijan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä positiivisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä</i>	Ama1-5	L1, L3, L5
Työskentelyn taidot		
<i>T2 ohjata opiskelijaa kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa</i>	Ama1-5	L4
<i>T3 kannustaa opiskelijaa esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintätekniologiaa hyödyntäen</i>	Ama1-5	L2, L4, L5
<i>T4 ohjata opiskelijaa kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitoja</i>	Ama1-5	L1, L4, L6
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
<i>T5 ohjata opiskelijaa ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja</i>	Ama1-5	L1, L4
<i>T6 tukea opiskelijaa lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä</i>	Ama1-2	L1, L4
<i>T7 perehdyttää opiskelijaa peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin</i>	Ama1-2	L1, L4
<i>T8 ohjata opiskelijaa kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita</i>	Ama2	L1, L4
<i>T9 tutustuttaa geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia</i>	Ama3-4	L1, L4, L5
<i>T10 ohjata opiskelijaa ymmärtämään mittaamisen periaate</i>	Ama3-4	L1, L4

T11 tutustuttaa opiskelija taulukoihin ja diagrammeihin	Ama5	L4, L5
T12 harjaannuttaa opiskelijaa laatimaan vaihteellaisia toimintaohjeita tietokoneohjelmoina graafisessa ohjelmointiympäristössä	Ama5	L1, L2, L4, L5

Matematiikan kurssit aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Kaikilla kursseilla kehitetään opiskelijoiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia sekä soveltaa käänteisyyden periaatetta. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti sekä havaita syy- ja seuraussuhteita.

Ama1 Luvut ja laskutoimitukset I

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opiskelijoiden ymmärrystä kymmenjärjestelmästä syvennetään ja varmennetaan sekä harjaannutetaan heidän päässälaskutaitoaan. Tutustutaan laskualgoritmeihin ja hyödynnetään laskutoimitusten välisiä yhteyksiä. Opiskelijoita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Ama2 Luvut ja laskutoimitukset II

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Lukualuetta laajennetaan negatiivisilla luvuilla sekä tutustutaan vastalukuun ja itseisarvoon. Opitaan murtoluvun käsite osana lukumäärästä ja osana kokonaisuudesta sekä harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa pitäytyen kerto- ja jakolaskussa luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Desimaaliluvut ja niiden peruslaskutoimituksien periaatteet opiskellaan ja yhdistetään opiskelijoiden ympäristöön. Prosentin käsite sekä prosenttiluvun ja -arvon laskeminen opiskellaan opiskelijoita kiinnostavien aihepiirien avulla. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Ama3 Geometria I

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin ja tutustutaan niiden ominaisuuksiin. Tutustutaan tasokuvioihin ja tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Tutustutaan opiskelijat mittaamisen periaatteeseen. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelamista. Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan opiskelijoita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Ama4 Geometria II

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Käsitellään koordinaatistossa ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin. Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan opiskelijoita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä. Mitattaessa kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen

tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Ama5 Matemaattinen ongelmanratkaisu

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja pääättelemällä ja kokeilemalla. Muodostetaan ongelmia opiskelijoiden kannalta mielenkiintoisista aihepiireistä ja ratkaistaan niitä matematiikan avulla. Harjoitellaan tietojen esittämistä yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien avulla. Tutustutaan yleisimpiin tilastollisiin tunnuslukuihin kuten suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppi-arvo. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen lähtökohtana käytetään opiskelijoille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joiden valintaan opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää opiskelijoiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan konkreettisin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiemmin opetetuista ja opiskelluista keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Opiskelijoiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa opiskelijoille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Opiskelijoille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle opiskelijalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia opiskelijoita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

Opiskelijan oppimisen arviointi matematiikassa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää opiskelijoiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota kannustavan palautteen antamiseen, vahvuuksien ylläpitämiseen ja kehityksessä olevien taitojen harjoitteluun. Opiskelijoita ohjataan myös arvioimaan omaa oppimistaan.

Opiskelijoiden matematiikan ymmärtämisen ja osaamisen tasoa voidaan selvittää puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla. Opiskelijoilla on oltava mahdollisuus osoittaa edistymistään eri tavoin. Arvioinnissa on tärkeää havainnoida ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Sanallista arviota tai suoritusmerkintää antaessaan opettaja arvioi opiskelijoiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnilla määritellään, miten opiskelija on edistynyt suhteessa tavoitteisiin. Arvioinnin tueksi on määriteltävä oppimisen edistymisen kannalta keskeiset arvioinnin kohteet.

Arvioinnin kohteet matematiikassa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
Merkitys, arvot ja asenteet		
<i>T1 Tukea opiskelijan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä positiivisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä.</i>	Ama1-5	<i>Kiinnostuksen ja motivaation kehittyminen</i>
Työskentelyn taidot		
<i>T2 Ohjata opiskelijaa kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa.</i>	Ama1-5	<i>Havaintojen tekeminen, tulkinta ja hyödyntäminen</i>
<i>T3 Kannustaa opiskelijaa esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</i>	Ama1-5	<i>Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen</i>
<i>T4 Ohjata opiskelijaa kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitoja.</i>	Ama1-5	<i>Ongelmaratkaisutaidot</i>
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
<i>T5 Ohjata opiskelijaa ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja.</i>	Ama1-5	<i>Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö</i>
<i>T6 Tukea opiskelijaa lukukäsitteen kehitymisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärryksessä.</i>	Ama2	<i>Lukukäsite</i>
<i>T7 Perehdyttää opiskelijaa peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin.</i>	Ama2	<i>Peruslaskutoimitukset ja niiden ominaisuuksien hyödyntäminen</i>
<i>T8 Ohjata opiskelijaa kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita.</i>	Ama2	<i>Laskutaito ja päässä-laskustrategiat</i>
<i>T9 Tutustuttaa geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia.</i>	Ama3-4	<i>Geometrian käsitteet ja taito havainnoida geometrisia ominaisuuksia</i>
<i>T10 Ohjata opiskelijaa ymmärtämään mittaamisen periaate.</i>	Ama3-4	<i>Mittaaminen</i>

<i>T11 Tutustuttaa opiskelija taulukoihin ja diagrammeihin.</i>	<i>Ama5</i>	<i>Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta</i>
<i>T12 Harjaannuttaa opiskelijaa laatimaan vaihteellaisia toimintaohjeita tietokoneohjelmoina graafisessa ohjelmointiympäristössä.</i>	<i>Ama5</i>	<i>Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä</i>

Vantaan aikuisopiston alkuvaiheen matematiikan opetuksessa harjoitetaan varsinkin opintojen alussa yleisten matemaattisten valmiuksien, kuten joukkoon kuulumisen, loogisen jatkumisen ja luokittelun taitoja. Lisäksi arkielämässä tarvittavilla matemaattisilla taidoilla on vahva painoarvo läpi alkuvaiheen matematiikan opintojen.

Opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa laadittaessa selvitetään opiskelijan matemaattisen osaamisen taso ja sen perusteella päätetään, mitä alkuvaiheen matematiikan kurssia hänen opiskelusuunnitelmaansa sisällytetään. Mikäli opiskelijalla arvioidaan olevan jo ennestään kaikkia alkuvaiheen matematiikan kurssien asiasisältöjä vastaavat taidot, hän voi siirtyä suoraan opiskelemaan aikuisten perusopetuksen ylempien vuosiluokkien matematiikan kurssia, kun hänen kielitaitonsa on saavuttanut sellaisen tason, että opiskelu siellä on kielitaidon puolesta mahdollista.

Alkuvaiheen matematiikan opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijoita osallistavia työtapoja. Oppimateriaalina voidaan käyttää soveltuvien osien perusopetuksen alakoulun materiaaleja. Matematiikan opetus niveltyy läheisesti sekä s2- että ympäristö- ja luonnontiedon opetukseen.

Luvut ja laskutoimitukset haltuun (avma3)

TAVOITTEET

Opiskelija #

- ymmärtää kymmenjärjestelmän myös desimaalilukujen osalta ja osaa käyttää sitä varmasti; hän ymmärtää negatiivisen luvun ja murtoluvun käsitteet sekä osaa esittää niitä eri metodeilla #
- osaa esittää laskutoimitukset kirjallisesti ja suullisesti ja tietää eri laskutoimitusten väliset yhteydet; hän osaa etukäteen arvioida tuloksen suuruusluokan ja tehtävän ratkaisemisen jälkeen tarkistaa laskun vaiheet sekä arvioida ratkaisun mielekkyyden #
- osaa muodostaa ja jatkaa lukujonoja sekä esittää riippuvuuksia.

KESKEISET SISÄLLÖT

- kymmenjärjestelmä-käsitteen varmentaminen, tutustuminen 60-järjestelmään kellonaikojen avulla #
- lukujen luokittelua, järjestämistä #
- kertolaskua #
- sisältöjako, ositusjako ja jaollisuus #
- laskualgoritmeja ja päässä laskua #
- murtoluvun käsite, murtolukujen muunnokset #
- desimaaliluvun käsite #
- murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välinen yhteys #
- murtolukujen ja desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla #
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen #
- sulkeiden käyttö #
- negatiivisen kokonaisluvun käsite #

- erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkiminen

Geometria (avma4)

TAVOITTEET

Opiskelija #

- osaa muodostaa kuvioita annettuja ohjeita noudattaen; hän pystyy havaitsemaan yksinkertaisten geometrinen kuvioiden ominaisuuksia sekä tuntee tasokuvioiden käsitteiden muodostamaa rakennetta #
- tunnistaa yhdenmuotoisuuden; oppilas osaa peilata suoran suhteen sekä suurentaa ja pienentää kuvioita annetussa suhteessa; hän tunnistaa suoran suhteen symmetriset kuviot #
- ymmärtää mittaamisen periaatteen; hän osaa arvioida mittauskohteen suuruuden ja mittauksen tuloksen mielekkyyden sekä ilmoittaa mittauksen tuloksen sopivalla mittayksiköllä #
- osaa laskea suunnikkaiden ja kolmioiden pinta-aloja ja piirejä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- suurennoksia ja pienennöksiä, yhdenmuotoisuus ja mittakaava #
- peilauksia suoran ja pisteen suhteen, symmetria, yhtenevyys konkreettein välinein #
- ympyrä ja sen osia #
- yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat #
- kulman mitta ja kulmien luokittelu #
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu #
- piiri ja pinta-ala #
- kuvioiden ja kappaleiden geometrinen ominaisuuksien tutkiminen #
- mittaamisen periaatteen ymmärtämisen vahvistaminen #
- mittayksiköiden käyttö, vertailua ja muuntamista #
- mittauksen tuloksen arviointia ja mittauksen tarkistaminen

Matematiikkaa ympärillämme (avma5)

TAVOITTEET

Opiskelija #

- osaa kerätä tietoja, järjestää, luokitella ja esittää niitä tilastoina; hän osaa lukea yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja #
- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelman ratkaisussa ja esittämällä niitä monipuolisesti välineillä, kuvilla, symboleilla, sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla #
- osaa kuvata reaalimaailman tilanteita ja ilmiöitä matemaattisesti: vertailulla, luokittelulla, järjestämällä, konstruomalla ja mallintamalla #
- osaa ryhmitellä tai luokitella annetun ja valitsemansa kriteerin perusteella sekä osaa etsiä yhteistä ominaisuutta; hän osaa erottaa laadullisen ja määrällisen ominaisuuden; hän osaa kuvata asia- ja esineryhmiä tehden niistä tosia ja epä- tosia väitteitä #
- osaa esittää matemaattisia ongelmia uudessa muodossa; hän pystyy tulkitsemaan yksinkertaisen tekstin, kuvan tai tapahtuman ja tekemään suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi

KESKEISET SISÄLLÖT

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen #
- koordinaatisto #
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen #
- keskiarvon käsite ja laskeminen #
- tietojen luokittelu ja järjestäminen, tyyppiarvon ja mediaanin käsitteiden pohjustaminen #
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen #

- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia

11.2.4. Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen kurssit lisäävät opiskelijan tietoja, taitoja ja valmiuksia toimia suomalaisessa yhteiskunnassa ja paikallisessa sekä globaalissa kulttuurissa aktiivisena kansalaisena. Opintojen aikana opiskelijalle muodostuu käsitys suomalaisen demokraattisen yhteiskunnan keskeisistä arvoista ja toimintakulttuurista sekä perusrakenteista. Opinnot liittyvät Suomen historiaan sekä sen eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin.

Kulttuurintuntemuksessa kiinnitetään huomiota kulttuurien monimuotoisuuteen ja monikerroksisuuteen. Kurssit syventävät perusopetuksen tietoja ja johdattavat opiskelijoita aikuisten perusopetuksen päättövaiheen yhteiskuntaopin ja historian kurssien tavoitteisiin ja sisältöihin. Opetuksessa harjaannutetaan yhteiskuntaopille ja historialle ominaisia opiskelu- ja tekstitaitoja.

Oppisisällöissä otetaan huomioon ne käytännön tarpeet, joita opiskelijalla on eri elämäntilanteissa. Opinnoissa edetään arkielämän tilanteista kohti laajempia kulttuuri- ja yhteiskuntataitoja sekä syvällisempää yhteiskunnan ja kulttuuriperinnön tuntemusta. Tavoitteena on myös paikallistuntemuksen lisääminen ja alueellisten erityispiirteiden huomioon ottaminen.

Yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
<i>T1 auttaa opiskelijaa ymmärtämään suomalaista demokraattista yhteiskuntaa sekä sen tapoja, arvoja ja normeja</i>	Ayk1, Ayk3	L1-L2
<i>T2 auttaa opiskelijaa tuntemaan Suomen historian sekä yhteiskunta- ja talousjärjestelmän peruspiirteet sekä niihin liittyviä käsitteitä</i>	Ayk1-Ayk3	L1-L2, L6
<i>T3 ohjata opiskelijaa tuntemaan Suomessa oleskelevan ja kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet sekä käyttämään oikeuksiaan ja täyttämään velvollisuutensa</i>	Ayk1-Ayk2	L3
<i>T4 ohjata opiskelijaa tuntemaan ja käyttämään poliittisia ja muita yhteiskunnallisia vaikutusmahdollisuuksia eettisesti kestäväällä tavalla</i>	Ayk1, Ayk3	L7
<i>T5 ohjata opiskelijaa tuntemaan perheen sekä lapsen ja nuoren aseman, sukupuolten välisen tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden periaatteet Suomessa</i>	Ayk3	L2
<i>T6 ohjata opiskelijaa ymmärtämään työnteon ja yrittäjyyden merkityksen sekä tuntemaan ja hyödyntämään tärkeimpiä julkisia ja yksityisiä palveluita sekä kolmannen sektorin toimintaa</i>	Ayk1-2	L1, L4-L5
<i>T7 ohjata opiskelijaa tunnistamaan ja tarkastelemaan kulttuurien välisiä eroja ja niiden syitä sekä kunnioittamaan kulttuurien moninaisuutta</i>	Ayk3	L2-L4
<i>T8 ohjata opiskelijaa tuntemaan ja tarkastelemaan kotoutumisprosessin eri vaiheita</i>	Ayk2-Ayk3	L1-L2
<i>T9 ohjata opiskelijaa suhtautumaan avoimesti</i>	Ayk3	L2-L7

erilaisiin näkemyksiin, vertailemaan niitä kriittisesti sekä torjumaan rasismia ja syrjintää		
---	--	--

Yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen kurssit aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Ayk1 Yhteiskunnan perusrakenteet ja arjen taidot

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan suomalaisen yhteiskunnan arvoihin, normeihin, rakenteeseen ja toimintaan yksilön, perheen ja lähiyhteisöjen näkökulmasta. Perehdytään yhteiskuntatietouteen liittyviin keskeisiin käsitteisiin. Käydään läpi perustietoja koskien tapakulttuuria, asiointia, asumista ja työelämää. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Paneudutaan yhteiskunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin, eri ammatteihin, yrittäjyyteen sekä oman talouden hoitoon. Lisäksi tutustutaan kansalaisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Ayk2 Historia, maantuntemus ja yhteiskunnan toiminta

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tarkastellaan pääpiirteittäin Suomen ja lähialueiden historiaa, maantiedettä sekä Suomen asemaa ja toimintaa osana Pohjoismaita, Eurooppaa ja maailmaa. Paneudutaan Suomen historiaan ja maantuntemukseen liittyviin käsitteisiin. Perehdytään ihmisen toimintaan eri aikoina ja eri kulttuureissa sekä pohditaan syitä ihmisten toiminnan erilaisille motiiveille. Tutustutaan Suomen koulutuspalveluihin sekä työllistymistä edistäviin ja muihin palveluihin.

Ayk3 Kulttuuri-identiteetti ja vuorovaikutus

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan, havainnoidaan ja tulkitaan suomalaiseen ja muihin kulttuureihin liittyviä tapoja, arvoja, perinteitä, normeja ja asenteita. Tutustutaan suomalaisen taiteen ja kulttuurin merkittäviin vaiheisiin ja teoksiin. Kehitetään rakentavaa yhteistyötä ja vuorovaikutustaitoja kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kesken. Tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä harjoitellaan käytännössä toinen toisensa kunnioittamisen, demokraattisen osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Tutustutaan yhdistys- ja järjestökulttuuriin sekä vapaaehtoistyön muotoihin.

Yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksessa korostetaan monipuolisia toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja, jotka tukevat opiskelijan kehittymistä aktiiviseksi ja oma-aloitteiseksi kansalaiseksi. Opiskelijan itseilmaisusekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja harjaannutetaan kannustamalla häntä kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään sekä perustelemaan näkemyksiään. Opetus tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen kommunikointiin sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Opiskelussa rohkaistaan tietojen hankkimiseen ja käyttämiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Opetuksessa pyritään ottamaan huomioon opiskelijan tiedot omasta kulttuuristaan ja kannustetaan esittämään vertailuja eri kulttuurien välillä. Opiskelijaa rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan ja tekemään johtopäätöksiä. Tiedonhankinnassa käytetään monipuolisesti tieto- ja viestintätekniikkaa. Kielitietoiset työtavat vahvistavat opiskelijoiden monilukutaitoa. Tuotoksissa käytetään viestinnän eri muotoja. Oppiaine soveltuu hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden, erityisesti suomen kielen S2-opetuksen kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntatietoudessa ja kulttuurintuntemuksessa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksessa on tarjota riittävä tuki käsitteiden ja siten tekstien ja lähteiden ymmärtämiseen. Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata opiskelija näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä edistää hänen valmiuksiaan toimia erilaisten yhteisöjen aktiivisena jäsenenä. Opiskelijoiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla, elämyksellisesti esimerkiksi visualisoinnin, draaman ja keskustelun avulla sekä monipuolisia tekstejä hyödyntäen.

Opiskelijan oppimisen arviointi yhteiskuntatietoudessa ja kulttuurintuntemuksessa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen aikana palautteella pyritään kannustamaan ja rohkaisemaan opiskelijaa toimimaan aktiivisesti omassa lähiyhteisössään. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään oppiaineen tietojen ja taitojen hallintaan ja soveltamiseen sekä siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen opiskelija on oppinut rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta ja kulttuurista sekä omista tulevaisuuden mahdollisuuksistaan.

Arvioinnin kohteet yhteiskuntatietoudessa ja kulttuurintuntemuksessa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
<i>T1 auttaa opiskelijaa ymmärtämään suomalaista demokraattista yhteiskuntaa sekä sen tapoja, arvoja ja normeja</i>	<i>Ayk1, Ayk3</i>	<i>Suomalaisen yhteiskunnan sekä sen tapojen, arvojen ja normien ymmärtäminen</i>
<i>T2 auttaa opiskelijaa tuntemaan Suomen historian sekä yhteiskunta- ja talousjärjestelmän peruspiirteet sekä niihin liittyviä käsitteitä</i>	<i>Ayk1-Ayk3</i>	<i>Suomen historian sekä yhteiskunta- ja talousjärjestelmän sekä niihin liittyvien käsitteiden tunteminen</i>
<i>T3 ohjata opiskelijaa tuntemaan Suomessa oleskelevan ja kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet sekä käyttämään oikeuksiaan ja täyttämään velvollisuutensa</i>	<i>Ayk1-Ayk2</i>	<i>Perusoikeuksien ja velvollisuuksien tunteminen</i>
<i>T4 ohjata opiskelijaa tuntemaan ja käyttämään poliittisia ja muita yhteiskunnallisia vaikutusmahdollisuuksia eettisesti kestäväällä tavalla</i>	<i>Ayk1, Ayk3</i>	<i>Yhteiskunnallisten vaikutusmahdollisuuksien tunteminen</i>
<i>T5 ohjata opiskelijaa tuntemaan perheen sekä lapsen ja nuoren aseman, sukupuolten välisen tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden periaatteet Suomessa</i>	<i>Ayk3</i>	<i>Perheenjäsenten aseman, sukupuolten välisen tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden periaatteiden tunteminen</i>
<i>T6 ohjata opiskelijaa ymmärtämään työnteon ja yrittäjyyden merkityksen sekä tuntemaan ja hyödyntämään tärkeimpiä julkisia ja yksityisiä palveluita sekä kolmannen sektorin toimintaa</i>	<i>Ayk1-2</i>	<i>Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen ymmärtäminen sekä palveluiden tunteminen</i>
<i>T7 ohjata opiskelijaa tunnistamaan ja tarkastelemaan kulttuurien välisiä eroja ja niiden syitä sekä kunnioittamaan kulttuurien moninaisuutta</i>	<i>Ayk3</i>	<i>Kulttuurien tuntemus ja moninaisuuden kunnioitus</i>
<i>T8 ohjata opiskelijaa tuntemaan ja tarkastelemaan kotoutumisprosessin eri vaiheita</i>	<i>Ayk2-Ayk3</i>	<i>Kotoutumisprosessin tuntemus ja tilanteen hallinta</i>

<i>T9 ohjata opiskelijaa suhtautumaan avoimesti erilaisiin näkemyksiin, vertailemaan niitä kriittisesti sekä torjumaan rasismia ja syrjintää</i>	<i>Ayk3</i>	<i>Yhteiskunnallinen ja kulttuurinen ymmärrys ja kriittinen tarkastelu</i>
--	-------------	--

Vantaan aikuisopiston alkuvaiheen yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen kurssien tehtävä on lisätä opiskelijan tietoja, taitoja ja valmiuksia toimia suomalaisessa yhteiskunnassa ja paikallisessa sekä globaalissa kulttuurissa aktiivisena kansalaisena. Opintojen aikana opiskelijalle muodostuu käsitys suomalaisen demokraattisen yhteiskunnan keskeisistä arvoista ja toimintakulttuurista sekä perusrakenteista. Opinnot liittyvät Suomen historiaan sekä sen eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin.

Yhteiskunnan perusrakenteet ja arjen taidot (Ayk1)

Vantaan aikuisopiston alkuvaiheen kurssilla 1 tutustutaan suomalaisen yhteiskunnan arvoihin, normeihin, rakenteeseen ja toimintaan yksilön, perheen ja lähiyhteisöjen näkökulmasta. Perehdytään yhteiskuntatietouteen liittyviin keskeisiin käsitteisiin. Käydään läpi perustietoja koskien tapakulttuuria, asiointia, asumista ja työelämää. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Paneudutaan yhteiskunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin, eri ammatteihin, yrittäjyyteen sekä oman talouden hoitoon. Lisäksi tutustutaan kansalaisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Tavoitteet:

- auttaa opiskelijaa ymmärtämään suomalaista demokraattista yhteiskuntaa sekä sen tapoja, arvoja ja normeja
- auttaa opiskelijaa tuntemaan Suomen historian sekä yhteiskunta- ja talousjärjestelmän peruspiirteet sekä niihin liittyviä käsitteitä
- ohjata opiskelijaa tuntemaan Suomessa oleskelevan ja kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet sekä käyttämään oikeuksiaan ja täyttämään velvollisuutensa
- ohjata opiskelijaa tuntemaan ja käyttämään poliittisia ja muita yhteiskunnallisia vaikutusmahdollisuuksia eettisesti kestäväällä tavalla
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään työnteon ja yrittäjyyden merkityksen sekä tuntemaan ja hyödyntämään tärkeimpiä julkisia ja yksityisiä palveluita sekä kolmannen sektorin toimintaa

Historia, maantuntemus ja yhteiskunnan toiminta (Ayk2)

Kurssilla 2 tarkastellaan pääpiirteittäin Suomen ja lähialueiden historiaa, maantiedettä sekä Suomen asemaa ja toimintaa osana Pohjoismaita, Eurooppaa ja maailmaa. Paneudutaan Suomen historiaan ja maantuntemukseen liittyviin käsitteisiin. Perehdytään ihmisen toimintaan eri aikoina ja eri kulttuureissa sekä pohditaan syitä ihmisten toiminnan erilaisille motiiveille. Tutustutaan Suomen koulutuspalveluihin sekä työllistymistä edistäviin ja muihin palveluihin.

Tavoitteet:

- auttaa opiskelijaa tuntemaan Suomen historian sekä yhteiskunta- ja talousjärjestelmän peruspiirteet sekä niihin liittyviä käsitteitä
- ohjata opiskelijaa tuntemaan Suomessa oleskelevan ja kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet sekä käyttämään oikeuksiaan ja täyttämään velvollisuutensa
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään työnteon ja yrittäjyyden merkityksen sekä tuntemaan ja hyödyntämään tärkeimpiä julkisia ja yksityisiä palveluita sekä kolmannen sektorin toimintaa
- ohjata opiskelijaa tuntemaan ja tarkastelemaan kotoutumisprosessin eri vaiheita

Kulttuuri-identiteetti ja vuorovaikutus (Ayk3)

Kurssilla 3 tutustutaan, havainnoidaan ja tulkitaan suomalaiseen ja muihin kulttuureihin liittyviä tapoja, arvoja, perinteitä, normeja ja asenteita. Tutustutaan suomalaisen taiteen ja kulttuurin merkittäviin vaiheisiin ja teoksiin. Kehitetään rakentavaa yhteistyötä ja vuorovaikutustaitoja kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kesken. Tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä harjoitellaan käytännössä toinen toisensa kunnioittamisen, demokraattisen osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Tutustutaan yhdistys- ja järjestökulttuuriin sekä vapaaehtoistyön muotoihin.

- auttaa opiskelijaa ymmärtämään suomalaista demokraattista yhteiskuntaa sekä sen tapoja, arvoja ja normeja
- auttaa opiskelijaa tuntemaan Suomen historian sekä yhteiskunta- ja talousjärjestelmän peruspiirteet sekä niihin liittyviä käsitteitä
- ohjata opiskelijaa tuntemaan ja käyttämään poliittisia ja muita yhteiskunnallisia vaikutusmahdollisuuksia eettisesti kestäväällä tavalla
- ohjata opiskelijaa tuntemaan perheen sekä lapsen ja nuoren aseman, sukupuolten välisen tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden periaatteet Suomessa
- ohjata opiskelijaa tunnistamaan ja tarkastelemaan kulttuurien välisiä eroja ja niiden syitä sekä kunnioittamaan kulttuurien moninaisuutta
- ohjata opiskelijaa tuntemaan ja tarkastelemaan kotoutumisprosessin eri vaiheita T9 ohjata opiskelijaa suhtautumaan avoimesti erilaisiin näkemyksiin, vertailemaan niitä kriittisesti sekä torjumaan rasismia ja syrjintää

11.2.5. Ympäristö ja luonnontieto

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Ympäristö- ja luonnontieto on biologian, maantiedon, fysiikan ja kemian tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristö- ja luonnontiedossa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristö- ja luonnontiedossa opiskelijat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristö- ja luonnontiedon opetus tukee opiskelijoiden ympäristösuhteen rakentumista sekä maailmankuvan kehittymistä. Ympäristö- ja luonnontiedon opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijoita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä sekä niiden ilmiöitä. Ympäristö- ja luonnontiedon monitieteinen perusta edellyttää, että opiskelijat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Ympäristö- ja luonnontiedossa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristö- ja luonnontiedon keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristö- ja luonnontiedossa rakennetaan perustaa ympäristö- ja luonnontiedon eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, jokapäiväisessä elämässä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä ja ihmistä sekä elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää opiskelijoiden kiinnostusta ympäristö- ja luonnontiedon eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle opiskelijalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristö- ja luonnontiedon tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa opiskelijoita ohjataan yhdistämään kokemuksiaan ja tietojaan ympäristö- ja luonnontiedon opiskeluun. Eri tiedonalojen ominaispiirteisiin tutustumalla rakennetaan valmiuksia opiskeluun aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa. Tutkimisen taidoissa keskitytään havainnoimiseen ja havaintojen kuvaamiseen. Kielitietoisessa ympäristö- ja luonnontiedon opetuksessa on keskeistä ympäristö- ja luonnontiedon eri tiedonalojen keskeisten käsitteiden ja niiden välisten suhteiden avaaminen sekä ymmärtämisen varmistaminen.

Ympäristö- ja luonnontiedon opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot, asenteet		
T1 synnyttää ja ylläpitää opiskelijan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristö- ja luonnontiedon opiskeluun sekä auttaa opiskelijaa kokemaan kaikki ympäristö- ja luonnontiedon tiedonalat merkitykselliseksi itselleen	Ayl1-Ayl2	
T2 tukea opiskelijan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata opiskelijaa toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja - yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi	Ayl1-Ayl2	L3, L7
Tutkimisen ja toimimisen taidot		
T3 rohkaista opiskelijaa muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä pohdinnan lähtökohtana	Ayl1-Ayl2	L1, L7
T4 ohjata opiskelijaa tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	Ayl1-Ayl2	L1, L5
T5 ohjata opiskelijaa ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten merkitystä	Ayl1-Ayl2	L2, L3, L5
T6 ohjata opiskelijaa edistämään turvallista toimintaa omassa lähiympäristössään	Ayl1-Ayl2	L3
T7 ohjata opiskelijaa tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	Ayl1-Ayl2	L3
T8 ohjata opiskelijaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä vastuullisesti ja turvallisesti	Ayl1-Ayl2	L5, L4
Tiedot ja ymmärrys		

<i>T9 ohjata opiskelijaa hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristö- ja luonnontiedon käsitteiden avulla sekä tukea opiskelijan kielitaidon kehitystä ympäristö- ja luonnontiedon käsitteistön hallinnassa</i>	<i>Ayl1-Ayl2</i>	<i>L1</i>
<i>T10 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja käyttämään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ympäristöä ja sen ilmiöitä</i>	<i>Ayl1-Ayl2</i>	<i>L1, L4, L5</i>
<i>T11 ohjata opiskelijaa luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen sekä ohjata opiskelijaa ihmisen rakenteen ja elintoimintojen ymmärtämiseen</i>	<i>Ayl1-Ayl2</i>	<i>L1</i>
<i>T12 ohjata opiskelijaa maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttötaitoja</i>	<i>Ayl1-Ayl2</i>	<i>L1, L4, L5</i>
<i>T13 ohjata opiskelijaa kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle</i>	<i>Ayl1-Ayl2</i>	<i>L1</i>
<i>T14 ohjata opiskelijaa kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia</i>	<i>Ayl1-Ayl2</i>	<i>L1</i>

Ympäristö- ja luonnontiedon kurssit aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Ayl1 Ihminen ja monimuotoinen maailma

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Perehdytään ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin. Tutkitaan eliöitä ja niiden elinympäristöjä. Tutustutaan ravintoketjuihin, ravinnon tuotantoon sekä luonnon monimuotoisuuteen. Alueellisten esimerkkien, ajankohtaisten uutisten ja karttojen avulla hahmotetaan Suomen ja Euroopan luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Perehdytään vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen.

Ayl2 Luonnon rakenteet

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Hahmotetaan aineen muutosten periaatetta tutustumalla palamiseen, yhteyttämiseen ja veden kiertokulkuun. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen.

Ympäristö- ja luonnontiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat opiskelijoiden omat kokemukset ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys sekä ympäristö- ja luonnontiedon monitieteinen perusta. Ympäristö- ja luonnontiedon eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on opiskelijoiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten toteuttamisessa. Opiskelijoiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristö- ja luonnontiedon tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristö- ja luonnontiedossa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Ympäristö- ja luonnontiedon tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata opiskelijoita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä elämäntilanne ja kulttuuri. Opiskelijoita ohjataan ja tuetaan kielitaidon ja käsitteiden hallinnan kehittämisessä. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat opiskelijoiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristö- ja luonnontiedossa.

Opiskelijan oppimisen arviointi ympäristö- ja luonnontiedossa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Työskentelyn jäsentäminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat oppimista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi opiskelijoiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin. Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista ja ilmaisun selkeyttä. Kurssien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijoiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena. Arvioinnin kohteena eivät ole opiskelijoiden arvot, asenteet, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Sanallista arviota tai suoritusmerkintää antaessaan opettaja arvioi opiskelijoiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnilla määritellään, miten opiskelija on edistynyt suhteessa tavoitteisiin. Arvioinnin tueksi on määritelty oppimisen edistymisen kannalta keskeiset arvioinnin kohteet. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä tiedonalojen osaamisen lisäksi harjaantuminen käsitteiden käyttöön.

Arvioinnin kohteet ympäristö- ja luonnontiedossa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
Merkitys, arvot, asenteet		
T1 synnyttää ja ylläpitää opiskelijan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristö- ja luonnontiedon opiskeluun sekä auttaa opiskelijaa kokemaan kaikki ympäristö- ja luonnontiedon tiedonalat merkitykselliseksi itselleen	Ayl1-Ayl2	Ympäristö- ja luonnontiedon merkityksen hahmottaminen
T2 tukea opiskelijan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata opiskelijaa toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja - yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi	Ayl1-Ayl2	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot
Tutkimisen ja toimimisen taidot		
T3 rohkaista opiskelijaa muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä pohdinnan lähtökohtana	Ayl1-Ayl2	Kysymysten muodostaminen
T4 ohjata opiskelijaa tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	Ayl1-Ayl2	Tutkimisen taidot: havainnointi ja mittaukset
T5 ohjata opiskelijaa ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten merkitystä	Ayl1-Ayl2	Teknologinen osaaminen
T6 ohjata opiskelijaa edistämään turvallista toimintaa omassa lähiympäristössään	Ayl1-Ayl2	Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot
T7 ohjata opiskelijaa tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	Ayl1-Ayl2	Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen
T8 ohjata opiskelijaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä vastuullisesti ja turvallisesti	Ayl1-Ayl2	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen
Tiedot ja ymmärrys		

<i>T9 ohjata opiskelijaa hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristö- ja luonnontiedon käsitteiden avulla sekä tukea opiskelijan kielitaidon kehitystä ympäristö- ja luonnontiedon käsitteistön hallinnassa</i>	<i>Ayl1-Ayl2</i>	<i>Käsitteiden käyttö</i>
<i>T10 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja käyttämään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ympäristöä ja sen ilmiöitä</i>	<i>Ayl1-Ayl2</i>	<i>Mallien käyttö</i>
<i>T11 ohjata opiskelijaa luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen sekä ohjata opiskelijaa ihmisen rakenteen ja elintoimintojen ymmärtämiseen</i>	<i>Ayl1-Ayl2</i>	<i>Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne ja elintoiminnot</i>
<i>T12 ohjata opiskelijaa maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttötaitoja</i>	<i>Ayl1-Ayl2</i>	<i>Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, karttataidot</i>
<i>T13 ohjata opiskelijaa kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle</i>	<i>Ayl1-Ayl2</i>	<i>Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden kuvaaminen ja selittäminen</i>
<i>T14 ohjata opiskelijaa kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia</i>	<i>Ayl1-Ayl2</i>	<i>Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden kuvaaminen ja selittäminen</i>

Ihminen ja monimuotoinen maailma (Ayl1)

Vantaan aikuisopiston alkuvaiheen kurssilla 1 perehdytään ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin. Tutkitaan eliöitä ja niiden elinympäristöjä. Tutustutaan ravintoketjuihin, ravinnon tuotantoon sekä luonnon monimuotoisuuteen. Alueellisten esimerkkien, ajankohtaisten uutisten ja karttojen avulla hahmotetaan Suomen ja Euroopan luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Perehdytään vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen.

Tavoitteet:

- synnyttää ja ylläpitää opiskelijan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristö- ja luonnontiedon opiskeluun sekä auttaa opiskelijaa kokemaan kaikki ympäristö- ja luonnontiedon tiedonalat merkitykselliseksi itselleen
- tukea opiskelijan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata opiskelijaa toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi

- rohkaista opiskelijaa muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä pohdinnan lähtökohtana
- ohjata opiskelijaa tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten merkitystä
- ohjata opiskelijaa edistämään turvallista toimintaa omassa lähiympäristössään
- ohjata opiskelijaa tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä
- ohjata opiskelijaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä vastuullisesti ja turvallisesti niihin liittyviä ilmiöitä ympäristö- ja luonnontiedon käsitteiden avulla sekä tukea opiskelijan kielitaidon kehitystä ympäristö- ja luonnontiedon käsitteistön hallinnassa
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja käyttämään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ympäristöä ja sen ilmiöitä
- ohjata opiskelijaa luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen sekä ohjata opiskelijaa ihmisen rakenteen ja elintoimintojen ymmärtämiseen
- ohjata opiskelijaa maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttötaitoja
- ohjata opiskelijaa kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle
- ohjata opiskelijaa kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia

Luonnon rakenteet (Ayl2)

Kurssilla 2 tutustaan tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia erilaisten materiaalien ja aineiden avulla. Hahmotetaan aineen muutosten periaatetta tutustumalla palamiseen, yhteyttämiseen ja veden kiertokulkuun. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen.

Tavoitteet:

- synnyttää ja ylläpitää opiskelijan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristö- ja luonnontiedon opiskeluun sekä auttaa opiskelijaa kokemaan kaikki ympäristö- ja luonnontiedon tiedonalat merkityksellisiiksi itselleen
- tukea opiskelijan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata opiskelijaa toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi
- rohkaista opiskelijaa muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä pohdinnan lähtökohtana
- ohjata opiskelijaa tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten merkitystä
- ohjata opiskelijaa edistämään turvallista toimintaa omassa lähiympäristössään
- ohjata opiskelijaa tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä
- ohjata opiskelijaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä vastuullisesti ja turvallisesti niihin liittyviä ilmiöitä ympäristö- ja luonnontiedon käsitteiden avulla sekä tukea opiskelijan kielitaidon kehitystä ympäristö- ja luonnontiedon käsitteistön hallinnassa
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja käyttämään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ympäristöä ja sen ilmiöitä
- ohjata opiskelijaa luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen sekä ohjata opiskelijaa ihmisen rakenteen ja elintoimintojen ymmärtämiseen
- ohjata opiskelijaa maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttötaitoja

- ohjata opiskelijaa kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle
- ohjata opiskelijaa kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia

11.2.6. Terveystieto

Opetussuunnitelman perusteet

Terveystiedon kurssin voi suorittaa aikuisten perusopetuksessa joko alkuvaiheessa tai päättövaiheessa.

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on opiskelijoiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveystieteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät. Terveystietä tarkastellaan ihmisen elämänsä elämän eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla.

Keskeistä on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea opiskelijoiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla opiskelijat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijoiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin- ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys		
<i>T1 ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä</i>	Ate1	L1, L3, L7
<i>T2 ohjata opiskelijaa kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa</i>	Ate1	L2, L3, L7
<i>T3 ohjata opiskelijaa kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista</i>	Ate1	L1, L3, L4
<i>T4 ohjata opiskelijaa pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta</i>	Ate1	L1, L3, L7
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy		
<i>T5 ohjata opiskelijaa syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä</i>	Ate1	L1, L3, L4
<i>T6 tukea opiskelijan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</i>	Ate1	L2, L3, L5
<i>T7 ohjata opiskelijaa tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja</i>	Ate1	L2, L3, L4
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri		

<i>T8 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille</i>	<i>Ate1</i>	<i>L2, L4, L5</i>
<i>T9 ohjata opiskelijaa luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä käyttämään terveyspalveluja asianmukaisesti</i>	<i>Ate1</i>	<i>L1, L3, L6</i>
<i>T10 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpäiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista</i>	<i>Ate1</i>	<i>L2, L3, L7</i>

Terveystiedon kurssi aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Ate1 Terve elämä

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Sisällöissä tarkastellaan elämää terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntavan, ihmis- ja perhesuhteiden, seksuaaliterveyden sekä ihmisen kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä, kestävästä kulutuksesta sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terve elämä (Ate1)

Vantaan aikuisopiston alkuvaiheen terveystiedon kurssilla tarkastellaan elämää terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntavan, ihmis- ja perhesuhteiden, seksuaaliterveyden sekä ihmisen kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä, kestävästä kulutuksesta sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Tavoitteet:

- ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä
- ohjata opiskelijaa kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa
- ohjata opiskelijaa kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista

- ohjata opiskelijaa pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta
- ohjata opiskelijaa syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä
- tukea opiskelijan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa
- ohjata opiskelijaa tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- ohjata opiskelijaa luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä käyttämään terveysterveyspalveluja asianmukaisesti
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla opiskelijoita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perusteleminen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, opiskelijoiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedon aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat opiskelijoiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Opiskelijoita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun opiskeluhoollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä opiskeluhoolltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös opiskelijan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Opiskelijan oppimisen arviointi terveystiedon aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa opiskelijoita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin

ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten opiskelija pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa suoritettu terveystiedon kurssi arvioidaan numeroarvosanalla.

Arvioinnin kohteet terveystiedossa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
<i>Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</i>		
<i>T1 ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä</i>	<i>Ate1</i>	<i>Terveysteen liittyvät käsitykset</i>
<i>T2 ohjata opiskelijaa kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa</i>	<i>Ate1</i>	<i>Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi</i>
<i>T3 ohjata opiskelijaa kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista</i>	<i>Ate1</i>	
<i>T4 ohjata opiskelijaa pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta</i>	<i>Ate1</i>	<i>Terveydellisen kehityksen analysointi</i>
<i>Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</i>		
<i>T5 ohjata opiskelijaa syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä</i>	<i>Ate1</i>	<i>Terveysteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen</i>
<i>T6 tukea opiskelijan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</i>	<i>Ate1</i>	<i>Terveysteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen</i>
<i>T7 ohjata opiskelijaa tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja</i>	<i>Ate1</i>	
<i>Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</i>		

<i>T8 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille</i>	<i>Ate1</i>	<i>Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen</i>
<i>T9 ohjata opiskelijaa luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä käyttämään terveyspalveluja asianmukaisesti</i>	<i>Ate1</i>	<i>Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen</i>
<i>T10 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpäiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista</i>	<i>Ate1</i>	<i>Terveyshäiriöiden arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen</i>

Opiskelijan oppimisen arviointi terveystiedossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetextissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssi	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
<i>Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</i>			
<i>T1 ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä</i>	<i>te1</i>	<i>Terveysteen liittyvät käsitykset</i>	<i>Opiskelija osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Opiskelija pystyy esittelemään elämänkulun eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä.</i>
<i>T2 ohjata opiskelijaa kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa</i>	<i>te1</i>	<i>Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi</i>	<i>Opiskelija osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Opiskelija pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.</i>
<i>T3 ohjata opiskelijaa kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista</i>	<i>te1</i>		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>
<i>T4 ohjata opiskelijaa pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta</i>	<i>te1</i>	<i>Terveydellisen kehityksen analysointi</i>	<i>Opiskelija osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle.</i>

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy			
<i>T5 ohjata opiskelijaa syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä</i>	<i>te1</i>	<i>Terveysteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen</i>	<i>Opiskelija pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä. Opiskelija osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.</i>
<i>T6 tukea opiskelijan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</i>	<i>te1</i>	<i>Terveysteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen</i>	<i>Opiskelija osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Opiskelija osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.</i>
<i>T7 ohjata opiskelijaa tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja</i>	<i>te1</i>		<i>Ei käytettä arvosanan muodostamisen perusteena. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri			
<i>T8 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille</i>	<i>te1</i>	<i>Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen</i>	<i>Opiskelija osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen.</i>
<i>T9 ohjata opiskelijaa luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä käyttämään terveyspalveluja asianmukaisesti</i>	<i>te1</i>	<i>Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen</i>	<i>Opiskelija osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Opiskelija osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan</i>

			terveyspalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.
T10 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	te1	Terveyskäsitteiden arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Opiskelija osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsitteisiin terveydestä. Opiskelija osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

11.2.7. Opinto-ohjaus ja työelämätaidot

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineen tehtävänä on tukea opiskelijoita siten, että heillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet suoriutua opinnoistaan sekä lisätä opiskelijan oppimisvalmiuksia, oppimaan oppimisen taitoja ja ymmärtämystä omien valintojen ja toiminnan seurauksista. Samalla opiskelijan elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidot kehittyvät. Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan kokonaistilanne käsittelemällä opintojen lisäksi myös arjenhallintaa sekä mahdollisia elämäntilanteeseen ja terveyteen liittyviä seikkoja. Oppiaine tukee opiskelijan taitoa arvioida realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tehtävänä on myös lisätä hyvinvointia ja ehkäistä ennalta opintojen keskeyttämistä sekä edistää opiskelijoiden osallisuutta ja yhteiskunnallista tasa-arvoa. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan opintojen alussa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja sen osana opinto-ohjelma sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma. Opiskelusuunnitelmaa seurataan ja arvioidaan yhdessä opiskelijan kanssa.

Opiskelija saa opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Lisäksi hän saa monipuolisen kuvan koulutusmahdollisuuksista, ammateista, yrittäjyydestä ja työelämästä jatkosuunnitelmiansa tueksi. Opiskelijaa ohjataan käyttämään erilaisia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita. Opiskelija tekee jatko-opintosuunnitelman, jossa otetaan huomioon opiskelijan pitkän aikavälin tavoitteet.

Ammatillisen ohjauksen avulla opiskelija tekee itselleen sopivan urasuunnitelman. Urasuunnitelma sisältää pitkän aikavälin ammatilliset tavoitteet sekä niihin pääsemiseksi tarvittavat lähitulevaisuuden toimenpiteet. Opiskelija saa ohjauksen ja työelämään tutustumisen avulla tietoa ja palautetta ammattitaidostaan ja osaamisestaan sekä niiden soveltuvuudesta suomalaiseen työelämään.

Mahdollista ammatillista osaamista ja sen kehittymistarpeita käsitellään ohjauskeskusteluissa ja arvioidaan työelämään tutustumalla tai työelämäjaksoilla. Osaamisen selvittämisessä arvioidaan opiskelijan tietoja, taitoja ja pätevyyttä.

Työelämätaidot ovat yleisiä tietoja ja taitoja, joita tarvitaan työelämässä. Työelämätaitoja kehittämällä helpotetaan opiskelijan siirtymistä työelämään ja selviytymistä työelämässä.

Opintojen alkuvaiheessa opinto-ohjauksen ja työelämätaitojen keskeisenä tehtävänä on auttaa opiskelijaa motivoitumaan ja suuntautumaan opintoihin tavoitteellisesti. Tavoitteiden asettamista ja vastuun ottamista omista opinnoista edistetään opiskelu- ja oppimistaitoja sekä itsearviointitaitoja kehittämällä. Alkuvaiheessa opiskelija saa keskeiset tiedot ja taidot, jotka auttavat häntä tekemään elämänuraa, koulutusta ja työllistymistä koskevia ratkaisuja, valintoja ja suunnitelmia.

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineen opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Opiskelu- ja elämänsuunnittelutaitojen kehittäminen		
<i>T1 ohjata opiskelijaa tekemään elämänuraa, koulutusta ja työllistymistä koskevia ratkaisuja ja valintoja</i>	Aot1, Aot2	L1, L6
<i>T2 ohjata ymmärtämään keskeiset tiedot ja taidot, joita tarvitaan opintojen aloittamiseen, suorittamiseen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen</i>	Aot1, Aot2	L4, L6
Oppimaan oppimisen taidot		
<i>T3 kannustaa ja ohjata kehittämään opiskelutaitoja ja oppimaan oppimisen taitoja</i>	Aot1, Aot2	L1, L4, L5
Itsetuntemus		
<i>T4 kehittää itsearviointitaitoja</i>	Aot1	L1, L6
<i>T5 kehittää valmiuksia toimia opiskeluympäristössä ja erilaisissa ryhmissä</i>	Aot1	L2, L3, L7
<i>T6 tukea kykyä itsenäiseen toimimiseen ja vastuun ottamiseen omasta opiskelusta ja tekemistään valinnoista</i>	Aot1	L1, L3
Elinikäinen oppiminen		
<i>T7 luoda edellytyksiä halulle oppia, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyä tunnistaa oppimiskohteitaan sekä kehittää valmiuksia tarvittaessa muuttaa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan</i>	Aot1, Aot2	L1, L3
Työelämätaitojen kehittäminen		
<i>T8 tutustuttaa työelämään, yrittäjyyteen, yrityksiin ja koulutusmahdollisuuksiin</i>	Aot2	L2, L6
<i>T9 kehittää työelämässä tarvittavia sosiaalisia, viestintä- ja vuorovaikutustaitoja</i>	Aot2	L5, L6, L7
<i>T10 ohjata ymmärtämään työn merkitys oman elämän ja yhteiskunnan kannalta</i>	Aot1, Aot2	L3, L6, L7
<i>T11 ohjata tunnistamaan opiskeltavien oppiaineiden</i>	Aot1, Aot2	L4, L5

merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta		
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
T12 ohjata löytämään itselle sopivia ammattialoja tai löytämään tietoa oman ammattialan päivittämiseksi työelämään	Aot2	L4, L5, L6
T13 ohjata tunnistamaan omaa ammattitaitoa ja sen soveltuvuutta työelämään	Aot2	L6
T14 ohjata ymmärtämään työelämän käytäntöihin ja työläinsäädäntöön liittyviä perusasioita	Aot2	L5, L6, L7

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineen kurssit aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Kurssien tarkoituksena on vahvistaa opiskelijan ura- ja elämänsuunnittelutaitoja ja työelämätaitoja sekä vahvistaa opiskelijan käsitystä omista mahdollisuuksistaan ja kyvyistään.

Aot1 Ura- ja elämänsuunnittelutaidot

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Edistetään jatko-opinto-, ura- ja elämänsuunnittelutaitoja. Luodaan edellytyksiä arvioida omaa osaamistaan ja tunnistaa taitojaan ja vahvuuksiaan. Vahvistetaan opiskelutaitoja ja oppimaan oppimisen taitoja. Tehdään henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa.

Aot2 Työelämään tutustuminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Vahvistetaan käsitystä omista mahdollisuuksista jatko-opinnoissa ja työelämässä. Tutustutaan työelämään, yrittäjyyteen ja koulutusmahdollisuuksiin. Vahvistetaan ymmärrystä työn ja opiskelun merkityksestä oman elämän ja yhteiskunnan kannalta. Tehdään henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa.

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja, jotka tukevat opiskelijan aktiivisuuden ja oma-aloitteisuuden sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppimisympäristöinä hyödynnetään verkkoympäristöjä opiskelijan tieto- ja viestintäteknisten taitojen harjaannuttamiseksi. Lähiympäristöön, koulutusmahdollisuuksiin, työelämään ja yrityksiin tutustuminen edistää opiskelijan osallisuutta ja valmiutta jatko-opinto- ja urasuunnitelman tekemiseen. Ohjausmuotoina ovat henkilökohtainen ja ryhmäohjaus.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineessa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineessa huomioidaan jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, kiinnostuksen kohteet, harrastukset, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen

vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö varsinkin opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien opiskelijoiden kohdalla, esimerkiksi työvoimaviranomaisten, sosiaalitoimen sekä eri opetuksen ja/tai koulutuksen järjestäjien kanssa.

Opiskelijan oppimisen arviointi opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineessa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Arviointi perustuu opiskelijoiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Opiskelijat pohtivat valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään ja voimavarojaan, tuen tarpeitaan, ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan sekä arvojen ja uskomusten vaikutuksia valintoihinsa ja päätöksiinsä. Arvioinnissa käytetään monipuolisia ja opiskelijoiden taustan ja osaamisen huomioon ottavia joustavia menetelmiä siten, että jokainen voi osoittaa osaamisensa. Samalla on varmistettava, että opiskelija ymmärtää arvioinnin periaatteet, merkityksen ja arviointitavan mahdollisista kielitaidon puutteista huolimatta.

Arvioinnin kohteet opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineessa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
Opiskelu- ja elämänsuunnittelutaitojen kehittäminen		
T1 ohjata opiskelijaa tekemään elämänuraa, koulutusta ja työllistymistä koskevia ratkaisuja ja valintoja	Aot1, Aot2	Jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatiminen
T2 ohjata ymmärtämään keskeiset tiedot ja taidot, joita tarvitaan opintojen aloittamiseen, suorittamiseen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen	Aot1, Aot2	Tiedonhankintataidot ja tietojen hyödyntäminen opinnoissa
Oppimaan oppimisen taidot		
T3 kannustaa ja ohjata kehittämään opiskelutaitoja ja oppimaan oppimisen taitoja	Aot1, Aot2	Opiskelutaitojen kehittyminen
Itsetuntemus		
T4 kehittää itsearviointitaitoja	Aot1	Itsearviointitaitojen kehittyminen
T5 kehittää valmiuksia toimia opiskeluympäristössä ja erilaisissa ryhmissä	Aot1	Sosiaalisten, viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kehittyminen
T6 tukea kykyä itsenäiseen toimimiseen ja vastuun ottamiseen omasta opiskelusta ja tekemistään valinnoista	Aot1	Tavoitteiden asettaminen
Elinikäinen oppiminen		
T7 luoda edellytyksiä halulle oppia, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyä tunnistaa oppimiskohteitaan sekä kehittää valmiuksia tarvittaessa muuttaa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan	Aot1, Aot2	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen
Työelämätaitojen kehittäminen		
T8 tutustuttaa työelämäään, yrittäjyyteen, yrityksiin ja koulutusmahdollisuuksiin	Aot2	Osallistuminen tutustumistilaisuuksiin
T9 kehittää työelämässä tarvittavia sosiaalisia, viestintä- ja vuorovaikutustaitoja	Aot2	Sosiaalisten, viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kehittyminen
T10 ohjata ymmärtämään työn merkitys oman elämän ja yhteiskunnan kannalta	Aot1, Aot2	Tavoitteellinen työskentely

<i>T11 ohjata tunnistamaan opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta</i>	<i>Aot1, Aot2</i>	<i>Tavoitteellinen työskentely</i>
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
<i>T12 ohjata löytämään itselleen sopivia ammattialoja tai saada tietoa oman ammattialan päivittämiseksi työelämään</i>	<i>Aot2</i>	<i>Tiedonhankintataidot ja tietojen hyödyntäminen urasuunnittelussa</i>
<i>T13 ohjata tunnistamaan omaa ammattitaitoa ja sen soveltuvuutta työelämään</i>	<i>Aot2</i>	<i>Palautteen hyödyntäminen urasuunnittelussa</i>
<i>T14 ohjata ymmärtämään työelämän käytäntöihin ja työläinsäädäntöön liittyviä perusasioita</i>	<i>Aot2</i>	<i>Termien ja perusasioiden ymmärtäminen</i>

Ura- ja elämänsuunnittelutaidot (Aot1)

Vantaan aikuisopiston opinto-ohjaus ja työelämä taidot -kurssilla 1 edistetään jatko-opinto-, ura- ja elämänsuunnittelutaitoja. Luodaan edellytyksiä arvioida omaa osaamistaan ja tunnistaa taitojaan ja vahvuuksiaan. Vahvistetaan opiskelutaitoja ja oppimaan oppimisen taitoja. Tehdään henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa.

Tavoitteet:

- ohjata opiskelijaa tekemään elämänuraa, koulutusta ja työllistymistä koskevia ratkaisuja ja valintoja
- ohjata ymmärtämään keskeiset tiedot ja taidot, joita tarvitaan opintojen aloittamiseen, suorittamiseen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen
- kannustaa ja ohjata kehittämään opiskelutaitoja ja oppimaan oppimisen taitoja
- kehittää itsearviointitaitoja
- kehittää valmiuksia toimia opiskeluympäristössä ja erilaisissa ryhmissä tukea kykyä itsenäiseen toimimiseen ja vastuun ottamiseen omasta opiskelusta ja tekemistään valinnoista
- luoda edellytyksiä halulle oppia, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyä tunnistaa oppimiskohteitaan sekä kehittää valmiuksia tarvittaessa muuttaa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan ohjata ymmärtämään työn merkitys oman elämän ja yhteiskunnan kannalta
- ohjata tunnistamaan opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Työelämään tutustuminen (Aot2)

Kurssilla 2 vahvistetaan käsitystä omista mahdollisuuksista jatko-opinnoissa ja työelämässä. Tutustutaan työelämään, yrittäjyyteen ja koulutusmahdollisuuksiin. Vahvistetaan ymmärrystä työn ja opiskelun merkityksestä oman elämän ja yhteiskunnan kannalta. Tehdään henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa.

Tavoitteet:

- ohjata opiskelijaa tekemään elämänuraa, koulutusta ja työllistymistä koskevia ratkaisuja ja valintoja

- ohjata ymmärtämään keskeiset tiedot ja taidot, joita tarvitaan opintojen aloittamiseen, suorittamiseen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen
- kannustaa ja ohjata kehittämään opiskelutaitoja ja oppimaan oppimisen taitoja
- luoda edellytyksiä halulle oppia, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyä tunnistaa oppimiskohteitaan sekä kehittää valmiuksia tarvittaessa muuttaa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan
- tutustuttaa työelämään, yrittäjyyteen, yrityksiin ja koulutusmahdollisuuksiin
- kehittää työelämässä tarvittavia sosiaalisia, viestintä- ja vuorovaikutustaitoja
- ohjata ymmärtämään työn merkitys oman elämän ja yhteiskunnan kannalta
- ohjata tunnistamaan opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta
- ohjata löytämään itselle sopivia ammattialoja tai löytämään tietoa oman ammattialan päivittämiseksi työelämään
- ohjata tunnistamaan omaa ammattitaitoa ja sen soveltuvuutta työelämään
- ohjata ymmärtämään työelämän käytäntöihin ja työläinsäädäntöön liittyviä perusasioita

11.3. Muut valinnaiset aineet ja aihealueet

Opetuksen järjestäjä voi sisällyttää paikallisen opetussuunnitelman alkuvaiheen opetustarjontaan myös muita aineita tai aihealueita edellyttäen, että ne tukevat aikuisten perusopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Tällaisia voivat olla esimerkiksi taide- ja taitoaineet, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen, ammatilliset opinnot, työelämään liittyvä osaaminen tai työelämään tutustuminen.

Valinnaisia kursseja aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa voivat olla esimerkiksi eri oppiaineiden tavoitteiden saavuttamista edistävät tukikurssit.

Vantaan aikuisopiston alkuvaiheen perusopetuksessa voidaan tarjota pakollisten kurssien lisäksi seuraavia valinnaisia oppiaineita:

- liikunta (2 kurssia),
- kotitalous (1 kurssi)
- kuvataide (1 kurssi)
- musiikki (1 kurssi)
- ruotsin kieli (2 kurssia)
- tieto- ja viestintäteknikka (2 kurssia)
- työelämään tutustuminen (2 kurssia)
- suomi toisena kielenä (2 kurssia)
- englanti (2 kurssia)
- matematiikka (2 kurssia)
- Yhteiskuntatietous ja kulttuurituntemus (2 kurssia)
- Ympäristä- ja luonnontieto (1 kurssi)
- terveystieto (1 kurssi)
- opinto-ohjaus ja työelämätaidot

Valinnaisina kursseina tarjottavat taito- ja taideaineideet voivat lisätä motivaatiota ja kouluviihtyvyyttä sekä tukevat kotoutumista. Näillä kursseilla opiskelijat saavat ilmaista itseään eri keinoin ja siten vahvistaa itsetuntemustaan. Puutteellinenkaan kielitaito ei ole esteenä osallistumiselle. Taito- ja taideaineet tarjoavat onnistumisen kokemuksia ja lisäävät pedagogista hyvinvointia.

11.3.1. Toinen kotimainen kieli, ruotsi

Vantaan aikuisopiston alkuvaiheen valinnaiset ruotsin kielen kurssit sisältävät ruotsin kielen keskeiset asiat ja aihepiirit helpohkolla tavalla esitettynä. Se vahvistaa

maahanmuuttajataustaisten tai kotoutettavien opiskelijoiden kykyä oppia uutta keltä. Perussanastoa ja -rakenteita kerrataan runsaasti.

Hejsan!1 (AmuuRU1)

Kurssilla opitaan kertomaan itsestä ja lähipiiristä, harrastuksista ja vapaa-ajasta. Opitaan toimimaan kioskilla, puhelimessa, kaupassa ja ruokapöydässä luontevasti sekä tervehtimään, kiittämään ja tiedustelemaan arkipäivän asioita.

Hejsan!2 (AmuuRU2)

Kerrataan edellisen kurssin aiheita, tutustutaan Pohjoismaihin, kuunnellaan ruotsia sekä ja tehdään paljon harjoituksia.

11.3.2. Liikunta

Vantaan aikuisopiston Lukutaitovaiheen valinnaisen liikunnan on tarkoitus tukea ja kannustaa opiskelijaa liikunnan harrastamiseen läpi elämän sekä omaksua liikunnallinen elämäntapa, kehittää pelien lajitekniikkaa ja omaa fyysistä kuntoa

Tavoitteet:

- toimia reilun pelin hengessä #
- saada onnistumisen elämyksiä #
- saada iloa ja virkistystä #
- parantaa tietojaan ja taitojaan tutuissa liikuntamuodoissa #
- tutustua uusiin liikuntamuotoihin #
- omaksua liikunnallisen elämäntavan

Joukkuepelit (AmuuLI1)

Tavoitteet:

- omaksua liikunnallinen elämäntapa
- kehittää pelien lajitekniikkaa ja omaa fyysistä kuntoa

Sisältö:

- tunneilla pelataan ryhmän toiveet huomioiden monipuolisesti ja eri joukkuepelejä sisällä ja ulkona
- lajeja ovat esim. jalkapallo, katukoris, lentopallo, salibandy, koripallo, futsal, jääpallo, hikipallo, ringette, pesäpallo, lipunryöstö, sulkapallo, pingis. harjoitellaan pelaamalla myös pelien tekniikkaa ja sääntöjä, sekä niiden noudattamista

Joukkuepeleissä tunneilla pelataan ryhmän toiveet huomioiden monipuolisesti eri joukkuepelejä sisällä ja ulkona lajeja ovat esim. jalkapallo, katukoris, lentopallo, salibandy, koripallo, futsal, jääpallo, hikipallo, ringette, pesäpallo, lipunryöstö, sulkapallo, pingis. Tunneilla myös harjoitellaan pelaamalla myös pelien tekniikkaa ja sääntöjä, sekä niiden noudattamista. Samassa ryhmässä on sekä tyttöjä että poikia. Ryhmä valitsee lukuvuoden alkaessa opettajan laatimasta listasta esim. 10-12 lajia, jotka toteutetaan lukuvuoden aikana. Opettaja lisää ja vaihtelee lajivalikoimaa tilanteen ja mahdollisuuksien mukaan.

Kuntoliikunta (AmuuLI2)

Tavoitteet:

- omaksua liikunnallinen elämäntapa
- kehittää ja ylläpitää lihas- ja kestävyyskuntoa
- oppia lihashuollon merkitys osana kehon kokonaisvaltaista hyvinvointia

Sisältö:

- Kurssiin sisältyy liikuntamuotoja, jotka tukevat kurssitavoitteiden toteutumista (esim. lenkkeily, aerobic, jooga, kuntosaliharjoittelu, pelit/leikit)
- Tuntien tarkempi sisältö suunnitellaan yhdessä kurssilaisten kanssa
- Jokaiseen tuntiin sisältyy huolellinen loppuvenyttely

Työtavat:

Kurssi sopii sekä tytöille että pojille. Lukuvuoden alussa jokaiselle asetetaan yksilölliset tavoitteet oman kunnon kehittämiseksi. Tunneilla jokainen kuntoilee oman tasonsa mukaisesti ryhmän toimiessa kehittymiseen motivoivana tekijänä. Ryhmällä on mahdollisuus osallistua kurssin toteuttamisen suunnitteluun yhdessä opettajan kanssa lukuvuoden alussa.

11.3.3. Kotitalous

Valinnaisen kotitalouden tarkoituksena Vantaan aikuisopiston alkuvaiheessa on kehittää arjen hallinnan edellyttämiä käytännön työ- taitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedon hankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Kotitalouden opetus perustuu käytännön toimintaan ja ryhmässä toimimiseen sekä opiskelijan omien lähtökohtien huomioonottamiseen ja kokonaisvaltaiseen kasvun tukemiseen.

Opiskelija oppii arvostamaan kotimaisuutta ja ymmärtämään suomalaisia perinteitä. Kurssilla myös tutustutaan hygienian perusteisiin. Keittiö- ja ruokailusanasto karttuu, suomen puhekielen ymmärtäminen ja suullinen kielitaito vahvistuu. Kotitalouden perustaidot vastaa arjen haasteisiin juhlaa unohtamatta. Kurssilla suomalaisen ruokakulttuurin vaikutteet välittyvät selkeällä tavalla.

Tavoitteet:

- ruoanvalmistus
- leivonta
- ateriasuunnittelu
- kodinhoito.

Suomalainen ruokakulttuuri (AmuuKO1)

Kurssilla tutustutaan suomalaiseen ruokakulttuuriin valmistamalla suomalaisia ateriakokonaisuuksia ja leipomalla suomalaisia perinneherkkuja. Opiskelijaa kannustetaan kokeilemaan uusia makuja ja syömään terveellisesti. Opiskelija oppii arvostamaan kotimaisuutta ja ymmärtämään suomalaisia perinteitä. Kurssilla myös tutustutaan hygienian perusteisiin.

Hygieniasaamiskortin suorittaminen (AmuuKO2)

Kurssin aiheina ovat elintarvikkeiden käsittely ja säilyttäminen, ruokabiologia, myrkytykset, puhtaanapito, omavalvonta ja hygienia. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija suorittaa hygieniasaamiskortin selkosuomella.

11.3.4. Kuvataide

Vantaan aikuisopiston alkuvaiheen kuvataiteen valinnaisessa nuoret maahanmuuttajat pääsevät testaamaan monia uusia taiteen tekemisen tapoja erilaisilla materiaaleilla. Keskiössä oli eri aistien käyttö ja hienomotoristen taitojen kehittyminen. Nuoret pääsevät kokeilemaan muun muassa silmät kiinni maalaamista ja varpailla piirtämistä, rakentelua ja muovailua. Taidetoiminta tuo nuorille monia onnistumisen kokemuksia ja taidot karttuivat kuin huomaamattaan. Taiteen tekemisessä onnistumisen kokemukset ovatkin merkittävässä roolissa lujittamassa myönteistä minäkuvaa.

Sanataidekerho (AmuuKU1)

Kurssin tarkoituksena oli suomen kielen kehityksen tukeminen. Kurssilla yhdistellään kuvataidetta, draamaa ja sanataidetta. Opitaan yhdessä monta uutta sanaa ja sanat heräävät henkiin erilaisten taidetehtävien kautta. Taiteen avulla sanojen opiskeluun löytyy uutta intoa ja iloa. Kurssilla tehdään myös erilaisia vuoden teemoihin liittyviä taidetehtäviä. Nuorelle tulee tutuksi monta uutta taiteen tekemisen tekniikkaa.

11.3.5. Musiikki

Vantaana aikuisopiston valinnainen musiikki perusopetuksen alkuvaiheessa on käytännössä on laulamista, erilaisten musiikkityylien kuuntelua, soittamista keholla ja rytmisoittimilla sekä liikkumista musiikin mukaan. Vuoden kulku ja perinteiset juhlat huomioidaan valinnaisessa musiikissa.

Tavoitteet:

1. Herättää mielenkiinto musiikkia kohtaan
2. Tutustua perinteisiin (juhlat, laulut)
3. Tutustua soittimiin
4. Havainnoida musiikin rytmiä ja voimakkuutta

Ryhmässä musisointi (AmuuMU1)

- äänteet, tavut ja sanat tutuiksi
- sanarytmien ja riimien harjoittelu
- harjoitellaan vuorovaikutustaitoja
- itseilmaisu
- osallistuminen yhteiseen toimintaan, lopputulos esitetään esim. aikuisopiston juhlissa
- Viikoittaiset musiikkihetket oman ryhmän kanssa

Esimerkkilauluja eri orientaatioihin:

- luonnontieteellinen: vuoden kiertoon liittyvät laulut, luonto- ja eläinaiheet
- historiallis -yhteiskunnallinen: perinnelaulut ja -leikit, isovanhempien juhla
- esteettinen: yhdessä toimiminen ja yhteisen kokemuksen luominen, kauniiseen lopputulokseen pyrkiminen, toisten kunnioittaminen (oman soittimen tai äänen ei tarvitse kuulua muiden yli), lopputuloksesta nauttiminen (mukava soittaa ja laulaa yhdessä, nauttia kuulemastaan)

11.3.6. Tieto- ja viestintätekniikka

Vantaan aikuisopisto alkuvaiheen kurssilla opiskellaan tv:n alkeita ja suomea tietokoneavusteisesti. Kurssi tukee opiskelijan arkielämän tilanteista selviämistä ja kotoutumista. Kurssilla opitaan käyttämään internetiä ja tekstin käsittelyohjelmaa, tehdään kuuntelu- ja tiedonhakutehtäviä. Kurssilla harjoitellaan myös medialukutaitoa.

Valinnanainen tietotekniikka antaa opiskelijalle valmiudet tietotekniikan hyödyntämiseen elämän eri osa-alueilla kuten koulussa, kotona ja jatko-opinnoissa. Opettaa opiskelijaa hankkimaan tietotoa ja kehittämään taitoja tietotekniikan välinein. Kartuttaa tietoteknisiä taitoja, joita voidaan hyödyntää muiden aineiden opiskelussa. Kannustaa oppilasta hyödyntämään tietotekniikkaa luovassa ongelman ratkaisussa.

Laitteet ja tekniikka (AmuuATK1)

Kurssilla kiinnitetään huomiota esim. seuraaviin asioihin

- laitehankinta
- nettiyhteydet
- ladattavat sovellukset
- tietoturva
- selaimet
- käyttöjärjestelmä
- pilvipalvelut
- yhdistä laite televisioon

Opiskele perustietoa tietotekniikasta (AmuuATK2)

Kurssilla harjoitellaan seuraavia asioita:

- netissä surffailu
- helppoja katsauksia digiasioihin
- valokuvien käsittely
- toimisto-ohjelmat
- kursseja netissä

11.3.7. Työelämään tutustuminen (TET)

Työelämään tutustuminen (AmuuTET1)

Kurssi suoritetaan suomenkielisellä työpaikalla työelämään tutustumisjaksona, jonka aikana opiskelija tutustuu suomalaiseen työelämään, suomalaiseen työkuultuuriin ja kehittää työelämässä tarvittavia viestintätaitoja. Opiskelija voi miettiä, sopiiko kyseinen ala hänelle itselleen. Hän tunnistaa oman ammatillisen osaamisensa, omat vahvuutensa ja kehittämistarpeensa sekä arvioi osaamistaan ja saa siitä myös palautetta. Ammattialan sanasto karttuu, suomen puhekielen ymmärtäminen ja suullinen kielitaito vahvistuu.

11.3.8. Suomi toisena kielenä

Vantaan aikuisopiston Suomi toisena kielenä -valinnaisten kurssien tavoitteena on vahvistaa kielen rakenteiden hallintaa ja tukea opiskelijaa muiden oppiaineiden opiskelussa. Kohderyhmänä ovat ne opiskelijat, jotka tarvitsevat kielen perusrakenteiden kertausta ja/tai kehittyneempää kielitaitoa jatko-opintoja varten. Valinnaisten kurssien tarjonta ja sisältö perustuu ja mukautuu opiskelijoiden oppimistarpeisiin.

Verbit (AmuuSU1)

Kurssilla kerrataan verbintaivutuksen perusasiat: verbityypit ja astevaihtelu, 3. infinitiivi, aikamuodot, aktiivi ja passiivi, imperatiivi ja konditionaali.

Kurssi suositellaan käytäväksi alkuvaiheen loppuvaiheessa tai heti päättövaiheen alussa tai kurssin s21 (Opiskelutaitojen vahvistaminen) yhteydessä.

Nominit (AmuuSU2)

Kurssilla kerrataan nominityypit, sijamuotojen käyttöä ja astevaihtelua. Mahdollisesti käydään läpi myös nominien monikkomuodot sekä adjektiivien ja adverbien vertailumuotoja.

Kurssi sopii alkuvaiheen loppuvaiheeseen tai päättövaiheen alkuvaiheeseen, esimerkiksi kurssien s22 ja s23 yhteyteen.

11.3.9. Vieras kieli, englanti

Vantaan aikuisopiston alkuvaiheen valinnaisessa englannin kielessä tutustutaan yhdessä opetuksen tavoitteisiin luomalla salliva opiskeluilmapiiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

sekä kannustava yhdessä oppiminen. Opiskelijaa ohjataan ottamaan vastuuta omasta kielienopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten.

Kehittyvä kielitaito (AmuuEN1)

Tutustutaan englannin kieleen. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia hitaasti edeten. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset sekä vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Opetellaan paljon sanastoa ja fraaseja.

Taito toimia vuorovaikutustilanteissa (AmuuEN2)

Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella erilaisiakielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalissa kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

11.3.10. Matematiikka

Vantaan aikuisopiston alkuvaiheen matematiikan valinnaisilla kursseilla opiskellaan ja kerrataan vuosiluokkien 3-6 matematiikkaa. Opiskelijalle tarjotaan kokemuksia, joita voi hyödyntää matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostamisessa. Opetus kehittää opiskelijoiden taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaisu yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan opiskelijoiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.

Luvut ja laskutoimitukset (AmuuMA1)

- kymmenjärjestelmän varmistaminen
- lukujen luokittelua ja järjestämistä
- yhteen- ja vähennyslaskua allekkain nelinumeroisilla luvuilla, nollan yli lainaaminen kertotaulut
- 1-10 kertolaskua allekkain yksinumeroisella kertojalla
- jakolaskua kertolaskun avulla
- laskujärjestys
- murtoluvut: käsite, yksi kokonainen murtolukuna, samannimisten murtolukujen suuruusvertailua
- laskutoimitusten tulosten arviointia ja tarkistusta
- pyöristäminen kymmeniksi ja sadoiksi

Geometria ja mittaaminen (AmuuMA2)

- yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat
- peilausta suoran suhteen ja symmetriaa
- monikulmioiden luokittelua ja tutkimista
- monikulmion piiri
- kappaleiden ominaisuuksien tutkimista ja luokittelua
- mittaamisen periaatteen vahvistaminen ja mittaustulosten arviointia
- yksiköitä (pituus: mm, cm, m, km), (massa: g, kg), (vetomitat: dl, l), (aika: min, h, d)
- myös vanhat mitat on hyvä tuntea: kyynärä, syli ja vaaksa

11.3.11. Terveystieto

Vantaan aikuisopiston alkuvaiheen valinnaisen terveystiedon petuksen tarkoitus on edistää oppilaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Opetuksen lähtökohtana on terveyden ymmärtäminen fyysiseksi, psyykkiseksi ja sosiaalisesti toimintakyvyksi. Valinnaisen terveystiedon tunneilla käsitellään seuraavia aiheita:

Oma terveys (AmuuTE1)

- ravinto
- liikunta
- henkinen terveys
- päihteet
- turvallisuus

11.3.12. Ympäristö- ja luonnontieto

Alkuvaiheen valinnaisen ympäristö- ja luonnontiedon tarkoituksena on tutustuttaa opiskelija omaan lähiympäristöön ja kotimaahan Suomeen.

Iloa tutkimuksesta (AmuuYMP1)

- Tunnistetaan oman asuinseudun eläinlajit
- Ympäristökasvatusta, jätteiden vähentämistä
- Metsät tutkimuksen kohteena, retkeilyä metsissä
- Mistä ruoka tulee?

11.3.13. Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus

Kurssilla ohjataan opiskelijoita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista opiskelijoita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudelliseksi toimijoiksi.

Arkielämä ja oman elämän hallinta (AmuuYL1)

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa. Kannustetaan opiskelijaa osallistumaan paikkakunnalla olevien eri järjestöjen toimintaan esim. R3, Ohjaamo, Nice Hearts, Ehjä ry.

12. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opetus

Opetussuunnitelman perusteet

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyviin kursseihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus

L3 Arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

12.1. Vantaan aikuisopiston aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opetustarjonta

	Pakolliset kurssit	Valinnaiset kurssit
Kielet (yhteensä vähintään 20)		
• Äidinkieli ja kirjallisuus	10	6
• Toinen kotimainen kieli	2	2
• Vieraat kielet/englanti	8	1
Matematiikka	8	1
Elämäkatsomustieto	1	
Yhteiskunnalliset oppiaineet		
• Historia	1	2
• Yhteiskuntaoppi	2	2
Luonnontieteelliset oppiaineet		
• Fysiikka	1	
• Kemia	1	
• Biologia	1	2
• Maantieto	1	2
Terveystieto	1*	1
Opinto-ohjaus ja työelämätaidot	2	2
Muita perusopetukseen soveltuvia oppiaineita ja aihealueita		
Liikunta		1
Kotitalous		1
Käsityö ja taide		1
Tieto- ja viestintätekniikka		2
Työelämään tutustuminen		2
Yhteensä	38	29

* Pakollinen, jos terveystiedon opintoja ei ole sisältynyt opiskelijan aiempiin perusopetuksen opintoihin.

12.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa oppiaineeseen luontuvalla tavalla. Laaja-alaisen osaamisen yhteisenä tavoitteena on

perusopetuksen tehtävän mukaisesti tukea jokaisen opiskelijan kehittymistä yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista. Opiskelijoita rohkaistaan tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

L1: Ajattelu ja oppimaan oppiminen

On tärkeää, että opiskelija oppii yhdistelemään tietoja ja käyttämään monipuolisesti hyväkseen opiskeltuja asioita esimerkiksi ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja uuden keksimiseen. Opetuksessa tarjotaan riittävästi mahdollisuuksia opiskella ja oppia eri tavoilla, kuten toiminnallisesti, pelien ja draaman avulla, kokeilemalla ja tutkimalla asioita, luovuuden kautta, yhdessä tekemällä tai syventymällä tehtäviin tai aiheisiin itsenäisesti. Opetuksessa vältetään tiedon sirpaleisuutta ja kiinnitetään huomiota asioiden välisiin yhteyksiin sekä erilaisiin näkökulmiin nähdä maailma. Opiskelijoiden kysymyksille annetaan tilaa. Keskustelua käytetään oppimisen edistäjänä ja työkaluna omien ajatusten ja mielipiteiden esiin tuomiseksi.

Oppimaan oppimisessa keskeistä on, että opiskelijat harjaantuvat asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään ja hyödyntämään teknologiaa opiskelussaan. Opiskelun taitoja harjoitellaan läpi opintojen. Opinto-ohjauksen tunneilla opiskeluteknikoihin ja oppimiseen perehdytään syvemmin.

L2: Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa oman kulttuuritaustansa merkityksen ja rakentaa uutta kulttuuri-identiteettiä sen pohjalta. Hän oppii näkemään kulttuurisen moninaisuuden rikkauden ja myös haasteet suomalaisessa yhteiskunnassa. Hän oppii tunnistamaan esimerkiksi erilaisia hierarkioita, roolimalleja ja valtarakenteita kulttuureissa. Oiskelija harjaantuu esittämään mielipiteensä rakentavasti ja käyttämään mielikuvitustaan ja huumorintajuun sopivalla tavalla. Erilaisuuden arvostaminen ja hyvien tapojen noudattaminen kulkevat mukana kaikissa opetustilanteissa. Opiskelijoiden heterogeeniset kulttuuritaustat nähdään opetuksessa rikkautena ja positiivisena voimavarana. Rakentava vuorovaikutus niin opettajien ja kuin opiskelijoidenkin kesken ovat arjen opiskelutyön kulmakiviä.

L3: Arjen taidot

Opiskelijat oppivat opintojen ohessa ja aikana elämänhallinnantaitoja, tapoja edistää omaa ja muiden hyvinvointia arjessa, oman talouden hallinnan taitoja, kuluttajataitoja, turvallisuusasioita, teknologian mahdollisuuksien hyödyntämistä sekä kestävään kehitykseen liittyviä valintoja ja toimintatapoja. Opiskelun aikana hankitut taidot vahvistavat arjessa toimimista itsenäisesti.

L4: Monilukutaito

Monilukutaitoa tarvitaan ympäröivän maailman tulkitsemiseen ja hahmottamiseen. Opetuksessa käytetään erilaisia lähteitä ja kanavia tiedon tutkimiseen ja tulkitsemiseen.

L5: Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknikan perustaitojen oppiminen ja kehittäminen kulkee yhdessä ajattelun ja oppimaan oppimisen (L1), arjen taitojen (L3) ja monilukutaidon (L4) kanssa. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti myös nuoret tarvitsevat seuraavia taitoja: 1. Käytännön tvt-taidot mm. omien tuotosten laadinnassa (lähtien tekstinkäsittelystä), 2. vastuullisuus, turvallisuus ja ergonomisuus tvt:n käytössä, 3. tvt:n hyödyntäminen tiedonhallinnassa ja tutkimisessa työskentelyssä, 4. tvt:n hyödyntäminen vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Lisäksi kiinnitetään huomiota median välittämään tietoon ja sen oikeellisuuteen.

L6: Työelämätaidot ja yrittäjyys

Päättövaiheessa opiskelijat ovat vaiheessa, jonka jälkeen hakeudutaan jatko-opintoihin tai työelämään. Jatko-koulutuksen polut ja suomalainen työelämä ovat tärkeitä teemoja opetuksessa. Opiskelijat saavat tietoa Suomen talous- ja elinkeinoelämästä, koulutuksesta ja koulutusmahdollisuuksista, keinoista työllistyä, yrittäjyydestä ja vapaaehtoistyön

mahdollisuuksista. Opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua eri ammattialoihin ja työelämään työpaikoilla ja pohtia ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan. Opiskelijoiden on tärkeää ymmärtää työn merkitys elämässä ja oma vastuunsa yhteiskunnan jäsenenä.

L7: Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän kehityksen tulevaisuuden rakentaminen

Opintojen aikana harjoitellaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä sitoutumista yhteisiin päätöksiin. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan paitsi oman opiskelun, myös yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun. Opiskelijat tutustuvat toiminnan kautta kansalaisyhteiskunnan vaikuttamiskeinoihin ja -kanaviin. He saavat käsityksen omista vaikuttamismahdollisuuksistaan. Tärkeää on myös, että opiskelijat seuraavat, mitä ympäröivässä yhteiskunnassa tapahtuu ja pohtivat yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisumahdollisuuksia harjoittelemalla neuvottelu- ja sovittelutaitoja.

12.3. Oppiaineet päättövaiheessa

Opetussuunnitelman perusteet

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyviin kursseihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus

L3 Arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

12.3.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Opetussuunnitelman perusteet

KIELIKASVATUS

Kielitaidon kehittyminen jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy erilaisissa yhteyksissä kotona, opiskelun parissa, työelämässä ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä. Opiskelijoita ohjataan tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Opiskelijat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena. Opiskelijoita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee opiskelijoiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia opiskelijoiden käyttämiä kieliä mahdollisimman laajasti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista sekä tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Opiskelijoiden arjessa ja työelämässä tarvittavia kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa kielikasvatuksesta ja auttaa opiskelijoita rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä kulttuurisesti moninaisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Opiskelijoiden taitotasolle soveltuva kirjallisuus, monimuotoiset tekstit ja kulttuurituotteet vahvistavat luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä sekä laajentavat opiskelijoiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus ja kulttuuriperinnön tuntemus yhdistävät opiskelijan kulttuuriinsa ja avartavat käsitystä muista kulttuureista.

Opiskelijoita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta opiskelijoita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta sekä kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan opiskelijoiden taitotasolle sopivien tai tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Jokaisen kurssin sisältöön tuodaan mukaan oppiaineen kulttuurisisältöjä, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama ja teatteritaide. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostamisen tukeminen ja kulttuurintuntemuksen syventäminen. Mediakasvatuksen tehtävänä on kriittisen medialukutaidon ja aktiivisen toimijuuden omaksuminen medioituneessa yhteiskunnassa.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys opiskelijoille. Opiskelijoiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon aikuisten arjen ja työelämän tekstimaailma ja kokemukset. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo sekä tuetaan eritasoisia oppijoita. Opetuksessa tehdään yhteistyötä äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja oppiaineiden kanssa.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävää täydentävät näkökulmat aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa kehitetään opiskelijoiden erittelevää luku- ja kirjoitustaitoa. Opiskelijat tutustuvat erityyppisiin, myös monimuotoisiin teksteihin, jolloin myös heidän luku- ja tulkintataitonsa monipuolistuvat. Samalla opiskelijat aktivoituvat sekä hakemaan erilaista tietoa että arvioimaan sitä. Lukutaidon lisäksi opiskelijat kehittävät omaa kirjoitustaitoaan niin, että he osaavat teksteissään hyödyntää kirjoitetun kielen mahdollisuuksia.

Opiskelijoiden tietoisuus omasta kielestään ja kulttuuristaan syvenee. Samalla heidän kielellinen identiteettinsä vahvistuu niin, että he pystyvät toimimaan erilaisissa ympäristöissä erilaisten ihmisten kanssa.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristöön kuuluu myös oppilaitoksen ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja työtavat valitaan niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan mahdollisuuksien mukaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Kunkin opiskelijan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin. Kirjallisuudenopetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla heitä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Opiskelijoita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta sekä kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen, kuuntelemiseen ja katselemiseen. Opiskelijoita ohjataan myös vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Opiskelijat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa.

Opiskelijan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opiskelijan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee opiskelijoiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa opiskelijoita löytämään omat vahvuutensa. Opiskelijoille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan sekä annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa kaikki tavoitealueet ovat opiskelijan oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Opetussuunnitelman perusteet

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää opiskelijoiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee opiskelijoiden kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan opiskelijoita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa kulttuurisesti moninaisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Opiskelijoita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien opetuksen kanssa.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
<i>T1 ohjata opiskelijaa laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä</i>	äi1–5, äi6	L2, L3, L6, L7
<i>T2 kannustaa opiskelijaa monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitoaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan</i>	äi1–5	L1, L2, L3, L7
<i>T3 ohjata opiskelijaa monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin</i>	äi5, äi6, äi9	L1, L2, L3, L7
<i>T4 kannustaa opiskelijaa syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan omia vuorovaikutuksellisia vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</i>	äi3, äi5, äi9	L1, L2, L6, L7
Tekstien tulkitseminen		
<i>T5 ohjata opiskelijaa kehittämään tekstien ymmärtämisessä ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita</i>	äi1, äi2, äi4, äi7	L1, L2, L4
<i>T6 tarjota opiskelijalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</i>	äi1–4, äi6–8	L1, L4
<i>T7 ohjata opiskelijaa kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa opiskelijaa tekemään havaintoja</i>	äi2–4, äi6–8	L1, L2, L4

teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa		
T8 kannustaa opiskelijaa kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	äi1–2, äi6–8	L2, L4, L5, L6
T9 kannustaa opiskelijaa laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktivisiä tekstejä ja kirjallisuudenlajeja kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	äi2, äi4, äi6#8	L1, L2, L4, L5
Tekstien tuottaminen		
T10 rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	äi2, äi4, äi6, äi9	L1, L4, L5, L7
T11 tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa opiskelijaa valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	äi2–3, äi6, äi9	L2, L4, L5
T12 ohjata opiskelijaa vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista opiskelijaa vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	äi2–3, äi6, äi9	L2, L4, L5, L6

<i>T13 ohjata opiskelijaa edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintätekniikan käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</i>	<i>äi1, äi3–4, äi6, äi9</i>	<i>L2, L4, L5, L6</i>
<i>T14 harjaannuttaa opiskelijaa vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissään sekä opastaa opiskelijaa toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</i>	<i>äi1–4, äi6, äi9</i>	<i>L2, L4, L5, L7</i>
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
<i>T15 ohjata opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa opiskelijaa tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</i>	<i>äi3–5, äi8</i>	<i>L1, L2, L4</i>
<i>T16 kannustaa opiskelijaa avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</i>	<i>äi4, äi7, äi10</i>	<i>L1, L2, L4</i>
<i>T17 ohjata opiskelija tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa opiskelijaa pohtimaan</i>	<i>äi2, äi4, äi7, äi9–10</i>	<i>L2, L4, L6, L7</i>

äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa opiskelijaa aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi		
---	--	--

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän kurssit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän eri tavoitealueet integroituvat oppimisessa toisiinsa. Kaikilla kursseilla opiskellaan monipuolisesti eri tavoite- ja sisältöalueita, vaikka kurssin näkökulmasta jokin oppimäärän osa-alue tai näkökulma painottuu.

äi1 Suomen kielen ja kirjallisuuden perusteet

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssin sisällöissä keskitytään vahvistamaan tekstien tuottamisen ja tulkitsemisen perustaitoja. Kurssilla työskennellään erilaisissa viestintäympäristöissä ja samalla monipuolistetaan suullisia ja kirjallisia viestintätaitoja. Kurssin aikana opitaan oman tekstin rakentamiseen liittyvät perusasiat, harjoitellaan tekstin tuottamista vaiheittain sekä annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstien tuottamisen eri vaiheissa. Samalla paneudutaan erilaisten tekstien erittelyyn ja arviointiin sekä syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita: sisällön ennustaminen, ydinajatuksen tiivistäminen, päätelmien ja kysymysten teko ja tiedon suhteuttaminen muuhun tietopohjaan. Perehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja niiden luotettavuuden arviointiin. Keskeisenä sisältönä on myös yleiskielen hallinnan vahvistaminen. Tutustutaan lyhyisiin kaunokirjallisiin teksteihin oman lukukokemuksen näkökulmasta.

äi2 Monimuotoiset tekstit

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla vahvistetaan ja syvennetään monimuotoisten tekstien tulkinnan taitoja tutustumalla eri tekstilajeihin. Elämyksellisen lukemisen, kuuntelemisen ja katselemisen lisäksi tutustutaan erittelevään, tulkitsevaan ja kriittiseen lukutapaan. Samalla harjoitellaan erilaisia ja eri tilanteisiin sopivia ilmaisun keinoja. Harjaannutaan ottamaan kantaa ja perustelemaan ajatuksia niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Erilaisten tekstien avulla harjoitellaan lähteiden käyttöä, arviointia ja niihin viittaamista.

äi3 Tekstien tuottaminen ja tulkitseminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opiskelijan lukutaitoa ja tekstien tulkitsemisen taitoja syvennetään tutkimalla erilaisia tekstejä eri muodoissaan. Tekstien tulkinnassa tarvittavien käsitteiden käyttöä lisätään. Luettuun myös eläydytään ja jaetaan lukukokemuksia muille. Tutustutaan monimuotoisiin eritteleviin, pohtiviin, kantaa ottaviin ja ohjaaviin teksteihin ja niiden keskeisiin kielellisiin piirteisiin. Tuotetaan tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Samalla perehdytään tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin sekä harjaannutaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Kurssilla harjoitellaan myös puheen ja kokonaisilmaisun erilaisia keinoja esimerkiksi valmistelluissa puhe-esityksissä. Harjoitellaan arvioimaan omaa vuorovaikutustaitoa ja viestintätapaa sekä havaitsemaan kehittämiskohteita tällä osa-alueella.

äi4 Kieli ja kulttuuri

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla vahvistetaan edelleen erilaisten tekstilajien hallintaa. Kurssin aikana perehdytään erityisesti suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin ja teemoihin eri aikoina. Samalla opiskelija tutkii kirjallisuuden, kulttuuriperinnön ja taiteen yhteyttä ympäröivään yhteiskuntaan. Niin ikään tutustutaan kielessä ja kulttuurissa tapahtuneisiin muutoksiin. Tutustumalla kotimaiseen kirjallisuuteen ja kulttuuriin, suomen kieleen ja sen sukukieliin ja toisaalta monikieliseen nyky-Suomeen vahvistetaan opiskelijan omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiä. Monipuolisten tekstien ja harjoitusten avulla lisätään tietoisuutta tekstien tyylistä, sävyistä ja rakenteista. Samalla opitaan huomaamaan omat mahdollisuudet viestijänä. Kirjalliset ja suulliset harjoitukset avaavat opiskelijan tietoisuutta viestinnän tehtävästä ja merkityksestä.

äi5 Puhe- ja vuorovaikutustaidot

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla vahvistetaan opiskelijan viestintätaitoja. Harjoituksia tehdään niin yksin kuin ryhmässäkin. Tavoitteena on rohkaista opiskelijaa havainnoimaan omaa viestintäänsä ja kehittämään sitä. Ryhmäharjoituksissa kehitetään kuuntelemisen, keskustelun, mielipiteiden perustelun ja vastavuoroisen viestinnän taitoja. Samalla vahvistetaan opiskelijan kykyä toimia ryhmässä. Yksilöllisissä esiintymistilanteissa opiskelijaa rohkaistaan olemaan yleisön edessä, nauttimaan esiintymisestä ja näkemään mahdollisuutensa monipuolisesti viestivänä aktiivisena kansalaisena. Harjaannutaan käyttämään kieltä eri tilanteiden vaatimalla tavalla ja soveltamaan puhutun kielen erilaisia tyylejä, sävyjä ja rakenteita.

äi6 Median maailma

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tutustutaan median ilmiöihin ja tekstilajeihin. Tutkitaan erilaisia mediatuotteita, ja osallistutaan median tekemiseen. Harjoitellaan tekstien luotettavuuden arviointia.

äi7 Kauno- ja tietokirjallisuuden lukeminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla luetaan monipuolisesti sekä kauno- että tietokirjallisuutta. Luettua käsitellään ja lukukokemuksia jaetaan eri tavoin. Varmennetaan kaunokirjallisuuden analyysikäsiteiden käyttöä ja eläydytään luettuun esimerkiksi draaman keinoin. Tietokirjallisuuden lukemisen yhteydessä pohditaan tekstin luotettavuutta ja tietojen käytettävyyttä.

äi8 Tekstien tulkinta

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla syvennetään tekstien tulkinnan taitoja tutkimalla erilaisia tekstejä eri muodoissaan ja varmennetaan tekstien tulkinnassa tarvittavien käsitteiden käyttöä. Luettuun myös eläydytään ja jaetaan lukukokemuksia muille. Tutustutaan monimuotoisiin eritteleviin, pohtiviin, kantaa ottaviin ja ohjaaviin teksteihin ja niiden keskeisiin kielellisiin ja tekstuaalisiin piirteisiin.

äi9 Tekstien tuottaminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla syvennetään erilaisten tekstien tuottamisen taitoja. Tuotetaan monimuotoisia tekstejä. Samalla perehdytään tekstien tavoitteisiin ja arviointiin sekä harjaannutaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Varmennetaan oikeinkirjoitusta. Kurssilla harjoitellaan myös puheen ja kokonaisilmaisun erilaisia keinoja esimerkiksi valmistelluissa puhe-esityksissä. Harjoitellaan arvioimaan omaa vuorovaikutustaitoa ja viestintätapaa sekä havaitsemaan omia kehittämiskohteita tällä osa-alueella.

äi10 Nykykulttuurin ilmiötä ja kirjallisuutta

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tutustutaan nykykulttuuriin, sen ilmiöihin ja monimuotoisiin teksteihin. Luetaan monipuolisesti nykykirjallisuutta. Keskustellaan ja tuotetaan monimuotoisia tekstejä nykykulttuurin ilmiöiden perusteella.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata opiskelijaa laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	äi1–5, äi6	Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Opiskelija osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja #tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.
T2 kannustaa opiskelijaa monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitoaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	äi1–5	Vuorovaikutus ryhmässä	Opiskelija osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Opiskelija ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.
T3 ohjata opiskelijaa monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	äi5, äi6, äi9	Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Opiskelija osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Opiskelija osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään yleisönsä huomioon ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.
T4 kannustaa opiskelijaa syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan omia vuorovaikutuksellisia vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös	äi3, äi5, äi9	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Opiskelija osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.

monimediaisissa viestintäympäristöissä			
Tekstien tulkitseminen			
T5 ohjata opiskelijaa kehittämään tekstien ymmärtämisessä ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	äi1, äi2, äi4, äi7	Tekstinymmärtämisen strategiat	Opiskelija osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Opiskelija osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.
T6 tarjota opiskelijalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	äi1–4, äi6–8	Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Opiskelija osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.
T7 ohjata opiskelijaa kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa opiskelijaa tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	äi2–4, äi6–8	Tekstien erittely ja tulkinta	Opiskelija osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opiskelija ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksperiä.
T8 kannustaa opiskelijaa kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	äi1–2, äi6–8	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Opiskelija osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Opiskelija osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.
T9 kannustaa opiskelijaa laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä tekstejä ja kirjallisuudenlajeja kohtaan ja	äi2, äi4, äi6–8	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Opiskelija osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Opiskelija löytää

monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista			itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Opiskelija lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.
Tekstien tuottaminen			
T10 rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	äi2, äi4, äi6, äi9	Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Opiskelija tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Opiskelija osaa kuvailla itseään tekstin tuottajana.
T11 tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa opiskelijaa valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	äi2–3, äi6, äi9	Tekstilajien hallinta	Opiskelija osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.
T12 ohjata opiskelijaa vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista opiskelijaa vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	äi2–3, äi6, äi9	Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Opiskelija osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Opiskelija antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.

<i>T13 ohjata opiskelijaa edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</i>	<i>äi1, äi3#4, äi6, äi9</i>	<i>Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito</i>	<i>Opiskelija tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Opiskelija kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</i>
<i>T14 harjaannuttaa opiskelijaa vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissään sekä opastaa opiskelijaa toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</i>	<i>äi1–4, äi6, äi9</i>	<i>Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä</i>	<i>Opiskelija osaa käyttää omissa teksteissään muualta hankittua tietoa. Opiskelija osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Opiskelija noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.</i>
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
<i>T15 ohjata opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa opiskelijaa tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</i>	<i>äi3–5, äi8</i>	<i>Kielitietoisuuden kehittyminen</i>	<i>Opiskelija osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.</i>
<i>T16 kannustaa opiskelijaa avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja</i>	<i>äi4, äi7, äi10</i>	<i>Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen</i>	<i>Opiskelija tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Opiskelija tuntee kirjallisuuden vaihteita</i>

nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen			ja suomalaisen kulttuurin juuria. Opiskelija tuntee kirjallisuuden pääalajit ja on lukenut sovitut kirjat.
T17 ohjata opiskelija tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa opiskelijaa pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa opiskelijaa aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	äi2, äi4, äi7, äi9#10	Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Opiskelija osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelija osaa kuvailla äidinkielen merkitystä, suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opetussuunnitelman perusteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti^[1]. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea opiskelijan kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla opiskelija osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea opiskelijoiden monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa opiskelijoita rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Opiskelijoiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään opiskelijoiden osaamia kieliä.

Opiskelija voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan ensisijaisesti seuraavat näkökulmat:

- opiskelijan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin/joillakin kielitaidon osa-alueella, jolloin hänen osaamisensa ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen oppimisyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja työskentelyssä tai
- opiskelijan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun opiskelija opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat opiskelijan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli opiskelijan oppimäärä on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Opiskelija voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Päättövaiheen opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opiskelijan kehittyviä luku- ja kirjoitustaitoja tulee edelleen tukea. Opetuksessa otetaan huomioon opiskelijan kielitaito ja vahvuudet. Opiskelijan kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurin tuntemusta laajennetaan ja kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan kotoutumisprosessia ja osallisuutta yhteiskunnassa sekä edistetään kielellisiä ja kulttuurisia taitoja erilaisissa monimediaisissa, monikielissä ja -kulttuurisissa, ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan toimimaan erilaisissa viestintäympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmaperiiniin.

Päättövaiheen opetuksen tehtävänä on rohkaista opiskelijoita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Opetuksessa tuetaan kehittymistä aktiivisiksi lukijoiksi ja kirjoittajiksi, jotka arvioivat ja kehittävät tekstin tulkinnan ja tuottamisen taitojaan ja hankkivat ja jakavat kokemuksia erityyppisistä teksteistä. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Opiskelijoita ohjataan hankkimaan ja hyödyntämään tietoa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista. Kehitetään yleispuhekielen ja kirjakielen normien hallintaa ja taitoa käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tehtävä Vantaan aikuisopistossa

Opetuksen tavoitteena on edelleen vahvistaa suomen kielen taitoa kielitaidon kaikilla osa-alueilla, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurin tuntemusta laajennetaan. Kielellisiä valmiuksia kehitetään erityisesti jatko-opintoja,

mutta myös laajemmin yhteiskuntaa ja tulevaa työelämää varten. Opetuksessa tuetaan opiskelijan kotoutumisprosessia edistämällä osallisuutta erilaisissa monimediaisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä. Opiskelijaa rohkaistaan oma-aloitteisuuteen, keskustelevuuteen, mielipiteiden perusteluun, aktiiviseen lukemiseen ja kirjoittamiseen.

Koska kielitaitotavoitteena päättövaiheessa on vähintään B1, tulisi kielenopetuksen laajeta yksinkertaisesta oman elämänpiirin kuvauksesta abstraktimpaan ja yhteiskunnallisempaan kontekstiin. Uusien asioiden tulisi aina perustua opittuun ja laajentaa sitä. Kielenkäytön malleja havainnoidaan teksteistä, minkä jälkeen siirrytään tuottamiseen. Puhumisen opetuksessa kiinnitetään huomiota puhumisen funktioihin ja puheharjoitukset kohdennetaan taitotasoitain tiettyyn asiaan, kuten kertomiseen, kuvailuun, argumentointiin jne. Viestinnällisten taitojen ohessa kielen rakenteiden ja sanaston opetus on suunniteltava sykliseksi: kielenrakenteisiin tutustutaan pikkuhiljaa ja niitä analysoidaan sitten, kun ne ovat jo käytöstä tuttuja. Sanaston opetuksessa opiskelija saa välineitä sanaston kasvattamiseen. Opetuksessa huomioidaan vaihtoehtoiset tavat ilmaista asioita, sanojen merkitysten päättely (johtaminen, tekstiyhteys), ylä- ja alakäsitteet, fraasit ja kollokaatiot.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
<i>T1 auttaa opiskelijaa kehittämään vuorovaikutustaitojaan ja ilmaisukeinoja vuorovaikutustilanteissa ja vahvistamaan taitoaan työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa</i>	s21, s23, s27, s210	L1, L2, L4
<i>T2 ohjata opiskelijaa kehittämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitoa</i>	s21-s24, s27	L2, L4, L5
<i>T3 rohkaista opiskelijaa esiintymään entistä monipuolisemmin erilaisissa tilanteissa ja kehittämään esiintymistaitoja</i>	s27, s28, s210	L2
Tekstien tulkitseminen		
<i>T4 ohjata opiskelijaa hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa</i>	s21-s24, s28	L1, L2, L4
<i>T5 ohjata opiskelijaa kriittiseen tekstien tulkintaan</i>	s24, s26, s27	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
<i>T6 rohkaista opiskelijaa hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä sekä vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä</i>	s22, s23, s26-s28	L1, L2, L4
<i>T7 ohjata opiskelijaa vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen hallintaa</i>	s22-s24, s28	L2, L3
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
<i>T8 auttaa opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja vakiinnuttamaan taitoaan vastaanottaa tekstiä eri tavoilla eri tilanteissa</i>	s22-s26	L4
<i>T9 rohkaista opiskelijaa avartamaan kulttuurinäkemystään ja</i>	s29, s210	L2

erittelemään kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta		
T10 ohjata opiskelijaa tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja kirjallisuuteen	s28-s210	L2
T11 auttaa opiskelijaa vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata opiskelijaa näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta	s26, s28	L1, L2, L7
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T12 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	s21-s26	L1, L4, L6
T13 rohkaista opiskelijaa kehittämään tiedonhankintataitoja sekä oman työskentelyn suunnittelua ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	s25	L1, L5, L6, L7

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kurssit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa Vantaan aikuisopistossa

Kaikilla suomen kielen ja kirjallisuuden kursseilla opiskellaan monipuolisesti eri sisältöalueita. Eri kursseilla painotetaan enemmän toisia sisältöjä. Opiskelijan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että opiskelija voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä opiskelijoiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia.

s21 Opiskelutaitojen vahvistaminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla vahvistetaan eri aineiden opiskelussa tarvittavia opiskelustrategioita. Tutustutaan oppikirjatekstin rakenteeseen, harjoitellaan etsimään tekstistä ydinasiat ja referoimaan niitä suullisesti ja kirjallisesti. Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä. Tutustutaan erilaisiin koetyyppeihin ja kysymysmalleihin ja harjoitellaan vastaamaan niihin.

s21: Opiskelutaitojen vahvistaminen	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
oppimiseen ja eri aihepiirien opiskeluun liittyvistä aiheista keskusteleminen	Oppikirjatekstien/ tietotekstien rakenteita (esim. yhteiskuntaan, työhön tai koulutukseen liittyviä tekstejä)
lisätiedon tai tarkentavan tiedon kysyminen	Ydinasian etsiminen tekstistä ja referointi
olennaisen tiedon poimiminen tietotekstistä ja sen tiivistäminen yksinkertaisella tasolla suullisesti ja kirjallisesti	Muistiinpanojen tekeminen Koetyyppejä, kysymysmalleja ja koevastauksen kirjoittaminen Lausetyypit, lauseenjäsenet
Laaja-alaiset tavoitteet: Tekstilajitietoisuus kasvaa (L4). Opiskelija huomaa, millaisia opiskelustrategioita eri aineiden opiskelussa tarvitaan. Opiskelija totuttelee sietämään osittaista ymmärtämistä (L1).	

s22 Luonnontieteen tekstit tutummiksi

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tuetaan luonnontieteellisen alan kielen lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Syvennetään opiskelun kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja tulkintaa. Luetaan maantiedon, biologian, fysiikan ja kemian lyhyitä tekstejä ja tutustutaan niiden tiedonalojen kieleen. Laaditaan omia lyhyitä tietotekstejä kuten määritelmiä, selostuksia ja tiivistelmiä.

s22: Luonnontieteen tekstit tutummiksi	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
taidot lukea, kirjoittaa, kuunnella ja puhua luonnontieteen alaan liittyvistä aiheista kehittyvät	maantiedon, biologian, fysiikan ja kemian alan tekstien kieli (valitaan ryhmän tarpeiden mukaan): sanastoa ja lauserakenteita
oman ymmärtämisen varmistaminen	määritelmän, selostuksen ja tiivistelmän kirjoittaminen ko. aiheista Pää- ja sivulause (lausekkeet) Lauseenvastikkeiden ja partisiippien ymmärtämistä teksteistä Kirjoittamisen perusasioita: Välimerkkien käyttö, iso alkukirjain, oikeinkirjoitus
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Opiskelija havainnoi, miten kieltä käytetään eri aloilla. Opiskelija oppii hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä. Taidot suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä kehittyvät (L4).	

s23 Yhteiskunnallisten aineiden tekstit tutummiksi

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tuetaan yhteiskunnallisen alan kielen lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Syvennetään opiskelun kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja tulkintaa. Luetaan historian ja yhteiskuntaopin tekstejä ja tutustutaan niiden tiedonalojen kieleen. Laaditaan omia lyhyitä tietotekstejä kuten lyhyitä esseevastauksia.

s23: Yhteiskunnallisten aineiden tekstit tutummiksi	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
taidot lukea, kirjoittaa, kuunnella ja puhua yhteiskuntaan liittyvistä aiheista kehittyvät tekstin sisällön (lähteen) käyttäminen keskustelussa, tekstin informaation käyttö oman argumentoinnin tukena (suull. ja kirj.)	yhteiskuntaan ja historiaan liittyvien tekstien lukemista ja tulkintaa: • ydinajatuksen ja joidenkin yksityiskohtien löytäminen pitemmästäkin tekstistä • päättelevä lukeminen: laajemman kokonaisuuden ymmärtäminen yhdistelemällä asioita tekstin sisällä asiatekstin kirjoittamisen perusasioita (otsikointi, kappalejako) ja lyhyen esseevastauksen kirjoittaminen vertailun keinoja: adjektiivien ja adverbien komparaatioita, enemmän/vähemmän kuin, yhtä, toisaalta, riippua...
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Taito työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa kehittyä. Opiskelija oppii edelleen hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä. Taidot suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä kehittyvät sekä itsenäisesti että ryhmässä. (L1, L4)	

s24 Median tekstejä ja kuvia

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan digitaalisiin teksteihin ja arvioidaan niitä lähdekriittisesti. Pohditaan, millaiset tekstit ovat luotettavia lähteitä esimerkiksi esitelmään. Tutustutaan tekstien käyttämiseen oman tekstin pohjana ja opetellaan lainaamaan ja referoimaan muiden kirjoittamaa tekstiä. Harjoitellaan käyttämään lähteitä sekä kirjoittamaan lähdeviitteitä. Tarkastellaan erilaisia uutiskuvia ja mainoskuvia ja niiden tavoitteita.

s24: Median tekstejä ja kuvia	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
tekstin sisällön (lähteen) käyttäminen keskustelussa ja tekstin informaation käyttö oman argumentoinnin tukena (suull. ja kirj.) kuvan lukemisen taito kehittyä	digitaalisten tekstien lukeminen ja lähdekriittisyys tekstien käyttäminen oman tekstin pohjana: muiden tekstien lainaaminen, referointi ja lähdeviitteen kirjoittaminen uutis- ja mainoskuvien tavoitteiden tarkastelu ja pohdinta monikon sijamuotoja, rektioita, objektia
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Tekstilajitietoisuus ja lähdekriittisyys kehittyvät. Olennaisen tiedon erottaminen epäolennaisesta vahvistuu. (L4, L5)	

s25 Tiedonhankintataitojen syventäminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Vahvistetaan tieto- ja viestintätekniikan käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Harjoitellaan graafien, karttojen, tilastojen ja simulaatioiden lukutaitoa ja tulkintaa. Tehdään tiedonhankintaa liittyviä harjoituksia ja hyödynnetään koulun oppimisympäristöjä.

s25: Tiedonhankintataitojen syventäminen	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
taidot lukea, kirjoittaa, kuunnella ja puhua erilaisten tekstien pohjalta kehittyvät tiedonhankinnasta ja tiedon luotettavuudesta keskusteleminen	Tieto- ja viestintätekniikan käyttö tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oppimisen arvioinnissa silmäilevä lukeminen graafien, karttojen, tilastojen ja simulaatioiden lukeminen ja tulkinta tiedonhankinnan harjoituksia passiivi esim. taulukoiden ja graafien lukemisen yhteydessä (preesens, imperfekti, perfekti)
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Oman työskentelyn suunnittelu- ja arviointitaidot itsenäisesti ja ryhmässä kehittyvät (L1, L4, L5).	

s26 Uutistekstit

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen uutistekstien parissa. Tarkastellaan eri medioiden uutisia ja niiden tekstilajipiirteitä. Opitaan poimimaan uutisen sisällöstä ydinasiat. Vahvistetaan uutistekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitoa ja harjoitellaan tunnistamaan, millainen on luotettava uutislähde. Kirjoitetaan uutinen.

s26: Uutistekstit	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
uutisten kuullun- ja luetunymmärtämisen taidot kehittyvät, olennaisen erottaminen epäolennaisemmasta keskusteluun osallistuminen: sanotun kuunteleminen ja siihen reagoiminen, oman puheenvuoron mukauttaminen, keskusteluun mukaan pääseminen, puheenvuoron saaminen ja säilyttäminen	eri medioiden uutisia ja niiden tekstilajipiirteitä, luotettavan uutisen tunnistaminen ydinasian poimiminen uutisen kirjoittaminen uutiskielen piirteitä (partisiippien ja lauseenvastikkeiden ymmärtäminen kontekstissa)
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Taito työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa kehittyä (L1). Opiskelija oppii edelleen hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä (L4).	

s27 Mielenpitojen ilmaiseminen ja perusteleminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla harjoitellaan mielenpitojen ilmaisemista ja argumentointia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tutustutaan erilaisiin mielenpideteksteihin ja opitaan niiden avulla käyttämään argumentointiin liittyviä fraaseja ja ilmauksia, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaisemista, modaalisuutta, mielenpitojen vahvistamisen ja pehmentämisen keinoja sekä argumentointia. Kirjoitetaan mielenpideteksti ja laaditaan oma puhe-esitys. Harjoitellaan prosessikirjoittamista.

s27: Mielenpitojen ilmaiseminen ja perusteleminen	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
mielenpitojen ilmaisu ja argumentointi erilaisissa vuorovaikutustilanteissa mielenpitojen vahvistaminen ja pehmentäminen, erimielisyyden ja samanmielisyyden ilmaiseminen oman kokemuksen kuvaaminen, suhtautumisen ja tunteiden ilmaiseminen tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen mielenpidetietojen kirjoittaminen puhe-esityksen pitäminen	mielenpidetekstien lukeminen => argumentoinnin fraaseja ja ilmauksia modaalisuus tunnekausatiiveja, adjektiiveja, tuntuu ...lta tekstin ja puheen rakentamiseen ja sidostamiseen liittyviä asioita, prosessikirjoittaminen => mielenpidetietojen kirjoittaminen ja puhe-esityksen laatiminen
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Opiskelija rohkaistuu kehittämään esiintymistaitojaan ja esiintymään entistä monipuolisemmin erilaisissa tilanteissa (L2). Kriittinen lukutaito kehittyä. (L4)	

s28 Kaunokirjalliset tekstit tutuiksi

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tutustutaan kaunokirjallisuuden eri lajeihin sekä tekstien kielellisiin piirteisiin. Luetaan kaunokirjallisia tekstejä ja tutustutaan niiden tekstilajipiirteisiin. Käsitellään muutamia kaunokirjallisia tekstejä syventäen, esim. novelleja, kertomuksia ja runoja. Opiskelijaa aktivoidaan omaehtoiseen lukemiseen ja kirjaston käyttöön. Kirjoitetaan oma satu tai kertomus ja oma runo.

s28: Kaunokirjalliset tekstit tutuksi	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
Kaunokirjallisen tekstin lukeminen (novelleja, kertomuksia, runoja)	Kaunokirjallisuuden eri lajit ja tekstien kielelliset piirteet Kirjoitetaan oma satu, kertomus tai runo kertovan, koherentin tekstin kirjoittaminen: sidosteisuus, asioiden väliset ajalliset ja kausaaliset suhteet; yhdyssanat ja välimerkit
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Opiskelijaa aktivoidaan omaehtoiseen lukemiseen ja kirjaston käyttöön. (L1, L3)	

s29 Kulttuurinen moninaisuus - moninainen kulttuuri

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tutustutaan lisää kirjallisuuteen, teatteriin, kuvataiteeseen ja/tai muihin taidemuotoihin. Tarkastellaan yhtä taideteosta monipuolisesti ja kirjoitetaan oma arvostelu siitä. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla opiskelijoiden kulttuurisia kokemuksia.

s29: Kulttuurinen moninaisuus – moninainen kulttuuri	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
Kulttuuristen kokemusten kuvailu, pohdinta ja vertailu	kirjallisuuteen, teatteriin ja/tai kuvataiteeseen tms. tutustuminen (opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan) yhden taideteoksen tarkastelu ja arvostelun kirjoittaminen pronominit, modukset
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Opiskelijan kulttuurinäkemyks avartuu. Hän pystyy tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta. Opiskelija tutustuu lisää suomalaiseen kulttuuriin ja kirjallisuuteen.	

s210 Ajankohtaiset ilmiöt Suomessa ja maailmalla

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla keskustellaan ja kirjoitetaan ajankohtaisista ilmiöistä kulttuurissa ja yhteiskunnassa Suomen, Euroopan ja globaalista näkökulmasta. Hyödynnetään eri medioita ja muita lähteitä. Syvennetään tekstin tuottamisen taitoja. Kurssi toteutetaan yhteistyössä yhteiskuntaopin/historian/maantieteen oppiaineiden opiskelun kanssa.

s210: Ajankohtaiset ilmiöt Suomessa ja maailmalla	
Viestintätaidot	Mitä opiskellaan?
keskustellaan ja kirjoitetaan ajankohtaisista ilmiöistä kulttuurissa ja yhteiskunnassa Suomen, Euroopan ja globaalista näkökulmasta	ajankohtaisten ilmiöiden tarkastelu eri medioiden ja lähteiden avulla kurssi voidaan toteuttaa projektina pienryhmissä
Laaja-alaiset osaamistavoitteet: Kurssi toteutetaan yhteistyössä yhteiskuntaopin ja historian oppiaineiden kanssa. Ilmiöt valitaan tilanteen ja opiskelijoiden kiinnostuksen kohteen mukaan.	

Oppimisen arviointi

Opiskelijan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee opiskelijoiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa opiskelijoita löytämään omat vahvuutensa. Opiskelijoille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa kaikki tavoitealueet ovat opiskelijan oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetextissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 auttaa opiskelijaa kehittämään vuorovaikutustaitojaan ja ilmaisukeinoja vuorovaikutustilanteissa ja vahvistamaan taitoaan työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa	s21, s23, s27, s210	Vuorovaikutustaidot	Opiskelija osaa toimia vuorovaikutustilanteissa.
T2 ohjata opiskelijaa kehittämään muodollisten puhe-tilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitoa	s21-s24, s27	Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Opiskelija ymmärtää muodollisia puhe-tilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.
T3 rohkaista opiskelijaa esiintymään entistä monipuolisemmin erilaisissa tilanteissa ja kehittämään esiintymistaitoja	s27, s28, s10	Esiintymistaidot	Opiskelija osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.
Tekstien tulkitseminen			
T4 ohjata opiskelijaa hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa	s21-s24, s28	Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa	Opiskelija käyttää tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.
T5 ohjata opiskelijaa kriittiseen tekstien tulkintaan	s24, s26, s27	Tekstien tulkinta	Opiskelija osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.
Tekstien tuottaminen			
T6 rohkaista opiskelijaa hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä sekä vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata	s22, s23, s26-s28	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Opiskelija hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.

tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä			
T7 ohjata opiskelijaa vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen hallintaa	s22-s24, s28	Kirjoitetun kielen hallinta	Opiskelija tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T8 auttaa opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja vakiinnuttamaan taitoaan vastaanottaa tekstiä eri tavoilla eri tilanteissa	s22-s26	Kielitietoisuuden kehittyminen	Opiskelija osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä.
T9 rohkaista opiskelijaa avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	s29, s210	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Opiskelija osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.
T10 ohjata opiskelijaa tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja kirjallisuuteen	s28-s210	Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Opiskelija tuntee suomalaista kirjallisuutta ja muuta kulttuuria sekä arvioi niitä oman identiteetin ja suomalaisuuden näkökulmasta.
T11 auttaa opiskelijaa vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata opiskelijaa näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta	s26, s28	Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			

<i>T 12 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla</i>	s21-s26	<i>Eri tiedonalojen kielen havainnointi</i>	<i>Opiskelija tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.</i>
<i>T 13 rohkaista opiskelijaa kehittämään tiedonhankintataitoja sekä oman työskentelyn suunnittelua ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä</i>	s25	<i>Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen</i>	<i>Opiskelija osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.</i>

[1] Tuntijakoasetus 422/2012 8 § 2 mom.

[2] Tuntijakoasetus 422/2012 7 §, muutettu valtioneuvoston asetuksella 135/2017

12.3.2. Toinen kotimainen kieli, ruotsi B1-oppimäärä

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa oppimisen ilolle ja luovuudelle.

Ruotsin kielen opetus on osa kielikasvatusta. Opiskelijoissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen, ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ruotsinkielisissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia opiskelijoita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla opiskelijoita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Ruotsin kielen opiskelu valmistaa opiskelijoita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja opiskelijoiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa opiskelijan luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus pyritään järjestämään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Opiskelijoiden erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu hakemaan osaamillaan kielillä tietoa. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa.

Ruotsin kielen opiskelu aikuisten perusopetuksessa (B1-oppimäärä)

Näissä opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu 8 ruotsin B1-oppimäärän kurssia, joiden pakollisuus/valinnaisuus kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa^[1]. Opiskelija, jolla ei ole ruotsin kielessä aiempia opintoja tai muulla tavoin hankittua ruotsin taitoa, aloittaa opintonsa kurssista 1. Kaikki tavoitteet (T1-T9) ovat mukana kaikilla kursseilla, mutta niiden painotus voi vaihdella.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Kielenopiskelutaidot		
T1 rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	rub1–rub8	L1, L3, L5
T2 rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella	rub1–rub8	L2, L4, L5, L6, L7
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	rub1–rub8	L4
T4 tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä	rub1–rub8	L4
T5 auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	rub1–rub8	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla	rub1–rub8	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen	rub1–rub8	L5

ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin		
Kasvu kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja kielitietoisuuteen		
<i>T8 ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin</i>	<i>rub1–rub8</i>	<i>L2, L5</i>
<i>T9 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena</i>	<i>rub1–rub8</i>	<i>L1, L4</i>

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kurssit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

rub1 Kielitaidon alkeet: Lähtökohtia ruotsin opiskelulle

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan ruotsin opiskeluun. Harjoitellaan itseä koskevien tietojen kertomista ja vaihtamista. Painotetaan ruotsinkielisen puheen havainnointia ja ääntämistä. Opetellaan kielenopiskelutaitoja. Tutustutaan alustavasti ruotsin kielen asemaan Suomessa. Havainnoidaan ruotsin kielen näkymistä arkipäivässä.

rub2 Kielitaidon alkeet: Perusviestintää arkipäivän sosiaalisissa tilanteissa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan toimintaa tavanomaisimmissa sosiaalisissa kohtaamistilanteissa (perhe, suku ja ystävät, vapaa-aika). Painotetaan edelleen puhumista ja ääntämistä. Opetellaan kielenopiskelutaitoja ja joidenkin kielitaidon alkuvaiheessa tarvittavien viestintästrategioiden käyttöä.

rub3Val Kielitaidon alkeet: Vuorovaikutus asiointitilanteissa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan arkipäivän asiointitilanteita ruotsiksi, esimerkiksi kaupassa käynti, matka- ja pääsylippujen osto, jne. Kiinnitetään huomiota tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön ja ruotsin kielen alueelliseen painottumiseen Suomessa.

rub4Val Kielitaidon alkeet: Selviytyminen muodollisemmista tilanteista

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opetellaan käyttämään ruotsia työelämään liittyvissä yhteyksissä sekä erilaisissa muodollista kielenkäyttöä ja kulttuurista osaamista edellyttävissä tilanteissa. Tutustutaan myös kohteliaisiin tapoihin viestiä vaativammassa sosiaalisissa tilanteissa kuten ihmisen elinkaareen liittyvissä juhlissa ja tilaisuuksissa.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi luonnollista ja opiskelijalle merkityksellistä. Opiskelijoita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Toiminnallisuuden ja yhdessä oppimisen avulla opiskelijat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan. Opetuksessa

käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan.

Ohjaus, tuki ja eriyttäminen ruotsin kielen B1-oppimäärässä

Opiskelijoita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee opiskelijoiden kielitaidon kehittymistä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan myös muita tarjolla olevia kieliä. Opiskelijoille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville opiskelijoille.

Opiskelijan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin, myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitekokonaisuuksiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa opiskelijoille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaismuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös opiskelijoille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutaidot			
T1 rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	rub1–rub8	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Opiskelija osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Opiskelija osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T2 rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivaroituksen karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella	rub1–rub8	Ruotsin kielen käyttöalueiden ja -mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä	Opiskelija osaa maininta joitakin ruotsin kielen käyttöalueita ja -mahdollisuuksia. Opiskelija huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan myös opintojen ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan opintojen päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A1.3
T3 järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	rub1–rub8	Vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T4 tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä	rub1–rub8	Viestintästrategioiden käyttö	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään

			selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T5 auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	rub1–rub8	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.3
T6 rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla	rub1–rub8	Tekstien tulkintataidot	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.3
T7 tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	rub1–rub8	Tekstien tuottamistaidot	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Opiskelija ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Kasvu kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T8 ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	rub1–rub8	Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Opiskelija osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.
T9 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia	rub1–rub8	Kielellinen päättely	Opiskelija osaa tehdä havaintojensa perusteella

säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena		johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Opiskelija tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
---	--	---

[1] Tuntijakoasetus 422/2012 7 §, muutettu valtioneuvoston asetuksella 135/2017

12.3.3. Vieras kieli, englanti, A-oppimäärä

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa oppimisen ilolle ja luovuudelle.

Englannin kielen opetus on osa kielikasvatusta. Opiskelijoissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa englanninkielisissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia opiskelijoita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla opiskelijoita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Englannin kielen opiskelu valmistaa opiskelijoita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja opiskelijoiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa opiskelijan luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus pyritään järjestämään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Opiskelijoiden erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu hakemaan osaamillaan kielillä tietoa. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa.

Englannin kielen opiskelu aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa (A-oppimäärä)

Näissä opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu 8 englannin A-oppimäärän aikuisten perusopetuksen päättövaiheen kurssia, joiden pakollisuus/valinnaisuus kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa[1]. Opiskelija, jolla on englannin kielessä aiempia opintoja tai muulla tavoin hankittua englannin taitoa, voi aloittaa opintonsa itselleen sopivan tasoisesta kurssista. Kaikki tavoitteet ovat mukana kaikilla kursseilla, mutta niiden painotus voi vaihdella.

Englannin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Kielenopiskelutaidot		
<i>T1 rohkaista opiskelijaa elinikäiseen kielenopiskeluun, asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i>	ena1 – ena8	L1, L3, L5
<i>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista</i>	ena1 – ena8	L2, L4, L5, L6, L7
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
<i>T3 rohkaista opiskelijaa osallistumaan keskusteluihin monenlaisista tämän elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa voidaan käsitellä myös mielipiteitä</i>	ena1 – ena8	L4
<i>T4 tukea opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä</i>	ena1 – ena8	L4
<i>T5 auttaa opiskelijaa tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea opiskelijoiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää</i>	ena1 – ena8	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
<i>T6 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita</i>	ena1 – ena8	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		

<i>T7 ohjata opiskelijaa tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen</i>	<i>ena1 – ena8</i>	<i>L5</i>
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
<i>T8 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia</i>	<i>ena1 – ena8</i>	<i>L2, L5</i>
<i>T9 edistää opiskelijan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja</i>	<i>ena1 – ena8</i>	<i>L1, L2</i>
<i>T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena</i>	<i>ena1 – ena8</i>	<i>L1, L4</i>

Englannin kielen A-oppimäärän kurssit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

ena1 Kehittyvä kielitaito: Lähtökohtia englannin opiskelulle

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan perusviestintää arkipäivän sosiaalisissa tilanteissa. Tutustutaan englannin kielen opiskeluun, harjoitellaan itseä koskevien tietojen kertomista ja vaihtamista, opetellaan kielen opiskelun taitoja, painotetaan puhumista ja ääntämistä ja havainnoidaan englannin kielen näkymistä arkipäivässä.

ena2 Kehittyvä kielitaito: Työelämässä toimiminen ja muita muodollisia tilanteita

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opetellaan käyttämään englantia työelämään liittyvissä yhteyksissä sekä erilaisissa muodollista kielenkäyttöä edellyttävissä tilanteissa. Tutustutaan myös kohteliaisiin tapoihin viestiä vaativammassa sosiaalisissa tilanteissa kuten ihmisen elinkaareen liittyvissä juhlissa ja tilaisuuksissa.

ena3 Kehittyvä kielitaito: Palvelu- ja viranomaistilanteet ja osallistuva kansalainen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan toimimista vaativammissa palvelutilanteissa, kuten terveydenhoidossa ja viranomaisten kanssa asioimisessa. Tarkastellaan yhteiskunnallista osallistumista ja vaikuttamista sekä yhteisöissä toimimista. Harjoitellaan näissä yhteyksissä vaadittavaa kielitaitoa.

ena4 Kehittyvä kielitaito: Kertomuksia minusta ja ympäristöstäni

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Käsitellään asumista erilaisissa ympäristöissä ja tehdään havaintoja lähiympäristöstä ja sen ilmiöistä. Opetellaan viestimään omasta taustasta ja kertomaan omia tarinoita. Pohditaan arjesta nousevia kysymyksiä ja tilanteita. Opetuksessa painottuu suullinen vuorovaikutus.

ena5 Kehittyvä kielitaito: Ajankohtaiset ilmiöt

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Käsitellään erilaisia ajankohtaisia asioita ja ilmiöitä, kuten yhteiskunnalliset tapahtumat ja muuttuva maailma ottaen huomioon opiskelijoiden erilaiset taustat. Opetuksessa painottuu kirjallinen vuorovaikutus. Kurssilla voidaan hyödyntää myös sopivantasoisia medioita ja muita lähteitä tiedon hakemisessa ja ilmiöistä keskustellessa.

ena6 Kulttuurikohtaamisia

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan erilaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja vapaa-ajanviettopapoihin, esimerkiksi harrastuksiin, jaetaan kokemuksia ja pohditaan niitä.

ena7 Globaalienglanti

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan englannin asemaan lingua francana ja useiden maiden virallisena kielenä. Tarkastellaan englanninkielisten maiden elämäntyyliä ja kulttuureja. Pohditaan englannin kieleen, sen variantteihin ja asemaan liittyviä ilmiöitä sekä mahdollisuuksien mukaan arvoja suhteessa Suomen ja maailman monikielisyyteen.

ena8 Liikkuvuus ja kansainvälisyys

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opiskellaan liikkumisessa ja kansainvälisissä kontakteissa tarvittavaa kieltä ja tutustutaan niihin liittyviin toimintaympäristöihin. Harjoitellaan käyttämään englantia erilaisissa yhteyksissä, kuten yhteydenpidossa ulkomaille, maasta muutossa, matkailussa tai kansainvälisten järjestöjen toiminnassa.

ena9Val Avaimet elinikäiseen kieltenopiskeluun

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Pohditaan ja tarkastellaan opiskelijoiden jatkosuunnitelmia ja tulevaisuudessa tarvittavia taitoja ja tietoa. Lisäksi opiskelija voi laatia oman kielitaidon portfolion, jonka avulla kehittää kielitaitoaan, kartoittaa oman kielitaitonsa tasoa sekä arvioi kielenopiskelu- ja vuorovaikutustaitojaan. Vaihtoehtoisesti portfoliota voidaan ryhtyä kokoamaan aiempien kurssien kuluessa.

Englannin kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi luonnollista ja opiskelijalle merkityksellistä. Opiskelijoita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan

eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Toiminnallisuuden ja yhdessä oppimisen avulla opiskelijat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin kielen A-oppimäärässä

Opiskelijoita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee opiskelijoiden kielitaidon kehittymistä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan myös muita tarjolla olevia kieliä. Opiskelijoille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville opiskelijoille.

Opiskelijan oppimisen arviointi englannin kielen A-oppimäärässä aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin, myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitekokonaisuuksiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa opiskelijoille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös opiskelijoille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Englannin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutaidot			
T1 rohkaista opiskelijaa elinikäiseen kielenopiskeluun, asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	ena1 – ena8	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Opiskelija osaa toimia erilaisissa oppimisympäristöissä ja osaa hyödyntää opiskeluvälineitä kielen oppimista edistävällä tavalla. Opiskelija osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Opiskelija huomaa, mihin hän voi käyttää englannin kielen taitoaan myös opintojen ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan opintojen päätyttyä.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	ena1 – ena8	Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä käyttämällä	Opiskelija osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia englanninkielisessä toimintaympäristössä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso B1.1
T3 rohkaista opiskelijaa osallistumaan keskusteluihin monenlaisista tämän elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa voidaan käsitellä myös mielipiteitä	ena1 – ena8	Vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
T4 tukea opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	ena1 – ena8	Viestintästrategioiden käyttö	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani

			ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen sekä pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
T5 auttaa opiskelijaa tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea opiskelijoiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	ena1 – ena8	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuuriin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso B1.1
T6 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	ena1 – ena8	Tekstien tulkintataidot	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso B1.1
T7 ohjata opiskelijaa tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	ena1 – ena8	Tekstien tuottamistaidot	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko laajaa sanastoa ja

			rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Kasvu kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T8 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia	ena1 – ena8		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T9 edistää opiskelijan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja	ena1 – ena8	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten hahmottaminen	Opiskelija osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostuksiin liittyviä ilmiöitä.
T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena.	ena1 – ena8	Kielellinen päättely	Opiskelija osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Opiskelija tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

[1] Tuntijakoasetus 422/2012 7 §, muutettu valtioneuvoston asetuksella 135/2017

12.3.4. Matematiikka

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää opiskelijoiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee opiskelijoiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa opiskelijat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa opiskelijoita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää opiskelijoiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Matematiikan opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
<i>T1 vahvistaa opiskelijan motivaatiota, positiivista minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana</i>	<i>ma1-ma8</i>	<i>L1, L3, L5</i>
<i>T2 kannustaa opiskelijaa ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien</i>	<i>ma1-ma8</i>	<i>L3, L7</i>
Työskentelyn taidot		
<i>T3 ohjata opiskelijaa havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä</i>	<i>ma1-ma8</i>	<i>L1, L4</i>
<i>T4 harjaannuttaa opiskelijaa täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti</i>	<i>ma1-ma8</i>	<i>L1, L2, L4, L5</i>
<i>T5 tukea opiskelijaa loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä</i>	<i>ma1-ma8</i>	<i>L1, L3, L4, L5, L6</i>
<i>T6 ohjata opiskelijaa arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä</i>	<i>ma1-ma8</i>	<i>L1, L3, L4, L6</i>
<i>T7 rohkaista opiskelijaa soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa</i>	<i>ma1-ma8</i>	<i>L1 - L7</i>
<i>T8 ohjata opiskelijaa kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitoja sekä opastaa opiskelijaa tiedon kriittiseen tarkasteluun</i>	<i>ma1-ma8</i>	<i>L1, L4, L5</i>
<i>T9 opastaa opiskelijaa soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa</i>	<i>ma1-ma8</i>	<i>L5</i>
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
<i>T10 vahvistaa päättely- ja päässälaskutaitoa sekä</i>	<i>ma1-ma8</i>	<i>L1, L3, L4</i>

kannustaa opiskelijaa käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa		
T11 ohjata opiskelijaa kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	ma1, ma2	L1, L4
T12 tukea opiskelijaa laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin	ma1, ma2	L1, L4
T13 tukea opiskelijaa laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	ma6	L1, L3, L6
T14 ohjata opiskelijaa ymmärtämään tuntemattoman käsitteen ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	ma3, ma4	L1, L4
T15 ohjata opiskelijaa ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen sekä ohjata opiskelijaa harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	ma3, ma4, ma7	L1, L4, L5
T16 tukea opiskelijaa ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	ma5	L1, L4, L5
T17 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	ma5,ma8	L1, L4, L5
T18 kannustaa opiskelijaa kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	ma5, ma8	L1, L4
T19 ohjata opiskelijaa määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	ma6,ma7	L3, L4, L5
T20 ohjata opiskelijaa kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitoaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	ma1-ma8	L1, L4, L5, L6

Matematiikan kurssit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Kaikilla kursseilla: Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Rohkaistaan opiskelijoita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Vahvistetaan opiskelijoiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkittamista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

ma1 Luvut ja laskutoimitukset I

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Lukualuetta laajennetaan ja harjoitellaan laskutoimituksia reaalitylukujen joukossa. Vahvistetaan opiskelijoiden kokonaistulukujen peruslaskutoimitusten ymmärtämistä. Syvennetään vastaluvun käsitettä ja opitaan käänteisluku. Pehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin.

ma2 Luvut ja laskutoimitukset II

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Syvennetään desimaalitylukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrys tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pehdytään pyöristämissääntöihin. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Harjoitellaan potenssilaskentaa eksponenttina kokonaistulvut. Opitaan neliöjuuren käsite ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa. Varmistetaan prosenttien käsitteen ymmärrys.

ma3 Lausekkeet

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Pehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen sekä harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua.

ma4 Yhtälöt

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Pehdytään tuntemattoman käsitteeseen. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä. Yhtälöpareja ratkaistaan algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuksiin. Verrantoa käytetään tehtävien ratkaisussa. Tutustutaan epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä.

ma5 Geometria

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Vahvistetaan peruskäsitteiden osaaminen. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

ma6 Prosentit

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Lasketaan prosenttiosuuksia ja prosenttiluvun osoittamia määriä kokonaisuuksista. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Tutustutaan klassiseen ja tilastolliseen todennäköisyyslaskentaan sekä syvennetään taitoa laskea erilaisten vaihtoehtojen lukumääriä.

ma7 Funktiot ja tilastot

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon sekä tutkitaan niitä. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Määritetään funktioiden nollakohtia. Yhtälöpareja ratkaistaan graafisesti. Vahvistetaan keskiarvon ja tyypiarvon ymmärtäminen sekä määritetään frekvenssejä ja suhteellisia frekvenssejä sekä mediaaneja. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Harjoitellaan aineiston keräämistä, jäsentämistä, esittämistä ja analysointia.

ma8 Geometria ja trigonometria

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Sovelletaan Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita suorakulmaiseen kolmioon. Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita konkreettien mallien ja tieto- ja viestintäteknologian avulla. Lasketaan pallojen, lieriöiden ja kartioiden pinta-aloja ja tilavuuksia.

ma9Val Lausekkeita ja yhtälöitä

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kertauskurssi keskeisistä asioista.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan opiskelijoita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joiden valintaan opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Opiskelijoiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä opiskelijan kanssa. Opiskelijoille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Opiskelijoita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon opiskelijoiden osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta opiskelijoiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia opiskelijoita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä opiskelijoita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Opiskelijan oppimisen arviointi matematiikassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arviointi on rakentavaa. Arviointi ohjaa opiskelijoita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä työskentelemään pitkäjänteisesti. Palaute auttaa opiskelijoita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi palaute tukee opiskelijoiden positiivista minäkuvaa matematiikan oppijana.

Opiskelijoilla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa opiskelijat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen. Lisäksi opiskelijoita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaan työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Opiskelijoille annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan opiskelijoita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Opiskelijoita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 vahvistaa opiskelijan motivaatiota, positiivista minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	ma1-ma8		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen.
T2 kannustaa opiskelijaa ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	ma1-ma8	Vastuunottaminen opiskelusta	Opiskelija ottaa vastuun omasta oppimisestaan ja osallistuu ryhmän toimintaan.
Työskentelyn taidot			
T3 ohjata opiskelijaa havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	ma1-ma8	Opittujen asioiden yhteydet	Opiskelija havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.
T4 harjaannuttaa opiskelijaa täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	ma1-ma8	Ilmaisu	Opiskelija osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.
T5 tukea opiskelijaa loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	ma1-ma8	Ongelmanratkaisutaidot	Opiskelija osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.
T6 ohjata opiskelijaa arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	ma1-ma8	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Opiskelija osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.
T7 rohkaista opiskelijaa soveltamaan matematiikkaa muissakin	ma1-ma8	Matematiikan soveltaminen	Opiskelija soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä.

oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa			
T8 ohjata opiskelijaa tiedonhallinta- ja analysointitaitoja sekä opastaa opiskelijaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	ma1-ma8	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Opiskelija osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa.
T9 opastaa opiskelijaa soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	ma1-ma8	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Opiskelija soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T10 vahvistaa päättely- ja päässälaskutaitoa sekä kannustaa opiskelijaa käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	ma1-ma8	Päättely- ja laskutaito	Opiskelija käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa.
T11 ohjata opiskelijaa kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	ma1, ma2	Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Opiskelija osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla.
T12 tukea opiskelijaa laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin	ma1, ma2	Lukukäsite	Opiskelija tunnistaa reaalityluvut ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia.
T13 tukea opiskelijaa laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	ma6	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Opiskelija osaa kertoa prosentin käsitteen käytöstä. Opiskelija osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Opiskelija osaa käyttää tietojään eri tilanteissa.
T14 ohjata opiskelijaa ymmärtämään tuntemattoman käsitteen ja	ma3, ma4	Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Opiskelija osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti.

kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan			Opiskelija osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päättelemällä tai symbolisesti.
T15 ohjata opiskelijaa ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata opiskelijaa harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	ma3, ma4, ma7	Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Opiskelija ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Opiskelija osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.
T16 tukea opiskelijaa ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	ma5	Geometrian käsitteet ja niiden väliset yhteydet	Opiskelija osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä
T17 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	ma5, ma8	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuudet	Opiskelija osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Opiskelija ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.
T18 kannustaa opiskelijaa kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	ma5, ma8	Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Opiskelija osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Opiskelija osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.
T19 ohjata opiskelijaa määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	ma6, ma7	Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Opiskelija hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Opiskelija osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.
T20 ohjata opiskelijaa kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä	ma1-ma8	Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Opiskelija osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida

taitoaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen			yksinkertaisia ohjelmia.
--	--	--	-----------------------------

12.3.5. Uskonto

Uskonnon oppimääränä voi olla evankelisluterilainen uskonto, ortodoksinen uskonto, islam tai minkä tahansa muun Suomessa rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan uskonto.

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä aikuisten perusopetuksessa on antaa opiskelijalle uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opiskelijaa ohjataan perehtymään omaan uskontoperinteeseen, opiskeltavan uskonnon perusteisiin ja sen monimuotoisuuteen, uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa.

Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetuksessa annetaan monipuolista tietoa uskonnosta sekä autetaan opiskelijaa ymmärtämään siitä käytävää keskustelua. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoja eri näkökulmista sekä kriittiseen ajatteluun. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa opiskelijaa kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Uskonnon opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvä kurssi	Laaja-alainen osaaminen
<i>T1 ohjata opiskelijaa havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin monimuotoinen vuorovaikutus sekä uskontoon liittyvä monimuotoisuus</i>	<i>u1</i>	<i>L1, L2</i>
<i>T2 auttaa opiskelijaa syventymään opiskeltavan uskonnon juuriin, lähteisiin, oppiin ja opetuksiin sekä levinneisyyteen ja vaikutukseen eri puolilla maailmaa</i>	<i>u1</i>	<i>L2</i>
<i>T3 ohjata opiskelijaa perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa ja Suomessa siten, että opiskelija ymmärtää uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutussuhteen, tuntee maailman suurten uskontoperinteiden erityispiirteitä ja yhdistäviä tekijöitä sekä tutustuu uskonnottomuuteen</i>	<i>u1</i>	<i>L2, L6</i>
<i>T4 ohjata opiskelijaa tuntemaan eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleita</i>	<i>u1</i>	<i>L2, L4, L6</i>
<i>T5 auttaa opiskelijaa havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja ja hahmottamaan uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja</i>	<i>u1</i>	<i>L1, L2, L4, L5, L7</i>
<i>T6 auttaa opiskelijaa arvioimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina</i>	<i>u1</i>	<i>L5, L6</i>
<i>T7 rohkaista opiskelijaa kohtaamaan erilaisia ihmisiä myönteisen vuorovaikutuksen hengessä jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla</i>	<i>u1</i>	<i>L6</i>

Uskonnon pakollinen kurssi aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

u1 Uskonnot maailmassa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opetuksessa käsiteltäviä teemoja ovat uskonnon synty, monimuotoisuus ja suhde muihin uskontoihin. Opetuksessa perehdytään keskeisiin opiskeltavan uskonnon juuriin, lähteisiin, oppiin, opetukseen, levinneisyyteen ja vaikutuksiin sekä eri uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen Suomessa ja maailmalla sekä uskontojen kriittiseen tarkasteluun. Kurssin sisällöissä tulee olla maailmankatsomuksia yhdistävää eettisten elementtien käsittelyä. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutukseen liittyvät aiheet. Sisällöissä tulee näkyä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten keskeiset eettiset periaatteet sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus ja ihmisoikeuksien toteutuminen maailmassa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään uskontojen näkymistä mediassa ja sen kriittistä arviointia ja uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen kautta. Keskeistä on opittavien asioiden konkretisointi ja ymmärtäminen. Tavoitteena on kehittää dialogitaitoja, mediataitoja ja uskonnon keskeisiin toimintoihin liittyviä tietoteknisiä taitoja. Opetuksessa kiireettömyyttä, pysähtymistä ja keskustelua korostetaan sekä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan vierailuiden ja vierailijoiden kautta. Opetuksessa toteutetaan erilaisia yhteisiä tai omia projekteja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Uskonnon opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden erilaiset taustat ja edellytykset sekä tarpeet. Opetuksen toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden opiskelijoiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja käytettävät työtavat sovitetaan oppimisen edellytyksiin. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan opiskelijan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Opiskelijan oppimisen arviointi uskonnon oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä opiskelijoiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssi	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
<i>T1 ohjata opiskelija havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin monimuotoinen vuorovaikutus sekä uskontoon liittyvä monimuotoisuus</i>	<i>u1</i>	<i>Uskontojen merkityksen ymmärtäminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa</i>	<i>Opiskelija osaa nimetä, luokitella ja analysoida uskonnollisia elementtejä kulttuuri-ilmiöissä.</i>
<i>T2 auttaa opiskelijaa syventymään opiskeltavan uskonnon juuriin, lähteisiin, oppiin ja opetuksiin sekä levinneisyyteen ja vaikutukseen eri puolilla maailmaa</i>	<i>u1</i>	<i>Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen</i>	<i>Opiskelija osoittaa tuntevansa opiskelemansa uskonnon syntyhistorian. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa luetella merkittävimmät lähteet. Hän tuntee uskonnon maailmanlaajuisen merkityksen.</i>
<i>T3 ohjata opiskelija perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa ja Suomessa siten, että opiskelija ymmärtää uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutussuhteen, tuntee maailman suurten uskontoperinteiden erityispiirteitä ja yhdistäviä tekijöitä sekä tutustuu uskonnottomuuteen</i>	<i>u1</i>	<i>Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten ymmärtäminen</i>	<i>Opiskelija osoittaa hallitsevansa perustiedot maailmanuskunnoista ja erilaisista katsomusperinteistä. Hän tunnistaa uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.</i>
<i>T4 ohjata opiskelija tuntemaan eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleita</i>	<i>u1</i>	<i>Uskonnon ja kulttuurin lukutaito</i>	<i>Opiskelija tietää eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa erotella ja luokitella uskonnollisia teemoja mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.</i>
<i>T5 auttaa opiskelijaa havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja ja hahmottamaan uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja</i>	<i>u1</i>	<i>Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot</i>	<i>Opiskelija osaa esittää perusteltuja mielipiteitä ja osallistuu keskusteluun. Hän osaa tunnistaa erilaisia argumentaation</i>

			<i>tapoja ja argumentteja keskustelussa.</i>
<i>T6 auttaa opiskelijaa arvioimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina</i>	<i>u1</i>	<i>Uskontojen ja katsomusten merkityksen ymmärtäminen globaalisti</i>	<i>Opiskelija osaa arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.</i>
<i>T7 rohkaista opiskelijaa kohtaamaan erilaisia ihmisiä myönteisen vuorovaikutuksen hengessä jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla</i>	<i>u1</i>	<i>Elämäntaidot ja kehittyminen eettisessä ajattelussa</i>	<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa.</i>

12.3.6. Elämäkatsomustieto

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä aikuisten perusopetuksessa on edistää opiskelijoiden taitoa etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uudistavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten mahdollisuuksia vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös opiskelijoiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun opiskelijan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijan valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee erityisesti seuraavia laaja-alaisen osaamisen alueita: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2), arjen taidot (L3) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvä kurssi	Laaja-alainen osaaminen
<i>T1 ohjata opiskelijaa tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä</i>	<i>et1</i>	<i>L1, L2, L4</i>
<i>T2 vahvistaa opiskelijan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä muun muassa perehtymällä Unescon maailmanperintöohjelmaan</i>	<i>et1</i>	<i>L2, L7</i>
<i>T3 ohjata opiskelijaa tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa</i>	<i>et1</i>	<i>L1, L2</i>
<i>T4 ohjata opiskelijaa tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita</i>	<i>et1</i>	<i>L3</i>
<i>T5 ohjata opiskelija tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja</i>	<i>et1</i>	<i>L2, L3, L6, L7</i>
<i>T6 ohjata opiskelija analysoimaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita</i>	<i>et1</i>	<i>L1, L4</i>
<i>T7 kannustaa opiskelijaa maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen</i>	<i>et1</i>	<i>L2, L7</i>
<i>T8 ohjata opiskelija huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan</i>	<i>et1</i>	<i>L1, L5, L6, L7</i>
<i>T9 rohkaista opiskelijaa pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti sekä toimimaan</i>	<i>et1</i>	<i>L6, L7</i>

<i>vastuullisesti kestävän tulevaisuuden hyväksi</i>		
<i>T10 ohjata opiskelija ymmärtämään ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta</i>	<i>et1</i>	<i>L1, L7</i>

Elämäkatsomustiedon pakollinen kurssi aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

et1 Katsomukset ja ihmisoikeudet

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssille valitaan opiskelijoiden kokemusmaailmaan pohjaavia eettisen ajattelun taitoja sekä katsomuksellista yleissivistystä ja arvostelukykä lisääviä sisältöjä. Kurssin sisältöjen avulla käydään opiskelijoiden maailmankuvan, elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentumista tukevia keskusteluja. Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin kuten holokaustiin. Kurssin aikana tutustutaan suurimpiin maailmanuskontoihin ja katsomuksiin. Pohditaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa. Kurssin sisällöt auttavat opiskelijaa ymmärtämään Unescon suojelemaa maailman kulttuuri- ja luonnonperintöä sekä kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä. Vantaan aikuisopistossa kurssiin sisältyy yhteistyötä Laurea ammattikorkeakoulun kanssa. Opiskelijat pohtivat omaa kulttuuriaan ja identiteettiään moniaistista menetelmää hyödyntäen.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskustelu ympäristö, jossa opiskelija kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesääätelytaitojen kehittymistä. Opiskelijat elävät globalisoituneessa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa opiskelijan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja arvioida sekä rakentaa omaa identiteettiä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Opiskelijoiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa. Elämäkatsomustiedon opiskelu ja sisällöt sopivat hyvin oppiainerajat ylittäviin projekteihin ja integroitaviksi muiden oppiaineiden, kuten äidinkielen ja yhteiskuntaopin opintojen kanssa.

Opiskelijan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä opiskelijoiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön

lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Opiskelijoiden itsearviointia ja vertaispalautetta voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Elämänkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssi	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
<i>T1 ohjata opiskelijaa tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä</i>	<i>et1</i>	<i>Käsitteiden hallinta ja soveltaminen</i>	<i>Opiskelija osaa käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita.</i>
<i>T2 vahvistaa opiskelijan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä muun muassa perehtymällä Unescon maailmanperintöohjelmaan</i>	<i>et1</i>	<i>Tiedollinen yleissivistys</i>	<i>Opiskelija osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Opiskelija osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.</i>
<i>T3 ohjata opiskelijaa tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa</i>	<i>et1</i>	<i>Tiedollinen yleissivistys ja taito soveltaa sitä arvostelukykyisesti</i>	<i>Opiskelija tunnistaa ja osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien olennaisia piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Opiskelija osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.</i>
<i>T4 ohjata opiskelijaa tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita</i>	<i>et1</i>	<i>Ymmärtäminen</i>	<i>Opiskelija osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä.</i>
<i>T5 ohjata opiskelijaa tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja</i>	<i>et1</i>	<i>Käsitteiden hallinta ja tiedollinen yleissivistys</i>	<i>Opiskelija osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja osaa antaa esimerkkejä joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista ja</i>

			<i>niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.</i>
<i>T6 ohjata opiskelija analysoimaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita</i>	<i>et1</i>	<i>Ymmärtäminen ja arvostelukyky</i>	<i>Opiskelija osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteluja.</i>
<i>T7 kannustaa opiskelijaa maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen</i>	<i>et1</i>	<i>Ymmärtäminen, arvostelukyky, vuorovaikutustaidot ja toimintavalmiudet</i>	<i>Opiskelija osaa kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.</i>
<i>T8 ohjata opiskelija huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan</i>	<i>et1</i>	<i>Käsitteiden hallinta ja soveltaminen</i>	<i>Opiskelija osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä osaa tulkita ja soveltaa sitä.</i>
<i>T9 rohkaista opiskelijaa pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti sekä toimimaan vastuullisesti kestävä tulevaisuuden hyväksi</i>	<i>et1</i>	<i>Käsitteiden hallinta, arvostelukyky ja toimintavalmiudet</i>	<i>Opiskelija osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella kestävä elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Opiskelija tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.</i>
<i>T10 ohjata opiskelija ymmärtämään ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta</i>	<i>et1</i>	<i>Ymmärtäminen ja arvostelukyky</i>	<i>Opiskelija tietää tärkeimmät ihmisoikeuksiin, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvät käsitteet ja osaa perustella ihmisoikeuksien merkitystä.</i>

12.3.7. Historia

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijan historiatietoisuutta sekä ymmärrystä omista juuristaan. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa ymmärtämään ympäröivää yhteiskuntaa ja kulttuuria. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla opiskelijaa autetaan hahmottamaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä. Historian opiskelu kehittää erityisesti opiskelijan ajattelua, monilukutaitoa sekä kulttuurien tuntemusta. Tarkoituksena on edistää opiskelijan kehittymistä oma-aloitteiseksi ja erilaisuutta ymmärtäväksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi, joka kykenee suunnittelemaan tavoitteellisesti omaa tulevaisuuttaan.

Historian opetuksessa opiskelija perehtyy yhteiskunnan kehityksen päälinjoihin. Häntä ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta, moniperspektiivisyyttä ja historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Opiskelijaa ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Historian opiskelun kautta opiskelija oppii tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja ja niissä tapahtuneita muutoksia sekä ymmärtämään yhteiskunnan tapakulttuuria ja toimintatapoja. Opiskelija tutustuu lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella ja että tämä kuva voi ajan kuluessa muokkaantua.

Historian opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvä kurssi	Laaja-alainen osaaminen
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
<i>T1 tukea opiskelijaa vahvistamaan taitoaan hahmottaa historian käsitteitä ja aikaa sekä kronologiaa</i>	<i>hi1</i>	<i>L1, L4</i>
<i>T2 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita asioita erilaisissa historiallisissa konteksteissa</i>	<i>hi1</i>	<i>L1, L4, L6</i>
<i>T3 rohkaista opiskelijaa arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille</i>	<i>hi1</i>	<i>L1, L3, L4, L7</i>
<i>T4 tukea opiskelijaa vahvistamaan taitojaan arvioida tietolähteiden luotettavuutta sekä ymmärtää niiden monitulkintaisuutta</i>	<i>hi1</i>	<i>L1, L4, L7</i>
Historiallisen tiedon käyttäminen		
<i>T5 harjaannuttaa opiskelijaa selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta</i>	<i>hi1</i>	<i>L1, L4</i>
<i>T6 auttaa opiskelijaa käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä sekä muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta</i>	<i>hi1</i>	<i>L1-L7</i>
<i>T7 ohjata opiskelija tunnistamaan keskeisiä ihmisen elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia sekä esittämään muutoksille syitä</i>	<i>hi1</i>	<i>L2</i>
<i>T8 ohjata opiskelijaa perehtymään eri kulttuureissa ja ihmisten ajattelussa tapahtuneisiin muutoksiin</i>	<i>hi1</i>	<i>L2</i>
<i>T9 auttaa opiskelijaa oivaltamaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä sekä ihmisten toiminnan motiiveja historian eri viitekehyksissä</i>	<i>hi1</i>	<i>L2</i>

<i>T10 ohjata opiskelijaa tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja ja arvojännitteitä ja näissä tapahtuneita muutoksia</i>	<i>hi1</i>	<i>L2</i>
<i>T11 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja selittämään suomalaista kulttuuria, identiteettiä ja yhteiskuntaa sen historiallisen kehityksen kautta sekä arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla</i>	<i>hi1</i>	<i>L2</i>

Historian kurssit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

hi1 Teollisuusyhteiskunnan synnystä nykyaikaan

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Perehdytään teollistumisen ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, suhdetta luontoon ja maailmaan. Tutustutaan murrosajan yhteiskunnallisiin aatteisiin ja niiden seurauksiin. Perehdytään maailmansotien ja kylmän sodan aikaan painottaen tavallisen ihmisen näkökulmaa sekä ihmisoikeuskysymyksiä. Opiskelijan synnyinmaan historiaa tutkitaan osana maailmanhistoriaa.

hi2Val Suomen historian käännekohtat

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tuodaan esiin suomalaisen yhteiskunnan pohjoismaiset juuret. Paneudutaan kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian aikana. Perehdytään Suomen itsenäistymisprosessiin ja valtiolliseen kehitykseen. Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisen ja elinkeinorakenteen muutoksen kautta käydään läpi arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Linkitetään sisältöjä yleisen historian viitekehukseen sopivissa yhteyksissä.

hi3Val Kolmas maailma

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kolmannen maailman synty toisen maailmansodan jälkeen, sen kehitys ja nykytila.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä. Historian opetus tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen kommunikointiin sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Opiskelussa rohkaistaan tietojen hankkimiseen ja käyttämiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa myös mediaa hyödyntäen. Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa vuorovaikutuksellisia työtapoja. Opiskelijaa rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan ja tekemään johtopäätöksiä suullisesti, kirjallisesti sekä muita viestinnän muotoja käyttäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden, erityisesti suomen kielen S2-opetuksen kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksessa on tarjota riittävä tuki käsitteiden ja siten tekstien ja lähteiden ymmärtämiseen. Ymmärtämistä edesautetaan keskittymällä tekstien

pääkohtiin ja avaamalla kerronnassa käytettyjä käsitteitä. Ilmiöihin perehdytään elämyksellisesti esimerkiksi visualisoinnin, draaman ja keskustelun avulla sekä monipuolisia tekstejä hyödyntäen.

Historian opiskelussa opiskelijaa autetaan ymmärtämään lähteiden mahdollinen monitulkintaisuus. Vastaavasti opetuksessa pyritään ottamaan huomioon opiskelijan tiedot omasta kulttuuristaan ja kannustetaan häntä esittämään vertailuja esimerkiksi lähtömaan ja Suomen kulttuurien välillä.

Opiskelijan oppimisen arviointi historiassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan opiskelijaa omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon opiskelijan monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historialliseen ajatteluun.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Historian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssi	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			
T1 tukea opiskelijaa vahvistamaan taitoaan hahmottaa historian käsitteitä ja aikaa sekä kronologiaa	hi1	Käsitteiden ja kronologian hahmottaminen	Opiskelija ymmärtää historian käsitteitä ja kykenee sijoittamaan opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä.
T2 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita asioita erilaisissa historiallisissa konteksteissa	hi1	Historiallisen empatian hallitseminen	Opiskelija kykenee eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.
T3 rohkaista opiskelijaa arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	h1	Syy-seuraussuhteen ymmärtäminen	Opiskelija osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.
T4 tukea opiskelijaa vahvistamaan taitojaan arvioida tietolähteiden luotettavuutta sekä ymmärtää niiden monitulkintaisuutta	h1	Lähteiden käyttö	Opiskelija osaa lukea erilaisia lähteitä, tuntee niiden tulkinnan ja luotettavuuden arvioinnin periaatteita sekä osaa soveltaa näitä arviointiperiaatteita Joihinkin lähdemateriaaleihin.
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T5 harjaannuttaa opiskelijaa selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	hi1	Historian tulkitseminen	Opiskelija osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.
T6 auttaa opiskelijaa käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä sekä muodostamaan oman perustellun	hi1	Historiallisten tulkintojen selittäminen	Opiskelija osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.

<i>tulkintansa niiden pohjalta</i>			
<i>T7 ohjata opiskelijaa tunnistamaan keskeisiä ihmisen elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia sekä esittämään muutoksille syitä</i>	<i>hi1</i>	<i>Syy-seuraussuhteen ja muutoksen selittäminen</i>	<i>Opiskelija osaa kuvailla tärkeitä ihmisen elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia sekä niiden syitä historiallisessa kontekstissa.</i>
<i>T8 ohjata opiskelijaa perehtymään eri kulttuureissa ja ihmisten ajattelussa tapahtuneisiin muutoksiin</i>	<i>hi1</i>	<i>Muutoksen ja jatkuvuuden selittäminen</i>	<i>Opiskelija kykenee arvioimaan eri kulttuurien ja ihmisten ajattelussa tapahtuneiden muutosten syitä ja merkitystä.</i>
<i>T9 auttaa opiskelijaa oivaltamaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä sekä ihmisten motiiveja historian eri viitekehyksissä</i>	<i>hi1</i>	<i>Kehityksen ja Ihmisen toiminnan perusteleminen</i>	<i>Opiskelija osaa kuvailla nykyisyyteen johtanutta kehitystä ja ihmisen toiminnan tarkoituksena historiallisessa viitekehyksessä.</i>
<i>T10 ohjata opiskelijaa tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja ja arvojännitteitä ja näissä tapahtuneita muutoksia</i>	<i>hi1</i>	<i>Yhteiskunnan arvojen muutokset</i>	<i>Opiskelija osaa kuvailla yhteiskunnassa olevia erilaisia arvoja ja niissä tapahtuneita muutoksia.</i>
<i>T11 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja selittämään suomalaista kulttuuria, identiteettiä ja yhteiskuntaa sen historiallisen kehityksen kautta sekä arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla</i>	<i>hi1</i>	<i>Suomalaisen yhteiskunnan ymmärrys</i>	<i>Opiskelija osaa kuvailla suomalaista kulttuuria ja identiteettiä sekä selittää yhteiskunnan toimintaa ja arvioida tulevaisuutta.</i>

12.3.8. Yhteiskuntaoppi

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin oppiaineen tarkoitus on vahvistaa opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan toiminnasta, kehittää yhteiskuntataitoja ja edistää opiskelijan valmiuksia toimia vastuuntuntoisena ja aktiivisena kansalaisena. Opiskelija ohjataan arvioimaan ja ymmärtämään suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja ja toimintatapoja sekä toimimaan erilaisuutta ymmärtävänä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavana yhteiskunnan jäsenenä. Oppiaineen tehtävänä on antaa tiedollinen perusta yhteiskunnan toiminnasta ja erilaisista rakenteista sekä vahvistaa opiskelijan omia tietoja ja taitoja, joita tarvitaan yhteiskunnassa toimimisessa ja vaikuttamisessa sekä oman tulevaisuuden tavoitteellisessa suunnittelussa.

Oppisisällöissä otetaan huomioon ne käytännön tarpeet, joita opiskelijalla on eri elämätilanteissa. Yhteiskuntataitojen kehittyminen alkaa yhteiskunnan perusrakenteiden ja palveluiden tuntemisesta. Opinnoissa edetään arkielämän tilanteista kohti laajempia taitoja ja syvempää yhteiskunnan tuntemusta. Opetuksessa harjaannutetaan opiskelijan tieto- ja viestintätekniisiä taitoja sekä seurataan median välittämiä ajankohtaisia aiheita ja opetellaan arvioimaan välitettyä informaatiota kriittisen medialukutaidon hengessä.

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Yhteiskuntataidot		
<i>T1 perehdyttää opiskelija demokraattisiin arvoihin ja toimintatapoihin sekä kannustaa häntä kehittämään vaikuttamistaitojaan eettisesti kestäväällä tavalla</i>	yh1, yh2	L1, L2, L7
<i>T2 antaa opiskelijalle valmiuksia seurata ajankohtaisia asioita ja tapahtumia mediasta ja muualta sekä harjaannuttaa hänen kriittistä medialukutaitoaan</i>	yh1, yh2	L2, L4, L5, L7
<i>T3 harjaannuttaa opiskelijan taitoja lukea ja ymmärtää erilaisia yhteiskunnallista tietoa sisältäviä aineistoja ja muita tekstejä, kuvia, graafeja, lomakkeita ja esitteitä</i>	yh1, yh2	L4, L5
<i>T4 antaa opiskelijalle riittävät tiedot ja taidot kansalaisen oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa sekä perehdyttää hänet oikeusjärjestelmän perusteisiin</i>	yh2	L2, L7
<i>T5 tutustuttaa opiskelija yhteiskunnan erilaisiin yhteisöihin ja vähemmistöryhmiin</i>	yh1, yh2	L2, L4, L7
<i>T6 perehdyttää opiskelija työelämässä vaadittaviin tietoihin, taitoihin, oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä antaa hänelle välineitä suunnitella omaa tulevaisuuttaan</i>	yh1, yh2	L1, L3, L6
Osallistuminen, vaikuttaminen ja yhteiskunnallisen tiedon soveltaminen		
<i>T7 ohjata opiskelijaa ymmärtämään oman talouden ja kulutusvalintojen perusteita sekä julkisen talouden perusteita kestävä kehityksen periaatteiden mukaan</i>	yh1	L1, L3

<i>T8 tutustuttaa opiskelija yhteiskunnan tarjoamiin osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksiin sekä kolmannen sektorin toimintaan</i>	<i>yh1, yh2</i>	<i>L2, L4, L5, L7</i>
<i>T9 perehdyttää opiskelija oikeusvaltion toimintaan, vallan käyttöön ja peruslainsäädäntöön sekä julkisiin ja yksityisiin palveluihin</i>	<i>yh1</i>	<i>L1, L2, L6, L7</i>
<i>T10 auttaa opiskelijaa hahmottamaan työelämää ja sen vaatimia valmiuksia kuten koulutus, työkokemus ja kielitaito sekä ohjata häntä tiedostamaan omat mahdollisuutensa, oikeutensa ja velvollisuutensa työelämässä</i>	<i>yh2</i>	<i>L6</i>
<i>T11 tarjota opiskelijalle välineitä oman talouden ja elämän suunnitteluun sekä lisätä tietämystä kuluttajan oikeuksista ja velvollisuuksista</i>	<i>yh2</i>	<i>L3</i>

Yhteiskuntaopin kurssit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

yh1 Yhteiskuntajärjestelmä sekä julkiset palvelut

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Paneudutaan tärkeimpiin julkisiin palveluihin (kuten Kela, terveyspalvelut, koulutuspalvelut ja TE-toimisto) sekä viranomaisten toimintaan niin, että opiskelija osaa käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia palveluita. Perehdytään Suomen yhteiskuntajärjestelmään ja poliittiseen järjestelmään. Tutustutaan talouden peruskäsitteisiin ja ilmiöihin sekä käydään läpi esimerkkejä peruslainsäädännöstä, kuten perustuslaki, tasa-arvolaki, yhdenvertaisuuslaki, lastensuojelulaki sekä yksilön oikeudet ja velvollisuudet. Keskeisenä asiana on opiskelijan kotoutumisen tukeminen suomalaiseen yhteiskuntaan. Kurssin aikana tehdään yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa kuten esimerkiksi Vantaan Ohjaamo, Te-palvelut, Plan, Nicehearts, R3 ja Maahanmuuttajapalvelut.

yh2 Työelämän tuntemus ja oma talous

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Perehdytään oman talouden suunnittelun perusteisiin sekä tutustutaan lähiympäristön yrityksiin ja muihin palveluiden tuottajiin. Tutustutaan yhteiskunnan tarjoamiin kouluttautumis- ja uramahdollisuuksiin sekä yrittäjyyteen. Käydään läpi työelämän perustaitoja ja -tapoja. Perehdytään työtä koskevaan lainsäädäntöön työntekijän näkökulmasta. Tarkastellaan kuluttajan oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tutustutaan kestävän kulutuksen periaatteisiin.

yh3Val Aktiivinen kansalainen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin sekä tarkastellaan kolmannen sektorin järjestöjä opiskelijan kiinnostuksen kohteet huomioiden. Tuodaan esille vapaaehtoistyö osallistumisen mahdollisuutena. Opiskelijaa harjaannutetaan esittelemään ja perustelemaan mielipiteitään. Opetuksessa seurataan ja tarkastellaan median kautta välittyviä tietoja sekä harjoitellaan tieto- ja viestintätekniikan käyttöä kansalaisyhteiskunnassa. Kurssin aikana tehdään yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. Kurssin aikana tutustutaan Suomen poliittiseen - ja oikeusjärjestelmään esimerkiksi vierailukäyntien muodossa.

yh4Val Vaikuttamisen kanavat

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Projektityö opiskelijoiden omien kiinnostusten mukaan. Tutustutaan eri tapoihin vaikuttaa ja olla mukana yhteiskunnan eri alueilla. Kurssin aikana vieraillaan eduskunnassa sekä tutustutaan poliittiseen vaikuttamiseen.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Perusteissa määriteltujen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja, jotka tukevat opiskelijan kehittymistä aktiiviseksi ja oma-aloitteiseksi kansalaiseksi. Opiskelijan itseilmaisuu- sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja harjaannutetaan kannustamalla häntä kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään sekä perustelemaan näkemyksiään. Työmuotojen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan taitoja tulkita ympäröivää yhteiskuntaa sekä kannustaa häntä osallistumaan.

Ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on tärkeää. Opetuksessa käytetään oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi kielten ja matematiikan opiskelun sekä erilaisten projektien yhteydessä. Median tarkastelulla ja hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on rohkaista opiskelijaa näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea hänen yhteiskunnallisten taitojen kehittymistään. Oppiaineen keskeisten käsitteiden ja tekstien sekä esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa. Opiskelijaa harjaannutetaan ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa, taloutta ja kuluttamista koskevaa tietoa, joka on hyödyksi hänen omassa arjessaan sekä auttaa häntä ymmärtämään laajempia yhteiskunnallisia ilmiöitä. Opiskelijoiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa pyritään tukemaan käytännön harjoitteilla.

Opiskelijan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Yhteiskuntaopin opetuksessa palautteella pyritään kannustamaan opiskelijaa toimimaan aktiivisesti omassa lähiyhteisössään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamiseen sekä siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen opiskelija on oppinut rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssit	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteiskuntataidot			
<i>T1 perehdyttää opiskelija demokraattisiin arvoihin ja toimintatapoihin sekä kannustaa häntä kehittämään vaikuttamistaitojaan eettisesti kestäväällä tavalla</i>	yh1, yh2		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>
<i>T2 antaa opiskelijalle valmiuksia seurata ajankohtaisia asioita ja tapahtumia mediasta ja muualta sekä harjaannuttaa hänen kriittistä medialukutaitoaan</i>	yh1, yh2	<i>Valmius seurata ajankohtaisia asioita ja tapahtumia kriittisen medialukutaidon hengessä</i>	<i>Opiskelija löytää kanavia ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraamiseen sekä kykenee arvioimaan saatua informaatiota kriittisesti.</i>
<i>T3 harjaannuttaa opiskelijan taitoja lukea ja ymmärtää erilaisia yhteiskunnallista tietoa sisältäviä aineistoja sekä muita tekstejä, kuvia, graafeja, lomakkeita ja esitteitä</i>	yh1, yh2	<i>Yhteiskunnallisen tiedon etsiminen ja tulkinta</i>	<i>Opiskelija osaa etsiä yhteiskunnallista tietoa eri lähteistä ja tulkita sitä.</i>
<i>T4 antaa opiskelijalle riittävät tiedot ja taidot kansalaisen oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa sekä perehdyttää hänet oikeusjärjestelmän perusteisiin</i>	yh2	<i>Opiskelijan tiedot yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta, keskeisistä laeista sekä yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista</i>	<i>Opiskelijalla on perustiedot yhteiskunnan rakenteista, keskeisestä lainsäädännöstä ja yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista.</i>
<i>T5 tutustuttaa opiskelija yhteiskunnan erilaisiin yhteisöihin ja vähemmistöryhmiin</i>	yh1	<i>Erilaiset yhteisöt ja vähemmistöt yhteiskunnan osana</i>	<i>Opiskelija osaa nimetä yhteiskunnan erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä.</i>
<i>T6 perehdyttää opiskelija työelämässä vaadittaviin tietoihin, taitoihin, oikeuksiin ja velvollisuuksiin</i>	yh1, yh2	<i>Työelämän tuntemus ja oman tulevaisuuden suunnitteleminen</i>	<i>Opiskelija osaa kuvailla työelämän yhteiskunnallista merkitystä, sen tarjoamia mahdollisuuksia</i>

sekä antaa hänelle välineitä suunnitella omaa tulevaisuuttaan			ja kykenee suunnittelemaan omaa tulevaisuuttaan.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja yhteiskunnallisen tiedon soveltaminen			
T7 ohjata opiskelijaa ymmärtämään oman talouden ja kulutusvalintojen perusteita sekä julkisen talouden perusteita kestävän kehityksen periaatteiden mukaan	yh1	Talouden toimintaa ja kuluttamista koskevat tiedot ja taidot	Opiskelija pystyy antamaan esimerkkejä omakohtaisesta yritteliästä ja vastuullisesta taloudellisesta toiminnasta sekä julkisen talouden perusteista.
T8 tutustuttaa opiskelija yhteiskunnan tarjoamiin osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksiin sekä kolmannen sektorin toimintaan	yh1	Osallistuminen, vaikuttaminen ja järjestötoiminnan tuntemus	Opiskelija kykenee käyttämään yhteiskunnasta hankkimiaan tietoja, näkemyksiä ja osaamista toimiessaan kansalaisena.
T9 perehdyttää opiskelija oikeusvaltion toimintaan, vallankäyttöön ja peruslainsäädäntöön sekä julkisiin ja yksityisiin palveluihin	yh1	Oikeusvaltion toiminnan, vallankäytön, peruslainsäädännön sekä palvelujen tuntemus	Opiskelija osaa kuvailla oikeusvaltion toimintaa, vallankäytön ja lainsäädännön periaatteita sekä palveluita.
T10 auttaa opiskelijaa hahmottamaan työelämää ja sen vaatimia valmiuksia kuten koulutus, työkokemus ja kielitaito sekä ohjata häntä tiedostamaan omat mahdollisuutensa, oikeutensa ja velvollisuutensa työelämässä	yh2	Työelämän ja sen edellyttämien vaatimusten sekä omien mahdollisuuksien, oikeuksien ja velvollisuuksien tuntemus	Opiskelija osaa eritellä työelämän edellyttämää osaamista sekä omia mahdollisuuksiaan, oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan työelämässä.
T11 tarjota opiskelijalle välineitä oman talouden ja elämän suunnitteluun sekä lisätä tietämystä kuluttajan oikeuksista ja velvollisuuksista	yh2	Oman talouden ja elämän suunnittelu sekä kuluttajana toimiminen	Opiskelija osaa eritellä oman talouden ja elämän suunnittelua sekä kuluttajan oikeuksia ja velvollisuuksia.

12.3.9. Fysiikka

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee opiskelijoiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijoita ilmiöiden ymmärtämisessä ja käsitteiden rakentumisessa. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta opiskelijoiden taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata opiskelijoita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Fysiikan opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvä kurssi	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
<i>T1 kannustaa ja innostaa opiskelijaa fysiikan opiskeluun</i>	<i>fy1</i>	<i>L1</i>
<i>T2 ohjata opiskelijaa ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa</i>	<i>fy1</i>	<i>L6, L7</i>
<i>T3 ohjata opiskelijaa käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan</i>	<i>fy1</i>	<i>L3, L7</i>
Tutkimisen taidot		
<i>T4 kannustaa opiskelijaa muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä</i>	<i>fy1</i>	<i>L1, L7</i>
<i>T5 ohjata opiskelijaa toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia, työskentelemään turvallisesti ja tulkitsemaan tuloksia</i>	<i>fy1</i>	<i>L2, L5</i>
<i>T6 ohjata opiskelijaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen sekä tukea opiskelijan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla</i>	<i>fy1</i>	<i>L5</i>
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
<i>T7 ohjata opiskelijaa käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti</i>	<i>fy1</i>	<i>L1</i>
<i>T8 ohjata opiskelijaa käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä</i>	<i>fy1</i>	<i>L1</i>
<i>T9 ohjata opiskelijaa käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä</i>	<i>fy1</i>	<i>L2, L4</i>
<i>T10 ohjata opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta</i>	<i>fy1</i>	<i>L1, L4</i>
<i>T11 ohjata opiskelijaa saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-</i>	<i>fy1</i>	<i>L1</i>

<i>opintoja varten energiasta ja sähköstä</i>		
<i>T12 ohjata opiskelijaa soveltamaan fysiikan tietojään ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa</i>	<i>fy1</i>	<i>L6</i>

Fysiikan pakollinen kurssi aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Sisältöjä valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja että niissä tulee esiin fysiikan luonne luonnontieteenä. Kurssin muista sisällöstä ja opiskelijoiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Tutkimusten eri vaiheissa tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen.

fy1 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja paikallisen toimintaympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen liittyen. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennyttään kvalitatiivisella tasolla. Tutustutaan energiakäsitteeseen ja energian säilymisen periaatteeseen. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Pohditaan fysiikan osaamisen merkitystä jatko-opinnoissa ja eri ammateissa. Tutkimisen taidoissa pääpaino on havainnoinnissa ja havaintojen esittämisessä. Kurssin aikana vieraillaan esimerkiksi sähkövoimalassa ja tehdään yhteistyötä ammatillisten oppilaitosten kanssa.

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on opiskelijoiden osallisuus ja vuorovaikutus. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan merkitykseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan siten, että opiskelijalle muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijoita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Itsenäisillä tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla tuetaan opiskelijoiden abstraktin ajattelun taitojen kehittymistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat opiskelijoiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Opiskelijan oppimisen arviointi fysiikassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten muodossa olevien kehittämishaasteiden avulla.

Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin Opiskelijoiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja opiskelijoiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssi	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 kannustaa ja innostaa opiskelijaa fysiikan opiskeluun	fy1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.
T2 ohjata opiskelijaa ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	fy1	Fysiikan merkityksen arvioiminen	Opiskelija osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa.
T3 ohjata opiskelijaa käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan	fy1	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Opiskelija osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.
Tutkimisen taidot			
T4 kannustaa opiskelijaa muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä	fy1	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Opiskelija osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä.
T5 ohjata opiskelijaa toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia, työskentelemään turvallisesti ja tulkitsemaan tuloksia	fy1	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Opiskelija osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden mukaan.
T6 ohjata opiskelijaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen sekä tukea opiskelijan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	fy1	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Opiskelija osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon hankkimiseen. Opiskelija osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen			
T7 ohjata opiskelijaa käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti	fy1	Käsitteiden käyttö	Opiskelija osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla.

			Opiskelija osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.
T8 ohjata opiskelijaa käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä	fy1	Mallien käyttäminen	Opiskelija osaa käyttää yksinkertaisia malleja sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Opiskelija osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.
T9 ohjata opiskelijaa käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä	fy1	Tietolähteiden käyttäminen	Opiskelija osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä.
T10 ohjata opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta	fy1	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Opiskelija osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä.
T11 ohjata opiskelijaa saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten energiasta ja sähköstä	fy1	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Opiskelija osaa käyttää energiaan ja sähköön liittyviä keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.
T12 ohjata opiskelijaa soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa	fy1	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Opiskelija osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan.

12.3.10. Kemia

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijoiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee opiskelijoiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemialla tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijoiden käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta opiskelijoiden taitojen kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Opiskelijoiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata opiskelijoita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia soveltaa kemialla erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemian opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvä kurssi	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa opiskelijaa kemian opiskeluun	ke1	L1
T2 ohjata opiskelijaa ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	ke1	L6, L7
T3 ohjata opiskelijaa käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan	ke1	L3, L7
Tutkimisen taidot		
T4 kannustaa opiskelijaa muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä	ke1	L1, L7
T5 ohjata opiskelijaa toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia, työskentelemään turvallisesti ja tulkitsemaan tuloksia	ke1	L2, L5
T6 ohjata opiskelijaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen sekä tukea opiskelijan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	ke1	L5
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T7 ohjata opiskelijaa käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti	ke1	L1
T8 ohjata opiskelijaa käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	ke1	L1
T9 ohjata opiskelijaa käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä	ke1	L2, L4
T10 ohjata opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta	ke1	L1, L4
T11 ohjata opiskelijaa ymmärtämään	ke1	L1

<i>perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista</i>		
<i>T12 ohjata opiskelijaa soveltamaan kemian tietojään ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa</i>	<i>ke1</i>	<i>L6</i>

Kemian pakollinen kurssi aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Sisältöjä valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Tutustutaan luonnontieteellinen tutkimuksen tekemiseen, turvallisen työskentelyn periaatteisiin ja tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimisessa.

ke1 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen sekä ioni- ja molekyyliyhdisteisiin. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutkitaan olomuotojen muutoksia. Tutustutaan kemian merkkikieleen. Tutkimisen taidoissa pääpaino on havainnoinnissa ja havaintojen esittämisessä. Kurssin aikana vierailaan kemian teollisuuden yrityksissä ja laitoksissa sekä tehdään yhteistyötä ammatillisten oppilaitosten kanssa.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on opiskelijoiden osallisuus ja vuorovaikutus. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä. Nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä annettu asetus koskee alle 18-vuotiaita opiskelijoita, mutta samantapaista harkintaa käytetään kaikkien opiskelijoiden osalta aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian merkitykseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan siten, että opiskelijoille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijoita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Itsenäisillä tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötapoilla voidaan myös tukea opiskelijoiden abstraktin ajattelun taitojen kehittymistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat opiskelijoiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Opiskelijan oppimisen arviointi kemiassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeelliseksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä

ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Opiskelijoiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja opiskelijoiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Kemian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssi	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
<i>T1 kannustaa ja innostaa opiskelijaa kemian opiskeluun</i>	<i>ke1</i>		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.</i>
<i>T2 ohjata opiskelijaa ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa</i>	<i>ke1</i>	<i>Kemian merkityksen arvioiminen</i>	<i>Opiskelija osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa.</i>
<i>T3 ohjata opiskelijaa käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan</i>	<i>ke1</i>	<i>Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta</i>	<i>Opiskelija osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.</i>
Tutkimisen taidot			
<i>T4 kannustaa opiskelijaa muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä</i>	<i>ke1</i>	<i>Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu</i>	<i>Opiskelija osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä.</i>
<i>T5 ohjata opiskelijaa toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia, työskentelemään turvallisesti ja tulkitsemaan tuloksia</i>	<i>ke1</i>	<i>Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen</i>	<i>Opiskelija hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden mukaan.</i>
<i>T6 ohjata opiskelijaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen, tukea opiskelijan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla</i>	<i>ke1</i>	<i>Tieto- ja viestintäteknologian käyttö</i>	<i>Opiskelija osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon hankkimiseen.</i> <i>Opiskelija osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.</i>
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen			
<i>T7 ohjata opiskelijaa käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti</i>	<i>ke1</i>	<i>Käsitteiden käyttö</i>	<i>Opiskelija osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä</i>

			ja yhdistää niitä toisiinsa. Opiskelija osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.
T8 ohjata opiskelijaa käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	ke1	Mallien käyttäminen	Opiskelija osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.
T9 ohjata opiskelijaa käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä	ke1	Tietolähteiden käyttäminen	Opiskelija osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä.
T10 ohjata opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta	ke1	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Opiskelija osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä.
T11 ohjata opiskelijaa ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	ke1	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Opiskelija osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
T12 ohjata opiskelijaa soveltamaan kemian tietojään ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa	ke1	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Opiskelija osaa käyttää kemian tietojään ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan.

12.3.11. Biologia

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa laajennetaan aiemmin opittuja biologisia tietoja ja taitoja sekä ohjataan opiskelijaa kestävään elämäntapaan.

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa opiskelijan luonnontuntemusta sekä ohjata ymmärtämään ekosysteemien toimintaa sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa pyritään työskentelemään myös luonnossa ja ohjataan opiskelijaa tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa pyritään käyttämään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa vahvistetaan oppimaan oppimista ja itsenäistä työskentelyä. Opetuksessa tuetaan myös ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämää.

Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää opiskelijan ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Opiskelijaa ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Biologian opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvä kurssi	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T1 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	bi1	L4, L5
T2 auttaa opiskelijaa kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	bi1	L4, L5
T3 ohjata opiskelijaa ymmärtämään eliöiden sopeutumista elinympäristöihin ja luonnon monimuotoisuutta	bi1	L4, L7
T4 auttaa opiskelijaa ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita	bi1	L1
T5 ohjata opiskelijaa arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön	bi1	L1, L7
Biologiset taidot		
T6 ohjata opiskelijaa kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	bi1	L1
T7 ohjata opiskelijaa tekemään pienimuotoisia tutkimuksia ja käyttämään biologista tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintätekniologiaa	bi1	L1, L4
T8 auttaa opiskelijaa soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä	bi1	L2, L3, L7
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T9 ohjata opiskelijaa syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan opiskelijan luontosuhdetta ja ympäristötietoutta	bi1	L7

Biologian kurssit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

bi1 Mitä elämä on?

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen sekä erilaisiin ekosysteemeihin perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan myös perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Lisäksi pohditaan kestävän elämäntavan merkitystä.

bi2Val Kaupunkiekologia ja kestävä tulevaisuus

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla keskitytään suomalaisen kaupunkiekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Kurssilla painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä. Lisäksi käsitellään perustietoja metsä-, suo- ja vesiekosysteemeistä sekä vahvistetaan arkielämän kannalta hyödyllistä lajintuntemusta. Tutustutaan lähiympäristön tilaan ja siinä tapahtuneisiin muutoksiin. Pohditaan ympäristöongelmia, eläinten hyvinvointia ja ravinnontuotannon eettisiä periaatteita. Harjoitellaan ympäristövastuullisia tekoja sekä osallistumista ja vaikuttamista omassa lähiympäristössä. Käsitellään biotalouden mahdollisuuksia ja ekosysteemipalvelujen mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan myös luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin. Tutustutaan suomalaiseen luontoon eri vuodenaikoina. Kurssilla tutustutaan lähiympäristöön ja sen luontoon, tehdään retkiä mahdollisuuksien mukaan (Kuusijärvi, luonnontieteellinen museo, metsät ym.)

bi3Val Ihminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita.

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa opiskelijalla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa oppimisympäristöissä. Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon erilaisten opiskelijoiden tarpeet. Monipuolisten työtapojen kuten maasto- ja laboratoriotyöskentelyn sekä sähköisten oppimisympäristöjen käytön avulla opiskelija pystyy tutustumaan luonnontieteelle luonteenomaisiin tutkimusmenetelmiin ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät opiskelijan taitoa pohtia omia arvovalintojaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata opiskelijaa omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Opiskelijan yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa opiskelijoiden vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Opiskelijaa tuetaan työskentelyssä hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla opiskelijan taitoja tuen eri keinoja hyödyntäen. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon.

Opiskelijan oppimisen arviointi biologiassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee opiskelijan motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa opiskelijaa löytämään omat vahvuutensa. Palautteen avulla opiskelijaa rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian arvioinnissa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä opiskelijan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Arviointiin kuuluu opiskelijan kyky tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää opiskelijan työskentelytaitoja. Arvioinnin kohteena eivät ole opiskelijan arvot, asenteet tai temperamentti.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Biologian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoite	Kurssi	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys			
T1 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	bi1	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan ymmärtäminen	Opiskelija osaa kuvata ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Opiskelija ymmärtää monimuotoisuuden merkityksen ekosysteemien toiminnalle.
T2 auttaa opiskelijaa kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	bi1	Eliökunnan rakenteen sekä eliöiden rakenteen ja elintoimintojen ymmärtäminen	Opiskelija osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Opiskelija osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokitella ja vertailla eliöryhmiä.
T3 ohjata opiskelijaa ymmärtämään eliöiden sopeutumista elinympäristöihin ja luonnon monimuotoisuutta	bi1	Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden ymmärtäminen	Opiskelija osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Opiskelija tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.
T4 auttaa opiskelijaa ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita	bi1	Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen	Opiskelija ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutuksen eliöiden yksilönkehityksessä. Opiskelija osaa kuvata, miten elämä ja luonnon

T5 ohjata opiskelijaa bi1
arvioimaan
luonnonympäristössä
tapahtuvia muutoksia
ja ihmisen vaikutusta
ympäristöön

Luonnonympäristössä
tapahtuvien
muutosten
havainnointi

monimuotoisuus
ovat kehittyneet
maapallolla evoluution
tuloksena.

Opiskelija osaa
tehdä havaintoja ja
pieniä tutkimuksia
lähiympäristössä
tapahtuvista
luonnollisista ja
ihmisen toiminnan
aiheuttamista
muutoksista.
Opiskelija ymmärtää
maapallon
luonnonvarojen
rajallisuuden sekä
tuntee kestävän
elämäntavan
perusteet ja
jokamiehen oikeudet ja
#velvollisuudet.

Biologiset taidot

T6 ohjata opiskelijaa bi1
kehittämään
luonnontieteellistä
ajattelutaitoa
sekä syy- ja
seuraussuhteiden
ymmärtämistä

Luonnontieteellinen
ajattelutaito

Opiskelija osaa
esittää mielekkäitä
kysymyksiä luonnosta
ja luonnonilmiöistä,
osaa käyttää
biologialle ominaisia
peruskäsitteitä
ja tutkimus- ja
tiedonhankintamenetelmiä.
Opiskelija osaa
esittää perusteltuja
luonnontieteellisiä
käsityksiä ja
päätelmiä.

T7 ohjata opiskelijaa bi1
tekemään
pienimuotoisia
tutkimuksia ja
antaa mahdollisuus
käyttää biologian
tutkimusvälineistöä
ja tieto- ja
viestintäteknologiaa

Biologisen
tutkimuksen
tekeminen

Opiskelija osaa
tehdä ohjatusti
pienimuotoisen
biologisen
tutkimuksen ja osaa
raportoida sen
tuloksia. Opiskelija
osaa käyttää
tarkoituksenmukaisesti
biologian
tutkimusvälineistöä
sekä tieto- ja
viestintäteknologiaa.

T8 auttaa opiskelijaa bi1
soveltamaan biologian
tietoja ja taitoja
omassa elämässään

Biologisten tietojen ja
taitojen soveltaminen
arjessa.

Opiskelija ymmärtää,
miten biologisia
tietoja ja taitoja voi
hyödyntää omassa
elämässään sekä

osaa perustella
näkemyksiä
biologisen
tietämyksen pohjalta.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T9 ohjata opiskelijaa bi1
syventämään
kiinnostusta luontoa
ja sen ilmiöitä kohtaan
sekä vahvistamaan
opiskelijan
luontosuhdetta ja
ympäristötietoutta

Luontosuhteen ja
ympäristötietoisuuden
merkityksen
ymmärtäminen

Opiskelija osaa
perustella esimerkkien
avulla miten
luonnossa toimitaan
kestävällä ja luonnon
monimuotoisuutta
säilyttävällä tavalla.

T10 innostaa bi1
opiskelijaa
vaikuttamaan ja
toimimaan kestävän
tulevaisuuden
rakentamiseksi

Kestävän
tulevaisuuden
rakentamisen tiedot ja
taidot

Opiskelija osaa
kuvata, miten
toimitaan kestävän
tulevaisuuden
rakentamiseksi.

12.3.12. Maantieto

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa laajennetaan aiemmin opittuja maantieteellisiä tietoja ja taitoja sekä tuetaan opiskelijan maailmankuvan rakentumista. Opiskelijaa ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan opiskelijaa sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikkoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonais kuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat opiskelijaa toimimaan vastuullisesti omassa arjessa. Teknologian käyttö edistää opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa maantiedon opetuksessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden oma elämismaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa opiskelijat tekevät havaintoja ja tutkimusta. Maantiedon opetuksessa vahvistetaan opiskelijoiden valmiuksia kestävää kehitystä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa opiskelijoille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Maantiedon opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvä kurssi	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
<i>T1 tukea opiskelijan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta</i>	<i>ge1</i>	<i>L1, L4, L5</i>
<i>T2 ohjata opiskelijaa tutkimaan luonnon- ja kulttuurimaantieteellisiä ilmiöitä</i>	<i>ge1</i>	<i>L4, L5</i>
<i>T3 kannustaa opiskelijaa pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys</i>	<i>ge1</i>	<i>L7</i>
Maantieteelliset taidot		
<i>T4 ohjata opiskelijaa kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä</i>	<i>ge1</i>	<i>L1</i>
<i>T5 ohjata opiskelijaa kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä</i>	<i>ge1</i>	<i>L4, L5</i>
<i>T6 ohjata opiskelijaa harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja</i>	<i>ge1</i>	<i>L5, L6</i>
<i>T7 ohjata opiskelijaa kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja</i>	<i>ge1</i>	<i>L1</i>
<i>T8 harjaannuttaa opiskelijaa havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida opiskelijaa seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa</i>	<i>ge1</i>	<i>L4, L5, L7</i>
<i>T9 tukea opiskelijaa kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöitä</i>	<i>ge1</i>	<i>L2</i>
<i>T10 ohjata opiskelijaa vaalimaan luontoa ja rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta</i>	<i>ge1</i>	<i>L7</i>
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		

<i>T11 tukea opiskelijaa kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi</i>	<i>ge1</i>	<i>L7</i>
<i>T12 ohjata opiskelijaa arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa</i>	<i>ge1</i>	<i>L3, L7</i>

Maantiedon kurssit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

ge1 Muuttuva maapallo ja kestävä tulevaisuus

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Pyritään tekemään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia. Pohditaan luonnonvarojen riittävyyttä ja kestävää käyttöä. Perehdytään ympäristönmuutoksiin kuten ilmastomuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

ge2Val Maapallo ihmisen elinympäristönä

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan eri kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä maapallon eri osissa.

ge3Val Muuttuva maapallo ja kestävä tulevaisuus

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Pyritään tekemään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia. Pohditaan luonnonvarojen riittävyyttä ja kestävää käyttöä sekä biotekniikan mahdollisuuksia Suomessa ja maailmalla. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin kuten ilmastomuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket lähiluonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon opiskelijoiden elämismaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa opiskelijan ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Maantiedon opetuksessa autetaan opiskelijaa hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan opiskelijan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia opiskelijoiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa opiskelijoiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnessa. Opiskelijoita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomedialla arjen tilanteissa. Opiskelijan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla opiskelijaa hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla opiskelijan taitoja tuen eri keinoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa opiskelija voi toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa hän voi edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Opiskelijan oppimisen arviointi maantiedossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee opiskelijan motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa opiskelijaa löytämään omat vahvuutensa. Opiskelijalle annetaan tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla opiskelijaa rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon arvioinnissa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä opiskelijan tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan opiskelijan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin kohteena eivät ole opiskelijan arvot, asenteet tai temperamentti.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoite	Kurssi	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys			
T1 tukea opiskelijan jäsenytneen karttakuvan rakentumista maapallosta	ge1	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeinen paikannimistö	Opiskelija hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.
T2 ohjata opiskelijaa tutkimaan luonnon- ja kulttuurimaantieteellisiä ilmiöitä	ge1	Luonnon- ja kulttuurimaantieteellisten ilmiöiden ymmärtäminen	Opiskelija osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Opiskelija osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.
T3 kannustaa opiskelijaa pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys	ge1	Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Opiskelija osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Opiskelija osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.
Maantieteelliset taidot			
T4 ohjata opiskelijaa kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	ge1	Maantieteellinen ajattelutaito	Opiskelija osaa selittää, että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma

			<i>lähiympäristö, kunta, kaupunki, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Opiskelija osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.</i>
<i>T5 ohjata opiskelijaa kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä</i>	<i>ge1</i>	<i>Tilatajun kehittyminen</i>	<i>Opiskelija osaa mitata sekä jana- että suhdelukummittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.</i>
<i>T6 ohjata opiskelijaa harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja</i>	<i>ge1</i>	<i>Geomediataidot</i>	<i>Opiskelija osaa käyttää geomedian maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä.</i>
<i>T7 ohjata opiskelijaa kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja</i>	<i>ge1</i>	<i>Tutkimustaidot</i>	<i>Opiskelija osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Opiskelija osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.</i>
<i>T8 harjaannuttaa opiskelijaa havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida opiskelijaa seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa</i>	<i>ge1</i>	<i>Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen</i>	<i>Opiskelija osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.</i>

<i>T9 tukea opiskelijaa kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätaitoja</i>	<i>ge1</i>	<i>Ryhmätyöskentely- ja argumentointitaidot</i>	<i>Opiskelija osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä.</i>
<i>T10 ohjata opiskelijaa vaalimaan luontoa ja rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta</i>	<i>ge1</i>	<i>Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot</i>	<i>Opiskelija toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen.</i>
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet			
<i>T11 tukea opiskelijaa kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi</i>	<i>ge1</i>		<i>Asenne- ja arvotavoitteisiin liittyvä arviointi ei vaikuta arvosanan muodostukseen.</i>
<i>T12 ohjata opiskelijaa arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa</i>	<i>ge1</i>		<i>Asenne- ja arvotavoitteisiin liittyvä arviointi ei vaikuta arvosanan muodostukseen.</i>

12.3.13. Terveystieto

Opetussuunnitelman perusteet

Terveystiedon kurssi on pakollinen päättövaiheessa, jos terveystiedon opintoja ei ole sisällytynyt opiskelijan aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opintoihin.

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on opiskelijoiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveysteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasaisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät. Terveyttä tarkastellaan ihmisen elämänsä eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla.

Keskeistä on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea opiskelijoiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalsiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla opiskelijat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijoiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin- ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvä kurssi	Laaja-alainen osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys		
<i>T1 ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä</i>	<i>te1</i>	<i>L1, L3, L7</i>
<i>T2 ohjata opiskelijaa kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa</i>	<i>te1</i>	<i>L2, L3, L7</i>
<i>T3 ohjata opiskelijaa kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista</i>	<i>te1</i>	<i>L1, L3, L4</i>
<i>T4 ohjata opiskelijaa pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta</i>	<i>te1</i>	<i>L1, L3, L7</i>
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy		
<i>T5 ohjata opiskelijaa syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä</i>	<i>te1</i>	<i>L1, L3, L4</i>
<i>T6 tukea opiskelijan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</i>	<i>te1</i>	<i>L2, L3, L5</i>
<i>T7 ohjata opiskelijaa tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja</i>	<i>te1</i>	<i>L2, L3, L4</i>
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri		

<i>T8 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille</i>	<i>te1</i>	<i>L2, L4, L5</i>
<i>T9 ohjata opiskelijaa luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä käyttämään terveyspalveluja asianmukaisesti</i>	<i>te1</i>	<i>L1, L3, L6</i>
<i>T10 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpäiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista</i>	<i>te1</i>	<i>L2, L3, L7</i>

Terveystiedon kurssit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

te1 Terve elämä

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Sisällöissä tarkastellaan elämää terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntapojen, ihmis- ja perhesuhteiden, seksuaaliterveyden sekä ihmisen kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä, kestävästä kulutuksesta sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

te2Val Hyvinvoiva ihminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Sisällöissä tarkastellaan unen ja levon merkitystä, hygieniää, mielen hyvinvointia, seksuaalisuutta, ravintoa ja liikuntaa kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla opiskelijoita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perusteleminen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oman oppimisympäristön

aktiivinen havainnointi, opiskelijoiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavara- ja terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat opiskelijoiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Opiskelijoita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevilla terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun opiskeluhoollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä opiskeluhoollon ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös opiskelijan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Opiskelijan oppimisen arviointi terveystiedossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa opiskelijoita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevilla tavoitteilla kiinnitetään huomiota siihen, miten opiskelija pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Kurssi	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
<i>Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</i>			
<i>T1 ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä</i>	<i>te1</i>	<i>Terveysteen liittyvät käsitykset</i>	<i>Opiskelija osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Opiskelija pystyy esittelemään elämänkulun eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä.</i>
<i>T2 ohjata opiskelijaa kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa</i>	<i>te1</i>	<i>Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi</i>	<i>Opiskelija osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Opiskelija pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.</i>
<i>T3 ohjata opiskelijaa kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista</i>	<i>te1</i>		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>
<i>T4 ohjata opiskelijaa pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta</i>	<i>te1</i>	<i>Terveydellisen kehityksen analysointi</i>	<i>Opiskelija osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle.</i>

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy			
<i>T5 ohjata opiskelijaa syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä</i>	<i>te1</i>	<i>Terveysteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen</i>	<i>Opiskelija pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä. Opiskelija osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.</i>
<i>T6 tukea opiskelijan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</i>	<i>te1</i>	<i>Terveysteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen</i>	<i>Opiskelija osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Opiskelija osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.</i>
<i>T7 ohjata opiskelijaa tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja</i>	<i>te1</i>		<i>Ei käytettävä arvosanan muodostamisen perusteena. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri			
<i>T8 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille</i>	<i>te1</i>	<i>Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen</i>	<i>Opiskelija osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen.</i>
<i>T9 ohjata opiskelijaa luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä käyttämään terveyspalveluja asianmukaisesti</i>	<i>te1</i>	<i>Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen</i>	<i>Opiskelija osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Opiskelija osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan</i>

			terveyspalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.
T10 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpäiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	te1	Terveyskäsitysten arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Opiskelija osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Opiskelija osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

12.3.14. Opinto-ohjaus ja työelämätaidot

Opetussuunnitelman perusteet

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineen tehtävänä on tukea opiskelijoita siten, että heillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet suoriutua opinnoistaan sekä lisätä opiskelijan oppimisvalmiuksia, oppimaan oppimisen taitoja ja ymmärtämystä omien valintojen ja toiminnan seurauksista. Samalla opiskelijan elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidot kehittyvät. Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan kokonaistilanne käsittelemällä opintojen lisäksi myös arjenhallintaa sekä mahdollisia elämäntilanteeseen ja terveyteen liittyviä seikkoja. Oppiaine tukee opiskelijan taitoa arvioida realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tehtävänä on myös lisätä hyvinvointia ja ehkäistä ennalta opintojen keskeyttämistä sekä edistää opiskelijoiden osallisuutta ja yhteiskunnallista tasa-arvoa. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan opintojen alussa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja sen osana opinto-ohjelma sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma. Opiskelusuunnitelmaa seurataan ja arvioidaan yhdessä opiskelijan kanssa.

Opiskelija saa opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Lisäksi hän saa monipuolisen kuvan koulutusmahdollisuuksista, ammasteista, yrittäjyydestä ja työelämästä jatkosuunnitelmiansa tueksi. Opiskelijaa ohjataan käyttämään erilaisia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita. Opiskelija tekee jatko-opintosuunnitelman, jossa otetaan huomioon opiskelijan pitkän aikavälin tavoitteet.

Ammatillisen ohjauksen avulla opiskelija tekee itselleen sopivan urasuunnitelman. Urasuunnitelma sisältää pitkän aikavälin ammatilliset tavoitteet sekä niihin pääsemiseksi tarvittavat lähitulevaisuuden toimenpiteet. Opiskelija saa ohjauksen ja työelämään tutustumisen avulla tietoa ja palautetta ammattitaidostaan ja osaamisestaan sekä niiden soveltuvuudesta suomalaiseen työelämään.

Mahdollista ammatillista osaamista ja sen kehittymistarpeita käsitellään ohjauskeskusteluissa ja arvioidaan työelämään tutustumalla tai työelämäjaksoilla. Osaamisen selvittämisessä arvioidaan opiskelijan tietoja, taitoja ja pätevyyttä.

Työelämätaidot ovat yleisiä tietoja ja taitoja, joita tarvitaan työelämässä. Työelämätaitoja kehittämällä helpotetaan opiskelijan siirtymistä työelämään ja selviytymistä työelämässä.

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineen opetuksen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät kurssit	Laaja-alainen osaaminen
Itsetuntemus		
<i>T1 ohjata tunnistamaan omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti</i>	ot1	L1,
Tiedonhakutaidot ja monilukutaito		
<i>T2 ohjata tuntemaan keskeiset jatkokoulutukseen ja ammatinvalintaan liittyvät tietolähteet sekä etsimään tietoa ja käyttämään erilaisia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita</i>	ot1	L2, L4, L5
<i>T3 ohjata käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa opinnoissa</i>	ot1, ot2	L3, L4, L5
Oppimaan oppimisen taidot		
<i>T4 kannustaa ja ohjata opiskelijaa kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan</i>	ot1, ot2	L2, L4, L5
Tavoitteiden asettaminen		
<i>T5 ohjata opiskelijaa asettamaan tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista</i>	ot1, ot2	L1, L6
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
<i>T6 vahvistaa valmiuksia toimia erilaisissa opiskelu- ja työympäristöissä ja erilaisissa ryhmissä</i>	ot1, ot2	L2, L6, L7
<i>T7 kehittää kykyä itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen, aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen</i>	ot1, ot2	L1, L3, L7
Työelämään suuntautuva oppiminen		
<i>T8 ohjata saamaan kokemuksia erilaisista työtehtävistä ja selkeyttää jatkosuunnitelmia</i>	ot2	L2, L6, L7
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
<i>T9 ohjata ymmärtämään ja hankkimaan tietoa koulutusmahdollisuuksista,</i>	ot1, ot2	L4, L5, L6

<i>ammateista, yrittäjyydestä ja työelämästä</i>		
<i>T10 opastaa laatimaan ja päivittämään työnhaun asiakirjat</i>	<i>ot2</i>	<i>L3, L5, L6</i>
<i>T11 opastaa tunnistamaan erilaiset työnhaun toimintatavat ja hakemaan itsenäisesti työtä</i>	<i>ot2</i>	<i>L4, L5, L6</i>
<i>T12 ohjata käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta</i>	<i>ot1, ot2</i>	<i>L3, L4, L5</i>

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineen kurssit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Kurssien tarkoituksena on antaa välineitä opiskelijan jatko-opintoihin tai työelämään suuntautumista varten.

ot1 Jatko-opinnot ja ammatinvalinta

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Edistetään opiskelu- ja tiedonhankinta- sekä elämänhallintataitoja. Koulutus- ja työelämätietoutta sekä tietoa yrittäjyydestä hyödynnetään omassa urasuunnittelussa. Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmään ja jatko-opintomahdollisuuksiin. Opitaan käyttämään tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Tutustutaan Vantaan Ohjaamoon pienryhmissä. Tehdään henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa. Tehdään opintokäyntejä ja vierailuja eri oppilaitoksiin ja muodostetaan käsitystä eri koulutusaloista. Varian kurkkaukurssit ja Varia tutuksi -päivät ovat osa opinto-ohjauksen kurssia. Lisäksi tutustutaan muihin ammatillisiin oppilaitoksiin. Lukioon ja lukioon valmistavaan koulutukseen tutustaan myös yksin tai pienryhmänä.

Suoritetut opinto-ohjauksen kurssit merkitään päättötodistukseen.

ot2 Työelämäosaaminen

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kehitetään taitoa arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja. Opitaan löytämään itselle sopivia ammattialoja ja vahvistetaan valmiuksia hakea tietoja vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen. Saadaan kokemuksia erilaisista työtehtävistä, ammatillisista opinnoista ja/tai yrittäjyydestä. Harjoitellaan työnhaun asiakirjojen tekemistä ja vahvistetaan työnhaussa tarvittavia taitoja. Kurssin aikana tehdään yhteistyötä Vantaan Ohjaamon kanssa. Tehdään henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa.

Suoritetut opinto-ohjauksen kurssit merkitään päättötodistukseen.

ot1Val Kohti omaa valintaa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Valinnaisen kurssin aikana syvennyttään oman tulevaisuuden suunnitteluun. Pääpaino on itsetuntemuksessa, omien vahvuuksien ja kehittämisen paikkojen löytämisessä. Menetelminä käytetään toiminnallista työskentelyä ja keskusteluja pienryhmissä.

Suoritetut opinto-ohjauksen kurssit merkitään päättötodistukseen.

ot2Val Kohti omaa valintaa

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Valinnaisen kurssin aikana syvennyttään oman tulevaisuuden suunnitteluun. Pääpaino on itsetuntemuksessa, omien vahvuuksien ja kehittämisen paikkojen löytämisessä. Menetelminä käytetään toiminnallista työskentelyä ja keskusteluja pienryhmissä.

Suoritetut opinto-ohjauksen kurssit merkitään päättötodistukseen.

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Oppimisympäristöinä hyödynnetään oppilaitosten ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Työtapoja käytetään monipuolisesti opiskelijoiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat henkilökohtainen ohjaus ja ryhmäohjaus.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineessa huomioidaan jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, kiinnostuksen kohteet, harrastukset, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö varsinkin opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien opiskelijoiden kohdalla, esimerkiksi työvoimaviranomaisten, sosiaalitoimen sekä eri opetuksen ja/tai koulutuksen järjestäjien kanssa.

Opiskelijan oppimisen arviointi opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arviointi perustuu vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä sekä opiskelijan itsearviointiin. Opiskelijat pohtivat ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta-, tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Opiskelijoita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opiskelijat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot oppilaitoksessa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

Arvioinnin kohteet opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteet	Kurssit	Arvioinnin kohteet
Itsetuntemus		
T1 ohjata tunnistamaan omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	ot1	Itsearviointitaidot
Tiedonhakutaidot ja monilukutaito		
T2 ohjata tuntemaan keskeiset jatkokoulutukseen ja ammatinvalintaan liittyvät tietolähteet sekä etsimään tietoa ja käyttämään erilaisia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita	ot1	Tietolähteiden ja tietopalveluiden tarkoituksenmukainen käyttö
T3 ohjata käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa opinnoissa	ot1, ot2	Tieto- ja viestintätekniset taidot
Oppimaan oppimisen taidot		
T4 kannustaa ja ohjata opiskelijaa kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan	ot1, ot2	Opiskelu-, oppimis- sekä itsearviointitaitojen kehittyminen
Tavoitteiden asettaminen		
T5 ohjata opiskelijaa asettamaan tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	ot1, ot2	Tavoitteellinen työskentely
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
T6 vahvistaa valmiuksia toimia erilaisissa opiskelu- ja työ -ympäristöissä ja erilaisissa ryhmissä	ot1, ot2	Ryhmätyö-, vuorovaikutus- ja viestintätaidot
T7 kehittää kykyä itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen, aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen	ot1, ot2	Itsenäinen työskentely
Työelämään suuntautuva oppiminen		
T8 ohjata saamaan kokemuksia erilaisista työtehtävistä ja selkeyttää jatkosuunnitelmia	ot2	Kokemusten ja tiedon hyödyntäminen jatkosuunnitelmia laadittaessa
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
T9 ohjata ymmärtämään ja hankkimaan tietoa koulutusmahdollisuuksista,	ot1, ot2	Tiedon hyödyntäminen jatkosuunnitelmia laadittaessa

<i>ammateista, yrittäjyydestä ja työelämästä</i>		
<i>T10 opastaa laatimaan ja päivittämään työnhaun asiakirjat</i>	<i>ot2</i>	<i>Työnhaun asiakirjojen laatiminen</i>
<i>T11 opastaa tunnistamaan erilaiset työnhaun toimintatavat ja hakemaan itsenäisesti työtä</i>	<i>ot2</i>	<i>Tiedonhankintataidot ja itsenäinen työskentely</i>
<i>T12 ohjata käyttämään tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta</i>	<i>ot1, ot2</i>	<i>Tietolähteiden käyttö omassa jatko-opinto- ja urasuunnittelussa</i>

12.4. Muut valinnaiset aineet ja aihealueet

Vantaan aikuisopistossa tarjotaan pakollisten kurssien lisäksi seuraavia valinnaisia oppiaineita: suomi toisena kielenä (6 kurssia), liikunta (1 kurssi), kotitalous (1 kurssi), kuvataide (1 kurssi), musiikki (1 kurssi), tieto- ja viestintätekniikka (2 kurssia) ja työelämään tutustuminen (2 kurssia). Valinnaisina kursseina tarjottavat taito- ja taideaineideet voivat lisätä motivaatiota ja kouluviihtyvyyttä sekä tukevat kotoutumista. Näillä kursseilla opiskelijat saavat ilmaista itseään eri keinoin ja siten vahvistaa itsetuntemustaan. Puutteellinenkaan kielitaito ei ole esteenä osallistumiselle. Taito- ja taideaineet tarjoavat onnistumisen kokemuksia ja lisäävät pedagogista hyvinvointia.

12.4.1. Liikunta

Li1Val Liikunta osana arkea

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssin tavoitteena on auttaa opiskelijaa ymmärtämään liikunnan merkitys oman terveyden ylläpitämisessä, sekä kokea liikunnan iloa. Kurssin aikana tutustuaan mahdollisimman monipuolisesti eri lajeihin. Liikunta nähdään osana maahanmuuttajan kotoutumisprosessia.

Valinnaisen kurssin arviointi:

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetkssissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut valinnaisen kurssin. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

12.4.2. Kotitalous

ko1Val Keittiöhygieniä, suomalainen ja kansainvälinen keittiö

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla keskityään opettamaan perustietoja ja -taitoja terveellisen ja monipuolisen ruuan valmistamiseen. Tutustutaan suomalaisiin raaka-aineisiin ja ruokiin. Kurssin aikana perehdytään oman talouden pitoon ja opastetaan järkeviin valintoihin kaupassa. Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa hygieniapassi opintojen aikana.

Valinnaisen kurssin arviointi:

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut valinnaisen kurssin. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

12.4.3. Käsityö ja taide

ku1Val Käsityö ja taide

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssin aikana harjoitellaan käyttämään joitakin kuvataiteen ja käsityön ilmaisutapoja, tekniikoita, materiaaleja ja työvälineitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussa. Opiskelija oppii käyttämään ja hyödyntämään omia ajatuksiaan, mielikuvia ja tunteitaan ilmaistessaan itseään.

Valinnaisen kurssin arviointi:

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut valinnaisen kurssin. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

12.4.4. Musiikki

mu1Val Musiikillinen ilmaisu

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opetuksessa pääpaino on innostamisessa ja rohkaisemisessa musiikilliseen ilmaisuun, musiikista nauttimiseen monipuolisesti. Eri maiden musiikkiin tutustuminen ja suomalainen nuorisomusiikki tulevat tutuiksi. Vantaan aikuisopistossa opiskelijat esiintyvät koulun juhlissa laulaen ja soittaen eri instrumentteja.

Valinnaisen kurssin arviointi:

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut valinnaisen kurssin. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

12.4.5. Tieto- ja viestintätekniikka

tvt1Val Tietotekniikkaa suomeksi

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssina aikana harjoitellaan laitteen käyttöä ja tiedon hallintaa, tietotekniikan perusteita sekä tekstinkäsittelyä. Opiskelija oppii tietotekniikan sanastoa suomeksi.

tvt2Val Tietokone työvälineenä

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssin aikana harjoitellaan internetin käyttöä, kuvankäsittelyä, esitysgrafiikkaa, taulukkolaskentaa, kotisivujen ja julkaisujen tekemistä sekä tutustutaan erilaisiin tietokantoihin.

Valinnaisten kurssien arviointi:

Opiskelijan opiskelemat kurssit arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetextissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut valinnaisen kurssin. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

12.4.6. Työelämään tutustuminen (TET)

tet1Val Työelämään tutustuminen (opintojen alkuvaiheessa)

Vantaan aikuisopiston aikuisten perusopetuksessa opiskelijat osallistuvat opintojensa aikana työharjoitteluun. Työelämään tutustuminen tapahtuu pääkaupunkiseudun yrityksissä ja yhteisöissä joko kahden tai kolmen viikon aikana. Työelämään tutustuminen antaa opiskelijoille tilaisuuden kehittää kielitaitoaan autenttisessa ympäristössä, auttaa rakentamaan kuvaa tulevaisuuden uravalinnasta, lisää tietoa suomalaisesta työelämästä ja työpaikkakulttuurista.

Opiskelijat etsivät työharjoittelupaikat itse, tarvittaessa opettaja on mukana paikan etsinnässä. Työharjoittelua edeltää valmistautuminen, joka pitää sisällään opintoja luokassa, käytännön harjoittelua draaman keinoin (haastattelu, puhelinsoitto) ja papereihin ja sanastoon tutustumista. Opettaja on opiskelijoiden ja työnantajan tavoitettavissa harjoittelun ajan ja käy ohjauskäynneillä opiskelijoiden työpaikoilla.

Opiskelijat ovat 2 viikkoa tutustumassa suomalaiseen työelämään. Harjoittelua edeltää valmistautuminen koululla.

Kurssin arviointi:

Kurssit arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Arvosana merkitään jaksoarviointiin suorismerkinnällä S (=suoritettu). Arvosana ei tule päättötodistukseen.

tet2Val Työelämään tutustuminen (opintojen loppuvaiheessa)

Vantaan aikuisopiston aikuisten perusopetuksessa opiskelijat osallistuvat opintojensa aikana työharjoitteluun. Työelämään tutustuminen tapahtuu pääkaupunkiseudun yrityksissä ja yhteisöissä joko kahden tai kolmen viikon aikana. Työelämään tutustuminen antaa opiskelijoille tilaisuuden kehittää kielitaitoaan autenttisessa ympäristössä, auttaa rakentamaan kuvaa tulevaisuuden uravalinnasta, lisää tietoa suomalaisesta työelämästä ja työpaikkakulttuurista.

Opiskelijat etsivät työharjoittelupaikat itse, tarvittaessa opettaja on mukana paikan etsinnässä. Työharjoittelua edeltää valmistautuminen, joka pitää sisällään opintoja luokassa, käytännön harjoittelua draaman keinoin (haastattelu, puhelinsoitto) ja papereihin ja sanastoon tutustumista. Opettaja on opiskelijoiden ja työnantajan tavoitettavissa harjoittelun ajan ja käy ohjauskäynneillä opiskelijoiden työpaikoilla.

Opiskelijat ovat 2 viikkoa tutustumassa suomalaiseen työelämään. Harjoittelua edeltää valmistautuminen koululla.

Kurssin arviointi:

Kurssit arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Arvosana merkitään jaksoarviointiin suoritusmerkinnällä S (=suoritettu). Arvosana ei tule päättötodistukseen.

12.4.7. Suomi toisena kielenä

Vantaan aikuisopiston Suomi toisena kielenä -valinnaisten kurssien tavoitteena on vahvistaa kielen rakenteiden hallintaa ja tukea opiskelijaa muiden oppiaineiden opiskelussa. Kohderyhmänä ovat ne opiskelijat, jotka tarvitsevat kielen perusrakenteiden kertausta ja/tai kehittyneempää kielitaitoa jatko-opintoja varten. Valinnaisten kurssien tarjonta ja sisältö perustuu ja mukautuu opiskelijoiden oppimistarpeisiin. Nuorten työpajoilla ja Menolippu -toimintamallissa S2 -opetusta annetaan tarvittaessa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

s2Val1 Verbit

Kurssilla kerrataan verbintaivutuksen perusasiat: verbityypit ja astevaihtelu, 3. infinitiivi, aikamuodot, aktiivi ja passiivi, imperatiivi ja konditionaali.

Kurssi suositellaan käytäväksi alkuvaiheen loppuvaiheessa tai heti päättövaiheen alussa tai kurssin s21 (Opiskelutaitojen vahvistaminen) yhteydessä.

s2Val2 Nominat

Kurssilla kerrataan nominityypit, sijamuotojen käyttöä ja astevaihtelua. Mahdollisesti käydään läpi myös nominien monikkomuodot sekä adjektiivien ja adverbien vertailumuotoja.

Kurssi sopii alkuvaiheen loppuvaiheeseen tai päättövaiheen alkuvaiheeseen, esimerkiksi kurssien s22 ja s23 yhteyteen.

s2Val3 Lause

Kurssilla käydään läpi kootusti lauseenjäsenet ja lauseke sekä suomen kielen lausetyypit. Tutkitaan lauseita ja harjoitellaan omien lauseiden tuottamista.

Kurssi sopii esimerkiksi kurssien s24 ja s25 yhteyteen.

s2Val4 Rektio

Kurssilla kerrataan ja harjoitellaan verbien, substantiivien ja adjektiivien rektioita.

Kurssi sopii esimerkiksi kurssien s26 ja s27 yhteyteen.

s2Val5 Sanasto

Kurssilla laajennetaan sanaston hallintaa. Käydään läpi erilaisia fraaseja, synonyymeja, idiomeja, kollokaatioita ja kuvailmauksia sekä sanojen johtamista. Opitaan keinoja, miten merkityksiä voi päätellä kontekstista ja kuinka omaa sanavarastoa voi kasvattaa ja syventää.

Kurssi sopii päättövaiheen loppuvaiheeseen, esimerkiksi kurssien s28 ja s29 yhteyteen.

s2Val6 Projektkurssi

Kurssi, joka kokoaa ja kerta opittua. Kurssilla työskennellään projektimaisesti oman kiinnostuksen kohteen parissa ja hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa. Projektin teemana voi olla esimerkiksi Minä, jolloin opiskelija laatii itsestään esittelyn. Kurssin aikana hän hankkii tietoa valitsemastaan aiheesta ja laatii sen pohjalta esityksen.

Kurssi sopii päättövaiheen loppuun, viimeisen S2-kurssin s30 yhteyteen.

13. Perusopetus päätökseen opetus, Menolippu

1 Perusopetuksen järjestäminen peruskoulun keskeyttäneille

Menolippu on tarkoitettu 17-29 -vuotiaille vantaalaisille nuorille, joilta puuttuu peruskoulun päättötodistus. Peruskoulutuksen puuttuminen asettaa nämä nuoret heikkoon työmarkkina-asemaan ja tällä ryhmällä on suuri riski syrjäytyä jatkossa sekä koulutus- että työmarkkinoilta. Peruskoulun keskeyttäneet nuoret tarvitsevat erityisiä toimia päättötodistuksen saamiseksi. Kohderyhmän nuoret tarvitsevat sisällöllisen perusopetuksen lisäksi kokonaisvaltaista yksilöllistä suunnitelmaa, jolla heidän yhteiskuntaan sijoittumistaan helpotetaan ja syrjäytymistä ehkäistään. Menolipun toimintamalli oppivelvollisuusiän ylittäneille tähtää peruskoulun opintojen loppuun saattamiseen ja tilanteet huomioiden joko jatko-opintoihin tai työelämään sijoittumiseen.

2 Toimintamalli

2.1 Opiskelijaksi ottaminen

Nuoret ohjautuvat omatoimisen hakeutumisen lisäksi Menolippuun useiden eri yhteistyötoimijoiden, kuten TE -toimiston, Sosiaalitoimen, Ohjaamon, Kipinän, Aikuisopiston ja peruskoulujen kautta.

Kunkin nuoren henkilökohtainen tilanne kartoitetaan. Selvitetään mahdolliset opiskelun ja elämänhallinnan esteet. Tarvittaessa ohjataan nuoria tarkempiin terveyteen, opiskeluvalmiuksiin ja kuntoutustarpeisiin liittyviin tutkimuksiin. Yksilöllistä suomen kielen opetusta annetaan pienryhmissä. Lopputuloksena on nuoren opiskelusuunnitelma peruskoulun päättötodistuksen saamiseksi ja polku kohti jatko-opintoja. Nuoren opintojen etenemistä seurataan ja arvioidaan jatkuvasti.

Kuva: Menolipun toimintamalli

Toimintamalli:

- tukee nuorten elämänhallintaa ja selviytymistä ja ottaa huomioon kohderyhmän kulttuuriset erityispiirteet,

- mahdollistaa toiminnan räätälöinnin yksilökohtaisesti ja vertaistuen, tukee yhteiskuntaan integroitumista ja kotoutumista, sekä antaa tarvittavan psykososiaalisen tuen
- kehittää uudenlaisia opetus- ja oppimiskäytäntöjä, sekä toteuttaa nuorille aikuisille soveltuvaa laajaa oppimisnäkemystä, painottaa tiivistä vuorovaikutusta ja osallisuutta nuorten kanssa
- rakentaa polun jatkokoulutukseen ja työelämään yksilöllisen suunnitelman avulla
- integroi eri toimijoiden kokemukset ja osaamisen mallin kehittämiseen, toteutukseen sekä arviointiin.

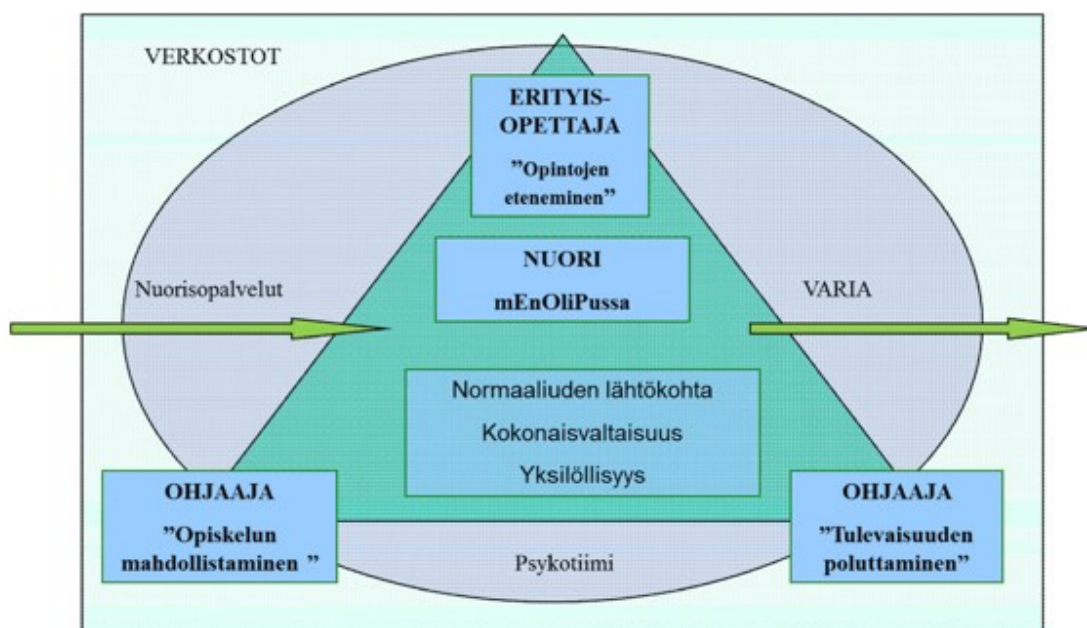
Menolipun tiimissä työskentelevät arkipäivisin nuorten kanssa erityisluokanopettaja ja kaksi ohjaajaa.

Perusopetuksen sisällöstä vastaa Vantaan ammattiopisto Varian erityisluokanopettaja. Opetusmenetelmien kehittämistä tekevät erityisluokanopettaja ja työpajaohjaajat tiiminä. Päätötdistuksen myöntää Vantaan ammattiopisto Varia.

Menolipun opettaja ja ohjaajat haastattelevat kaikki Menolippuun hakevat nuoret. Jo alkuhaastattelussa pyritään varmistamaan, että Menolippu on nuorelle sopivin opiskelupaikka ja opiskeleminen tähtää nimenomaan jatko-opintoihin sekä työelämään. Menolipussa pyritään löytämään polku kohti työelämää tai muuta opiskelua myös niille, joilla ei ole edellytyksiä suorittaa peruskoulua loppuun. Kaikille tehdään ensin lyhyt sopimus, jonka jälkeen arvioidaan tilanne uudelleen.

2.2 Opiskelu Menolipussa

Menolipun toiminnan lähtökohtia ovat nuorten kokonaisvaltainen tukeminen, yksilöllisyys ja normaalius, jotka yhdessä mahdollistavat nuoren voimaantumisen ja motivaation heräämisen jatko-opiskelulle.

Nuoren yksilöllinen opiskelusuunnitelma Menolipussa laaditaan paikallisen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman kurssimäärän ja oppiainesisältöjen pohjalta. Arvioinnissa noudatetaan opetussuunnitelmassa olevia arviointikriteereitä. Opiskellusta sisällöstä tehdään tai osoitetaan muulla opettajan kertomalla tavalla osaaminen, jonka pohjalta opettaja voi tehdä arvioinnin.

Jokaiselle nuorelle laaditaan yksilöllinen opiskelusuunnitelma, jossa huomioidaan aiemmin suoritettut opinnot. Nuori suorittaa vain niiden oppiaineiden kurssit, jotka ovat jääneet kesken tai suorittamatta. Nuori voi itse vaikuttaa opiskelun tahtiin ja suoritusten järjestykseen. Opettajakeskeistä opetusta luokahuoneessa ei ole käytännössä koskaan, vaan jokaisella

nuorella on omat oppiaineensa ja oma aikataulunsa, minkä vuoksi kenellekään ei tule odottelutaukoja eri kursseissa etenemiseen. Oppiaineiden opiskelua tukevat materiaaalipaketit ja opiskelumenetelmät sekä oppimisen arviointi suunnitellaan nuoren lähtökohdat ja taitotasot huomioiden. Menolipun opettaja ja ohjaajat ovat nuoren apuna kaikissa tilanteissa. Nuoria kuitenkin ohjataan kohti omatoimista työskentelyä ja kannustetaan aina yrittämään ensin itsenäistä etenemistä.

Menolipun opiskeluun kuuluu tutustumista erilaisiin ammatteihin ja koulutusvaihtoehtoihin sekä tutustumista suurimpiin paikallisiin työnantajiin ja ammattiliittoihin. Oppilaitoksiin ja työpaikkoihin tehdään vierailuja.

Pääsykokeita ja työhaastatteluja varten harjoitellaan erilaisten käytännön tehtävien avulla. Nuoret tekevät ammatinvalintaan liittyviä tehtäviä ja esitelmiä itseään kiinnostavista ammateista. Jokainen nuori tekee opiskelunsa aikana itselleen työhakemuspohjan ja ansioluettelon. Suurin osa myös hakee työtä pajajaksonsa päätyttyä joko kesäajalle tai välivaiheeseen ennen jatko-opiskelun alkamista. Joidenkin nuorten kohdalla opiskelupaikan sijaan etusijalla on työpaikan tai työvoimakoulutuksen etsiminen.

Nuorten velvollisuus on olla paikalla ja osallistua opiskeluun sekä suorittaa aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisia kursseja. Nuoren tulee ilmoittaa poissaolosta ja hakea tarvittaessa sairauslomaa. Mikäli nuori on luvatta poissa, hänen tulee korvata poissaolotunnit tehtävillä ja/tai lisätoilla. Sopimus Menolippuun katkaistaan, jos luvattomat poissaolot jatkuvat runsaina tai jos nuoren elämäntilanne estää opiskelun. Nuoren kanssa keskustellaan ennen sopimuksen katkaisemista ja sovitaan yhdessä jatkosta. Osa opiskeluajasta voidaan käyttää nuoren henkilökohtaisten asioiden (esim. asunnon hakeminen, ulosottojen selvittäminen, verokortin muutokset ja erilaisten selvitysten tekeminen), hoitamiseen ohjaajan tai opettajan avustuksella. Menolipussa opiskelun edistyminen on kuitenkin ensisijainen tavoite ja myös edellytys sille, että opiskelijaa autetaan elämän muilla osa-alueilla.

2.3 Menolippu opiskeluympäristönä

Menolipun toiminta järjestetään Vantaan nuorten työpajoilla. Toiminnan keskeisenä lähtökohtana on tarjota nuorille tukea sekä opintoihin että elämänhallintaan turvallisessa opiskeluympäristössä. Opiskelijoita tuetaan vanhoista rooleista irtautumisessa. Kiusaamista ei suvaita missään muodossa.

Opetuksessa käytetään soveltuvia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja, joiden avulla tuetaan ja ohjataan oppimista tarvittaessa myös etäyhteyksiä hyödyntäen. Menolippu toimii nonstop -periaatteella – nuori aloittaa tai päättää opinnot pitkin lukuvuotta. Liikuntailtapäivät viikon aluksi ja lopuksi aktivoivat, piristävät ja vaikuttavat nuoren jaksamiseen sekä osallisuuteen.

Kuva: Menolipun toimintaperiaatteet

2.4 Ohjaus ja seuranta

Menolipussa nuorta ohjataan ottamaan huomioon omat kiinnostuksen kohteet sitomalla opittavat tiedot ja taidot oppilaille merkityksellisiin kokemuksiin ja toimintamuotoihin. Nuoret voivat tarvita erilaisia mahdollisuuksia osaamisensa todentamiseen, edistymisensä näyttämiseen ja he hyötyvät aina yksilöllisestä palautteesta. Oppimiskokonaisuuksien pilkkominen osiin ja välitavoitteisiin sekä niihin liittyvä välitön tuki ja ohjaus lisäävät nuoren motivaatiota edetä opinnoissaan.

3 Opiskelijan opintojen ja hyvinvoinnin tukeminen

3.1 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Menolippu-hankkeessa työskentelee kolme työntekijää, kaksi ohjaajaa ja Varian erityisluokanopettaja. Vastuu opetuksesta kuuluu erityisluokanopettajalle. Toinen ohjaaja vastaa kuratiivisesta työstä, sopimusten kirjaamisesta, yhteistyöstä Kelan, sosiaalitoimen ja TE -toimiston kanssa. Toinen ohjaaja vastaa jatko-opintojen ohjauksesta sekä yhteistyöstä oppilaitosten ja muiden jatkokoulutuspaikkojen kanssa.

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä opetusryhmän että kunkin opiskelijan vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien tunnistamiseen.

Opiskeluhuollon kaltaisia palveluita järjestetään kattavasti opiskelijoiden tarpeen mukaan. Tuen tarpeen arvioinnissa voidaan hyödyntää nuorelle tehtyjen terveystarkastusten ja mahdollisten muiden arviointien tuloksia. Menolipussa on käytettävissä työpajojen sairaanhoitaja ja kuraattori.

Erityisen tuen tehtävänä on tarjota opiskelijalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen.

Nuoren itsetuntoa ja opiskelumotivaatiota vahvistetaan ja häntä kannustetaan ottamaan edellytystensä puitteissa vastuuta opiskelustaan.

3.2 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Menolipussa opiskellaan monikulttuurisessa toimintaympäristössä. Nuoret tulevat eri kulttuuritaustoista, joten nuorten suomen kielen osaamisen taso vaihtelee. Menolipussa opiskelijoiden, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon heidän vaihteleva suomen kielen osaaminen sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Nuoria rohkaistaan käyttämään suomen kieltä. Tarvittaessa nuori opiskelee aamupäivisin suomen kieltä tietokoneavusteisten opetusohjelmien avulla. Tavoitteena on vahvistaa konkreettisen elämän kielen taitoja unohtamatta käsitteitä. Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

4 Oppimisen arviointi ja palaute sekä todistukset

Nuorten opiskelun tavoite Menolipussa on suorittaa suomalainen peruskoulu loppuun ja saada päättötodistus. Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten hyvin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet eri oppiaineissa. Menolipussa oppimista tuetaan ja opiskelijoita kannustetaan vuorovaikutteisessa arviointikulttuurissa. Onnistumisen kokemukset vahvistavat motivaatiota edetä opinnoissa. Menolipussa toteutetaan jatkuvaa arviointia, mikä on mukana päivittäisessä opettajan suorittamassa ohjauksessa ja opetuksessa. Opiskelijoiden lukuvuoden aikana suorittama itsearviointi kehittää heidän valmiuksiaan asettaa opiskelulle tavoitteita, tunnistaa edistymistään ja suunnitella tulevaisuutta. Menolipussa opiskelijat osoittavat osaamistaan suorittamalla opintopaketeista koostuvia kursseja heille soveltuvin tavoin. Opiskelijoilla on halutessaan mahdollista korottaa saamiaan arvosanoja liittyen heidän jatko-opintoihin Nuoret osallistuvat tarvittaessa myös EA1-kurssin, hygieniapassin ja tulityö- ja työturvallisuuskurssin suorittamiseen. Opiskelijan mahdolliset oppimisvaikeudet ja puutteellinen opetuskielen hallinta huomioidaan kurssisuorituksissa ja arvioinnin osana. Arvioinnissa nuoren osaamista ja edistymistä seurataan ja tarkastellaan suhteessa tavoitteisiin. Palaute nuorelle on rakentavan kannustavaa.

5 Menolipun toiminnan kehittäminen ja arviointi

Menolipun toiminnan ja työn sisällön kehittäminen on jatkuva prosessi. Opiskelijat täyttävät vuosittain SOVARI (sosiaalisen vahvistamisen -mittari) -kyselyn. Menolipun tunnuslukuja (puolivuotisraportti) seurataan oppilasmäärästä ja valmistuneista. Myös se, moniko opiskelija onnistuu asunnonsaannissa, ulosottojen hoitamisessa, velkajärjestelyissä, rikosten sovittelussa, koulu- ja työpaikkojen hankkimisessa, verokortin muutoksissa, kansalaisuuden hakemisessa ja erilaisten toimeentuloon liittyvien asioiden hoidossa, huomioidaan. Menolipun tavoite on, että nuori onnistuu lopulta itsenäisesti hoitamaan asiansa.

14. Aikuisten perusopetus nuorten työpajoilla

Nuorten työpajatoiminta on osa Vantaan monialaista nuorten palveluverkostoa, erityisesti siihen sisältyvää Vantaan nuorten koulutustakuuta. Nuorten työpajojen perustehtävä on edistää nuorten kouluttautumista, tukea elämäntilannetta ja siinä selviytymistä sekä auttaa työllistymään. Työskentely on kasvatuksellista, nuorten kanssa vuorovaikutuksessa tapahtuvaa ja nuorten osallisuutta painottavaa. Toiminnan tukena on moniammatillinen tiimi ja monialainen yhteistyöverkosto.

Työpajatoiminnan kohderyhmiä ovat 16 – 28 - vuotiaat työttömät, erityistä tukea tarvitsevat vantaalaiset nuoret, joilla voi puuttua ammatillinen koulutus ja tutkinto. Ammattiin johtava koulutus voi olla keskeytynyt ja työkokemus on usein vähäistä. Myös ne nuoret joilla on ammattitutkinto, kuuluvat työpajatoiminnan kohderyhmiin. Erityisiä kohderyhmiä ovat muun muassa monikulttuuriset, asunnottomat tai toimeentulotuen varassa elävät nuoret. Nuoret tulevat työpajoille pääsääntöisesti työkokeiluun TE -toimiston kautta. Alle 17 – vuotiaat nuoret osallistuvat toimintaan nuorisopalvelujen omalla sopimuksella. Nuorten työpajat tarjoavat toisenlaisen oppimisympäristön myös niille nuorille, joilla ammatillinen koulutus on vaarassa keskeytyä.

Työpajakson aikana nuori tekee oman pajan teeman mukaisia tehtäviä, sekä osana Vantaan nivelvaiheen toimintaa heillä on mahdollisuus pyrkiä peruskoulun arvosanojen korotuksiin. Tämä toiminta on suunnattu niille nuorille, joilta puuttuu ammatillinen koulutus.

Aikuisopetus järjestetään Vantaan nuorten työpajoilla paikallisen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Vastuu opetuksesta kuuluu erityisopettajalle, ja opetuksen toteuttajana toimii nuoris- ja aikuiskoulutuksen tulosalue, Vantaan ammattiopisto Varia. Toiminnan tavoitteena on opiskelijan tilanteen selvittäminen koulutushistorian osalta, sekä opiskelijan ajattelun tukeminen niin, että hän suuntautuisi myöhemmin ammatilliseen koulutukseen. Opiskelijalla on usein ollut taustalla heikko koulumenestys peruskoulussa.

Aikuisten perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta, joka edistää yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia. Sosiaalinen pääoma muodostuu ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Perusopetuksen tehtävänä on ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä.

Aikuisten perusopetuksen arvosanojen korottaminen nuorten työpajoilla

Opetuksen kohderyhmä ovat 16 - 28 -vuotiaat työpajajaksolla olevat nuoret, joilla on tarve perusopetuksen päättötodistuksen arvosanojen korottamiseen päästäkseen jatko-opintoihin. Perusopetuksen oppiaineen oppimäärä suoritetaan erityisessä tutkinnossa. Opinnot suoritetaan aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Opintojen kesto on suhteessa työpajajakson keston, ja opiskelija voi pajajakson aikana suorittaa yksilöllisen tarpeensa mukaisesti perusopetuksen opintoja.

Opetuksessa painottuu ajattelun ja oppimaan oppimisprosessien kertaus ja käynnistäminen, jolloin huomioidaan yksilöllisiä oppimistekniikoita ja tuetaan niitä. Ajattelun ja oppimaan oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajattelun ja oppimisen kannalta on merkityksellistä, miten opiskelijat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Opiskelijat rakentavat uusia tietoja ja taitoja ja soveltavat ne yhteen aiemmin oppimansa kanssa. Opiskelijan ajatteluun ja oppimiseen vaikuttavat myös hänen elämäkokemuksensa ja asenteensa. Poisoppiminenkin voi olla tarpeen. Myös opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa aikuisten perusopetuksen oppimaan oppimista ja yhteiskuntaan integroitumista edistävää toimintakulttuuria. Eri oppiaineille ominaisten opiskelustrategioiden ja monipuolisten työtapojen käyttö edistävät oppimista. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus on myös mahdollista. Oppimisympäristö luodaan turvalliseksi ja rauhalliseksi. Työskentelyssä ja arvioinnissa käytetään menetelmiä, joiden avulla opiskelija kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa

Aikuisten perusopetuksessa opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ohjaa opiskelijan tiedollista ja taidollista kehittymistä koko opiskelun ajan. Yhteisissä keskusteluissa arvioidaan ja annetaan kannustavaa palautetta opiskelijan edistymisestä. Opiskelua painotetaan opiskelijan tarpeiden mukaan, ja häntä ohjataan mahdollisuuksien mukaan myös muiden toimijoiden tukitoimien piiriin. Opiskeluhuollon kaltaisia palveluita tarjotaan kattavasti. Mahdollisia oppimisvaikeuksia kartoitetaan yksilöllisenä arviointina. Tarvittaessa opiskelijoita ohjataan eteenpäin esimerkiksi laajempiin neurokognitiivisiin tutkimuksiin. Opiskelijoiden kanssa pohditaan mahdollisten oppimisvaikeuksien merkitystä ammatilliseen koulutukseen haettaessa. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia. Tuen tarpeen taustalla voi olla esimerkiksi kielellinen, matemaattinen, motorinen tai tarkkaavaisuuden häiriö. Opiskelijalla voi olla tuen tarve myös mielenterveyteen, sosiaaliseen sopeutumattomuuteen, traumaattisiin kokemuksiin tai elämäntilanteeseen liittyvien ongelmien vuoksi. Opetuksen eriyttäminen on ensisijainen keino ottaa huomioon opiskelijoiden erilaisuus.

Aikuisten perusopetuksessa opetus on kielitietoista. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan niin, että opiskelijat saavat kaikissa oppiaineissa myös tarvitsemaansa kielellistä tukea.

Opiskelijoiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat opiskelijoita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa. Osaamisen kehittämisessä käytetään rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa.

Erityisopettajalla on tukena työssään moniammatillinen tiimi Vantaan nuorisopalvelussa. Vantaan nivelvaiheen opetuksen keskinäinen moniammatillinen vuorovaikutus ja sisäinen kehitystyö tukevat myös opettajaa työssään. Työn hallintaa ja osaamista kehitetään jatkuvalla

alalle kouluttautumisella ja aktiivisella opetusalan sekä yhteiskunnan muutosten seurannalla. Erityisopettajan tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä, vahvistaa opiskelijoiden koulutuksellista jatkumoa ja luoda hyvä perusta opiskelijoille toisen asteen koulutukseen siirtymiselle. Tunnuslukuja kerätään lukuvuosittain.